

T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

B-221 NUMARALI (1783-1784 TARİHLİ)

BURSA MAHKEMESİ DEFTERİ

(METİN VE ANALİZ)

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Önder KÖRFEZ

Danışman

Yrd. Doç. Dr. İsmail SELİMOĞLU

BURSA 2010

T. C.

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

..... Anabilim/Anasanat Dalı,
..... Bilim Dalı'nda numaralı
.....'nın hazırladığı ".....
....." konulu
..... (Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik Tezi/Çalışması) ile ilgili tez
savunma sınavı,/...../ 20.... günü -saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan
cevaplar sonunda adayın tezinin/çalışmasının(başarılı/başarısız) olduğuna
.....(oybirliği/oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu
Başkanı)
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

...../...../ 20....

ÖZET

Yazar : Önder KÖRFEZ
Üniversite : Uludağ Üniversitesi
Anabilim Dalı : Tarih
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı : X + 269
Mezuniyet Tarihi : 30 /06 / 2000
Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. İsmail SELİMOĞLU

B-221 NUMARALI (1783-1784 TARİHLİ) BURSA MAHKEMESİ DEFTERİ

Osmanlı Tarihi'ni araştırmak isteyen her araştırmacının başvuracağı en önemli kaynaklardan biri Şer'iyye Sicileri'dir. Şer'iyye Sicillerinde devrin sosyal, siyasal, idari, iktisadi yapısının aydınlatılması için önemli veriler bulunmaktadır. Osmanlı şehirleri içerisinde İstanbul'dan sonra en fazla Şer'iyye Sicili bulunan şehir Bursa'dır. Araştırma konumuz olan B-221 no'lu Şer'iyye Sicili de Bursa'ya aittir.

B-221 no'lu defter ışığında 1783-1784 yıllarına ait Bursa'nın sosyal, siyasal, idari, iktisadi yapısını, araştırma eserlerden de faydalanarak incelemeye çalıştık. Tez; giriş, defterde geçen konulardan oluşan dört bölüm, metnin transkripsiyonundan oluşmaktadır. Çalışmaya defterin transkripsiyonu yapılarak başlandı. Daha sonra belgelerin özetleri çıkarılarak anlatılmak istenen meseleler anlaşılır hale getirildi. Giriş bölümünde Bursa tarihi, mahkemelerin işleyişi ve mahkeme defterleri hakkında kısa bilgiler verilmiştir.

Birinci bölümde, B-221 no'lu defter tanıtılarak belgelerin özetleri, çeşitleri, konu indeksi ve belgelerde geçen isimler indeksine yer verilmiştir.

İkinci bölümde, idari bilgilere yer verilerek eyalet, sancak, kaza, köy, mahalle ve kamu görevlileri indeksleri oluşturulmuştur. Bunların yanında defterde yer alan kamu görevlilerinin tayinlerine de değinilmiştir. Böylece; Bursa örneğinden hareketle Osmanlı idari yapısı anlaşılmaya çalışılmıştır.

Üçüncü bölümde iktisadi bilgilere değinilmiştir. Defterde geçen mukataalar, vergiler, ayanlar, ev, arazi, dükkan, eşya, bahçe fiyatları ve esnaflar hakkında bilgiler yer almaktadır.

Dördüncü bölümde ise, sosyal olaylar ele alınmıştır. Mehir ve nafaka ücretleri, insanlar arasında anlaşmazlıklara neden olan davalar ile dini ve sosyal binalar defterdeki bilgiler ekseninde incelenmiştir.

Bölümlerdeki değerlendirme esnasında yer yer araştırma eserlerine de başvurulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bursa, Şer'iyye Sicili, Mahkeme, Kadı, İdare, Alış-Veriş, Evlilik, Boşanma

ABSTRACT

Yazar : Önder KÖRFEZ
Üniversite : Uludağ Üniversitesi
Anabilim Dalı : Tarih
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı : X + 269
Mezuniyet Tarihi : 30 /06 / 2000
Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. İsmail SELİMOĞLU

B-221 NUMBERED (1783-1784)

COURT REPORT OF BURSA

The Court Reports are the one of the most important source for every researcher, wants to search the Ottoman History. In the Court Reports, there are very important data for the illumination of the social, political, administration, and economic structure of the age. Among the Ottoman cities, Bursa City's Court Reports are more than the Court Reports of Istanbul. The research subject the B-221 Court Report belongs to Bursa city.

In this thesis, with the help of the B-221 Court Report, the social, political, administration, and economic structure of the Bursa city is investigated by the help of research works. This thesis consists of introduction, four chapter about the social, political, administration, and economic structure of the City and the translation (transcription) of the text. The study has started by translation of the text. Later, by summarizing the documents the problems which are to be explained are made comprehensible. In the Introduction, brief information is given regarding the history of Bursa city, operation of the courts and court notebooks.

The summary, kinds, subject indexes of the documents and the names used in these documents are given place in the first chapter, by introducing the court notebook B-221.

In the second chapter, the state, province, county, village, district and public servants lists are created by given place administration data. Thus, by help of Bursa example, the Administrative structure of the Ottoman is strived to be understand.

In the third chapter, economical information mentioned. There are information about taxes, the prices of house, land, shop, furniter, garden and tradesman mentioned in the text .

In the fourth chapter, social events mentioned. Alimony, lawsuit caused conflict between people with religious and social buildings examined according to information in the notebook.

Keywords: Bursa, Court Report, Court, Judge, Administrative, Shopping, Marriage, Divorce

ÖNSÖZ

Osmanlı Tarihi'ni araştırmak isteyen her araştırmacının başvuracağı en önemli kaynaklardan biri şer'iyye Sicileri'dir. şer'iyye Sicillerinde devrin sosyal, siyasal, idari, iktisadi yapısının aydınlatılması için önemli veriler bulunmaktadır. Osmanlı şehirleri içerisinde İstanbul'dan sonra en fazla şer'iyye Sicili bulunan şehir Bursa'dır. Araştırma konumuz olan B-221 no'lu şer'iyye sicili de Bursa'ya aittir.

B-221 no'lu defter ışığında Bursa'nın sosyal, siyasal, idari, iktisadi yapısını, araştırma eserlerden de faydalanarak incelemeye çalıştık. Tez; giriş, defterde geçen konulardan oluşan dört bölüm, metnin transkripsiyonundan oluşmaktadır. Çalışmaya defterin transkripsiyonu yapılarak başlandı. Daha sonra belgelerin özetleri çıkarılarak anlatılmak istenen meseleler anlaşılır hâle getirildi. Giriş bölümünde Bursa tarihi, mahkemelerin işleyişi ve mahkeme defterleri hakkında kısa bilgiler verilmiştir.

Birinci bölümde, B-221 no'lu defter tanıtılarak belgelerin özetleri, çeşitleri, konu indeksi ve belgelerde geçen isimler indeksine yer verilmiştir.

İkinci bölümde, idari bilgilere yer verilerek eyalet, sancak, kaza, köy, mahalle ve kamu görevlileri indeksleri oluşturulmuştur. Bunların yanında defterde yer alan kamu görevlilerinin tayinlerine de değinilmiştir. Böylece Bursa örneğinden hareketle Osmanlı idari yapısı anlaşılmaya çalışılmıştır.

Üçüncü bölümde iktisadi bilgilere değinilmiştir. Defterde geçen mukataalar, vergiler, ayanlar, ev, arazi, dükkân, eşya, bahçe fiyatları ve esnaflar hakkında bilgiler yer almaktadır.

Dördüncü bölümde ise, sosyal olaylar ele alınmıştır. Mehir ve nafaka ücretleri, insanlar arasında anlaşmazlıklara neden olan davalar ile dini ve sosyal binalar defterdeki bilgiler ekseninde incelenmiştir.

Bölümlerdeki değerlendirme esnasında yer yer araştırma eserlerine de başvurulmuştur.

Defterin çalışılması esnasında eşya isimlerinden Farsça olanları ve zımmi isimlerinin okunmasında güçlükler çekilmiştir.

Tezin hazırlanması sırasında yol gösteren ve yardımını esirgemeyen değerli hocam "Yrd. Doç. Dr. İsmail SELİMOĞLU"na, yetişmemizde büyük katkısı olan bölüm başkanımız "Prof. Dr. Yusuf OĞUZOĞLU"na, yardıma ihtiyaç duyduğumuzda yardımlarını esirgemeyen "Yrd. Doç. Dr. Sezai SEVİM"e, "Dr. Hasan Basri ÖCALAN"a, "Doç. Dr. Cafer ÇİFTÇİ"ye, çalışmalarım sırasında sabır gösteren ve her türlü desteğini esirgemeyen eşime teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	III
ABSTRACT	IV
ÖNSÖZ	V
İÇİNDEKİLER.....	VI
KISALTMALAR.....	IX
TABLOLAR.....	X
GİRİŞ	1
1. Bursa Tarihi Hakkında Değerlendirme	1
2. Mahkemelerin İşleyişi	2
3. Mahkeme Defterleri Ve Önemi	4
BİRİNCİ BÖLÜM	6
BELGELERİN TANITIMI	6
A. Belgelerin Özellikleri.....	6
1. Defterin Tanıtımı	6
2. Belge Çeşitleri.....	6
3. Belge Özetleri	8
4. Konu İndeksi.....	31
B. Şahıs Adları.....	33
İKİNCİ BÖLÜM	60
İDARİ BİLGİLER.....	60
A. İdari Birimler ve İdari Birim İndeksleri.....	60
1. Eyalet ve Sancak	60
2. Kaza, Nahiye ve Kasaba	60
3. Köyler	61
4. Mahalleler	61
B. Kamu Görevlileri.....	66
1. Kamu görevlileri	66

2. Dini Kimlikli Kişiler	72
3. İlmiye Grubu Mensupları	77
C. Kamu Görevlilerinin Tayinleri.....	79
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	80
İKTİSADİ BİLGİLER.....	80
A. Vergiler ve Vergi Toplamalar Hakkında Bilgiler	80
1. Mukataalar	80
2. Vergiler.....	80
3. Ayanlar	81
B. Üretim ve Alım Satım Bilgileri.....	82
1. Ev ve Arazi Fiyatları.....	82
2. Bağ ve Bahçe Fiyatları.....	91
3. Dükkan Fiyatları.....	93
4. Eşya Fiyatları.....	93
5. Esnaf lar.....	94
6. Eşyalar	98
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	101
SOSYAL KONULARLA İLGİLİ BİLGİLER	101
A. Sosyal Binalar Hakkında Bilgiler	101
1. Vakıflar ve Vakıf Görevlileri İndeksi.....	101
2. Cami	102
3. Medrese	102
4. Hamam.....	102
5. Çarşı.....	103
6. İmaret.....	103
B. Olayların Bilgileri	103
1. Katl , Yaralama , Kan Diyeti	103
2. Hırsızlık	104
3. Huruc.....	104
4. Gasb Davası	105
5. Bargir Davası.....	105

6. Alacak Davası.....	105
C. Boşanma ve Nafaka.....	105
1. Mehir Ücretleri.....	105
2. Nafaka Ücretleri	106
SONUÇ.....	109
KAYNAKLAR	111
EKLER.....	114
ÖZGEÇMİŞ	269

KISALTMALAR

a.	Akçe
a.g.e	Adı geçen eser
a.g.m	Adı geçen makale
a.g.t	Adı geçen tez
b.	bin
bkz.	Bakınız
B.Ş.S.	Bursa Şeriye Sicilleri
c.	Cilt
ev.	Çeviren
ed.	Editör
g.	guruş
haz.	Hazırlayan
M.Ö.	Milattan Önce
s.	Sayfa
sy.	Sayı
yay.	Yayınları
v.s	ve saire
v.d	ve diğlerleri

TABLULAR

TABLO-1: KONU İNDEKSİ	31
TABLO-2: ŞUHUDU'L-HÂL İNDEKSİ.....	33
TABLO-3: METİNLERDEKİ ŞAHISLAR İNDEKSİ.....	44
TABLO-4: EYALET VE SANCAK İNDEKSİ.....	60
TABLO-5: KAZA, NAHİYE VE KASABA İNDEKSİ.....	60
TABLO-6: KÖY İNDEKSİ.....	61
TABLO-7: KURULUŞ ŞEKİLLERİNE GÖRE MAHALLE İNDEKSİ	61
TABLO-8: ALFABETİK SIRAYA GÖRE DEFTERDE YER ALAN BURSA MAHALLELERİ ..	64
TABLO-9: KAMU GÖREVLİLERİ İNDEKSİ	69
TABLO-10: DİNİ KİMLİKLİ KİŞİLER İNDEKSİ	72
TABLO-11 : İLMİYE GRUBU MENSUPLARI İNDEKSİ.....	77
TABLO-12 : MENZİL VE ARSA FİYATLARI	82
TABLO-13 : BAĞ VE BAHÇE FİYATLARI	92
TABLO-14: EŞYA FİYATLARI	93
TABLO-15: MESLEKLER İNDEKSİ	95
TABLO-16 : EŞYA İSİMLERİ İNDEKSİ	98
TABLO-17 : VAKIF ve VAKIF GÖREVLİLERİ İSMİ	101
TABLO-18 : NAFKA ÜCRETLERİ.....	107

GİRİŞ

1. Bursa Tarihi Hakkında Değerlendirme

Bursa'nın eski tarihine dair bilgiler eksik olmakla birlikte Antik çağlardaki isminin Prusya olduğu bilinmektedir. Bitinya krallarından Prusya tarafından kurulduğu için bu adla anılmıştır.¹ Antik devirdeki Prusya adı ile bilinen diğer şehirlerden ayırt etmek için " Prusya ad Olypum " adı verilmiştir. Bazı kaynaklara göre ise M.Ö II. yüzyıl sonlarında Bitinya kralı II. Prusias'a sığınan Kartalalı Annibal tarafından kurulduğu söylenir. Bitinyalılar'dan sonra şehir, Romalıların eline geçer ve Nicomedia'ya bağlanır. Roma'nın 476'da parçalanmasıyla şehir Bizans (Doğu Roma) hâkimiyetine girmiştir.²

1080 yılında İznik'i alarak devletin merkezi yapan Anadolu Selçuklu Sultanı Süleyman Şah, Bursa dahil bütün Marmara havzasını Bizanslılar'dan almıştır.³ 1107' de I. Kılıçaslan'ın vefatı ve taht kavgaları nedeniyle şehir yeniden Bizans hâkimiyetine girmiştir. 1113' de Türker'in kısa süreli hâkimiyetlerine rağmen şehir, Osmanlıların fethetmesine kadar Bizans hâkimiyetinde kalmıştır.⁴

Bursa, Osman Gazi'nin Bilecik, İnegöl ve İznik'i Bizans tekfurlarından almasından sonra 6 Nisan 1326'da Orhan Gâzi tarafından fethedilmiştir. Şehrin kuşatması sırasında Osman Gâzi, oğlu Orhan Bey'e; " *Oğul, ben öldüğüm zaman beni Bursa'daki o gümüşlü kubbe altına koyacaksın* " ⁵ diye vasiyet etmiştir.

Fetihten sonra şehirde imar faaliyetlerine başlandı ve her taraftan Türkmenler getirilerek buraya yerleştirildi. Orhan Gâzi zamanında devletin başkenti olan şehir, henüz bu dönemde Hisar içinde Alaaddin, Yerkapı, Zindankapı, Yaniçoğlu , Ortapazar ve Osmancık mahalleleri oluşturulmuştur.⁶ Bunların yanında Orhan Bey, sur içine 1 mescid, 1 hamam, 1 medrese, 1 han, 1 mektep, 1 türbe, 1 saray (Bey Sarayı), manstırdan dönüştürülen 1 cami (fetih camii) ve 1 imaret inşa ettirmiştir.⁷

Sonraki dönemlerde hızlı bir şekilde şehirleşmeye devam eden Bursa, padişahlar, devlet adamları ve diğer ileri gelenler tarafından kurulan vakıflar ile birçok dini ve ticari merkezler sayesinde önemli bir kent haline geldi. 1402 yılında Ankara

¹ Yinanç, Mükrimin Halil, " Bursa ", *İslam Ansiklopedisi*, M.E.B yay. , c. II, s.810

² İnalçık, Halil, " Bursa ", *D.İ.A* , c. 6, s.446

³ Yinanç, a.g.m , s.810

⁴ İnalçık, a.g.m , s.446

⁵ Aşıkpaşazâde, *Osmanoğullarının Tarihi*, haz. Kemal Yavuz – M.A.Yekta Saraç , K kitaplığı yay. , İstanbul, 2003 s.87

⁶ Oğuzoğlu, Yusuf, " Osmanlı Döneminde Bursa ", *Bursa Defteri*, sy. 3, Bursa, Eylül 1999, s.10

⁷ Sevim, Sezai , " Fethin Bursa'ya Kazandırdıkları " , *Gümüşlü'den Günümüze Osmanlı Kültüründe Bursa*, haz. H. Basri Öcalan , Türkiye Yazarlar Birliği yay. , İstanbul, 2003 s.106

Savaşı sonunda şehir, Timur istilasına uğramış ve kısa süreli bir fetret dönemi geçirmiştir.⁸

İmar faaliyetleri ile birlikte şehrin nüfusu da artmıştır. Fatih döneminde Bursa'da 30.000 civarında insan yaşamaktaydı. Bu sayı 1487' de 37.000 kişiye ulaşmıştır. 1573 yılına gelindiğinde ise 60.000 'i geçtiği tahrir defterlerinden anlaşılmaktadır.⁹ 1530 tarihli tahrir defterine göre Bursa'da, 147 mahalle, 60 köy, 10 çiftlik, 37 mezraa, 80 bahçe, 669 dükkan, 10 büyük han, 608 bekâr odası, 11 hamam, 1 bedesten, 5 değirmen, 18 cami, 30 medrese, 130 mescid ve 10 zâviye bulunmaktaydı.¹⁰ 1640 yılında Bursa'ya gelen Evliyâ Çelebi, kale içindeki kat kat yükselmiş 23.000 ev ile 176 müslüman, 7 Ermeni, 9 Rum, 1 kıptî mahallesi, 6 Yahudi cemaati ile Muradiye yolu üzerinde 1 tane miskinler (cüzamlılar) mahallesinin varlığından söz eder.¹¹

Bursa, siyasi ve sosyal olarak gelişmesin yanında ekonomik olarak da gelişmiştir. İlk dönemlerden itibaren şehre gelen seyyahlar, Bursa'yı dünyanın belli başlı ipek pazarlarından birisi olarak göstermişlerdir. İran'dan başlayan Erzurum, Erzincan, Sivas ve Konya üzerinden devam eden İpek Yolu'nun son noktası Bursa'ydı.¹² İvaz Paşa Külliyesi ve Koza Han gibi yeni bedesten ve çarşılar inşa edilerek artan ticari kapasite karşılandı.¹³

Bursa, Osmanlı döneminde Anadolu Eyaleti'ne tabi Hüdâvendigâr Sancağı'nın merkeziydi. XVI. yüzyılda bu sancağın 30 kadar kazası vardı. Osmanlı döneminde önce sancak sonra eyalet ve son olarak vilayet olan Hüdâvendigâr Eyaleti'ne 1856-1857'de Bursa, Kocaeli, Kütahya, Karahisar, Erdek, Biga, Karesi ve Ayvalık Sancakları bağlıydı. 1908 yılında Bursa Sancağı 6 kaza, 5 nahiye ve 664 köyden müteşekkildi. Cumhuriyet döneminde ise Bursa, il haline gelmiştir.¹⁴

2. Mahkemelerin İşleyişi

Osmanlı adliye teşkilatının temeli, İslam'ın ilk dönemlerinde uygulanan ve Emevi, Abbasi, Selçuklu ve Memluk devletleri tarafından geliştirilen yargı sistemine dayanır. Bununla birlikte Osmanlı mahkemeleri işleyiş ve hukuki esasları ile kadı'nın görev ve yetkileri bakımından kendine has bir yapısı vardır.¹⁵

Osmanlı Devleti'nde bir yerde mahkemenin kurulabilmesi için, padişah beraatı ile tayin olmuş bir kadı ya da onun atadığı naibin bulunmasına bağlıdır. Her sancak

⁸ İncalcık , a.g.m , s.446

⁹ İncalcık , a.g.m , s.447

¹⁰ Oğuzoğlu, a.g.m , s.12

¹¹ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, haz. Zuhuri Danışman, Zuhuri Danışman yay., 3.Kitap, İstanbul, 1970, s.14

¹² Ergenç, Özer , XVI. Yüzyılın Sonlarında Bursa , (Yayınlanmamış Doçentlik Tezi), Ankara, 1979 , s. 228

¹³ Oğuzoğlu, a.g.m , s.12

¹⁴ İncalcık , a.g.m , s.449

¹⁵ Aydın, M.Akif, " Osmanlı'da Hukuk ", *Osmanlı Devleti Tarihi 1*, ed. Ekmeleddin İhsanoğlu, İrcica , İstanbul, 1994, s.391

kadınlara ayrılmış ve mahkemeler bu sancaklara bağlı şehir ve kasabalarda kurulmuştur.¹⁶

Osmanlı kentlerinde mahkemenin belirli bir resmi binası yoktu.¹⁷ Zira adaletin yerine getirilmesinde mekan gözetilmezdi. Kadılar davaları genelde camilerde hallederlerdi. Bunun yanında bazen evinde kurduğu da olmuştur. Kentin açık herhangi bir yolu üzerinde de hüküm verebilirdi. Eğer kadı müderris ise medresede de adaleti tatbik edebilirdi.¹⁸

Osmanlı'da mahkemelerin açık olması prensibi vardı. Yani duruşmanın herkese açık olması gerekirdi. Bunu şuhûdu'l-hâl uygulamasından anlıyoruz. Şuhûdu'l-hâl, mahkeme görevlilerinden olmayan fakat hükümlere şahit olarak imza atan ve bazı konularda bilirkişilik yapan esnaf, müderris, kethüda, imam v.s ve halktan güvenilir kimselerden oluşan guruptu. Eğer mahkeme kadının evinde ya da başka bir binada yapılıyorsa kapı açık tutulmalıdır. Ayrıca mahkeme gece gündüz müracaata açıktı.¹⁹

Mahkemelerde şuhûdu'l-hâl'den başka kâtip (mahkeme kararlarını kayıt altına alan), emin (noter), muhızır (adli polis), mübaşir (celp ve tebliğ memuru), bevvab (kapıcı) ve naib (kadı yardımcısı) bulunurdu.²⁰ Duruşma günlerini kadı belirlerdi. Kadınlar için ayrı bir gün belirler ve onları erkeklerden önce mahkemeye alırdı. Osmanlı kadısı, Hanefi mezhebi kurallarına göre yargılama yapardı. Ancak davalı Hanbeli, Maliki, Şafi mezheplerinden birine göre yargılanmak isterse bu kurala uyulması zorunluymdu.²¹

Kadı adaleti tatbik sırasında en iyi ve en temiz şekilde giyinir, laubali biçimde oturmazdı. Taraflarla kesinlikle selamlaşmazdı ve taraflarla dava konusu haricinde konuşması, işaretlemesi, taraflardan birine ziyafet vermesi ya da ziyafete icabet etmesi yasaktı. Duruşma anında taraflar kadının bulunduğu yerden biraz aşağıda(iki arşın) bulunur ve ifade sırasında ayakta dururlardı. Davanın görülmesi anında gülmek konuşmak, davalı ve davacının karşılıklı tartışmaları ceza gerektiren hallerdi. Bu ceza kadının takdirine göre belirlenirdi.²²

Bir davanın ispatında kadı sadece şahitlerin şehâdetiyle yetinmezdi. Olay yerinde keşif yapardı. Katli, yaralama, miras taksimi, halk arasındaki anlaşmazlıklar gibi durumlarda keşfe çıkmak kadının göreviydi. Kadının bir özrü varsa yardımcısı konumundaki naibini görevlendirirdi. Bunların yanında öldürme olaylarında cenazenin tetkiki(otopsi) için tabip ve cerrahlara emir verebilirdi.²³

¹⁶ İnalçık, " Mahkeme ", İ.A, M.E.B yay.,VII, s.149

¹⁷ Akgündüz, Ahmet, *Şer'iye Sicilleri*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı yay. , c.1, İstanbul,1988, s.77

¹⁸ Ortaylı, İlber, *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devletinde Kadı*, Turhan Kitabevi yay. , Ankara, 1994 , s.50

¹⁹ Ortaylı, a.g.e , s.53

²⁰ Ortaylı , a.g.e, s.64

²¹ Ortaylı , a.g.e, s.54

²² Ortaylı , a.g.e, s.55

²³ Ortaylı, a.g.e, s.60

Kadınların bir davaya katılıp katılmamasında belli ölçüler vardı. Örneğin kadı, babasının ve kendi soyundan birinci dereceden yakınlarının taraf olduğu davada hüküm veremezdi. Hasta, aç ve aşırı yorgun değilse hiçbir müracaatı reddedemezdi. Taraflara eşit şekilde davranmak zorundaydı. Müslüman - gayri müslim, kadın - erkek ayrımı yapamazdı.²⁴

Osmanlı mahkemelerinden Gayri Müslimler de yararlanabilirlerdi. Sadece Osmanlı tebaası müslüman ve zımmiler ile işleri olduğunda değil kendi aralarındaki zanlaşmazlıkları çözmek için de mahkemeye başvurabilirlerdi.²⁵

II. Mahmut döneminde Şer'îye mahkemelerinde önemli değişiklikler yapılmıştır. Kadılar önceleri kazaskerlere, kazaskerlerde sadrazamlara bağlıydı. Tanzimat'tan sonra şeyhülislamlığa bağlanmıştır. 1867 tarihli düzenlemelerde ise bir takım idari ve hukuki mahkemeler kurularak Şer'îye mahkemelerinin görev ve yetkileri kısıtlanmıştır.²⁶

3. Mahkeme Defterleri Ve Önemi

Mahkeme defterleri (şer'îye sicilleri, kadı defterleri), kadılar tarafından tutulan defterlerdir. Bu defterler şu evraklardan oluşmaktadır : Senet, alım-satım, vakfiye kayıtları, vekâlet, kefâlet, borçlanma, tereke, günlük narh listeleri, esnaf teftişi, evlenme, boşanma, cami, kilise, köprü, yol inşaatı ve tamiri, mahalleden hurûc, sürgün gibi sosyal olayları ihtiva eden kayıtların yanında merkezden gelen yazışmaları içeren ferman, berat, mektup, ruus ve tezkere kayıtlarından oluşmaktadır.²⁷

Kadınların bu defterleri muhafaza etmeleri zorunluydu. Kaybetmeleri durumunda ya da tahrifi cezayı gerektirirdi. Örneğin, Niğde'de 40-50 civarındaki sicili kaçıran Anduğu kadısı cezalandırılmıştır. Bu defterlerin muhafazası sadece teftiş için değil görevine yeni gelen kadıya devir teslim sırasında gerekliydi. Yeni gelen kadı, eski kadıdan evrak torbasını (divanını) isteyerek eminler vasıtasıyla gözden geçirirdi.²⁸

Türkiye'deki mahkeme sicillerinin sayısı yaklaşık 18.000'dir. Bunların 9.866'sı İstanbul Müftülük Arşivi'nde olup İstanbul ve civarına ait kayıtları içerir. 7.493'ü ise diğer şehirlere aittir. 1991'e kadar şehir müzelerinde tutulan bu kayıtlar bu yıldan itibaren (İstanbul Müftülük arşivi dışındakiler) Ankara Milli Kütüphane'ye taşınmıştır.²⁹

Bursa'ya ait 1062 mahkeme sicili ise 1834 yılından itibaren Şeyh Süleyman Efendi mektebinde depolanmış ve 1854 depreminde zarar görmüştür. Bilinen ilk tamir ve ciltlemesini ise Bursa idare Meclisi Başkâtibi Bursalı Eşref Bey yapmıştır. Bundan sonra sırasıyla 1868'de İstanbul'a götürülmüş bir süre sonra Bursa'ya geri gönderilmiş ve Çendik

²⁴ Ortaylı, a.g.e, s.54

²⁵ İnalçık, a.g.m, s.150

²⁶ Akgündüz, a.g.e. s.77

²⁷ Ortaylı, a.g.e, s.66

²⁸ Ortaylı, a.g.e, s.67

²⁹ Pay, Salih, "Bursa Kadı Defterleri ve Önemi", *U.Ü.İ.F.D.*, c.10, Sayı 2, Bursa, 2001, s.89

Medresesi, Evkaf dairesi mahzeni ve Ulu Cami'nin pencereleri içindeki dolaplarda saklanmıştır. Şer'î mahkemelerin kaldırılmasıyla (1924)Vakıflar Bölge Müdürlüğü'ne geçmiş olup 1945'te Bursa Arkeoloji müzesine devri yapılmıştır. Bu sicillerden vakıf muhasebe defterlerinin bir kısmı 1958 Kapalı Çarşı yangınında yanmıştır. 1991'de Ankara Milli Kütüphane'ye taşınan siciller 2009 yılında İstanbul'daki Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ne taşınmıştır. Bursa'ya ait olanlarının mikro filmleri 2000 yılında şehre kazandırılmıştır.³⁰

Osmanlı Devleti'nin idari, askeri, hukuki, mali ve sosyal yönünün incelenmesi açısından kuşkusuz mahkeme defterlerinin önemi büyüktür. Özellikle şehir tarihlerinin araştırılması bakımından bu siciller son derece önemlidir.³¹

³⁰ Pay, a.g.m , s.90

³¹ Çetin, Osman, " Bursa Şer'î Mahkeme Sicillerinden Notlar," *U.Ü.İ.F.D.* , c.2, Sayı 2, Bursa, 1987, s.59

BİRİNCİ BÖLÜM

BELGELERİN TANITIMI

A. Belgelerin Özellikleri

1. Defterin Tanıtımı

Çalışmamıza kaynaklık eden bu defterin tamamı 32 varaktan oluşmaktadır. İstanbul'daki Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nden çıktı alınarak temin edilmiştir.

Defter 1198-1199 (1783-1784) yıllarına aittir. Baştan en son 20/b varağının ikinci hükmünü yazılmıştır. Defter ters çevrilerek 31'inci varaktan başa doğru varak sayısı küçültülerek yazılmıştır. Bu bölümde, çeşitli konularda yazılmış ferman suretleri yer almaktadır. Yazılı iki bölüm arasında 7 varak boş kalmıştır. Yazılı varak sayısı 25'dir. Milli Kütüphane'deki eski numarası B 221 olan defterin Osmanlı Arşivi'ndeki yeni numarası 2880'dir. Ebadı: 17.3x48.3 cm sırt kalınlığı 1 cm'dir. Defter ciltli, cildi ebrulu ve iyi korunmuştur. Osmanlı Arşivi'nde, asit oranı özel olarak ayarlanmış mavi renkli kartondan, bir de defter kabı takılmıştır.

2. Belge Çeşitleri

Mahkeme defterlerinde yer alan kayıtlar iki bölümde oluşmaktadır;

I- Kadılar tarafından düzenlenerek kayıt altına alınan sicillerdir. Bunlarda kendi aralarında ilamlar, hüccetler, maruzlar ve müraseleler diye bölümlere ayrılmaktadır.¹

Hüccetler : Sözlükte delil, senet anlamına gelmektedir. Şer'iye Sicillerindeki kayıtların % 90 'ını hüccetler oluşturur. Bu kayıtların özelliği, kadıların herhangi bir kararını içermemesidir.²

İlamlar : Hüccetlerin tam tersine bu kayıtlar, kadıların kararını içerir. Yani kadı burada dava ile ilgili kesin kararını vermektedir.³

Maruz: Kelime anlamı arz edilen şeydir. Kadıların kararını içermeyen, hukuki bir delil sayılmayan sadece kadıların idari bir durumu arz etmek için yazdığı yazılara veya halkın kadılara ve üst makamlara yazdığı yazılara maruz denmektedir.⁴

Mürasele : Kadıların resmi yazışmalarını içerir. Kadı bir buyrultu, ferman üzerine, meselenin halledilmesi için o yerin kethüdası veya voyvodasına resmi yazı yazabilir ya da tayin edildikleri görevlerini resmi yazı ile naibe devredebilirdi.⁵

¹ Akgündüz, Ahmet, *Şer'iye Sicilleri*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı yay., c. 1, İstanbul, 1989, s.20

² Akgündüz, a.g.e , s. 21

³ Akgündüz, a.g.e , s. 29

⁴ Akgündüz, a.g.e , s. 37

⁵ Akgündüz, a.g.e , s. 38

Hüccetler; 1, 2, 4, 6, 7, 8, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 22, 23, 25, 26, 28, 29, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 44, 45, 46, 48, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 71, 73, 74, 75, 78, 79, 81, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 97, 98, 100, 102, 103, 107, 108, 109, 110, 112, 113, 115, 116, 117, 119, 120, 121, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141 numaralı belgelerde,

İlamlar ; 3, 5, 9, 10, 11, 16, 20, 21, 24, 27, 30, 40, 47, 49, 57, 69, 70, 72, 76, 80, 82, 94, 95, 96, 99, 101, 104, 105, 106, 111, 114, 118, 122, 130, 142, 143 numaralı belgelerde yer almaktadır.

Ma'ruzlar; 34 numaralı belge yer almaktadır.

II- Merkezden gelen yazışmaları içeren fermanlar, tayin beratları, buyrultular, temessükler, tezkereler v.s kayıtlardır. Bu kayıtlar da sicillere kaydedilirdi.⁶

Tayin Beratları : Padişahın umumu ilgilendirmeyen, şahısları ilgilendiren konularda gönderdiği beratlardır: Mukataa mutasarrıflığı, kadılık, imamlık, hatiplik gibi görevler gerekli şahıslara beratlarla bildirilirdi.⁷

B 221 nolu defterdeki, 150 ve 152. belgeler tayin beratıdır.

Bir durumu izah eden fermanlar : Padişah, ihtilafı bir meselenin halli için kadılara emir gönderirdi.⁸

B 221 nolu defterdeki, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 151, 153, 155, 156, 157, 158, 159, 160- 161. belgeler bu türdendir.

Temessük : Devlet arazisinde ve vakıflarda tasarruf sahiplerine yetkili makamlarca verilen belgedir. Tımar ve zeamet sahipleri, vakıf mütevellileri, mültezimler, muhassıllar temessük verebilirlerdi.⁹

B 221 nolu defterdeki 109,111, 112, 119, 121 ve 126. belgeler temessüğe örnektir.

Buyrultu : Padişahın sonra gelen, sadrazam, kaptanı derya, vezir, beylerbeyi ve kazasker gibi üst rütbeli devlet erkanının yazılı emirleridir.¹⁰

B 221 nolu defterdeki 154. belge buyrultuya örnektir.

Tezkere : Aynı şehir ve kasabada bulunan resmi dairelerin birbirleriyle olan resmi yazışmalarıdır.¹¹

⁶ Akgündüz, a.g.e , s. 39

⁷ Akgündüz, a.g.e , s. 42

⁸ Akgündüz, a.g.e , s. 39

⁹ Akgündüz, a.g.e , s. 48

¹⁰ Akgündüz, a.g.e , s. 44

¹¹ Akgündüz, a.g.e , s. 46

B 221 nolu defterde tezkere örneğine rastlanmamıştır.

3. Belge Özetleri

Belge 1 : Delil olmadan kimsenin itham edilemeyeceği

Tarihi : 10.Şaban.1198

Konusu : Bir delil olmadan kimsenin itham edilemeyeceği. İddia edenin, iddiasını isbatla mükellef olduğu.

Belge 2 : Mülk Satışı

Tarihi : 18.Şevval.1198

Konusu : Mantıcı Mahallesi'nden Osman oğlu Hacı Abdülkadir'in, aynı mahallede bulunan mülkünü, müştemilatıyla beraber Veliyyüddin oğlu İsmail Ağa'ya sattığı.

Belge 3 : Boşanma

Tarihi : 27. Şevval.1198

Konusu : Karabalçık Köyü ahalisinden Ahmed kızı Kezban ile Abdullah oğlu İbrahim'in evliliklerini yürütemeyip boşandıkları.

Belge 4 : Hibe

Tarihi : 19. Şevval.1198

Konusu : Hacıiyas Mahallesi ahalisinden Mehmed kızı Emine'nin malından bazı parçaları ve nakid parayı Mustafa oğlu Mehmed'e hibe ettiği.

Belge 5 : Boşanma

Tarihi : 27. Şevval.1198

Konusu : Bülbülcü Mahallesi'nde oturan Mustafa kızı Hanım ile eşi Ahmed oğlu Mehmed'in boşandıkları.

Belge 6 : Arazi satışı

Tarihi : 25.Şevval.1198

Konusu : Mustafa oğlu Mehmed Emin'in, Bursa yakınlarında Davutdede mevkinde bulunan üç dönümlük dut bahçesini Hacı Mehmed Ağa oğlu Salih Ağa'ya sattığı.

Belge 7 : Delil getirememe konusu

Tarihi : 25. Şevval.1198

Konusu : Eski eşinin bir takım ziynetini alarak Bursa'ya kaçtığını iddia eden İstanbullu Ohan oğlu Sifer'in, iddiasına delil getiremediği.

Belge 8 : Miras
Tarihi : 27.Şaban.1198
Konusu : Alipaşa Mahallesi'ndeki mülkün yarım hissesinin, Seyid Mehmed kızı Zeyni Şerife'ye babasından miras olarak kaldığının anlaşıldığı.

Belge 9 : Nafaka
Tarihi : 28.Şevval.1198
Konusu : Çekirge Mahallesi'nden Hasan kızı Alime'nin kendisini 25 sene evvel boşamış olan eski kocası Halil oğlu Mahmud üzerine açtığı davanın zaman aşımına uğramış olduğundan reddedildiği.

Belge 10 : Nafaka
Tarihi : 01.Zil-kade.1198
Konusu : Veledikazzaz Mahallesi'nden Hacı Lütfullah kızı Nefise hanımın torunu için, babası Hacı Hüseyin oğlu Mehmed üzerine nafaka bağlandığı.

Belge 11 : Kira alacağı
Tarihi : 28. Zil-kade. 1198
Konusu : Veledikazzaz Mahallesi'nden Abdürrahim oğlu Mehmed Emin'in, sahibi olduğu Çömlek Hamamı yarı hissesinden dolayı dedesi Hacı Veli oğlu Ahmed üzerinde altı senelik kira alacağı olduğu.

Belge 12 : Haksız el konulan malların geri alınması
Tarihi : 27 Şevval. 1198
Konusu : Abdalmehmed Mahallesi'nden merhum Abdullah oğlu Osman varisleri olan İhsan hanım, oğlu Mahmud ve kızı Aişe'nin, Kazıklı köyü yakınlarında bulunan bir bağlarına haksız olarak el koymuş bulunan Ali oğlu İbrahim'den adı geçen bağı tekrar alarak birbirlerini ibra ettikleri.

Belge 13 : Arazi satışı
Tarihi : 01. Zil-kade.1198
Konusu : Alilerbey Mahallesi'nden Abdullah oğlu Hasan'ın bir mülkte bulunan yarım hissesi ile bir dut bahçesini Seyid Ali kızı Şerife Hafiza hanıma sattığı.

Belge 14 : İbra
Tarihi : 01. Zil-kade.1198
Konusu : Penbekereste Mahallesi'nden Ömer Beşe oğlu Mehmed'in, kendisine üç sene müddetle yaptığı hizmetin karşılığını alarak Arabacı Bektaş oğlu Musa'yı ibra ettiği.

Belge 15 : Haksız mülk talebi
Tarihi : 03. Zil-kade.1198
Konusu : Hasanağa Köylüsü Ahmed oğlu İbrahim'den haksız mülk talebinde bulunan Abdullah oğlu Dağlı Musa varislerine, böyle haksız taleplerde bulunmamalarının tenbih edildiği.

Belge 16 : Haksız el konulan malların iadesi
Tarihi : 03. Zil-kade.1198
Konusu : Çekirge Mahallesi'nden merhum Abdullah oğlu Hüseyin varislerinin Karaağaç mevkiinde bulunan bağlarına haksız olarak el koymuş olan Matosu ve Mebram isimli hristiyanlara bu bağdan el çektirilelerek, mülkün sahiplerine iade edildiği.

Belge 17 : İbra
Tarihi : 7. Zil-kade. 1198
Konusu : Süleyman ve Hanım ve Zeyneb [ve] İnbâ Salihisimli kimselere ait üzüm bağı, Matusu veled-i Abram nam zimmi ve Mebram bint-i Şukker nam Nasrani tarafından işgal edilmiş olup, kullandıkları dönemin borcunu ödeyerek iadeleri sonucunda birbirlerini ibra ettikleri.

Belge 18 : Arazi satışı
Tarihi : 06.Şevval.1198
Konusu : Orhangazi Mahallesi'nden merhum Abdullah oğlu Mustafa'nın borcunu ödeyebilmek için, varislerinin, Yalaklı Köyü'nde bulunan bir dut bahçesine el koymuş olan Hacı Mustafa'ya bu bahçeyi sattıkları.

Belge 19 : İbra
Tarihi : 26.Şevval.1198
Konusu : Orhangazi Mahallesi'nde vefat eden Abdullah oğlu Mustafa varislerinden Salih ve Aişe'nin, babalarından kalan bir katır ve bazı eşya üzerindeki anlaşmazlıktan dolayı birbirlerini ibra ettikleri.

Belge 20 : Cinayet davası
Tarihi : 09.Zil-kade.1198
Konusu : Mehmed oğlu Hüseyin'in, Sırma Köyü'nde, Bolulu Abdullah oğlu Ahmed tarafından büyük tüfek kurşunuyla ve gündüz öldürdüğü'nün anlaşıldığı.

Belge 21 : Nafaka
Tarihi : 07. Zil-kade.1198

Konusu : Dayehâtun Mahallesi ahalisinden İbrahim kızı Zeyneb için, kendisini boşayan eşi Mehmed oğlu Molla Hasan üzerine nafaka bağlandığı.

Belge 22 : Boşanma

Tarihi : 20. Zil-kade.1198

Konusu : Manastır Mahallesi'nden Ali kızı Hediye ile Ahmed oğlu Molla Abdülhadi'nin boşandıkları.

Belge 23 : Boşanma

Tarihi :11. Zil-kade.1198

Konusu : Selçukhatun Mahallesi'nden Mustafa kızı Hanife ile Mehmed bin Ali'nin boşandıkları.

Belge 24 : Zarar tazmini

Tarihi : Yok

Konusu : Karacaali Mahallesi'nde, Serkiz ve Karabet isimli şahısların tasarrufunda olan bir vakıf mülkün bitişğine sonradan bina yapan Ohannes'in bu binasının yanındaki binaya verdiği zararlarının önlenmesi.

Belge 25 : Mülk satışı

Tarihi : 13. Zil-kade.1198

Konusu : Seyyid İbrahim oğlu Seyyid Abdullah'ın Ahmedpaşa Mahallesi'nde bulunan bir mülkünü içindekilerle beraber Mustafa kızı Zeyneb'e sattığı.

Belge 26 : Boşanma

Tarihi : 03 Zil-kade.1198

Konusu : Karaşeyh Mahallesi'nden Hasan kızı Emine ile Mustafa oğlu Abdullah'ın boşandıkları.

Belge 27 : Nafaka bağlama

Tarihi : 05. Zil-kade.1198

Konusu : Sultanorhan Mahallesi'nden Mustafa kızı Zeyni'ye nafaka bağlandığı.

Belge 28 : Arazi satışı

Tarihi : 15.Şaban.1198

Konusu : İzmirlizade Hacı Mustafa oğlu Seyyid Hacı Mehmed'in tasarruf ettiği vakıf arazinin, merhum Abdurrahim oğlu Mehmed Emin'e ait olduğunun anlaşılmasıyla; Mehmed Emin'in, kendi rızasıyla Seyyid Hacı Mehmed'e sattığı.

Belge 29 : Borç ödeme (şekli)
Tarihi :15.Zil-kade.1198
Konusu :Hacemehmedkaramani Mahallesi'nden Kobes veledi Kapril'inSüleyman kızı Emetullah'a olan borcunu taksitle ödeyeceği.

Belge 30 : Mehir davası
Tarihi : 18. Zil-kade.1198
Konusu : Iğdır Köyü'nden Ahmed kızı Celbiye'nin kendisini boşamış olan eski kocası İbrahim oğlu Zeynel Abidin'den istediği mehir hususunda haksız olduğu.

Belge 31 : İbra
Tarihi : 19. Zil-kade.1198
Konusu : Ostoki kızı Obrinni'nin çocukları Parrisone ve Mihail'in annelerinden kendilerine intikal eden eşya, mal ve nakit hususunda birbirlerini ibra ettikleri.

Belge 32 : İbra
Tarihi : 19. Zil-kade.1198
Konusu : Bursa'da otururken Kudüs-ü Şerif'de vefat eden Ostoki oğlu Obrinni varisleri Parrisone ve Mihail'in miras üzerindeki haklarından dolayı birbirini ibra ettikleri.

Belge 33 : Boşanma
Tarihi : 20. Zil-kade.1198
Konusu : Hazret-i Emir Mahallesi'nden Abdullah kızı Münise ile Mehmed oğlu Seyyid Mustafa'nın boşandığı.

Belge 34 : Müezzinlik görevlendirmesi
Tarihi : 15. Zil-kade.1198
Konusu : İbrahim Halife ibn-i İsmail'den boşalan Züaflanmak Mescidi Vakfı müezzinlik vazifesinin es-Seyyid el-Hâcc Mehmed Halife ibn-i el-Hâcc Mustafa'ya verildiği.

Belge 35 : Borç ödemesi
Tarihi : 15. Zil-kade.1198
Konusu : Veledkazzaz Mahallesi ahalisinden İbrahim oğlu Ahmed ile torunu Mehmed Emin arasındaki borç meselesinin halli.

Belge 36 : İcazet verme
Tarihi : 23. Zil-kade.1198
Konusu : Boyacı esnafından Dimitri oğlu Yani'nin yünden yapılmış her çeşit giyecek ve aksesuarı boyamak üzere Anaştas oğlu Yorgi'ye icazet verdiği.

Belge 37 : Arazi satışı
Tarihi : 23. Zil-kade.1198
Konusu : Praskove oğlu Anastaratır'ın, sahibi olduğu dut bahçesini Hasan oğlu Seyyid Ahmed'e sattığı.

Belge 38 : İbra
Tarihi : 23. Zil-kade.1198
Konusu : İbrahimpasha Mahallesi'nden merhum Seyyid Abdullah Efendi oğlu Seyyid Mehmed Emin Efendi varislerinin kendilerine miras kalan her türlü zimmetten dolayı birbirlerini ibra ettikleri.

Belge 39 : İbra
Tarihi : 27. Zil-kade.1198
Konusu : Abdullah kızı Nefise'yi yaralayarak ölümüne sebep olan Yıldırım Camii İmamı Abdullah'ın oğlu Molla Abdurrahman ile Nefise hanım oğlu Ahmed'in birbirini ibra ettikleri.

Belge 40 : Mahelleden çıkarma
Tarihi : 29. Zil-kade.1198
Konusu : Kötü hal ve davranışlarıyla mahalle sakinlerini rahatsız eden Abdullah kızı Döndü'nün, İmaret-i Alilerbey Mahallesi'nden çıkarıldığı.

BELGE 41 : İbra
Tarihi : 29.Zil-kade.1198
Konusu : Kepsut Kazası ahalisinden iken Taraklı Köyü'nden Abdullah oğlu Ahmet ve arkadaşları tarafından öldürülen Hüseyin oğlu Süleyman varislerinin, Süleyman'ın kan ve diyeti üzerine anlaşıp birbirlerini ibra ettikleri.

BELGE 42 :İbra
Tarihi : 27. Zil-kade.1198
Konusu : Kete Kazası'ndan Hasan kızı Elife ile eski eşi Mustafa oğlu Ali'nin, sekiz seneden beri Ali tarafından tasarruf edilen tarlaların getirisi üzerindeki zimmetden birbirini ibra ettikleri.

BELGE 43 : Alacak Tahsili
Tarihi : 15.Zil-hicce.1198
Konusu : Ahmed Efendi oğlu Hacı Mehmed Emin Ağa'nın, merhum Helvacızade Hacı Halil Beşe'den alacağı olan üç bin kuruşun merhumun varislerinden tahsil edileceği.

BELGE 44 : Menzil Satışı
Tarihi : 04.Zil-hicce.1198
Konusu : Veled-i Enbiya Mahallesi ahalisinden Ali kızı Hanife'nin merhum kocası Abdülmecid Efendi'den miras kalan iki menzilin, merhumun büyük oğlu Feyzullah Efendi'ye sattığı.

BELGE 45 : Mülk satışı
Tarihi : 03.Zil-hicce.1198
Konusu : İsmail oğlu Molla Salih'in, Emirsultan civarındaki mülkünü İsmail oğlu Demirci Çakır Hüseyin'e sattığı.

BELGE 46 : Mülk Satışı
Tarihi : 19.Zil-hicce.1198
Konusu : Kızıyakup Mahallesi'nden Kadri oğlu Zill'in, sahibi olduğu bir mülkü, içindekileriyle beraber Hacı Mustafa kızı Rukiye'ye sattığı.

BELGE 47 : Nafaka Bağlama
Tarihi : 17.Zil-hicce.1198
Konusu : Kiremitçi Mahallesi'nden Osman kızı Tuçe kadını boşamış olan Hacı Mustafa oğlu Mehmed üzerine, Tuçe kadın ve küçük kızı için nafaka bağlandı.

BELGE 48 : Mülk Satışı
Tarihi : 20. Zil-hicce.1198
Konusu : İncirlice Mahallesi'nden İbrahim kızı Şerife Rukiye'nin adı geçen mahallede sahibi olduğu mülkü Abdullah oğlu Seyyid Halil'e sattığı.

BELGE 49 : Nafaka Bağlama
Tarihi : 07. Zil-hicce.1198
Konusu : Hacı Hüseyin kızı Azize'nin torunu için, torununun dedesi Mehmed oğlu Halil üzerine nafak bağlandı.

BELGE 50 : İbra
Tarihi : 20.Zil-hicce.1198
Konusu : Şerefüddin Mahallesi ahalisinden vefat eden Abdullah kızı Fatma varislerinin, adı geçen Fatma'ya ölümünden önce borcu olan Halil kızı diğer Fatma'dan alacaklarını alarak birbirlerini ibra ettikleri.

BELGE 51 : Muayene ve keşf
Tarihi : 23. Zil-hicce.1198

Konusu : Mukassimgökdere Mahallasi'nde bulunan bir mescidin geliri imam ve müezzine tahsisli menzillerinin yeniden muayene ve keşf edildiği.

BELGE 52 : Arazi Satışı

Tarihi : 25. Zil-hicce.1198

Konusu : Hazret-i Emir Mahallesi'nden Ahmed kızı Emine'nin, boş olan arsasını Hüseyin oğlu Molla Ömer'e sattığı.

BELGE 53 : Arazi Satışı

Tarihi : 24. Zil-hicce.1198

Konusu : Kavmiari Mahallesi'nden Ahmed kızı Halime'nin, boş arsasını Ahmed kızı Emine'ye sattığı.

BELGE 54 : Menzil Satışı

Tarihi : 27. Zil-hicce.1198

Konusu : Kayabaşı Mahallesi ahalisinden Yavan oğlu Yorgi'nin, menzilini, Estarati oğlu Nikola'ya sattığı.

BELGE 55 : Arazi Satışı

Tarihi : 27. Zil-hicce.1198

Konusu : Ebuishak Mahallesi'nden Mehmed kızı Aişe'nin, dört dönüm miktarı bağını, Seyyid Salih kızı Şerife Munise'ye sattığı.

BELGE 56 : Boşanma

Tarihi : 03.Muharrem.1199

Konusu : Veled-i tevvab Mahallesi'nden Mustafa kızı Afife ile kocası Halil oğlu İbrahim'in boşandıkları.

BELGE 57 : Nafaka Bağlama

Tarihi : 01. Muharrem.1199

Konusu : Hisar Mahallesi'nden Ali kızı Hediye'nin küçük oğlu için, babası Ahmed oğlu es-Seyyid Abdülhadi üzerine nafaka bağlandığı.

BELGE 58 : Kan Diyeti

Tarihi : 05. Muharrem.1199

Konusu : Aksungur Köyü yakınlarında öldürülen Abdullah oğlu Su Yolcu Mustafa'nın varisleri ile Aksungur köyü ahalisinin, Su Yolcu Mustafa'nın kan ve diyeti hususunda anlaşmaları.

BELGE 59 : Mülk Satışı
Tarihi : 05. Muharrem.1199
Konusu : Pazarbaşı Mahallesi'nden Apostol kızı Ahsebete'nin ölen babasından kalan hisselerini annesi Alkiye'ye sattığı.

BELGE 60 : Mülk Satışı
Tarihi : 11. Muharrem.1199
Konusu : Soğanlı Köyü'nden Hasan oğlu Mehmed'in aynı köyde bulunan bir mülkünü Seyyid Abdullah oğlu Seyyid Ahmed Esad Efendi'ye sattığı.

BELGE 61 : Mülk Satışı
Tarihi : 13. Muharrem.1199
Konusu : Ali kızı Zeyneb'in vefatı ile terekesinden kocası Mustafa oğlu Mehmed'e kalan hisselerin, adı geçen Mehmed tarafından Zeyneb'in büyük oğlu Mehmed'e satıldığı.

BELGE 62 : Mülk Satışı
Tarihi : 16. Muharrem.1199
Konusu : Araplar Mahallesi'nden Mehmed kızı Rukiye'nin sahibi olduğu bir mülkü, Ali kızı Zahide ve kocası Ali oğlu Mehmed'e eşit hak sahipleri olarak sattığı.

BELGE 63 : Mülk Satışı
Tarihi : 17. Muharrem.1199
Konusu : Hazret-i Emir Mahallesi'nden Mehmed Ağa oğlu Ebubekir Ağa'nın, mülkünü, içinde bulunanlarla birlikte Mehmed kızı Ümmihani Hatun'a sattığı.

BELGE 64 : İbra
Tarihi : 23.Zi'l-ka'de.1198
Konusu : Umurbey Mahallesi'nden Hacı Mehmed kızı Emetullah Hatun ile Yusuf oğlu Seyyid Abdullah Çelebi'nin birbirlerini ibra ettikleri.

BELGE 65 : İbra
Tarihi : 19.Muharrem.1199
Konusu : Üftade Mahallesi'nden Abdurrahman kızı Ümmügülsüm'ü boşayan kocası Abdullah oğlu Abdurrahman ile Ümmügülsüm'ün birbirlerini ibra ettikleri.

BELGE 66 : Arazi Satışı
Tarihi : 17.Muharrem.1199
Konusu : Fidyekızık köyü ahalisinden Ali oğlu Mustafa varislerinin, kendilerine miras kalan bir dut bahçesi ile içinde ağaçları olan bir mülkü, Ahmed kızı Rukiye'ye sattıkları.

BELGE 67 : Arazi Satışı ve Borç Ödeme
Tarihi : 09.Muharrem.1199
Konusu : Alişar Köyü ahalisinden olup katledilerek öldürülen Ali oğlu Abdullah'ın borcu terekesinden çok olduğu için, Nülifer yakınındaki on beş dönüm dut bahçesinin satılarak borcunun ödendiği.

BELGE 68 : Arazi Satışı ve Borç Ödeme
Tarihi : 09.Muharrem.1199
Konusu : Alişar Köyü'nden katledilerek öldürülen Ali oğlu Abdullah'ın, Hacı Süleyman Ağa'ya olan borcunu ödemek üzere, bir mülkünün Hacı Mehmed oğlu Osman Ağı'ya satıldığı.

BELGE 69 : Dava Reddi
Tarihi : 03.Muharrem.1199
Konusu : Sariabdullah Mahallesi ahalisinden vefat eden Hacı Mustafa oğlu Hacı Mehmed Ağa varislerinin, kendilerine babalarından miras kalan malların haksız olarak kullanıldığına dair açtıkları davanın delil yetersizliğinden reddedildiği.

BELGE 70 : Dava Reddi
Tarihi : 20.Muharrem.1199
Konusu : Kestel Köyü'nden vefat eden Abdullah oğlu Seyyid İbrahim varislerinin, Dimyoz Köylü Seyyid Mustafa oğlu Seyyid Mustafa üzerine açtıkları alacak davasının, delil yetersizliğinden reddedildiği.

BELGE 71 : Mülk Satışı
Tarihi : 28. Muharrem.1199
Konusu : Başçı Mahallesi'nden Ali kızı Ümmügülsüm'ün aynı mahallede bulunan bir mülkünü Seyyid Mustafa oğlu Seyyid Hüseyin'e sattığı.

BELGE 72 : Borç Ödeme Tenbihi
Tarihi : 25.Muharrem.1199
Konusu : Gözde Köyü'nden Seyyid Mehmed Emin kızı Şerife Fatma'nın, Meydancık Mahallesi'nde oturan Mustafa kızı Aişe'de alacağı olduğunun anlaşıldığı; borcunu ödemek üzere Aişe'ye tenbih olunduğu. .

BELGE 73 : Mülk Satışı
Tarihi : 28.Muharrem.1199
Konusu : Yahşibey Mahallesi'nden Donestoni oğlu Pezo'nun hududları belli mülkünü içindekileriyle beraber Dimitraki oğlu Tafri'ye sattığı.

BELGE 74 : Mülk Satışı
Tarihi : 25.Muharrem.1199
Konusu : Hacıilyas Mahallesi'nden Abdullah kızı Saliha'nın bir mülkünü içindekileriyle beraber Ali oğlu Seyyid Abdullah'a sattığı.

BELGE 75 : Mülk Satışı
Tarihi : 27.Muharrem.1199
Konusu : Darphane Mahallesi'nden İsmail oğlu Hacı Mahmed Sadık'ın bir mülkünü oğlu İsmail'e sattığı.

BELGE 76 : Nefs-i Teslim
Tarihi : 03.Safer.1199
Konusu : Küçüklüğünde Hacı Mehmed oğlu Seyyid Molla Salih'e velisi babası tarafından nikahlandırılan Ali kızı Emetullah'a, nefisini Seyyid Molla Salih'e teslim etmesi hususunda tenbih olunduğu.

BELGE 77 : Miras Malı Kullanımı
Tarihi : 25.Muharrem.1199
Konusu : Avdancık Köyü'nden Mehmed oğlu Seyyid İbrahim ile Mahmud oğlu Ali'nin, Seyyid İbrahim'in babasından miras kalan dut bahçesini haksız olarak kullanma davasında anlaşmaları.

BELGE 78 : Mülk Satışı
Tarihi : (Tarih yok)
Konusu : Umurbey Mahallesi'nden Hacı Şaban oğlu Salih Çelebi varislerinin, Salih Çelebi'den kendilerine miras yoluyla intikal eden mülkü içindekileriyle beraber Hacı Mehmed oğlu Mustafa Ağa'ya sattıkları.

BELGE 79 : Mülk Satışı
Tarihi : 10.Safer.1199
Konusu : Hacıbaba Mahallesi'nden Agob kızı Silbaye hanımın, aynı mahallede bulunan bir mülkü ile bazı şahsi eşyasını damadı Vartan oğlu Malhas'a sattığı.

BELGE 80 : Nafaka Bağlama
Tarihi : 08.Safer.1199
Konusu : Alacamescid Mahallesi ahalisinden merhum Hacı Mustafa oğlu Halil'in varislerine intikal eden ve eşi Şerife Nisvane Hatun elinde bulunan maldan çocukları Mehmed Emin ve Şerife Emine'ye nafaka bağlandığı.

BELGE 81 : Mülk Satışı
Tarihi : 12.Safer.1199
Konusu : Stavani oğlu Dimitraki'nin, Pazarbaşı Mahallesi'nde bulunan mülkünü içinde bulunanlarla beraber Anastas oğlu Tanaş ve Tanaş olu İsak'a müştereken ve eşit olarak sattığı.

BELGE 82 : Dava Reddi
Tarihi : 13.Safer.1199
Konusu : Muradiye Mahallesi'nden Abdullah oğlu Hacı Selim eşi Emine'nin, Feyzullah Efendi üzerine açtığı davanın zaman aşımına uğradığı gerekçesiyle reddedildiği.

BELGE 83 : Boşanma
Tarihi : 03.Safer.1199
Konusu : Üftade Mahallesi'nden Seyyid Mustafa kızı Şerife Şehri ile Himmet oğlu Veli Beşe'nin evliliklerine son verdikleri.

BELGE 84 : Mülk Satışı
Tarihi : 15.Safer.1199
Konusu : Alacahırka Mahallesi'nden Mustafa kızı Fatma'nın aynı mahallede bulunan bir mülkünü İsmail oğlu Ali'ye sattığı.

BELGE 85 : Mülk Satışı
Tarihi : 15.Safer.1199
Konusu : Demirtaş Mahallesi'nden Abdullah kızı Şerife Zeyni'nin İnciler mevki yakınındaki mülkünü Mehmed kızı Esm'e'ye sattığı.

BELGE 86 : Mülk Satışı
Tarihi : 15.Safer.1199
Konusu : Demirtaş Mahallesi'nden Hüseyin oğlu Mehmed ve Mehmed kızı Rabia Hüsnüye'nin adı geçen mahallede bulunan mülklerini Seyyid Abdullah kızı Şerife Zeyni'ye sattıkları.

BELGE 87 : Mülk Satışı
Tarihi : 15.Safer.1199
Konusu : Alacamescid Mahallesi'nde vefat eden Hacı Mustafa oğlu Halil'in terekesindeki bir mülkte bulunan dörtte bir hissesinin, borcuna karşılık, Ali oğlu Hacı İsmail Efendi'ye satıldığı.

BELGE 88 : Mülk Satışı
Tarihi : 15.Safer.1199
Konusu : Şakirhoca Mahallesi'nden Seyyid Hacı Ahmed Ağa oğlu Seyyid Hacı Ali Ağa'nın, Emirsultan Mahallesi'nde bulunan bir mülkünü Yahya kızı Hanım Kadın'a sattığı.

BELGE 89 : İbra
Tarihi : 13.Safer.1199
Konusu : Aslen İstanbullu olup Bursa'da misafir bulunan Yusuf oğlu Mehmed Emin Ağa ile Osman oğlu Mehmed Said'in bir alacak davasında anlaşarak birbirlerini ibra ettikleri.

BELGE 90 : Mülk Satışı
Tarihi : 19.Safer.1199
Konusu : Hoşkadem Makremevi Mahallesi'nden Abdullah oğlu Hacı Osman'ın, aynı mahallede bulunan bir mülkünü içindikileriyle beraber İbrahim oğlu Hafız Hacı Süleyman'a sattığı.

BELGE 91 : Mülk Satışı
Tarihi : 19.Safer.1199
Konusu : Hoşkadem Makremevi Mahallesi'nden İbrahim oğlu Hafız Hacı Süleyman'ın adı geçen mahallede bulunan bir mülkünü Abdullah oğlu Hacı Osman'a sattığı.

BELGE 92 : Tereke (Mülk) Satışı
Tarihi : 13.Safer.1199
Konusu : Hüdavendigâr Gazi Mahallesi'nden Hacı Mustafa oğlu Hacı İsmail varislerinden İbrahim kızı Aîşe ve Ali oğlu Mehmed'in, merhumun terekesinden kendilerine isabet eden hisselerini, varislerden diğeri İbrahim'e sattıkları.

BELGE 93 : Mülk Satışı
Tarihi : 17.Safer.1199
Konusu : Sarıabdullah Mahallesi ahalisinden Hacı Mehmed oğlu Seyyid Hüseyin'in sahibi olduğu bir mülkü, içindikileriyle beraber Hacı Salih oğlu Derviş Osman'a sattığı.

BELGE 94 : Dava Reddi
Tarihi : 20.Safer.1199
Konusu : Çatalfırın ahalisinden Papas oğlu Hristofi'nin Şivanlı Karyesi'nden Gavtos oğlu Kostanti üzerine açtığı alacak davasının delil yetersizliğinden reddedildiği.

BELGE 95 : Tenbih
Tarihi : 25.Safer.1199
Konusu : Kocanaib Mahallesi'nde ölen Aristofi oğlu Avrini varislerinden Parsona'nın, Mizra kızı Ekliye üzerine açtığı fuzuli işgal davasında Elkiye'nin haklı olduğunun anlaşılmasıyla, Parsona'ya, yersiz taleplerde bulunmaması hususunda tenbih edildiği.

BELGE 96 : Zaman Aşımı Olan Davaların Görüşülmesi Konusu
Tarihi : 25.Safer.1199
Konusu : Üzerinden on beş seneden fazla zaman geçip özürsüz olarak açılmamış davaların emirsiz olarak mahkemelerde görüşülemeyeceği.

BELGE 97 : Mülk Satışı
Tarihi : 23.Safer.1199
Konusu : Babülmescit Mahallesi'nden Hacı Hüseyin kız Emetullah hanımın, aynı mahallede bulunan mülkünü, Ahmet oğlu Molla Mustafa ile oğlu es-Seyyid Abdullah'a eşit miktarlarda sattığı.

BELGE 98 : Nafaka Bağlama
Tarihi : 13.Şaban.1198
Konusu : Ahmetağa Mahallesi'nden Hacı Hüseyin oğlu Hacı Mehmed üzerine, Osman oğlu İbrahim için nafaka bağlandı.

BELGE 99 : Nafaka Bağlama
Tarihi : 25.Safer.1199
Konusu : Hocamehmedkaramani Mahallesi'nden Taross kızı Ezika'ya yanında büyüyen ölmüş kızının çocukları için, babaları Barodras üzerine nafaka bağlandı.

BELGE 100 : Boşanma
Tarihi : 28.Safer.1199
Konusu : Istabl-ı Bayezidpaşa Mahallesi'nden Mustafa kızı Hanife ile Hasan oğlu Danacı Hüseyin'in evliliklerini sonlandırdıkları.

BELGE 101 : Borç Ödeme
Tarihi : 27.Safer.1199
Konusu : Veledibevvab Mahallesi'nden Hacı Halil oğlu Molla Ali'ye olan borcunu ödemesi hususunda, Ömer oğlu Seyyid Süleyman'a tenbih olduğu.

BELGE 102 : Eşya Satışı
Tarihi : 05.Rebiu'l-evvel.1199
Konusu : Hacıseyfeddin Mahallesi'nden Süleyman kızı Emine'nin bazı eşyasını babası İbrahim oğlu Süleyman'a sattığı.

BELGE 103 : Mülk Hibesi
Tarihi : 08. Rebiu'l-evvel.1199
Konusu : Şeyhpaşa Mahallesi'nden Seyyid Ali Efendi oğlu Seyyid Abdurrahman Efendi'nin İmaret-i İsa Bey Mahallesi'nde bulunan bir mülkünü Abdullah kızı Mahbubeye hibe ettiği.

BELGE 104 : Borç Ödeme Tenbihi
Tarihi : 13. Rebiu'l-evvel.1199
Konusu : Tokatlı tüccar olup Bursa'da Simkeş Hanı'nda misafir olan Bedros oğlu Baroros'a dört yüz guruş borcu olduğunu kabul eden Torhat oğlu Artini'ye, borcunu ödemesi hususunun tenbih edildiği.

BELGE 105 : Borç Ödeme Tenbihi
Tarihi : 13. Rebiu'l-evvel.1199
Konusu : Kuyumcu Şihabed oğlu Bavros'a, Badros oğlu Baroros'a ait olan ve vermemek için bahaneler aradığı borcunu ödemesi hususunda tenbih olunduğu.

BELGE 106 : Dava Reddi
Tarihi : 04. Rebiu'l-evvel.1199
Konusu : Karaman Köyü'nden Mustafa oğlu Halil'in, merhum Mehmed oğlu Osman'dan alacağı olduğu iddiası ile varisleri üzerine açtığı iltizam bedeli davasının , iltizamın nizamına uygun olmaması sebebiyle reddedildiği.

BELGE 107 : Mülk Satışı
Tarihi : 21. Rebiu'l-evvel.1199
Konusu : Bilecek Mahallesi'nden Yorgi oğlu Timiraki'nin, aynı mahallede bulunan bir mülkünü içindekileriyle beraber büyük kızı Pinayotca'ya sattığı.

BELGE 108 : Mülk Satışı
Tarihi : 21. Rebiu'l-evvel.1199
Konusu : Namazgah Mahallesi'nden merhum Halil oğlu Süleyman'ın varisleri Hanife ve Kafiye'nin, aynı mahallede olan bir mülk ile Uzuncaova mahallinde bulunan bir bağdaki hisselerini diğer varisi ve oğlu Halil'e sattıkları.

BELGE 109 : Mülk Satışı
Tarihi : 13. Rebiu'l-evvel.1199
Konusu : Nikhos oğlu Turendi'nin Karaağaç Mahallesi'nde bulunan bir mülkünü Agob kızı Hismali'ye sattığı.

BELGE 110 : Mülk Satışı
Tarihi : 21. Rebiu'l-evvel.1199
Konusu : Hazret-i Emir Mahallesi'nden Seyyid Ahmed'in Davudkadı Mahallesi'nde bulunan bir mülkünü Abdullah kızı Emine'ye sattığı.

BELGE 111 : Nafaka
Tarihi : 27. Rebiu'l-evvel.1199
Konusu : Babüssiccin Mahallesi'nden Hasan kızı Hatice'nin büyük kızı Rukiyye'den olan küçük torunu için, babası Ömer oğlu Molla Salih üzerine nafaka bağlandığı.

BELGE 112 : İbra
Tarihi : Yok
Konusu : Demirtaş Mahallesi'nden merhum Yusuf oğlu Molla İbrahim'in hayatında kendisine hizmet etmiş olan Ali kızı Aişe ile merhumun terekesi üzerinde söz sahibi olan Halil kızı Aişe'nin birbirlerini ibra ettikleri.

BELGE 113 : İbra
Tarihi : 27. Rebiu'l-evvel.1199
Konusu : Yahşibey Mahallesi'nden Kirpako oğlu Yorgi'nin, babası Vasil oğlu Istafani'den ve ölmüş olan anası terekesinden kendisine kalan miras hakkını alarak babası Istafani ile birbirlerini ibra ettikleri.

BELGE 114 : Hisse İadesi
Tarihi : 24. Rebiu'l-evvel.1199
Konusu : Alipaşa Mahallesi'nden İsmail kızı Emetullah'a babasından intikal eden; ancak, yaşının küçüklüğü sebebiyle Debbağ Mustafa oğlu İsmail tarafından el konulmuş bulunan, Kasım Subaşı Vakfı'nın bir dükkanındaki dörtte bir hisselerin Emetullah Hanım'a iade olunduğu.

BELGE 115 : Mülk Satışı
Tarihi : 30. Rebiu'l-evvel.1199
Konusu : Hocaali Mahallesi'nde ölen Zikar oğlu Norini varislerinin, babalarından kendilerine intikal eden bir mülkteki hisselerini, kardeşleri Ohannes'e sattıkları.

BELGE 116 : Arazi Satışı
Tarihi : 26. Rebiu'l-evvel.1199
Konusu : Çelebi Sultan Mehmed Han Mahallesi'nden Mustafa oğlu Salih'in, Sinandede yakınlarında bulunan dut bahçesini İbrahim kızı Şerife Rukiye hanıma sattığı.

BELGE 117 : Mülk Satışı
Tarihi : 04.Rebiu'l-ahir.1199
Konusu : Selçukhatun Mahallesi'nden Mehmed oğlu Molla Mustafa'nın, aynı mahallede bulunan bir mülkünü Ali oğlu Molla Salih'e sattığı.

BELGE 118 : Mülk Satışı
Tarihi : 01. Rebiu'l-ahir.1199
Konusu : Hazret-i Emir Mahallesi'nden Hasan oğlu Derviş Mehmed varisi Hasan'ın, babasından miras kalan mülküne haksız olarak tasarruf ettiğini iddia etti Süleyman kızı Zeyneb'e, zikredilen mülkü, daha önce satmış olduğunun anlaşıldığı.

BELGE 119 : Tereke Satışı
Tarihi : 01. Rebiu'l-ahir.1199
Konusu : Mukassim Mahallesi'nden Musa kızı Fatıma'nın ölümü üzerine terekesinden kendisine isabet eden hissesini babası Halil oğlu İbrahim'den talep eden Hüsniye'nin, hisselerinin tamamını daha önce babasına sattığının anlaşıldığı.

BELGE 120 : Mülk Satışı
Tarihi : 05. Rebiu'l-ahir.1199
Konusu : Kazıklı Köyü ahalisinden Mustafa oğlu Behlül ile Ali oğlu Mustafa'nın aynı köyde bulunan bir mülkleri ile köy yakınlarında bulunan bir dut bahçesini Hacı Ebubekir oğlu Hüseyin'e sattıkları.

BELGE 121 : Boşanma
Tarihi : 05. Rebiu'l-ahir.1199
Konusu : Alipaşa Mahallesi'nden Salih kızı Hanife ile Ali oğlu Seyyid Mehmed'in boşandıkları.

BELGE 122 : Mahalden Çıkarma
Tarihi : 07. Rebiu'l-ahir.1199
Konusu : Hazret-i Emir Mahallesi'nde kötü hallariyle tanınmış olan Emiroğlu es-Seyyid Mehmed'e hal ve tavrını düzeltinceye kadar başka bir mahalle çıkmasının tenbih edildiği.

BELGE 123 : Mülk Satışı
Tarihi : 09. Rebiu'l-ahir.1199
Konusu : Karaağaç Mahallesi'nden Sahak oğlu Kirkor varisleri olan eşi Filbosız kızı Kelvim ve Kelvim kızı Sorbihi'nin kendilerine miras kalan bazı mülkleri Vadahan oğlu Ekna ve eşi Mefrobic kızı Tori'ye eşit miktarlarda sattıkları.

BELGE 124 : İbra
Tarihi : 08. Rebiu'l-ahir.1199
Konusu : Umurbey Mahallesi'nden Abdülbaki kızı Neslihan Hatun varislerinden Rabia Hatun ile torunu Mükrim Hatun'un miras meselesinde birbirlerini ibra ettikleri.

BELGE 125 : Eşya Satışı
Tarihi : 10.Rebiu'l-ahir.1199
Konusu : Hanife Hâtun'un kırk guruş karşılığında eşya satın alması

BELGE 126 : Mülk Satışı
Tarihi : 08. Rebiu'l-ahir.1199
Konusu : Velışemseddin Mahallesi'nden Mehmed kızı Rabia Hatun'un tek varisi büyük oğlu Mehmed Emin'in annesinden intikal eden bir mülkünü Hüseyin oğlu Molla Ömer'e sattığı.

BELGE 127 : Mülk Satışı
Tarihi : 11. Rebiu'l-ahir.1199
Konusu : Velışemseddin Mahallesi'nden Hüseyin oğlu Ömer'in bir mülkünü içindekileriyle beraber Molla Mehmed kızı Aişe'ye sattığı.

BELGE 128 : Mülk Satışı
Tarihi : 11. Rebiu'l-ahir.1199
Konusu : Şeyhpaşa Mahallesi'nden Cafer oğlu Molla Eyüb'ün, Çay mahallinde bulunan bir mülkünü Seyid Salih oğlu Şerif Ali'ye sattığı.

BELGE 129 : Mülk Satışı
Tarihi : 12. Rebiu'l-ahir.1199
Konusu : Kayabaşı Mahallesi'nden Dimitri oğlu Panayot ve eşi Tacrani kızı Sofiye'nin sahibi oldukları bir mülkü içindekileriyle berâber Abraham oğlu Nikola'ya sattıkları.

BELGE 130 : Borç Ödeme Tenbihi
Tarihi : 03.Rebiu'l-evvel.1199
Konusu : Hanifi oğlu Halil Ağa'nın Anbarlıdede Köyü'nde vefat eden Ali oğlu Musa üzerinde alacak hakkı olduğunun anlaşılmasıyla, borcu ödemesi için varisi ve büyük oğlu Hasan'a tenbih olunduğu.

BELGE 131 : Mülk Satışı
Tarihi : 13.Safer.1199
Konusu : Umurbey Mahallesi'nden Mehmed kızı Aışe'nin, aynı mahallede bulunan bir mülkünü Hasan kızı Şerife Aışe'ye sattığı.

Belge 132 : Mülk Satışı
Tarihi : 15.Safer.1199
Konusu : Şeyhpaşa Mahallesi'nden Osman oğlu Molla Mehmed'in aynı mahallede bulunan bir mülkünü Hüseyin oğlu İbrahim Ağa'ya sattığı.

BELGE 133 : Boşanma
Tarihi : 17.Safer.1199
Konusu : Veleğcelebi Mahallesi'nden İbrahim kızı Şerife Hediye ile kocası Hüseyin oğlu Mehmed Emin'in boşandıkları.

BELGE 134 : Mülk Satışı
Tarihi : 17.Safer.1199
Konusu : Alacahırka Mahallesi'nden Hüsameddin oğlu Osman'ın aynı mahallede bulunan bir mülkünü Abdülgani oğlu Mehmed ile eşi Mehmed kızı Hanife'ye eşit miktarlarda sattığı.

BELGE 135 : Arazi Satışı
Tarihi : 19.Rebiu'l-ahir.1199
Konusu : Şekerhoca Mahallesi'nden Hacı Musa oğlu Hammamizade Seyyid Mustafa Efendi'nin Karahisar Köyü'nde bulunan bir dut bahçesini Mehmed oğlu İbrahim Ağa'ya sattığı.

BELGE 136 : Mülk Hissesi Satışı
Tarihi : 08. Rebiu'l-ahir.1199
Konusu : Veleدیدenvat Mahallesi'nden Arkil oğlu Simon'un, ortak oldukları bir mülkte bulunan yarı hissesini eşi Ohannes kızı Saltana hanıma sattığı.

BELGE 137 : İbra
Tarihi : 04. Rebiu'l-ahir.1199
Konusu : Müderris Seyyid Salim Efendi ve eşi Seyyid Hüseyin kızı Aişe hanımın, on sene müddetle hizmetlerini gören Abdullah kızı Aişe ile birbirlerini ibra ettikleri.

BELGE 138 : Arazi Satışı
Tarihi : 21. Reb'uu'l-âhir.1199
Konusu : Mukassım Mahallesi'nden Hacı Ahmed oğlu Lütfullah Ağa'nın Vakf-ı Ihled yakınında bulunan bir dut bahçesini Anil oğlu Kostanti'ye sattığı.

BELGE 139 : Mülk Satışı
Tarihi : 23. Rebiu'l-ahir.1199
Konusu : Camiikebir Mahallesi'nden Abdülfettah kızı Rabia'nın, Hacıskender Mahallesi'nde bulunan bir mülkünü içindekileyirle beraber Hacı İbrahim Ağa kızı Nisvane Hâtun'a sattığı.

BELGE 140 : Mülk Satışı
Tarihi : 25. Rebiu'l-ahir.1199
Konusu : Dayehatun Mahallesi'nden Hüseyin oğlu Mahmud Beşe'nin, aynı mahallede bulunan bir mülkünü Abdurrahman oğlu Halil Beşe ve eşi Abdullah kızı Hatice'ye eşit hisselerle sattığı.

BELGE 141 : Mülk Satışı
Tarihi : 25. Rebiu'l-ahir.1199
Konusu : Hoşkadem Mahallesi'nden Seyid Ali oğlu Seyid Molla Ahmed'in aynı mahallede bulunan bir mülkünü Abdullah kızı Hatice'ye sattığı.

BELGE 142 : Nafaka
Tarihi : 25. Rebiu'l-ahir.1199
Konusu : İncirlice Mahallesi'nden yaşlı ve hasta Mustafa kızı Ümmühani kadın için, oğulları Abdüllatif ve İbrahim üzerlerine nafaka bağlandığı.

BELGE 143 : Nafaka
Tarihi : 20. Rebiu'l-ahir.1199
Konusu : İncirlice Mahallesi'nden Ali kızı Fatma kadın için, karnındaki çocuğu doğuruncaya kadar, kendisini boşamış olan eski kocası Hacı Beşir oğlu Seyid Ömer üzerine nafaka bağlandığı.

- BELGE 144 : Bursa'dan İstanbul'a demir bel gelmesi
Tarihi : 04.Zil-kade.1198
Konusu : Bursa'dan İstanbul'a saplariyla beraber demir bel geleceği, bu hususta gereken ihtimamın gösterilmesi gerektiğine dair ferman.
- BELGE 145 : Suçlunun Bursa'ya sürgün gönderilmesi
Tarihi : 01.Zil-hicce.1198
Konusu : Hacı Hafız Mehmed ve oğlu Ebubekir'in işledikleri suç sebebiyle Bursa'ya sürgün gönderildikleri, başka bir mahalle gitmelerine izinsiz müsaade edilmemeleri gerektiği.
- BELGE 146 : es-Seyyid Mehmed Sadık'ın Afv Olunması
Tarihi : 30.Zil-kade.1198
Konusu : İstenmeyen hareketlerinden dolayı musahiblik görevinden alınarak Bursa'ya sürülen es-Seyyid Mehmed Sadık'ın, annesinin yaşlılığı ve talebi ve evladının kimsesizliği sebebiyle şartlı olarak merhameten afv olunduğu.
- BELGE 147 : Zimmete Geçirilen Paranın Rus Elçisine İadesi
Tarihi : 01.Zil-hicce.1198
Konusu : Rus elçisinin bir adamı tarafından Mudanya'da satılan ketenlerin bir kısmının, satan adamın ölümüyle, Hüdavendigar mütesellim mütevellisi Hacı Mahmud zimmetine geçmiş olduğu, mütevellinin derhal bulunarak zimmetinde olan meblağın alınıp elçinin adamına verilmesi gerektiği hakkında ferman.
- BELGE 148 : Cizye toplanması konusunda ihtimam gösterilmesi
Tarihi : 06.Zil-kade.1198
Konusu : Bursa ve kazalarında bulunan ehl-i zımminin 1190 senesi cizye mallarının toplanması hususunda ihtimam gösterilmesi, tahsilatta asla taksit yoluna gidilmemesi, reaya, asker ve sair taraftan araya hiçbir vasita konulmasına müsaade edilmeden her şeyden evvel cizye malının toplanması hususunda gereken dikkat ve itimamın sarfı hakkında ferman.
- BELGE 149 : Cizye Toplanmasında Gecikilmemesi
Tarihi : 06.Zil-kade.1198
Konusu : Bursa ve kazaları 1199 senesi cizye mallarının toplanmasının gecikmemesi için ihtilafı olanların davalarının mahallinde değil, Dersaadet'te görülmesi; şayet fazla mal alınmışsa davasının görülmesinden sonra sahibine iade edilmesinin daha uygun olacağı hususunda ferman.

BELGE 150 : Pazarbaşılik vazifesinin Ahmed ve Mehmed'e Verilmesi
Tarihi : Tarih yok
Konusu : Bursa Pazarbaşılik vazifesinin, eski Pazarbaşı Seyyid Abdülgani'nin kendi rızasıyla, Ahmed ve Mehmed isimli şahıslara verildiğine dair ferman.

BELGE 151 : Nüzul bedeli vergisinin toplanması
Tarihi : 15.Şevval.1198
Konusu : Bursa kazalarından, 1199 senesine mahsuben nüzul bedeli vergisinin toplanması hakkında ferman.

BELGE 152 : İbrahim Paşa vakfına müezzin ataması
Tarihi : 04.Safer.1199
Konusu : Abdullah Halife'nin büyük oğlunun çocuksuz vefat etmesiyle boş kalan İbrahim Paşa Vakfı'nın müezzinlik vazifesi ve vazife-i muayyenesinin Hacı Mehmed Emin'e verildiğine dair ferman.

BELGE 153 : Sürülen kadının mahalle hareketine müsaade edilmemesi
Tarihi : 30.Şevval.1198
Konusu : Daha önce Lefkoşa'ya sürülen Emine Tuti isimli kadının Bursa'ya getirileceği, İstanbul'da bulunan çocuklarının dahi yanına verileceği, Bursa'dan başka bir mahalle hareketine asla müsamaha gösterilmemesi gerektiği hususunda ferman.

BELGE 154 : Ocak mensubunun yerinde kalma müracaatının cevabı
Tarihi : 27.Muharrem.1199
Konusu : Adı zikredilmeyen bir ocak mensubunun yerinde kalması için yaptığı müracaatının müsbet karşılandığı yolunda, İstanbul Ağası Yahya'nın bir kaimesi.

BELGE 155 : Kıbtıyan taifesinin vergi vermekten kaçınmalarına mani' olunması
Tarihi : 28.Zil-kade.1198
Konusu : Bursa ve civarında yaşayan Kıbtıyan taifesinden, 1190 senesinden beri mültezimleri tarafından toplanamamış az ve çok bütün vergilerin; eskiden beri toplana geldiği şekilde cizyedarları tarafından toplanması, askeri-mülki hiçbir ferde bu hususta müdahale ettirilmemesi ve mükelleflerin gizlenmek yoluyla vergi vermekten kaçınmalarına mani olunması hakkında ferman.

BELGE 156 : Cezanın kaldırılması
Tarihi : 30.Safer.1199
Konusu : Eyüp'te otururken bir suçundan dolayı Bursa'ya sürülen Hüseyin'in, annesinin bakıma muhtaç ve ihtiyacını görecek kimsesi olamadığından, cezasının, şartlı olarak kaldırıldığına dair ferman.

BELGE 157 : Sürgüne gönderme
Tarihi : 01.Rebiu'l-evvel.1199
Konusu : Bir kadını kandırarak yedi yaşındaki kızını fuhşa zorlayan Fatıma isimli kadının, emsalini terbiye için Bursa'ya sürüldüğü hakkında ferman.

BELGE 158 : Borç ödenmesi için emlak satışı
Tarihi : 01.Rebiu'l-evvel.1199
Konusu : Bursalı Maroros'a borcu olup ödemediği için İstanbul'da hapis olan Ağob'un Bursa'da bulunan emlakını satarak borcunu ödetmek üzere Bursa'ya gönderildiği hakkında ferman.

Belge 159 : Donanma için 400 levend ve maaşlarının temini hususu
Tarihi : 06.Rebiu'l-evvel.1199
Konusu : Donanma-yı Hümayun için, Bursa, Gemlik, İnegöl ve Mudanya kazalarından tertip olunacak 400 levend ile levendlerin maaşlarının ve donanma kalyonları ihtiyaçlarının temini hususunda ferman.

BELGE 160 : Donanma neferlerinin acilen yazılması
Tarihi : Tarih yok
Konusu : Donanma kalyonları için Bursa ve İnegöl'den toplanacak 300 neferin yazılmasında acele edilmesi, neferlerin kefile bağlanması, İstanbul'a gelmeden kaçanları olursa aldıkları paraların Bursa ve İnegöl'den tekrar toplanacağı ve saire hakkında Divan-ı Tersane buyruldu.

BELGE 161 : İsveç konsolos vekili ve hizmetkarına Selanik-Sakız arası gidiş-gelişlerde kolaylık gösterilmesi ve her türlü örfi vergiden muaf tutulması
Tarihi : 01.Cemaziye'l-ahir.1199
Konusu : İsveç konsolos vekili Samua ve hizmetinde olan Abraham ile diğer hizmetkarı Meyke Frankli'nin Selanik-Sakız arasında gidiş-gelişlerinde kendilerine gereken kolaylığın gösterilmesi ve ellerindeki berat şartlarına uyularak her türlü örfi vergilerden muaf tutulmaları hakkında ferman.

4. Konu İndeksi

TABLO-1: KONU İNDEKSİ

KONU	BELGE NO
Alacak tahsili	43
Arazi satışı	6,13,18,28,37,52,53,55,66,116,135
Arazi satışı ve borç ödeme	67,68,138
Borç ödeme (şekli)	29,35,101
Borç ödeme tenbihi	72,104,105,130
Boşanma	3,5,22,23,26,33,56,83,100,121,133
Cinayet	20
Dava reddi	69, 70,82,94,106
Delil getirememe konusu	7
Delil olmadan kimsenin itham edilemeyeceği	1
Eşya satışı	102,125
Haksız el konulan malların geri alınması	12
Haksız el konulan malların iadesi	16
Haksız mülk talebi	15
Hibe	4
Hisse iadesi	114
İbra	14,19,31,32,38,39,41,42,50,64,65,89,112,113,124,137
İcazet verme	36
Kan diyeti	58
Kira alacağı	11
Mahelleden çıkarma	40,122
Mehir davası	30
Menzil satışı	44,54
Miras	8
Miras malı kullanımı	77
Muayene ve keşif	51
Müezzinlik görevlendirmesi	34
Mülk hibesi	103
Mülk hissesi satışı	136

KONU	BELGE NO
Mülk satışı	2,25,45,46,48,59,60,61,62,63,71,7374,75,78,79,81,84,85,86,87,88,90,91,93,97,107,108,109,110,115,117,118,120,123,126,127,128,129,131,132,134,139,140,141
Nafaka	9,10,21,27,47,49,57,80,98,99,111,142,143
Nefs-i teslim	76
Tenbih	95
Tereke satışı	92,119
Zaman aşımı olan davaların görüşülmesi konusu	96
Zarar tazmini	24
FERMANLAR	
Borç ödenmesi için emlak satışı	158
Bursa'dan İstanbul'a demir bel gelmesi	144
Cezanın kaldırılması	156
Cizye toplanması konusunda ihtimam gösterilmesi	148
Cizye toplanmasında gecikilmemesi	149
Donanma için 400 levend ve maaşlarının temini hususu	159
Donanma neferlerinin acilen yazılması	160
es-Seyyid Mehmed Sadık'ın afv olunması	146
İbrahim Paşa vakfına müezzın ataması	152
İsveç konsolos vekili ve hizmetkarına Selanik-Sakız arası gidiş-gelişlerde kolaylık gösterilmesi ve her türlü örfi vergiden muaf tutulması	161
Kıbtıyan taifesinin vergi vermekten kaçınmalarına mani olunması	155
Nüzul bedeli vergisinin toplanması	151
Ocak mensubunun yerinde kalma müracaatının cevabı	154
Pazarbaşılık vazifesinin Ahmed ve Mehmed'e verilmesi	150
Suçlunun Bursa'ya sürgün gönderilmesi	145
Sürgüne gönderme	157
Sürülen kadının mahalle hareketine müsaade edilmemesi	153
Zimmete geçirilen paranın Rus Elçisine iadesi	147

B. Şahıs Adları

TABLO-2: ŞUHUDU'L-HÂL İNDEKSİ

İSİM	BELGE NO
Abacı Astaratı	73
Abbas (Molla)	61
Abdi Ağa (Kazzaz)	131
Abdullah (İmam Hafız)	110
Abdullah (Molla)	139
Abdullah bin Halil	79
Abdullah Efendi (el-Hâcc)	137
Abdullah Efendi (Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram Said-zade)	44
Abdullah Efendi (Kazıklı-zade)	113
Abdurrahim (Molla)	46
Abdurrahman Efendi (eş-Şeyh)	90,91
Abdurrahman Efendi (Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram Türkmen-zade es-Seyyid)	97
Abdülgafur Efendi (Umdetü'l-Müderrisini'l-Kiram Abbas-ı ekber-zade Faziletli)	93
Abdülğani Beşe	60
Abdülkerim Ağa (el-Hâcc)	141
Abdüllatif (el-Hâcc)	140
Abdülmacid (el-Hâcc)	45
Abraham Zimmi (Burdurlu)	129
Agindar Zimmi (Terzi)	115
Ağasarlı Hasan	120
Ahmed (Haffaf-zade Molla)	137
Ahmed (Kebabi el-Hâcc)	125
Ahmed (Kebabçı Hafız)	79
Ahmed (Ketebebaşı oğlu Molla)	21
Ahmed (Kutnıcı es-Seyyid)	141
Ahmed (Leblebici el-Hâcc)	120
Ahmed (Molla)	92
Ahmed (Muhzır Molla)	20
Ahmed (Semerci Çolak)	74
Ahmed (Sinan-zade es-Seyyid)	2
Ahmed (Tahtabaşı oğlu Molla)	94
Ahmed (Tahtabaşı oğlu Molla)	69
Ahmed (Tahtabaşı-zade Molla)	14
Ahmed Ağa (Berber)	107

İSİM	BELGE NO
Ahmed Ağa (Berber-zade)	2
Ahmed Ağa (Boyacı es-Seyyid el-Hâcc)	6
Ahmed Ağa (Ekmekçi es-Seyyid)	97
Ahmed Ağa (Emîn-i Beytül-Mâl)	6,28
Ahmed Ağa (Habbaz)	44
Ahmed Ağa (Haffaf es-Seyyid)	54
Ahmed Ağa (Hafız es-Seyyid)	79
Ahmed Ağa (Karamani)	123
Ahmed Ağa (Kazzaz es-Seyyid)	138
Ahmed Ağa (Kenanoğlu Kazzaz)	134
Ahmed Ağa (Kenan-zade)	133
Ahmed Ağa (Mudanyalı)	44
Ahmed Ağa (Muhzır)	7,8,17,45,59,64,75,96,105,142,143
Ahmed Ağa (Tahtabaşı oğlu)	56,122,136
Ahmed Ağa (Tahtabaşı oğlu)	58
Ahmed Ağa (Tahtabaşı-zade)	82,83,95,97,98,103,111,114,131
Ahmed bin Hacı Abdullah (Molla)	132
Ahmed bin Mustafa Çelebi (Tokmakçı)	79
Ahmed Çelebi (Muhzır)	25,27,35,36,40,71
Ahmed Çelebi (Tahtabaşı oğlu)	43
Ahmed Efendi	8,10,12,13,14,15,16,17,21,27,31,32,33,40,47,55,76,83,88,94,95,96,116,121,136
Ahmed Efendi	125
Ahmed Efendi (es-Seyyid)	26
Ahmed Efendi (Fahrül-küttâb)	19
Ahmed Efendi (Fahrül-akran el-Hâcc)	51
Ahmed Efendi (Fahrül-küttâb es-Seyyid)	68,85,86
Ahmed Efendi (Fahrül-küttâb)	3,11,23,28,38,49,57,58,60,67,70,74,77,81,89,98,99,108,114,118
Ahmed Efendi (Katip)	86,92,105
Ahmed Efendi (Kitab-ı babdan)	5
Ahmed Efendi (Molla)	30
Ahmed Efendi (Mustafa Molla ibni'l-merkum)	137
Ahmed Efendi (Zuhrül-küttâb)	9,18,29,69,85,100,101,103,104,106,111,124
Ahmed Efendi el-Kâtib	72
Ahmed Efendi el-Küttâb	20
Ahmed Efendi Münadi	80

İSİM	BELGE NO
Ahmed Hulusi Efendi (Fahrü'l-küttab)	39,41,56
Ahmed Hulusi Efendi (Zuhrü'l-küttab)	130
Ahmed Kahveci (Molla)	101
Ahmet (Perdecioğlu Molla)	4
Alba Zimmi	129
Ali (Attar Molla)	41
Ali (Boyacı el-Hâcc)	93
Ali (el-Hâcc)	52
Ali (Kitapçı-zade el-Hâcc)	131
Ali (Kutnucu Molla)	62
Ali Ağa (Boyacı es-Seyyid)	6
Ali Ağa (Uncu)	44
Ali Ağa (Vekil-i harc-zade es-Seyyid el-Hâcc)	117
Ali Beşe	46
Ali Beşe (Fesci)	81
Ali Efendi (Fahrü'l-Müderresini'l-Kiram Müezzîn-zade)	66
Ali Efendi (Hafız)	80
Ali Efendi (İmam)	93
Ali Molla	48
Ali Molla (Ekmekçi el-Hâcc)	93
Ali Pebek	138
Apostol Zimmi (Sakızlılı Mihail Zimmi oğlu)	107
Artin Zimmi (Boyacı)	123
Artin Zimmi (Eskici)	115
Astaratî Zimmi	129
Baroros (Farşabacı)	123
Çekirgeli Molla Mustafa (Muhzır)	94
Çolak Ali	61
David Zimmi (Bezzâz)	115
Derviş Ali (es-Seyyid)	120
Derviş Beşe	85,86
Ebubekir (el-Hâcc)	48
Ebubekir Ağa (Kazzaz el-Hâcc)	138
Eci Kirpako Zimmi (Burdurlu)	129
Edib Efendi (Fahrü'l-Müderresini'l-Kiram es-Seyyid)	132
Ehmed Efendi (Zuhrü'l-küttab)	65,80,102
Esterahi (Terzi)	54
Eyüb Efendi (İmam Hafız)	141
Fazlı oğlu Ali	60
Feyzullah Efendi (Yıldırım Camii İmamı)	39

İSİM	BELGE NO
Hacı Halil Efendi (Mukassım İmam-zade)	126,127
Hacı Süleyman	97
Hafız Efendi	131
Halil (Leblebici es-Seyyid)	107
Halil (Molla)	92
Halil Ağa (Attar)	126,127
Halil Ağa (Molla-zade Damadı)	51
Halil Beşe (Derviş Mehmed Damadı)	45
Halil Efendi	140
Halil Efendi (Hacı Eyüb-zade)	132
Halil Efendi bin el-Hâcc İsmail	4
Hasan (Köfteci el-Hâcc)	141
Hasan (Köse)	42
Hasan Ağa (Ekmekçi)	97
Hasan Ağa (el-Hâcc)	81
Hasan Ağa (es-Seyyid el-Hâcc)	2
Hasan Beşe (Berber)	46
Hasan Beşe (Bolulu)	62
Hasan Beşe (Demirci)	84
Hasan Efendi (Fahrü'l-Müderresini'l-Kiram)	132
Hasan Efendi (Umdetü'l-Müderresini'l-Kiram Dersiam)	108
Hasan Efendi-zâde Ali Efendi (Fahrü'l-Müderresin)	113
Hasırcı oğlu Ali	60
Hayati Efendi (Fahrü'l-Müderresini'l-Kiram)	132
Hayrullah Efendi ibn-i Mustafa	63
Hazret-i Emir Şeyh Efendi	117
Himmat (İmam Molla)	13
Hulusi Ahmed Efendi (Fahrü'l-küttab)	82,122,142
Hulusi Efendi (Fahrü'l-küttab)	43
Hübanoğlu Mehmed	84
Hüseyin (Attar el-Hâcc)	81
Hüseyin (Demirci)	45
Hüseyin (Harpanlı es-Seyyid)	2
Hüseyin (Muhzır Molla)	67,68,137,143
Hüseyin Ağa (Çukadar-zade el-Hâcc)	22
Hüseyin Ağa (el-Hâcc)	2,71
Hüseyin Ağa (es-Seyyid)	79
Hüseyin Ağa (Hancı-zade es-Seyyid)	117
Hüseyin Beşe	37,61
Hüseyin Beşe (Pazarcı Ahmed Beşe oğlu es-Seyyid)	37

İSİM	BELGE NO
Hüseyin Beşe Efendi	66
Hüseyin bin Osman (Molla)	63
İbrahim (Çeşmeci)	101
İbrahim (es-Seyyid)	139
İbrahim (Kasap)	125
İbrahim (Maden İmamı Molla)	41
İbrahim (Molla)	61,62
İbrahim Ağa	84
İbrahim Ağa (Eskici)	128
İbrahim Ağa (es-Seyyid)	79,128
İbrahim Ağa (İhkak-ı hukuk)	140
İbrahim Ağa (Satioğlu)	134
İbrahim Ağa (Tahhari)	79
İbrahim Ağa bin Hüseyin (el-Hâcc)	4
İbrahim Çelebi (Satioğlu)	133
İbrahim Efendi	6
İbrahim Efendi (İmam)	97
İncekara oğlu Abdi	42
İshak Ağa (es-Seyyid)	10
İshak-zâde Mehmed Nureddin Efendi (Fahrü'l-küttab)	130
İsmail (Gazveci Molla)	141
İsmail (Muhzır Molla)	143
İsmail (Saraç Molla)	137
İsmail (Ser-Tahta Molla)	12,19,21,30,35,38,41,49
İsmail (Tahtabaşı Molla)	7,16
İsmail (Tahtacı Molla)	40,59
İsmail Ağa (Fahrü'l-akran Mütessillim Saadetli)	89
İsmail Ağa (Hafız es-Seyyid el-Hâcc)	12
İsmail Ağa (Şahinzade es-Seyyid)	4
İsmail Ağa (Zuhrü'l-eşbah Saadetli Mütessillim es-Seyyid el-Hâcc)	64
İsmail Beşe (Dülgeroğlu)	120
İsmail Çelebi (Muhzır)	77
İsmail Efendi (Fahrü'l-Müderresini'l-Kiram Bağlar-zade)	80
İsmail Efendi (İmam)	108
İzzeddin Beşe	37
Kabzi Beşe oğlu Molla Ali	97
Kara Mustafa	108
Kara Yani	73
Karabacak Abdullah (Muhzır)	19

İSİM	BELGE NO
Karabet (Sürgücü)	81
Karabıçak (Muhzır)	143
Karabıçak Abdullah (Muhzır)	18,36
Kazıklı Ahmed	42
Kışgözoğlu İsmail	120
Kirpako (Terzi)	54
Koca Ali (Yahya oğlu Pehlivan)	100
Koca Mustafa	128
Korak Zımmi (Kuyumcu)	109
Kostanti	59
Kumrioğlu Hafız (Muhzır)	49
Kusva bin Abdullah Cebe (Muhzır)	56
Lütfullah (Attar Molla)	124, 126,127
Mahmed (İzmirli-zade es-Seyyid el-Hâcc)	79
Mahmud Ağa ibn-i Ali Ağa (es-Seyyid)	20
Mahmud Efendi (Zübdetü'l-Müderresini'l-Kıram Hâce-zade es-Seyyid)	18
Mehmed (Alacacı el-Hâcc)	133, 134
Mehmed (Altıparmaklı Muhzır Molla)	73
Mehmed (Berber Molla)	137
Mehmed (Çeşmeci es-Seyyid)	139
Mehmed (el-Hâcc)	37,48
Mehmed (eş-Şeyh)	90,91
Mehmed (Katırcı-zade)	44
Mehmed (Kazıklı imam-ı sabık Molla)	14
Mehmed (Kutnucu Molla)	139
Mehmed (Molla)	48,132,137
Mehmed (Muhzır el-Hâcc)	36,13
Mehmed (Muhzır es-Seyyid)	142
Mehmed (Muhzır Molla)	130
Mehmed (Muhzırbaşı)	121
Mehmed (Mûy-tâb el-Hâcc)	110
Mehmed (Mûy-tâb Molla)	110
Mehmed (Sofu es-Seyyid Molla)	137
Mehmed (Sofu Müezzın es-Seyyid Molla)	135
Mehmed (Ülfet)	60
Mehmed Ağa	13,42,133,134
Mehmed Ağa (es-Seyyid)	2
Mehmed Ağa (Katırcı-zade)	108
Mehmed Ağa (Kenan-zade)	22

İSİM	BELGE NO
Mehmed Ağa (Muhzirbaşı)	8,10,25,26,30,33,35,36,39,40, 47,55,57,59,71,83,95, 96,107,109,116,125
Mehmed Ağa (Sabahpazarı Kethüdası el-Hâcc)	2
Mehmed Ağa (Ser mahzıran)	7
Mehmed Ağa (Serdengeçti el-Hâcc)	6
Mehmed Ağa (Ser-Muhzıran)	3,5,9,11,12,14,15,16,17,18,19, 20,21,27,28,29,31,32,38,41,43 49,53,56,58,60,63,64,65,69,7 0,72,74,75,76,77,80,82,88,89, 92,93,98,99,100,101,102,103, 104,105,106,111,114,118,122, 130,136
Mehmed Ağa (Ser-Tahta)	94
Mehmed Ağa (Seyyah Pazarı Kethüdası el-Hâcc)	63
Mehmed Ağa (Yarıcı)	41
Mehmed Ağa ibn-i Yakub	51
Mehmed Ağa Karanfil-zâde (es-Seyyid)	75
Mehmed Ahmed (Tahtabaşioğlu)	121
Mehmed Ali (es-Seyyid)	109
Mehmed Beşe	46
Mehmed Beşe (Kavalaoğlu Muhzır el-Hâcc)	38
Mehmed Beşe (Köse)	109
Mehmed Beşe (Muhzır)	143
Mehmed Bey (Hacı Eyüb-zade)	132
Mehmed Çelebi (Mimar es-Seyyid)	44
Mehmed Efendi (el-Hâcc)	92
Mehmed Efendi (Haffaf es-Seyyid)	90,91
Mehmed Efendi (İmam)	35
Mehmed Emin Ağa (el-Hâcc)	2
Mehmed Emin Ağa (Fahrü'l-Eimme Altun-zade es-Seyyid el-Hâcc)	124
Mehmed Emin Ağa (Kaftani)	6
Mehmed Emin Ağa (Kaftani-zade es-Seyyid)	66,113
Mehmed Emin Ağa (Kasap-zade)	66
Mehmed Emin Beşe	92
Mehmed Emin Çelebi (Kazzaz es-Seyyid)	22
Mehmed Haşim Ağa (Nalbur es-Seyyid)	6
Mehmed Münib Efendi (Umdetü'l-Meşayihî'l-Kiram Eşref-zade es-Seyyid)	126
Mehmed Nureddin Efendi (Fahrü'l-küttab)	3,9,18,21,23,29,38,42,49, 53,56,60,65,69,80,99,100, 101,102,103,104,106,108,

İSİM	BELGE NO
	110,118,124,126,127
Mehmed Nureddin Efendi (İshak-zade)	19
Mehmed Nureddin Efendi (Zuhrü'l-küttab)	86
Mehmed Said Efendi (es-Seyyid)	8,10,12,26,33,40,41,46,47,53, 55,76,83,88,94,95,96, 105,116,121,125,136
Mehmed Said Efendi (Fahrü'l- küttab es-Seyyid)	67
Mehmed Said Efendi (Fahrü'l-Müderrisini'l-İzam Başkatip es-Seyyid)	122
Mehmed Said Efendi (Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram Başkatib es-Seyyid)	98,107
Mehmed Said Efendi (Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram es-Seyyid)	23,38
Mehmed Said Efendi (Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram Faziletlü İmam-zade es-Seyyid)	111
Mehmed Said Efendi (Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram İmam-zade es-Seyyid)	11,14,15,17,20,22,28,31, 57,58,59, 68,70,89
Mehmed Said Efendi (Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram İmam-zade es-Seyyid)	6
Mehmed Said Efendi (Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram Saadetli İmam-zade es-Seyyid)	82
Mehmed Said Efendi (İmam-zade es-Seyyid)	32,67
Mehmed Said Efendi (Reisü'l-küttab es-Seyyid)	5,41,43
Mehmed Said Efendi (Reisü'l-Küttab İmam-zade es-Seyyid)	21,101
Mehmed Said Efendi (Reisü'l-küttab İmam-zade)	7
Mehmed Said Efendi (Umdetü'l-Müderrisini'l-Fiham İmam-zade es-Seyyid)	130,142
Mehmed Said Efendi (Umdetü'l-Müderrisini'l-Kiram es-Seyyid)	3
Mehmed Said Efendi (Umdetü'l-Müderrisini'l-Kiram İmam-zade es-Seyyid)	9,29,38,39,60,64,69,93, 103,104,108,114
Mehmed Said Efendi (Umdetü'l-Müderrisini'l-Kiram)	99
Mehmed Said Efendi (Zuhrü'l-küttab es-Seyyid)	68,137
Mehmed Said Efendi (Zübdetü'l-Müderrisini'l-Fiham İmam-zade es-Seyyid)	44
Mehmed Said Efendi (Zübdetü'l-Müderrisini'l-Kiram Faziletlü İmam-zade es-Seyyid)	106
Mehmed Said Efendi (Zübdetü'l-Müderrisini'l-Kiram İmam-zade es-Seyyid)	63,72,75
Mehmed Said Efendi el-Müderrisîn (es-Seyyid)	27
Mehmed Said Molla Efendi (Katib-i bab Ahmed Efendi mahdumu es-Seyyid)	22
Mehmed Salim Efendi (Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram es-Seyyid)	75,135
Mehmed Selim Efendi (Mufahhirü'l-Müderrisini'l-Kiram İshak-zade)	126

İSİM	BELGE NO
Minnet (Muhzır)	131
Minnet Çelebi Muhzır	51
Molla Halil (Mü'ezzin)	13
Muhzır Mustafa (Çekirgeli Muhzır)	58
Mustafa (Boyacı Molla)	74
Mustafa (Çekirgeli Muhzır Molla)	9
Mustafa (Çekirgeli)	104
Mustafa (Çeşmeci)	62
Mustafa (Doğramacı Molla)	140
Mustafa (Haffaf el-Hâcc)	91
Mustafa (İmam Molla)	46
Mustafa (Kadaifçi)	60
Mustafa (Kalaycı Molla)	133,134
Mustafa (Kapıcı Molla)	36
Mustafa (Molla)	61,84
Mustafa (Muhzır Molla)	13,43,77,118,130
Mustafa (Semerci el-Hâcc)	140
Mustafa (Tarhana-zade Molla)	58
Mustafa Ağa (Bostani)	41
Mustafa Ağa (Kaşıkçı el-Hâcc)	25
Mustafa Ağa (Kazzaz)	131
Mustafa Ağa (Molla Fahri-zade)	124
Mustafa Ağa (Vekil-i harc-zade)	139
Mustafa Ağa bin Ahmed	4
Mustafa Beşe (Pirinçci)	45,117
Mustafa bin el-Hâcc Abdullah (Molla)	132
Mustafa Efendi	40,136
Mustafa Efendi (es-Seyyid)	91
Mustafa Efendi (Fahrü'l-Eimme es-Seyyid)	69
Mustafa Efendi (Fahrü'l-küttab)	28
Mustafa Efendi (Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram es-Seyyid)	91
Mustafa Efendi (Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram Urbani-zade)	113
Mustafa Efendi (Haffaf el-Hâcc)	90
Mustafa Efendi (Mütefahhirü'l-Müderrisini'l-Kiramdan es-Seyyid)	90
Mustafa Efendi (Umdetü'l Meşayihü'l-izam Şeyh Ahmed-zade Faziletli)	97
Mustafa Efendi (Umdetü'l-Müderrisini'l-Kiram Urban-zade)	66
Mustafa Efendi Mütefahhiri'l-Meşayihü'l-Kiram Uftade-zade es-Seyyid eş-Şeyh	97

İSİM	BELGE NO
Mustafa Semerci (el-Hâcc)	125
Mustafa(es-Seyyid)	110
Müezzın oğlı Ahmed Kapusız Osman Beşe	71
Münib Efendi (Umdetü'l-Meşayih'i'l-Kıram Eşref-zade es-Seyyid)	127
Neccar Kostanti	54
Nikaloki (Kutnuçı)	31,32
Nikola (Bakırıcı)	73
Nızameddın-zade Efendi (Fahrü'l-Müderresini'l-Kıram)	108
Nureddin Efendi	116
Nureddin Efendi (Fahrü'l-küttab)	39,64
Nureddin Efendi es-Seyyid Mehmed Said Efendi	30
Osman Beşe	52,53
Ömer (Dolapçı Molla)	126,127
Ömer Ağa (Değirmenci-zâde)	117
Ömer oğlı Mehmed Beşe (Kilisani)	113
Panayot	59
Pirnâl Ahmed Beşe	138
Reyb Mustafa (Zuhrü'l-küttab)	142
Ruhas Zımmi (Bandırmalı)	123
Sahak Zımmi (Kuyumcu)	109
Said Ağa (el-Hâcc)	25
Said Efendi (Reisü'l-Küttab İmam-zade es-Seyyid)	16
Said Molla Efendi (Mahdum-ı muhterem es-Seyyid)	39
Salih	90
Salih (es-Seyyid)	85
Salih (Haffaf Molla Yakub Karındaşı Molla)	91
Salih (Ser-Tahta-i beledi Molla)	67,68
Salih (Şahinzade es-Seyyid)	4
Salih Ağa (Bezzaz el-Hâcc)	138
Salih Ağa (el-Hâcc)	128
Salih Ağa (Tahtacı)	137
Salim Efendi (Fahrü'l-Müderresini'l-Kıram es-Seyyid)	132
Ser-Tahta Salih (Ser-Tahta-i Beledi Arapoğlu Molla)	135
Seyid Mehmed (Muhzır Paşalı)	102
Seyid Salih	86
Seyid Salih Ağa (Tahtacı)	137
Seyyid Osman (Harpanlı)	2
Sufi Efendi (Bezzaz el-Hâcc)	6
Süleyman (Dağcı)	42

İSİM	BELGE NO
Süleyman (es-Seyyid Molla)	44
Süleyman (Muhzır el-Hâcc)	136
Süleyman (Ser-Ketebe Molla)	65
Süleyman (Ser-Tahta Molla)	2,3,9,14,15,18,20,26,27,29,32, 33,43,53,58,69,70,72, 75,76,77,80,82,83,88,89, 93,95,98,99,100,101,102, 103,104,105,106,111,114, 116,118,121,122,133,136, 142,143
Süleyman (Ser-Tahta-yab Molla)	135
Süleyman (Tahta Molla)	39,62
Süleyman (Tahtabaşı Molla)	5,11,13,17,64
Süleyman (Tahtacı Molla)	8,31,42,46,47,55,57,71,92
Süleyman Ağa (Bezzaz)	123
Süleyman Ağa (el-Hâcc)	74
Süleyman Ağa (es-Seyyid)	79
Süleyman Ağa (Fahrü'l-akran es-Seyyid)	135
Süleyman Ağa (Ketebe)	36
Süleyman Ağa (Tahtabaşı)	79
Süleyman Ağa (Tahtacı)	54
Süleyman Beşe	73
Süleyman Beşe (Berber)	25
Süleyman Çelebi (Ser-Tahta)	23,63,74
Süleyman Çelebi (Şehir Kethüdası)	59
Süleyman Çelebi (Tahta)	97
Süleyman Çelebi (Tahtabaşı)	96
Süleyman Çelebi (Tahtacı)	25
Süleyman Molla (es-Seyyid)	52
Süruri Zimmi (Kuyumcu)	115
Şaban Beşe (Tabiyeli)	108
Şerefeddin Efendi (Fahrü'l-küttab es-Seyyid el-Hâcc)	137
Şerif Ağa (Kuyumcu)	123
Şimiraki Zimmi (Peymacı)	107
Şuzi Perez	31,32
Tosyalioğlu Hüseyin	2
Uzun Mehmed (Muhzır)	100,101
Veli Beşe (Boyacı)	6
Yakub Haffâf	90
Yakub Molla	52
Yani Zimmi (Çölmekci)	129

İSİM	BELGE NO
Yanok Zimmi (Yemenici)	115
Yanos (Kutnuci)	31,32
Yavan (Kürekçi)	81
Yorgaki Zimmi (Kürekçi)	107
Yorgi	59
Yusuf Ağa (es-Seyyid el-Hâcc)	54
Yusuf Ağa (Fahru'l-akran el-Hâcc)	103
Yürek Mustafa	85,86
Zıl Efendi	48

TABLO-3: METİNLERDEKİ ŞAHISLAR İNDEKSİ

İSİM	BELGE NO
Abbas	61
Abdi'ş-Şekûr-zâde el-Hâcc Mehmed Ağa ibn-i el-Hâcc Mustafa	69
Abdullah (Hafiz)	122
Abdullah bin Mustafa	26,58,71
Abdullah ibn-i Ahmed	16
Abdullah ibn-i Ali	67,68
Abdurrahman (Sufi-zade es-Seyyid Molla)	122
Abdurrahman bin Abdullah Efendi	39,44
Abdülaziz	117
Abdülbaki	78,87,142
Abdüllatif	142
Abdülmecid Efendi bin Osman Efendi	44
Abdürrahim	35
Acem Malhas veled-i Vartan	79
Adile Molla (Şerife)	38
Afife bint-i Ahmed	78
Afife bint-i Mustafa	56
Agine bint-i Norsız	115
Ahmed	41,71
Ahmed (Berber)	51
Ahmed (Çolak)	140
Ahmed (Molla)	51,122,140
Ahmed bin el-Hâcc Veli	11
Ahmed bin İbrahim (Molla)	41
Ahmed bin Mehmed	108
Ahmed bin Tusi (Molla)	107

İSİM	BELGE NO
Ahmed Efendi	69
Ahmed ibn-i Abdülmuin	66
Ahmed ibn-i İbrahim	35
Ahmed Molla Efendi	38
Ahsabete	59
Aişe	15,16,19,124
Aişe bint-i Abdullah	69,137
Aişe bint-i el-Hâcc Ahmed	118
Aişe bint-i es-Seyyid el-Hâcc İsmail (Şerif)	78
Aişe bint-i Halil	112
Aişe bint-i Hasan	92
Aişe bint-i Hasan (Şerife)	131
Aişe bint-i İbrahim	92
Aişe bint-i Mehmed	55,131
Aişe bint-i Molla Mehmed	127
Aişe bint-i Mustafa	72
Aişe Hatice	69
Aişe Hatun	71,87,127
Aişe Hatun ibnete es-Seyyid Hüseyin Ağa (Şerife)	137
Aişe ibnete Ali	112
Ak Mehmed	103
Ali	66
Ali (Molla)	2,87
Ali (Şerif)	128
Ali Ağa	62
Ali Beşe	134
Ali bin es-Seyyid Salih (Şerif)	128
Ali bin İbrahim	71
Ali bin İsmail	84
Ali bin Mahmud	77
Ali bin Mehmed	23
Ali bin Mustafa	42,58
Ali Çelebi	63
Ali Efendi	76
Ali ibn-i el-Hâcc Halil (Molla)	101
Ali ibn-i İbrahim	20
Alime bint-i Hasan	9
Aliye bint-i Bektaş (Şerife)	1
Alkiya bint-i Amerza	59
Altun oğlu Mustafa	8

İSİM	BELGE NO
Alyani	115
Apostol veled-i Agob	95
Apostol veled-i Hüdaverdi	59
Arap Abullah	15
Artin (Çilingir)	136
Artini veled-i Torhat	104
Astaratır veled-i Praskova	37
Aşuşe-zade es-Seyyid Mehmed Emin Çelebi ibn-i İbrahim Efendi	1
Avirini bint-i Aristofi	95
Avsal	129
Azize bint-i el-Hâcc Hüseyin	49
Bapuçcu oğlu Ahmed	66
Barodras veled-i Arbatak	99
Baron	136
Baroros veled-i Badros	104,105
Bedros	123,136
Behlül ibn-i Mustafa bin Mehmed	120
Bekir bin Hüseyin bin Mehmed	20
Bektaş (Molla)	122
Binnur Şerife	1
Celbiye bint-i Ahmed	30
Cübbeci oğlu Ali	120
Çakal oğlu Ali	68
Çekirgeli Mustafa	107
Çukadar oğlu Halil	69
David veled-i Ohannes	115
Dede Mustafa	63
Demirci oğlu Koti	73
Dimitraki veled-i Stavani	81
Döndü bint-i Abdullah	40
Ebubekir Ağa ibn-i Mehmed Ağa-i İmam	63
Ebubekir bin Mehmed	58
Ekna veled-i Vadahan	123
el-Hâcc Abdullah	132
el-Hâcc Abdülkadir bin Osman	2
el-Hâcc Ahmed Ağa ibn-i Ömer ve es-Seyyid Ahmed ibn-i Süleyman	118
el-Hâcc Ali	131,141
el-Hâcc Bekiroğlu Ali	135
el-Hâcc Halil Efendi ibn-i el-Hâcc İbrahim	51
el-Hâcc İsmail bin el-Hâcc Mustafa bin el-Hâcc Mehmed	92

İSİM	BELGE NO
el-Hâcc İsmail bin Mehmed	124
el-Hâcc İsmail Efendi (Nalband-zade)	117
el-Hâcc İsmail Efendi ibn-i Ali (Nalband-zade)	87
el-Hâcc İsmail Efendi ibn-i Mehmed Efendi	28
el-Hâcc Mehmed	117
el-Hâcc Mehmed Ağa	6,64
el-Hâcc Mehmed bin el-Hâcc Hüseyin	98
el-Hâcc Mehmed Emin	122
el-Hâcc Mehmed Emin Ağa ibn-i Ahmed Efendi	43
el-Hâcc Mehmed Sadık ibn-i İsmail	75
el-Hâcc Mustafa	6,13
el-Hâcc Mustafa Ağa	24
el-Hâcc Osman	59,95
el-Hâcc Osman bin Abdullah	90,91
el-Hâcc Salih Ağa	69,92
el-Hâcc Salih bin el-Hâcc Mustafa	92
el-Hâcc Salih bin Himmet	50
el-Hâcc Selim bin Abdullah	82
el-Hâcc Süleyman Ağa	67,68
el-Hâcc Süleyman Ağa ibn-i Ahmed	118
el-Hâcc Süleyman ibn-i İbrahim	90,91
Elife	41
Elife bint-i Hasan	42
Elkiye bint-i Mirza	95,96
Emetullah bint-i Ali Efendi	76,125
Emetullah bint-i el-Hâcc Hüseyin	97
Emetullah bint-i el-Hâcc Mehmed	64
Emetullah bint-i İsmail	114
Emetullah bint-i Mustafa	67,68
Emetullah bint-i Süleyman	29
Emetullah Hatun	138
Emin (Molla)	122
Emine	43
Emine (Şerife)	80,87,124
Emine bint-i Ahmed	52,53
Emine bint-i el-Hâcc Halil (Şerife)	10
Emine bint-i Hasan	26
Emine bint-i Kadri	82
Emine bint-i Mehmed	4,67,68
Emine bint-i Süleyman	102

İSİM	BELGE NO
Emine Hatun	87,88
Emine ibnete Abdullah	110
Emini Ahmed Ağa ibn-i el-Hâcc Mehmed Ağa	20
Emir Osman oğlu es-Seyyid Ahmed	60
Emiroğlu es-Seyyid Mehmed bin Ahmed	122
Esmé bint-i Mehmed	85
es-Seyyid Abdullah	97
es-Seyyid Abdullah Abdülgaffar ibn-i es-Seyyid İbrahim	25
es-Seyyid Abdullah bin Ali	74
es-Seyyid Abdullah Çelebi	64
es-Seyyid Abdurrahman	65
es-Seyyid Abdurrahman Efendi ibni'l-merkum es-Seyyid Ali Efendi	103
es-Seyyid Abdurrahman ibn-i Abdullah	65
es-Seyyid Abdurrauf Çelebi	69
es-Seyyid Abdürrauf	69
es-Seyyid Ahmed	110
es-Seyyid Ahmed bin Can	43
es-Seyyid Ahmed bin Halil Çelebi	1
es-Seyyid Ahmed bin Hasan	37
es-Seyyid Ahmed bin İbrahim	1
es-Seyyid Ahmed Efendi	69
es-Seyyid Ahmed Esad Efendi	60
es-Seyyid Ahmed Esad Efendi ibn-i es-Seyyid Abdullah Efendi	60
es-Seyyid Ahmed ibn-i Mustafa	92
es-Seyyid Ahmed ibn-i Süleyman ibn-i Abdullah	118
es-Seyyid Ahmed Necib	27
es-Seyyid Ali	118,135
es-Seyyid Ali bin Osman	8
es-Seyyid Alican Efendi ibn-i el-Hâcc Mustafa Efendi	27
es-Seyyid el-Hâcc Abdullah bin Ali	74
es-Seyyid el-Hâcc Ali Ağa ibn-i es-Seyyid el-Hâcc Ahmed Ağa	88
es-Seyyid el-Hâcc Feyzullah Efendi	82
es-Seyyid el-Hâcc Hüseyin Ağa	24
es-Seyyid el-Hâcc Mehmed Çelebi	40
es-Seyyid el-Hâcc Mehmed Emin Ağa ibn-i es-Seyyid Ali	51
es-Seyyid el-Hâcc Mehmed Halife ibn-i el-Hâcc Mustafa	34
es-Seyyid Esad Molla	38
es-Seyyid eş-Şeyh Ahmed Efendi	52,53
es-Seyyid e'ş-Şeyh Ahmed Efendi ibn-i Ali Efendi	76
es-Seyyid Halil	107

İSİM	BELGE NO
es-Seyyid Halil bin Abdullah	48
es-Seyyid Hasan	43
es-Seyyid Hüseyin	8,71,131
es-Seyyid Hüseyin bin es-Seyyid Mustafa	71
es-Seyyid Hüseyin bin İbrahim	15
es-Seyyid Hüseyin ibn-i el-Hâcc Mehmed	93
es-Seyyid İbrahim	1
es-Seyyid İbrahim	77
es-Seyyid İbrahim bin Abdullah	70
es-Seyyid Mehmed	6,52,53,121
es-Seyyid Mehmed bin Said Mirza	78
es-Seyyid Mehmed bin Yusuf	8
es-Seyyid Mehmed Efendi	126
es-Seyyid Mehmed Efendi Sahnâf el-Hâcc Yunus	127
es-Seyyid Mehmed Emin	1,80,87
es-Seyyid Mehmed Emin Efendi ibni'l-merhum es-Seyyid Abdullah Efendi	38
es-Seyyid Mehmed Emin Molla	137
es-Seyyid Mehmed ibn-i Ali	121
es-Seyyid Mehmed ibn-i Mahmud Ağa	119
es-Seyyid Mehmed Said Efendi ibn-i es-Seyyid Süleyman Efendi	51
es-Seyyid Mehmed Salim Efendi	137
es-Seyyid Molla Abdulhadi ibn-i Ahmed	22,57
es-Seyyid Molla Ahmed bin es-Seyyid Ali	141
es-Seyyid Molla Eyüb bin Cafer	128
es-Seyyid Molla Mehmed bin es-Seyyid Mahmud	51
es-Seyyid Molla Salih bin el-Hâcc Mehmed	76
es-Seyyid Mustafa	12,46
es-Seyyid Mustafa Ağa ibn-i Ahmed	63
es-Seyyid Mustafa Çelebi ibn-i Ebubekir	8
es-Seyyid Mustafa Efendi	82
es-Seyyid Mustafa ibn-i es-Seyyid Mustafa	70
es-Seyyid Mustafa ibn-i Mehmed	33
es-Seyyid Osman	122
es-Seyyid Ömer	143
es-Seyyid Ömer bin Hacı Beşir	143
es-Seyyid Salim Efendi	137
es-Seyyid Süleyman Çelebi	122
es-Seyyid Süleyman Efendi ibn-i Abdullah	50
es-Seyyid Süleyman ibn-i Ömer	101
es-Seyyid Yakup bin Mehmed	72

İSİM	BELGE NO
eş-Şeyh es-Seyyid Mehmed Reşid Efendi ibn-i Abdullah	122
Evadik	115
Evbiye Hatun	2
Evinaki	54
Ezgin bint-i Apostofi	95
Ezika bint-i Taross	99
Fahri Efendi	76
Fatıma	58,84,106
Fatıma bint-i Abdullah	50
Fatıma bint-i Ali	143
Fatıma bint-i Mehmed	49
Fatıma bint-i Musa bin Abdullah	119
Fatıma bint-i Mustafa	84
Fatıma Hatun	28,46
Fatıma Hatun(Şerife)	72
Fatma bint-i es-Seyyid Mehmed Emin (Şerife)	72
Feta	74
Feyzullah Efendi	44
Füruha Hatun	93
Gödenoğlu Hasan	55
Gülistan bint-i Hüseyin	15
Hacce Fatma bint-i Abdullah	69
Hafize bint-i es-Seyyid Ali (Şerife)	13
Halid Efendi ibn-i İsmail	22
Halife ibn-i İsmail	34
Halil	16
Halil Ağa	40
Halil Ağa ibn-i Hanifi	130
Halil Beşe	140
Halil Beşe ibn-i Abdurrahman	140
Halil bin Abdülfettah	71
Halil bin el-Hâcc Mustafa bin el-Hâcc İbrahim	80,87
Halil bin Mehmed	49
Halil bin Mustafa	106
Halil Dede	122
Halil İbrahim	66
Halime bint-i Ahmed	53
Halvacı-zade el-Hâcc Halil Beşe	43
Hamaloğlu Mahmud ibn-i Hasan	78
Hammamî-zade es-Seyyid Mustafa Efendi ibni'l-merkum el-Hâcc Musa	135

İSİM	BELGE NO
Hanım	16,17
Hanım bint-i Mustafa	5
Hanım bint-i Yahya	88
Hanife bint-i Ali	44
Hanife bint-i İsa	108
Hanife bint-i Mehmed	66,134
Hanife bint-i Mustafa	23
Hanife bint-i Mustafa	100
Hanife bint-i Salih	121,125
Hasan	118,160,157,156
Hasan (Bolulu)	62
Hasan (Çolak)	138
Hasan (Molla)	122, 140
Hasan bin Abdullah	13,42
Hasan bin Abdülaziz (Molla)	92
Hasan bin Bektaş	58
Hasan bin Mehmed	58
Hasan bin Mehmed (Molla)	21
Hasan bin Musa (Derviş)	76
Hasan bin Mustafa	41
Hasan Dede	122
Hasan Efendi ibn-i Hüseyin	119,13
Hatice bint-i Abdullah	140,141
Hatice bint-i Abdullah	19
Hatice bint-i Hasan	111
Hatice bint-i Hüseyin	28
Hatice Hatun	140
Hatice Molla Kadın ibnete es-Seyyid Yakup Efendi (Şerife)	38
Havva bint-i Ali	41
Hayrullah Efendi ibn-i Mustafa	63
Hediye bint-i Ali	22,57
Hediye bint-i İbrahim (Şerife)	133
Hismali bint-i Agob	109
Hristo	81
Hristofi veled-i Papas	94
Hüseyin	106
Hüseyin (Derviş)	122
Hüseyin Ağa	91
Hüseyin Ağa ibn-i Hasan	43
Hüseyin Beşe	118

İSİM	BELGE NO
Hüseyin bin Abdullah	16,41
Hüseyin bin el-Hâcc Ebubekir	120
Hüseyin bin İbrahim (Molla)	139
Hüseyin bin İsmail (Demirci Çakır)	45
Hüseyin bin Mustafa	15, 20
Hüseyin ibn-i Hasan (Danacı)	100
Hüsniye	106,119
Istafani veled-i Vasil	113
İbrahim	12,19,88
İbrahim (Haffaf)	120
İbrahim (Molla)	61,84
İbrahim Ağa	13,40,114,132
İbrahim Ağa ibn-i Ali	65
İbrahim Ağa ibn-i Mehmed	135
İbrahim bin Abdullah	3, 20
İbrahim bin Abdurrahman	20
İbrahim bin Ahmed	50
İbrahim bin Ali	12
İbrahim bin el-Hâcc Mehmed bin Mehmed	139
İbrahim bin Halil	56
İbrahim bin Hüseyin	58
İbrahim bin Mustafa	13,58,142
İbrahim bin Osman	98
İbrahim bin Süleyman	58
İbrahim Efendi ibn-i Ahmed Ağa (Hfız)	78
İbrahim ibn-i Ahmed	15
İbrahim ibn-i Hüseyin	132
İbrahim ibn-i Yusuf (Molla)	112
İhsane bint-i el-Hâcc Halil	51
İhsane Hatun	51
İmam Fakı	134
İmam Molla Abdurrahman	40
İmam Molla Ahmed	122
İsak	81
İsmail (Beledici)	74
İsmail (Kahveci)	85
İsmail (Molla)	122
İsmail Ağa	51,91
İsmail Ağa ibn-i el-Hâcc Mehmed	43
İsmail Ağa ibn-i Veliyyüddin	2

İSİM	BELGE NO
İsmail bin Ahmed (Molla)	28
İsmail bin Mustafa (Debbağ)	114
İsmail bin Ömer	69
İsmail Dikici	90
İzmirli-zade es-Seyyid el-Hâcc Mehmed ibn-i el-Hâcc Mustafa	28
Kafiye	108
Kafiye Hatun	120
Kaprıl veled-i Koseb	29
Kara Mehmed bin Çakır Hasan	66
Karabet veled-i Bedos	24
Kel Ahmed	55
Kelvim bint-i Filbosız	123
Kezban	50
Kezban bint-i Ahmed	3
Kezban ibnete el-Hâcc Mustafa	130
Kirkor veled-i Sahak	123
Kirpakor	95
Kostanti veled-i Anil	138
Kostanti veled-i Gavtos	94
Kostanti veled-i İstavri	107
Kuder bint-i Artin	7
Kumrı oğlu Hafız İsmail	103
Kuyumcu Bavros veled-i Şihabed	105
Levi Aişe bint-i Ahmed	15
Lütfullah (Semerci)	90
Lütfullah Ağa ibn-i el-Hâcc Ahmed	138
Mağribi	128
Mahbube ibnete Abdullah	103
Mahmud	135
Mahmud Beşe ibn-i Hüseyin	140
Mahmud ibn-i el-Hâcc Halil	9
Maryem	99
Matos	123
Matusu veled-i Abram	16,17
Mebram	79
Mebram bint-i Şukker	16,17
Mehmed	41,74,118
Mehmed (Cebeci)	12
Mehmed (Derviş)	122
Mehmed (Molla)	2,112,116

İSİM	BELGE NO
Mehmed (Müezzin Molla)	122
Mehmed Ağa	40
Mehmed Ağa bin Mustafa	4,13
Mehmed Aziz Molla ibn-i Mahmud Efendi	22
Mehmed Beşe	85, 110
Mehmed Beşe (Cübbeci)	120
Mehmed bin Abdullah	77
Mehmed bin Abdülgani	134
Mehmed bin Abdülgani (Molla)	108
Mehmed bin Ahmed	5
Mehmed bin Ali	62,92
Mehmed bin Ali (Molla)	13
Mehmed bin el-Hâcc Ahmed	61
Mehmed bin el-Hâcc Hüseyin	10
Mehmed bin el-Hâcc İsmail (Molla)	108
Mehmed bin el-Hâcc Mustafa	47
Mehmed bin Hasan	60
Mehmed bin Hüseyin	58
Mehmed bin İbrahim	20
Mehmed bin Mustafa	61
Mehmed bin Osman (Molla)	132
Mehmed bin Ömer Beşe	14
Mehmed bin Süleyman	58,72
Mehmed Efendi ibn-i Ali (Kadı)	58
Mehmed Efendi ibn-i Veliyyüddin	38
Mehmed Emin	35,126
Mehmed Emin Ağa	45
Mehmed Emin Ağa ibn-i Yusuf	89
Mehmed Emin bin Abdürrahim	11
Mehmed Emin bin Mustafa	6
Mehmed Emin ibn-i Abdurrahim	28
Mehmed Emin ibn-i Ahmed (Molla)	114
Mehmed Emin ibn-i Hüseyin	133
Mehmed Halil	67,68
Mehmed ibn-i Ahmad	64
Mehmed ibn-i Halil (Molla)	63
Mehmed ibn-i Hasan ibn-i Abdullah (Derviş)	118
Mehmed ibn-i Hüseyin	86
Mehmed ibn-i İsmail (Molla)	127
Mehmed Said ibn-i Osman	89

İSİM	BELGE NO
Mevlana Abdullah (Müftü-zade)	34
Mevlana Mehmed Nureddin Efendi	24
Mevlana Mehmed Nureddin Efendi	137
Mihail	31,32,95
Mihail veled-i Kostanti	129
Molla Ali (Attar)	40
Molla Hasan (Beledici)	87
Molla Mehmed (Takyeci)	75
Munise bint-i es-Seyyid Salih (Şerife)	55
Musa (Molla)	122
Musa bin Abdullah (Dağlı)	15
Musa bin Ali	130
Musa bin Bektaş (Arabacı)	14
Mustafa	61,78
Mustafa (Derviş)	122
Mustafa (Dolapçı)	85
Mustafa (Eskici)	71
Mustafa (Molla)	116,117,122
Mustafa Ağa	40
Mustafa Ağa ibni'l-merhum İsmail Ağa	41
Mustafa Beşe	122
Mustafa bin Abdullah	18,50,58
Mustafa bin Ahmed (Molla)	97
Mustafa bin el-Hâcc Mehmed	126
Mustafa bin Mehmed	69
Mustafa bin Mehmed (Molla)	117
Mustafa Çelebi	40
Mustafa Efendi ibn-i İbrahim	51
Mustafa ibn-i Ali	66, 120
Mustafa ibn-i Ali (Molla)	51
Mustafa ibn-i İbrahim	16
Mükerreme	78
Mükrime	124
Münise bint-i Abdullah	33
Nakibe	92
Nakohi	115
Nazife (Şerif)	70
Nebiye	15
Nefise bint-i Abdullah	39
Nefise bint-i el-Hâcc Lütfullah	10

İSİM	BELGE NO
Nefise Hatun	58
Nesibe (Şerife)	133
Neslihan (Şerife)	70
Neslihan bint-i Abdülbaki ibn-i Salih	124
Neslihan bint-i Hasan	78
Nikola (Bakırcı)	73
Nikola veled-i Abraham	129
Nikola veled-i Estarati	54
Nisvane (Şerife)	87
Nisvane bint-i el-Hâcc İbrahim Ağa	139
Nisvane bint-i es-Seyyid Ali (Şerife)	80,87
Norini veled-i Zikar	115
Obrinni bint-i Ostoki	31,32
Ohannes	115
Ohannes veled-i Norini	115
Ohannes veled-i Yanos	24
Osman	84
Osman (Molla)	122
Osman bin Abdullah	12
Osman bin Ali	20
Osman bin Halil	41
Osman bin Hasan	58
Osman bin Hüsameddin	134
Osman bin Mehmed	130
Osman ibn-i el-Hâcc Mehmed Ağa	67,68
Osman ibn-i el-Hâcc Salih (Derviş)	93
Osman ibn-i Mehmed	20
Osman ibn-i Mehmed ibn-i Abdullah	106
Ömer (Molla)	53
Ömer (Müezzin Molla)	122
Ömer Beşe	68
Ömer Dede	122
Ömer ibn-i Hüseyin (Molla)	52,126,127
Panayot	59,129
Panayot veled-i Dimitri	129
Panayot veled-i Mihail	107
Paraşkava	129
Parrisone	31,32
Parsona	95
Parsona bint-i Avistofi	96

İSİM	BELGE NO
Pezo veled-i Donestoni	73
Pinayotca	107
Pustol	107
Rabia bint-i Abdulfettah	139
Rabia bint-i Hasan	124
Rabia bint-i Mehmed	126
Rabia Hatun	78
Rabia Hüsniye bint-i Mehmed	86
Ramazan oğlu Molla Hasan	135
Recmeci Ohan	79
Refika bint-i Süleyman	50
Remime (Şerife)	124
Rukiye	69
Rukiye bint-i Ahmed	66
Rukiye bint-i el-Hâcc Ahmed	51
Rukiye bint-i el-Hâcc Mustafa	46
Rukiye bint-i İbrahim (Şerife)	48,116
Rukiye Hatun	87,90,97
Rukiye ibnete Mehmed	62
Rukiyye bint-i Mehmed	111
Sahhaf el-Hâcc Yunus	126
Sahih	78
Saide	43
Salıcak Hatun	93
Salih Ağa	6
Salih Ağa ibn-i Mustafa	64
Salih Beşe	86
Salih bin Ali	20
Salih bin İsmail (Molla)	45
Salih Çelebi	78
Salih Çelebi ibn-i Abdullah	43
Salih Çelebi ibn-i el-Hâcc Şaban	78
Salih ibn-i Ali (Molla)	117
Salih ibn-i Mustafa	116
Salih ibn-i Ömer (Molla)	111
Saliha	106
Saliha bint-i Abdullah	74
Saliha bint-i Mustafa	106
Saltana bint-i Ohannes	136
Sandıkçı el-Hâcc Salih	44

İSİM	BELGE NO
Sara bint-i Bedros	99
Selim Ağa	131
Serkiz Tabarfam	24
Serkozi	31
Sernoci	99
Seyyid Mehmed Said	86
Sifer veled-i Ohan	7
Silbaye bint-i Agob	79
Siman	107
Simon veled-i Arkil	136
Sofiye bint-i Tacrani	129
Sorbihi	123
Süleyman	16,17
Süleyman Ağa	2,75
Süleyman bin Abdurrahman (Molla)	8
Süleyman bin Halil bin Abdullah	108
Süleyman Çelebi ibn-i Şebban	95
Süleyman Çelebi ibn-i Yusuf	64
Süleyman Efendi	43
Süleyman ibn-i İbrahim	102
Sürbihi	115
Şehri bint-i es-Seyyid Mustafa (Şerife)	83
Şeyh Seyid Ahmed Efendi	110
Tafri veled-i Dimitraki	73
Tanaş veled-i Anastaş	81
Timiraki veled-i Yorgi	107
Tori bint-i Mefrobic	123
Tuçe Kadın bint-i Osman	47
Tullabi Molla Ahmed	44
Turendi veled-i Nikhos	109
Tuzlu oğlu Süleyman bin Hüseyin	41
Ümmihani	15,118
Ümmihani bint-i Mehmed	63
Ümmügülsüm	120
Ümmügülsüm bint-i Abdurrahman	65
Ümmügülsüm bint-i Ali	71
Ümmühani bint-i Mustafa	142
Veli Beşe ibn-i Himmet	83
Yahya	15
Yahya-zade Mustafa Ağa ibn-i el-Hâcc Mehmed Ağa (Molla)	78

İSİM	BELGE NO
Yakup (Molla)	122
Yani	73
Yani veled-i Dimitri	36
Yetim Molla Ali	122
Yorgi veled-i Anaştaş	36
Yorgi veled-i Kirpako	113
Yorgi veled-i Yavan	54
Yusuf	58
Yusuf	66
Yusuf Ağa	75
Zahide bint-i Ali	62
Zalemoğlu Apostol	96
Zalimoğlu Apostol veled-i Hüdaverdi	95
Zeyneb	16,17
Zeyneb bint-i Abdülkadir	1
Zeyneb bint-i Ali bin Abdullah	61
Zeyneb bint-i İbrahim	21
Zeyneb bint-i Mustafa	25
Zeyneb bint-i Süleyman	118
Zeynel Abidin bin İbrahim	30,69
Zeynel Abidin Efendi bin el-Hâcc Süleyman	60
Zeynel Abidin ibn-i Ali (Molla)	22
Zeyni bint-i es-Seyyid Abdullah (Şerife)	85,86
Zeyni bint-i Mustafa	27
Zeyni Şerif	47
Zeyni Şerife bint-i es-Seyyid Mehmed	8
Ziba Hatun	91

İKİNCİ BÖLÜM İDARİ BİLGİLER

A. İdari Birimler ve İdari Birim İndeksleri

Osmanlı Devleti'nde idari yapı eyaletler biçiminde düzenlenmişti. Eyaletler, değişen sayıda sancaklardan oluşmaktaydı. Sancaklar da çok sayıda kazalardan ve köylerden meydana gelmekteydi.¹

1. Eyalet ve Sancak

İncelenen belgelerde eyalet ismine rastlanmamış; üç tane sancak ismine rastlanmıştır.

TABLO-4: EYALET VE SANCAK İNDEKSİ

Eyalet ve Sancak İsimleri	Belge No
Hüdavendigâr Sancağı	147,151
Biga Sancağı	155
Karesi Sancağı	155

2. Kaza, Nahiye ve Kasaba

Metinlerde sekiz farklı kaza ismine, üç farklı kasaba ismine rastlanmıştır.

TABLO-5: KAZA, NAHİYE VE KASABA İNDEKSİ

Hüdavendigâr Sancağı'na Bağlı Kazalar	Belge No
Mudanya Kazası	147, 159
İnegöl Kazası	160
Bursa Kazası	130, 160
Kebut Kazası	41
Gemlik Kazası	159, 160
Mihalıç Kazası	155
..... Sancağına Bağlı Kazalar	Belge No
Tokadi Kazası	104
Bolu Sancağına Bağlı Kazalar	Belge No
Bolu Kazası	155
Kasabalar	Belge No
Kirmastı Kasabası	8
Bolu Kasabası	5,30
Taraklı Kasabası	41

¹ Hızlı, Mefail, "Hüdâvendigâr Vilâyeti İmâr Faaliyetleri Defteri (1307-1309/1891-1893)", U.Ü.İ.F.D., c.5, sy.5, Bursa, 1993

3. Köyler

Metinlerde onsekiz farklı köy ismine rastlanmıştır.

TABLO-6: KÖY İNDEKSİ

Bursa Sancağına Bağlı Köyler	Belge No
Ada	14
Alışar	67
Doğanlı	38
Dutaklı	1
Fidyekızık	66
Gözde	72
Hasanağa	15
İğdir	30-69
Karabalçık	3
Karahisar	135
Karaman	106
Kazıklı	12- 120
Kete	15-42
Sırma	20
Soğanlı	60
Yalaklı	18
Buğas	20
Bey karyesi	41

4. Mahalleler

İncelenen belgelerde ise 71 mahalleye rastlanmıştır. Bu mahallelerden çoğu 14. asırda kurulmuştur. Mahalle adları, mahallelerin kuruluşları hakkında bize önemli bilgiler vermektedir.

TABLO-7: KURULUŞ ŞEKİLLERİNE GÖRE MAHALLE İNDEKSİ

Şeyh,Hacı, Hoca ve Molla v.s Ünvanlı Mahalleler :	Belge No
Alacamescid	80,87
Babü'l-mescit	97
Cami-iikebir	139
Hace Mehmedkaramani	29,99
Hacıbaba	79

Hacıilyas	4,74
Hacıseyfeddin	102
Hocaali	115
Hocapaşa	89
Şeyhpaşa	103,128
Coğrafi yer isimlerini alan mahalleler :	Belge No
Demirkapı	37
Demirtaş	85,86,112
İncirlice	48,142
Karaağaç	16,109,123
Kayabaşı	54,129
Maksem (Gökdere)	51,119,138
Şahıs ismi alan mahalleler :	Belge No
Abdalmehmed	12,28
Ahmedağa	98
Ahmedpaşa	25
Alipaşa	8,51,114
Çelebi Sultan Mehmed	116
Dayehatun	21,140
Hacıbaba	79
Hacıilyas	4,74
Hacıseyfeddin	102
Hazret-i Emir (Emir Sultan)	52,63,111,118
Hocaali	115
Hocapaşa	89
Hüdavendigargazi	92
Istabl-ı bayezidpaşa	100
İbrahimpaşa	1,38
Kızıyakup	46
Sarıabdullah	69,93
Selçukhatun	23,117
Şekerhoca	88,135
Şerafeddinpaşa	18,50
Şeyhpaşa	103,128
Umurbey	64,78,124,131
Şahıs ismi alan mahalleler :	Belge No
Velişemseddin	126,127
Yahşibey	73,113

Ticari isim alan mahalleler	Belge No
Mantıcı	2
Veled-i Nalband	137
Veled-i Kazzaz	10
Küserciler	45
Kiremitçi	47
Veled-i Bevvab	101
Köşeciler	118
Etnik menşe'li isim alan mahalleler	Belge No
Araplar	62
Osmanlı Devleti'ne ve Bursa'ya hizmetler yapmış büyüklerin adlarını alan mahalleler	Belge No
Ali Paşa	8,51,114
Koca Naib	95
Şâir ve ilim adamlarının ismini alan mahalleler	Belge No
Ahmet Paşa	25
Sanat Adamlarının isimlerini alanlar	Belge No
Mantıcı	2
Padişah adı alan mahalleler	Belge No
Çelebi Sultan Mehmed	116

TABLO-8: ALFABETİK SIRAYA GÖRE DEFTERDE YER ALAN BURSA MAHALLELERİ

Mahalle İsmi	Belge No
Abdalmehmed	12,28
Ahmedağa	98
Ahmedpaşa	25
Alacahırka	61,84,134
Alacamescid	80,87
Alilerbey	13,40
Alipaşa	8,51,114
Araplar	62
Babü'l-mescit	97
Babüssiccin	111
Başcı	71
Bilecik	107
Bülbülcü	5
Cami-ikebir	139
Çekirge	9,16,95
Çelebi Sultan Mehmed	116
Darphane	75
Davudkadı	53,110
Daye Hatun	21,140
Demirkapı	37
Demirtaş	85,86,112
Hace Mehmedkaramani	29,99
Hacıbaba	79
Hacıilyas	4,74
Hacılar	63,76
Hacıseyfeddin	102
Hazret-i Emir (Emir Sultan)	52,63,111,118
Hisar	57
Hocaali	115
Hocapaşa	89
Hoşkademmakramevi	90
Hüdavendigargazi	92
Istabl-ı bayezidpaşa	100
İbni'ş-şiraz	49
İbrahimpaşa	1,38
İncirlice	48,142
Karaağaç	16,109,123

Mahalle İsmi	Belge No
Karacaali	24
Karşeyh	26
Kavm-i ari	53
Kayabaşı	54,129
Kızıyakup	46
Kiremitçi	47
Kocanaib	95
Köşeciler	118
Küserciler	45
Manastır	22
Mantıcı	2
Maksem (Gökdere)	51,119,138
Muradiye	82
Namazgah	108
Orhangazi	18,19
Pazarbaşı	59,81
Penbekereste	14
Sariabdullah	69,93
Selçukhatun	23,117
Şekerhoca	88,135
Şerafeddinpaşa	18,50
Şeyhpaşa	103,128
Umurbey	64,78,124,131
Üftade	65,83
Veledçelebi	133
Veled-i Bevvab	101
Veled-i Denvat	136
Veled-i Enbiya	44
Veled-i Kazzaz	10
Veled-i Nalband	137
Velışemseddin	126,127
Yahşibey	73,113

B. Kamu Görevlileri

1. Kamu görevlileri

XVIII.asır Osmanlı Devleti kamu görevlilerinin hepsinin incelenmesi bu tezin sınırlarının üzerinde olduğu düşünülmektedir. İncelenen belgelerde geçen en önemli kamu görevlileri ve onların faaliyetlerine değinmek uygun bulunmuştur.

a) Kadı

İncelediğimiz defeterde üç Bursa kadısının adı geçmektedir. Mevlana Mehmed Nureddin, Müftü-zade Mevlana Abdullah, Kadı Mehmed Efendi ibn-i Ali'nin adı Bursa kadısı olarak geçmektedir.²

Osmanlı Devleti'nde yargının temelini kazalar oluşturur ve her kazaya bir kadı atanırdı. Tayin, azl ve nakil işlemlerini Anadolu ve Rumeli Kazaskerlik daireleri yapardı. Yapılan işlemler " ruzname" defterlerine kaydedilirdi.³ Medrese tahsilini tamamlayıp mülazımlık hakkını kazanan adaylardan Anadolu'da görev almak isteyenler Anadolu kazaskerinin, Rumeli'de görev almak isteyenler Rumeli kazaskerinin "matlab defterine" ismini yazdırır ve görev için sıra beklerlerdi.⁴

Kadıların görev süreleri yerel halk ile yakın ilişki içine girmemeleri için kısa tutulmuştur.⁵ Kadıların derecelerine göre görev süreleri de değişirdi. Mevleviyet derecesindeki büyük kadılar genelde 1 sene, kaza kadıları ise 20 ay görev yerlerinde kalabiliyorlardı.⁶

Kadıların görev süreleri içinde naib, subaşı, asesler, kale dizdarları, muhtesib ünvanlı kişiler yardımcı olurlardı.⁷

İncelenen belgelerde kadıların görevlerinin çok çeşitli olduğu görülmektedir. Noterlik görevleri,⁸ nafakanın belirlenmesi,⁹ miras ve evlilik akdinin belirlenmesi,¹⁰ kentteki arazi üzerindeki bağ, bahçe¹¹ satışı, hırsızlık davaları,¹² mahallede halkın huzurunu bozan ve edebe mugayir hareketlerde bulunan kişilerin hurucu, boşanma davaları,¹³ katl, yaralama davaları,¹⁴ naib, imam, kayyım tayinleri gibi görevlerine rastlanmıştır. Bu görevleri yerine getirmek için "arz yetkisi" ni kullanarak merkezle doğrudan yazışabiliyorlardı.¹⁵

2 B.Ş. S B 221/24, 34, 58

3 Ortaylı, a.g.e s.13

4 İpşirli, Mehmet, " Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilatı ", Osmanlı Devleti Tarihi 1, ed. Ekmeleddin İhsanoğlu , İrcica, İstanbul,1994, s. 264

5 Ortaylı, a.g.e s.16

6 Uzunçarşılı, İ.Hakkı, Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı, T.T.K. yay. , Ankara, 1998, s.94

7 Ortaylı, a.g.e s.34

8 B.Ş. S B 221 / 2 vd.

9 B.Ş. S B 221 / 10 vd.

10 B.Ş.S. B221 / 118

11 B.Ş.S. B211/ 6,13,18,37,55,66,85,116,128

12 B.Ş.S. B211/ 12

13 B.Ş. S B221/ 3,5,22,26,33,56,83,100,121,133

14 B.Ş. S B 221/ 20

15 Ortaylı, a.g.e s.29

b) Naib

Kadıya yardımcı olan en önemli kişidir. Tayinlerini kadılar yapardı. Naibler cezai işlemlere, divani ve örfi meselelere bakarlardı.¹⁶ Büyük kentlerde birden fazla kadı naibi bulunurdu ve uzak yerlerdeki soruşturmalara naibler giderdi. Kadı'nın çeşitli sebeplerden ötürü görevinin başında olmaması durumunda vekalet eder ve kadı adına hüküm verirdi. Bunda yüksek dereceli kadıların 1 yıl için görev yerlerine gitmemeleri ve vekaleten kendi yerlerine naib göndermeleri etkili olmuştur.¹⁷

İncelenen belgelerde Bursa Kazası Na'ibi olarak Süleyman Efendi'yi, Mudanya Kazası Na'ibi olarak da Mevlana Ahmed'i görmekteyiz.¹⁸

c) Mütesellim

Sancak ve kazaların idaresinde görev alan kişilerdi. Bunlara " voyvoda" da denilirdi. Vezirler ve mir-i miran gibi makam sahibi kimseler sefere çıktıkları zaman bunların aيداتları mütesellimler tarafından toplanır ve kendilerine gönderilirdi. Tanzimat'la birlikte mütesellimlik kaldırılmıştır.¹⁹

İncelenen belgelerde Mütesellim es-Seyyid el-Hâcc İsmail Ağa şuhud-ı hal bölümünde rastlanmaktadır.²⁰

d) Mübaşir

Mübaşirler idare ve hukuk alanında görev alırlardı. İdari mübaşirler devlet tarafından halledilmesi ya da soruşturulması gereken bir iş için görevlendirilen memurlardır. Bunlar devletten maaş ya da yol masrafı almazlardı. Gittikleri yerin halkından mübaşiriye adı ile para alırlardı.²¹

Bursa'dan İstanbul'a saplalarıyla beraber demir bel geleceği, bu konuda Cizyedar-zade Hacı Hüseyin'in mübaşir tayin edildiğini görüyoruz.²²

Bursalı Maroros'a borcu olup ödemediği için İstanbul'da hapis olan Ağob'un Bursa'da bulunan emlakını satarak borcunu ödetmek üzere Bursa'ya gönderildiği, buna nezaret etmek için de Divan-ı Hümayun çavuşlarından Seyid el-Hâcc Mehmed Said Çavuş'un mübaşir olarak tayin edildiğini görüyoruz.²³

Donanma-yı Hümayun için, Bursa, Gemlik, İnegöl ve Mudanya kazalarından tertib olunacak 400 levend ile levendlerin maaşlarının ve donanma kalyonları ihtiyaçlarının temini

¹⁶ İnalçık, " Mahkeme" İ.A, s. 150

¹⁷ Doğru, Halime, XVIII. Yüzyıla Kadar Osmanlı Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Görüntüsü, Anadolu Üniversitesi yay. , Eskişehir, 1995 s.203

¹⁸ B.Ş. S B 221 / 43, 147

¹⁹ Pakalın, M. Zeki, Osmanlı Tarih Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü, M.E.B yay. , İstanbul, 1983, c.2, s.639

²⁰ B.Ş. S B 221/ 64

²¹ Doğru, a.g.e, s.208

²² B.Ş. S B221/ 144

²³ B.Ş. S B221/ 158

için Tersane-i Amire çavuşlarından Cuma Kapulan ve Bursevi Ahmed mübaşir olarak tayin edilmiştir.²⁴

e) Mültezim

Şehir ve kasabalardaki devlet vergilerini iltizam usulü ile toplayan kişilerdir. Devlet, mukataaları açık arttırma (müzayede) usulüyle satışa çıkarır ve en yüksek ücreti ödeyen kişiye mukataa verilir. Mültezim iltizam bedelinin bir kısmını peşin öder, geriye kalanı için ise kefil gösterebilirdi. Mültezimin karı ise, mukataadan elde edeceği gelirin iltizam bedeli üzerindeki kısmıydı.²⁵

Bursa ve civarında yaşayan Kıbtıyan taifesinden, 1190 senesinden beri mültezimleri tarafından toplanamamış az ve çok bütün vergilerin, eskiden beri taplanageldiği şekilde cizyedarlar tarafından toplanması, askeri-mülki hiçbir ferde bu hususta müdahale ettirilmemesi ve mükelleflerin gizlenmek yoluyla vergi vermekten kaçmalarına mani olunması için ferman gönderilmiştir.²⁶

f) Reisü'l-küttab

Divân-ı Hümayun katiplerinin amiri olan reisü'l-küttab 17. yy.dan sonra devletler arası diplomasinin önem kazanmasıyla birlikte hariciye nazırı olarak anılmıştır. Fatih Sultan Mehmed Kanunnamesi'nde ismi geçtiğinden dolayı kuruluş döneminden beri Osmanlı merkez teşkilatında görev aldığı bilinmektedir.²⁷

İncelenen belgelerde şuhudu'l-hal olarak Re'îsü'l-küttab es-Seyyid Mehmed Said Efendi ve Reisü'l-küttab İmam-zade Mehmed Said Efendi ismine rastlamaktayız.²⁸ Buradan hareketle dışişleri bakanı konumunda olan bir kişinin bu kadar davaya şahitlik edebilmesi için emekli olarak Bursa'da ikamet ettiği düşünülmektedir.

g) Kaptan-ı derya

Osmanlı Devleti'nde deniz kuvvetlerinden sorumlu en üst makamdır. 16. yy. ortalarına kadar Gelibolu'da ikamet eden kaptan-ı derya sancak beyi derecesindeydi. Barbaros Hayreddin Paşa'dan itibaren Beylerbeyi ve Vezir rütbesine yükselmiş ve divan-ı hümayunun üyesi olmuşlardır. Deniz kuvvetlerinde kaptan-ı deryadan sonra tersane emini, tersane kethüdası, liman reisi, defter emini, defter kethüdası, ruznamçeci, marangozlar, nakkaşlar ve kaptan-ı deryanın vekili durumundaki tersane ağası gelirdi.²⁹ 1784 yıllarında Osmanlı Devleti'nin kaptan-ı deryası olarak Vezir Gazi Hasan Paşa'nın adı geçmektedir.³⁰

²⁴ B.Ş. S. B221/ 159

²⁵ Kütükoğlu, Mübahat, " Osmanlı İktisadi Yapısı ", *Osmanlı Devleti Tarihi 1*, ed. Ekmeleddin İhsanoğlu, İrcica, İstanbul, 1994 s. 544

²⁶ B.Ş. S. B221/ 155

²⁷ İpşirli, a.g.e, s.178

²⁸ B. Ş. S. B221/ 5, 7, 41, 43

²⁹ Özcan, Abdülkadir, " Osmanlı Askeri Teşkilatı ", *Osmanlı Devleti Tarihi 1*, ed. Ekmeleddin İhsanoğlu, İrcica, İstanbul, 1994 s. 365

³⁰ B. Ş. S. B221/ 159

TABLO-9: KAMU GÖREVLİLERİ İNDEKSİ

ŞAHIS	BELGE NO
Beledici İsmail	74
Cizyedar-zade Hacı Hüseyin	161
Emin-i Beytü'l-mal Ahmed Ağa	6,28
es-Seyyid Mehmed Çavuş	152
es-Seyyid Mehmed Said Efendi el-Müderrisin	27
Fahrü'l-küttab Ahmed Efendi	19
Fahrü'l- küttab es-Seyyid Mehmed Said Efendi	67
Fahrü'l-akran el-Hâcc Ahmed Efendi	51
Fahrü'l-akran es-Seyyid Süleyman Ağa	135
Fahrü'l-akran Mütesillim Saadetlü İsmail Ağa	89
Fahrü'l-Eimme Altun-zade es-Seyyid el-Hâcc Mehmed Emin Ağa	124
Fahrü'l-küttab Ahmed Hulusi Efendi	39,41,56
Fahrü'l-küttab es-Seyyid Ahmed Efendi	68,85,86
Fahrü'l-küttab es-Seyyid el-Hâcc Şerafeddin Efendi	137
Fahrü'l-küttab Hulusi Ahmed Efendi	82,122,142
Fahrü'l-küttab Hulusi Efendi	43
Fahrü'l-küttab İshak-zade Mehmed Nureddin Efendi	130
Fahrü'l-küttab Mustafa Efendi	28
Fahrü'l-Müderrisin Hasan Efendi-zade Ali Efendi	113
Fahrü'l-Müderrisini'l-İzam Başkatip es-Seyyid Mehmed Said Efendi	122
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram Bağlar-zade İsmail Efendi	80
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram Başkatib es-Seyyid Mehmed Said Efendi	98,107
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram es-Seyyid Edib Efendi	132
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram es-Seyyid Mahmed Salim Efendi	75,135
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram es-Seyyid Mehmed Said Efendi	23,38
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram es-Seyyid Mustafa Efendi	91
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kirâm es-Seyyid Salim Efendi	132
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram Faziletlü İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	111
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram Hasan Efendi	132
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram Hayati Efendi	132
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	6,11,14,15,17,20,22,28,31, 57,58,59,68,70,89
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram Mü'ezzin-zade Ali Efendi	66
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram Nizameddin-zade Efendi	108

ŞAHIS	BELGE NO
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram Saadetli İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	82
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram Said-zade Abdullah Efendi	44
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram Türkmen-zade es-Seyyid Abdurrahman Efendi	97
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram Urbani-zade Mustafa Efendi	113
Haffaf el-Hâcc Mustafa Efendi	90
Haffaf es-Seyyid Mehmed Efendi	90,91
Haffaf Molla Yakup Karındaşı Molla Salih	91
Kadı Mehmed Efendi ibn-i Ali	58
Kaftani-zade es-Seyyid Mehmed Emin Ağa	66,113
Katib Ahmed Efendi	86,92,105
Katib-i bab Ahmed Efendi mahdumu es-Seyyid Mehmed Said Molla Efendi	22
Kitapçı-zade el-Hâcc Ali	131
Mehmed Çavuş	158
Mufahirü'l-Müderrisini'l-Kiram İshak-zade Mehmed Selim Efendi	126
Muhzır Ahmed Ağa	7,8,17,45,59,64,75,96,105,142,143
Muhzır Ahmed Ağa Rei'sü'l-Küttab İmam-zade es-Seyyid Said Efendi	16
Muhzır Ahmed Çelebi	25,27,35,36,40,71
Muhzır Çekirgeli Molla Mustafa	94
Muhzır el-Hâcc Mehmed	36,13
Muhzır el-Hâcc Süleyman	136
Muhzır es-Seyyid Mehmed	142
Muhzır İsmail Çelebi	77
Muhzır Karabacak Abdullah	19
Muhzır Karabıçak	143
Muhzır Karabıçak Abdullah	18,36
Muhzır Kusva bin Abdullah Cebe	56
Muhzır Mehmed Beşe	143
Muhzır Molla Ahmed	20
Muhzır Molla İsmail	143
Muhzır Molla Mustafa	13,43,77,118,130
Muhzır Paşalı Seyid Mehmed	102
Muhzırbaşı Mehmed	121
Muhzırbaşı Mehmed Ağa	8,10,25,26,30,33,35,36,39,40,47,55,57,59,71,83,95,96,107,109,116,125

ŞAHIS	BELGE NO
Müftü-zade Mevlana Abdullah	34
Münadi Ahmed Efendi	80
Mütefahhiri'l-Meşayihî'l-Kiram Üftade-zade es-Seyyid eş-Şeyh Mustafa Efendi	97
Re'isü'l-küttâb es-Seyyid Mehmed Said Efendi	5,41,43
Re'isü'l-Küttâb İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	21,101
Re'isü'l-küttâb İmam-zade Mehmed Said Efendi	7
Sabahpazarı Kethüdası el-Hâcc Mehmed Ağa	2
Serdengeçdi el-Hâcc Mehmed Ağa (?)	6
Ser-Ketebe Molla Süleyman	65
Ser-Muhzıran Mehmed Ağa	3,5,7,9,11,14,15,16,17,18,19,20,21,27,28,29,31,32,38,41,43,49,53,56,58,60,63,64,65,69,70,72,74,75,76,77,80,82,88,89,92,93,98,99,100,101,102,103,104,105,106,111,114,118,122,130, 136
Seyyah Pazarı Kethüdası el-Hâcc Mehmed Ağa	63
Şehr Kethüdası Süleyman Çelebi	59
Umdetü'l Meşayihü'l-ızam Şeyh Ahmed-zade Faziletli Mustafa Efendi	97
Umdetü'l-Meşayihî'l-Kiram Eşref-zâde es-Seyyid Mehmed Münib Efendi	126
Umdetü'l-Meşayihî'l-Kiram Eşref-zade es-Seyyid Münib Efendi	127
Umdetü'l-Müderrisini'l-Fiham İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	130,142
Umdetü'l-Müderrisini'l-Kiram Mehmed Said Efendi	99
Umdetü'l-Müderrisini'l-Kiram Abbas-ı ekber-zade Faziletli Abdülğafur Efendi	93
Umdetü'l-Müderrisini'l-Kiram Dersiam Hasan Efendi	108
Umdetü'l-Müderrisini'l-Kiram es-Seyyid Mehmed Said Efendi	3
Umdetü'l-Müderrisini'l-Kiram İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	9,29,38,39,60,64,69,93,103,104,108,114
Umdetü'l-Müderrisini'l-Kiram Piri Kadı-zade Efendi	111
Umdetü'l-Müderrisini'l-Kiram Urban-zade Mustafa Efendi	66
Zuhrü'l-eşbah Saadetli Mütesellim es-Seyyid el-Hâcc İsmail Ağa	64
Zuhrü'l-küttâb Ahmed Efendi	9,18,29,69,85,100,101,103,104,106,111,124
Zuhrü'l-küttâb Ahmed Efendi	65,80,102
Zuhrü'l-küttâb Ahmed Hulusi Efendi	130
Zuhrü'l-küttâb es-Seyyid Mehmed Said Efendi	68,137
Zuhrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi	86

ŞAHIS	BELGE NO
Zuhrü'l-küttab Reyb Mustafa	142
Zübdetü'l-Müderrisini'l-Kiram Fazîletlü İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	106
Zübdetü'l-Müderrisini'l-Kiram Hace-zade es-Seyyid Mahmud Efendi	18
Zübdetü'l-Müderrisini'l-Kiram İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	63,72,75

2. Dini Kimlikli Kişiler

Belgelerde 116 adet farklı dini kimlikli kişinin ismi geçmektedir. Bu çalışmada dini kimlikli kişilerin en önemlileri ve metinlerde üzerinde fazlaca durulanlara değinilmiştir. Bu kişilerin en önemlileri şunlardır:

a) Şeyh

Raiyetindeki mürit ve müntesiplerini tarikatın esaslarına göre yetiştiren kişidir. Her tekkenin başında şeyh bulunup; görev, babadan oğula geçerdi. Bazen yerine geçecek şahsı halifeleri arasından tayin edebiliyordu.³¹

Defterde yer alan şeyhler şuhudu'l-hal olarak görev alan eş-Şeyh Mehmed, eş-Şeyh Abdurrahman Efendi, Şeyh Seyid Ahmed Efendi'dir.

b) İmam

Asıl görevi beş vakit namazı kıldırmak olan imam sadece dini bir önder olarak görülmemektedir. Devlet nezdinde mahalledeki asayişin sağlanmasından yine onlar sorumluydular.

Yeni göreve gelen imama oranın kadısı görevini tevcih ediyordu. İmamlar, daha çok şuhudu'l-hâl de geçmektedir: İmam Hafız Abdullah, İmam Hafız Eyüb Efendi, İmam Molla Himmət, İmam Mehmed Efendi, Yıldırım [Camii] İmamı Feyzullah Efendi, İmam Ali Efendi

c) Şeyhü'l-İslam

İlmiye sınıfının en yüksek mevkii olup meşihat-ı İslamiyye olarak da adlandırılır.³² Belgelerde şeyhü'l İslam'a rastlanamamıştır.

d) Papaz

Rum reisi ruhanisi, rahip³³ anlamına gelir. Yalnızca bir belgede Hristofi adlı şahsın babası olarak adı geçmektedir.

TABLO-10: DİNİ KİMLİKLİ KİŞİLER İNDEKSİ

İSİM	BELGE NO
Ahmed Molla Efendi	38

³¹ Öcalan , H. Basri, *Bursa'da Tasavvuf Kültürü (XVII. Yy.)*, Gaye Kitabevi, Bursa , 2000 , s.193

³² Kazıcı, Ziya, *İslam Müesseseleri Tarihi*, Kayhan yay. , İstanbul , 1996, s.160

³³ Şemsettin Sami, *Kamus-u Türki* , Çağrı yay. İstanbul, 1995, s.338

İSİM	BELGE NO
Aişe bint-i Molla Mehmed	127
Attar Molla Ali	40
Beledici Molla Hasan	87
Derviş Hasan bin Musa	76
Derviş Hüseyin	122
Derviş Mehmed	122
Derviş Mehmed ibn-i Hasan ibn-i Abdullah	118
Derviş Mustafa	122
Derviş Osman ibn-i el-Hâcc Salih	93
es-Seyyid Esad Molla	38
es-Seyyid eş-Şeyh Ahmed Efendi	52,53
es-Seyyid Mehmed Emin Molla	137
es-Seyyid Molla Abdulhadi ibn-i Ahmed	57
es-Seyyid Molla Ahmed bin es-Seyyid Ali	141
es-Seyyid Molla Eyüb bin Cafer	128
es-Seyyid Molla Mehmed bin es-Seyyid Mahmud	51
es-Seyyid Molla Salih bin el-Hâcc Mehmed	76
es-Seyyid Molla Salih ibn-i el-Hâcc Mehmed	76
eş-Şeyh Abdurrahman Efendi	90,91
eş-Şeyh es-Seyyid Mehmed Reşid Efendi ibn-i Abdullah	122
eş-Şeyh Mehmed	90,91
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram Faziletli İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	111
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	11,14,15,17,20,22,28,31,57,58,59,68,70,89
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram Saadetli İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	82
Hace Hafız Mehmed	160
Hafız Abdullah	122
Hafız İbrahim Efendi ibn-i Ahmed Ağa	78
Hristofi veled-i Papas	94
İmam Ali Efendi	93
İmam Fakı	134
İmam Hafız Abdullah	110
İmam Hafız Eyüb Efendi	141
İmam Mehmed Efendi	35

İSİM	BELGE NO
İmam Molla Abdurrahman	40
İmam Molla Ahmed	122
İmam Molla Ahmed	122
İmam Molla Himmet	13
İmam Molla Mustafa	46
İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	32,67
Kazıklı imam-ı sabık[ı] Molla Mehmed	14
Kumru oğlu Hafız İsmail	103
Maden İmamı Molla İbrahim	41
Mehmed Aziz Molla ibn-i Mahmud Efendi	22
Molla Abdurrahman bin Abdullah Efendi	39
Molla Abdurrahman bin Abdullah Efendi	44
Molla Ahmed	122
Molla Ahmed	51
Molla Ahmed	140
Molla Ahmed bin İbrahim	41
Molla Ahmed bin Tusi	107
Molla Ali	87
Molla Ali	2
Molla Ali ibn-i el-Hâcc Halil	101
Molla Bektaş	122
Molla Emin	122
Molla Hasan	122
Molla Hasan	140
Molla Hasan bin Abdülaziz	92
Molla Hasan bin Mehmed	21
Molla Hüseyin bin İbrahim	139
Molla İbrahim	61
Molla İbrahim	84
Molla İbrahim ibn-i Yusuf	112
Molla İsmail	122
Molla İsmail bin Ahmed	28
Molla Mehmed	2
Molla Mehmed	112
Molla Mehmed	116

İSİM	BELGE NO
Molla Mehmed bin Abdülgani	108
Molla Mehmed bin Ali	13
Molla Mehmed bin el-Hâcc İsmail	108
Molla Mehmed bin Osman	132
Molla Mehmed Emin ibn-i Ahmed	114
Molla Mehmed ibn-i Halil	63
Molla Mehmed ibn-i İsmail	127
Molla Musa	122
Molla Mustafa	116
Molla Mustafa	117
Molla Mustafa	122
Molla Mustafa bin Ahmed	97
Molla Mustafa bin Mehmed	117
Molla Mustafa ibn-i Ali	51
Molla Osman	122
Molla Ömer	53
Molla Ömer ibn-i Hüseyin	52
Molla Ömer ibn-i Hüseyin	126,127
Molla Salih bin İsmail	45
Molla Salih ibn-i Ali	117
Molla Salih ibn-i Ömer	111
Molla Süleyman bin Abdurrahman	8
Molla Yahya-zade Mustafa Ağa ibn-i el-Hâcc Mehmed Ağa	78
Molla Yakup	122
Molla Zeynel Abidin ibn-i Ali	22
Muhzır Ahmed Ağa Reisü'l-Küttab İmam-zade es-Seyyid Said Efendi	16
Mukassım İmam-zade Hacı Halil Efendi	126,127
Müezzın Molla Mehmed	122
Müezzın Molla Mehmed	122
Müezzın Molla Ömer	122
Müezzın Molla Ömer	122
Mütefahhırî'l-Meşayihî'l-Kıram Üftade-zade es-Seyyid eş-Şeyh Mustafa Efendi	97
Ramazan oğlu Molla Hasan	135
Reisü'l-Küttab İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	21,101

İSİM	BELGE NO
Sufi-zade es-Seyyid Molla Abdurrahman	122
Şerife Adile Molla	38
Şerife Hatice Molla Kadın ibnete es-Seyyid Yakup Efendi	38
Şeyh Seyid Ahmed Efendi	110
Takyeci Molla Mehmed	75
Tullabi Molla Ahmed	44
Umdetü'l-Müderrisini'l-Fiham İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	130,142
Umdetü'l-Müderrisini'l-Kiram İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	9,29,38,39,60,64,69,93,103,104,108,114
Yetim Molla Ali	122
Yıldırım [Camii] İmamı Feyzullah Efendi	39
Zübdetü'l-Müderrisini'l-Fiham İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	44
Zübdetü'l-Müderrisini'l-Kiram Faziletli İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	106
Zübdetü'l-Müderrisini'l-Kiram İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	63,72,75

3. İlmîye Grubu Mensupları

Osmanlı Devleti'nde adîye teşkilatının bütün elemanlarını medreseler yetiştirirdi. Yani adîye teşkilatının en önemli kısmını teşkil eden kadılar, ilmîye sınıfından tayin edilmektedir. Medreselerdeki talebelere danışmend, asistanlara muid ve hocalara müderris denirdi.³⁴

İndekste ismi verilen eğitim görevlilerinin adlarına daha çok şuhudu'l-halde rastlanmıştır. Bu, onların medrese dışındaki sosyal yaşantıda da yerlerini saygıya şayan bir şekilde koruduklarını gösteriyor. Bunun dışında iki belgede farklı bir görevde bulduklarına görülmüştür.

TABLO-11 : İLMİYE GRUBU MENSUPLARI İNDEKSİ

İSİM	BELGE NO
Fahrü'l- küttab es-Seyyid Mehmed Said Efendi	67
Fahrü'l-küttab Ahmed Efendi	3,11,19,23,28,38,49, 57,58,60,67,70,74,77,81 ,89,98,99,108,114,118
Fahrü'l-küttab Ahmed Hulusi Efendi	39,41,56
Fahrü'l-Küttab es-Seyyid Ahmed Efendi	68,85,86
Fahrü'l-küttab Hulusi Ahmed Efendi	82,122,142
Fahrü'l-küttab Hulusi Efendi	43
Fahrü'l-küttab İshak-zade Mehmed Nureddin Efendi	130
Fahrü'l-küttab Mehmed Nureddin Efendi	3,9,18,21,23,29,38,42,4 9,53,56,60,65,69,80,99, 100,101,102,103,104,10 6,108,110,118,124,126, 127
Fahrü'l-küttab Mustafa Efendi	28
Fahrü'l-küttab Nureddin Efendi	39,64
Fahrü'l-Müderrisin Hasan Efendi-zade Ali Efendi	113
Fahrü'l-Müderrisini'l-İzam Başkatip es-Seyyid Mehmed Said Efendi	122
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram Bağlar-zade İsmail Efendi	80
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram Başkatib es-Seyyid Mehmed Said Efendi	98,107
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram es-Seyyid Edib Efendi	132
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram es-Seyyid Mahmed Salim Efendi	75,135
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram es-Seyyid Mehmed Said Efendi	23,38
Fahrü'l-Müderrisini'l-Kiram es-Seyyid Salim Efendi	132

³⁴ Akgündüz, Ahmet, Bilinmeyen Osmanlı, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, İstanbul, 1999, s.406

İSİM	BELGE NO
Fahrü'l-Müderresini'l-Kiram Faziletli İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	111
Fahrü'l-Müderresini'l-Kiram Hasan Efendi	132
Fahrü'l-Müderresini'l-Kiram Hayati Efendi	132
Fahrü'l-Müderresini'l-Kiram İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	6,11,14,15,17,20,22,28,31,57,58,59,68,70,89
Fahrü'l-Müderresini'l-Kiram Müezzinzade Ali Efendi	66
Fahrü'l-Müderresini'l-Kiram Nizameddin-zade Efendi	108
Fahrü'l-Müderresini'l-Kiram Saadetli İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	82
Fahrü'l-Müderresini'l-Kiram Said-zade Abdullah Efendi	44
Fahrü'l-Müderresini'l-Kiram Urbani-zade Mustafa Efendi	113
Katib Ahmed Efendi	86,92
Katib-i bab Ahmed Efendi mahdumu es-Seyyid Mehmed Said Molla Efendi	22
Kitab-ı babdan Ahmed Efendi	5
Mufahhirü'l-Müderresini'l-Kiram İshak-zade Mehmed Selim Efendi	126
Muhzir Ahmed Ağa Reisü'l-Küttab İmam-zade es-Seyyid Said Efendi	16
Mütefahhiri'l-Meşayihü'l-Kiram Üftade-zade es-Seyyid eş-Şeyh Mustafa Efendi	97
Mütefahhirü'l-Müderresini'l-Kiramdan es-Seyyid Mustafa Efendi	90
Reisü'l-küttab es-Seyyid Mehmed Said Efendi	5,41,43
Reisü'l-küttab İmam-zade Mehmed Said Efendi	7
Reisü'l-Küttab İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	21,101
Umdetü'l-Müderresini'l-Fiham İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	130,142
Umdetü'l-Müderresini'l-Kiram Mehmed Said Efendi	99
Umdetü'l-Müderresini'l-Kiram Abbas-ı ekber-zade Faziletli Abdülgafur Efendi	93
Umdetü'l-Müderresini'l-Kiram Dersiam Hasan Efendi	108
Umdetü'l-Müderresini'l-Kiram es-Seyyid Mehmed Said Efendi	3
Umdetü'l-Müderresini'l-Kiram İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	9,29,38,39,60,64,69,93,103,104,108,114
Umdetü'l-Müderresini'l-Kiram Piri Kadı-zade Efendi	111
Umdetü'l-Müderresini'l-Kiram Urban-zade Mustafa Efendi	66
Zuhrü'l-küttab Ahmed Hulusi Efendi	130
Zuhrü'l-küttab Ehmed Efendi	65,80,102
Zuhrü'l-Küttab es-Seyyid Mehmed Said Efendi	68,137
Zuhrü'l-küttab Mehmed Nureddin Efendi	86
Zuhrü'l-küttab Reyb Mustafa	142

İSİM	BELGE NO
Zübdetü'l-Müderresini'l-Fiham İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	44
Zübdetü'l-Müderresini'l-Kiram Faziletli İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	106
Zübdetü'l-Müderresini'l-Kiram Hâce-zade es-Seyyid Mahmud Efendi	18
Zübdetü'l-Müderresini'l-Kiram İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi	63,72,75

C. Kamu Görevlilerinin Tayinleri

İncelenen belgeler ışığında üç adet tayin fermanına rastlanmıştır. Bunlar sırasıyla; İbrahim Halife ibn-i İsmail'den boşalan Züaflanmak Mescidi Vakfı müezzinlik vazifesine günlük iki akçe ile es-Seyyid el-Hâcc Mehmed Halife ibn-i el-Hâcc Mustafa atanmıştır.³⁵

İkinci olarak Bursa Pazarbaşılığı vazifesine görevden kendi rızası ile ayrılan Seyyid Abdülgani'nin yerine Ahmed ve Mehmed isimli şahıslar görevlendirilmiştir.³⁶

Metinlerde rastlanılan diğer bir tayin fermanı ise İbrahim Paşa Vakfı müezzinlik görevine günlük iki akçe ile Hacı Mehmed Emin atanmıştır.³⁷

³⁵ B. Ş. S. B221/ 34

³⁶ B. Ş. S. B221/ 150

³⁷ B. Ş. S. B221/ 152

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM İKTİSADİ BİLGİLER

A. Vergiler ve Vergi Toplamalar Hakkında Bilgiler

1. Mukataalar

Devlet gelirlerinden hükümetin yapacağı harcamalar için ayrılan ya da başka türden kaynaklara " mukataa " denilmektedir.¹ Devlet uygun gördüğü her türlü ticari , zirai ve sınai kuruluşları mukataa olarak ayırabilirdi. Bunların yanında devlete ait toprakların hepsi dirlik olarak verilmemiş özellikle verimli yerler devlet hazinesine ayrılmış ve bunlara da mukataa denilmiştir.²

Mukataalar iki şekilde toplanmaktaydı. Birincisi, "emin" denilen kimseler toplamaktaydı. Bunlar devlet tarafından tayin edilirdi. Eminler ücretlerini ulufe (maaş) olarak alırlardı. Tayin edildiği mukataayı "kesim (iltizam) " olarak alması durumunda devlete ödemeyi taahhüt ettiği miktardan fazla olarak ne elde ederse o kendisinin olurdu.³ İkincisi ise iltizam usulüdür. Burada devlet mukataayı açık artırma (müzayede) yoluyla bir yıldan üç yıla kadar mültezimlere veriyordu. Bu usulün uygulanma nedeni, özellikle XVIII. asırdan itibaren devletin parasızlık çekmeye başlaması ve nakit paraya olan ihtiyaçtan kaynaklanmaktadır.⁴

Osmanlı kentlerinin hepsinde mukataa bulunmakla birlikte bir tek şehirde bile 8-10 ya da daha fazla mukataa türü bulunurdu. Şehirlerdeki vergi veren küçük sanayi kuruluşlarından olan boyahane, mumhane, bozahane, şirahane gibi iş yerleri de mukataaya verilebiliyordu.⁵ İncelediğimiz defterde de maden mukataasından bahsedilmektedir.⁶

Bu mukataaların bir çoğu müzayede usulü ile bir senenin martından diğer senenin şubatına kadar mültezimlere verilmiştir.

2. Vergiler

Osmanlı Devleti'nin en önemli gelir kaynaklarından olan vergiler , tekalif-i şer'iyye (aşar-ı şer'iyye) , tekalif-i örfiye (rüsum-u örfiye), ve tekalif-i divaniye olarak üçe ayrılmıştır.

¹ Akdağ, a.g.e , s.231

² Tabakoğlu, Ahmet, "Gerileme Dönemine Girerken Osmanlı Maliyesi ", Dergah yay. , İstanbul, 1985, s. 120

³ Akdağ, a.g.e , s.232

⁴ Akdağ, a.g.e , s.237

⁵ Doğru, a.g.e , s.185

⁶ B.Ş.S. , B 221/155

A'sar-ı şer'iyye : Hükümleri İslam hukukuna göre belirlenen ve şariat kanunlarına dayanan vergilerdir.⁷ Öşür, haraç, cizye ,resm-i çift, pazarlardan alınan bac ve resm-i ağnam bu gruba dahil vergilerdir.⁸ İncelediğimiz defterde merkezden gelen bir fermada Kıbtıyan taifesinden cizye ve önceden toplanagelen vergilerin cizyedarlar tarafından toplanması isteniyor.⁹

Rüsüm-u örfiye : Osmanlı sultanları tarafından belirlenirdi. Devletin varlığını devam ettirebilmesi için bu vergileri toplamak zorunluuydu. Miktarları ise sosyal ve ekonomik şartlara göre değişirdi.¹⁰ 1198 yılında gönderilen bir fermada Bursa Kazası'na ait 906 haneden 600'er akçe 1199 yılına ait nüzul bedeli vergisi toplanması istenmiştir.¹¹

Tekalif-i Divaniye : Ne zaman çıkacağı belli olmayan savaşlar sırasında toplanırdı. Bu vergiler sefer vergisi adı altında doğrudan divan kararıyla toplanırdı. Avarız akçesi, kürekçi akçesi v.s vergiler tekalif-i divaniyedendir.¹²

3. Ayanlar

Osmanlılar'da taşra yönetimi 16. asır sonlarına kadar beylerbeyi ve sancakbeyi tarafından yürütölmekte iken ilk defa 17. yüzyıl sonlarında ayanların ortaya çıktığını görmekteyiz.¹³

Ayanlar şehrin sorunlarıyla ilgilenirler ve hükümetle olan ilişkilerde ve yazışmalarda halkın temsilcisiydiler.¹⁴ Bunların yanında bölgelerindeki vergilerin toplanması, vakıfların idaresi, başarısız yöneticilerin görevden alınması, fiyat tespiti, bilirkişilik gibi görevleri de vardı.¹⁵

Ayanlar şehrin zengin ve nüfuzlu kimselerinden oluşurdu. Bu sınıfı oluşturanlar sipahi, mültezimler, mukataa eminleri, emekli olmuş ya da azledilmiş beylerbeyi, sancakbeyi, kadılar, müderrisler, müftüler, yeniçeri serdarları ile bunların çocuklarından meydana gelirdi.¹⁶

İncelenen belgelerde ayan olarak Cizyedar-zade Hacı Hüseyin'in ismi geçmektedir.¹⁷ Bu kişi aynı zamanda cizyedarıdır.

⁷ Pakalın , a.g.e , c. 3, s. 437

⁸ Akdağ, a.g.e , s.189

⁹ B.Ş.S. , B 221/155

¹⁰ Hızlı, Mefail, " Bursa'da Tekâlif-i Örfiye Uygulamaları (XVIII. yy. İkinci Yarısı) " , *U.Ü.İ.F.D.*, c.10, sy. 2, s.27

¹¹ B.Ş.S. , B 221/151

¹² Akdağ, a.g.e , s.190

¹³ İpşirli, a.g.e s. 237

¹⁴ Akdağ, a.g.e s. 29

¹⁵ İpşirli, a.g.e s. 238

¹⁶ Özkaya, Yücel, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Ayanlık*, T.T.K yay. Ankara, 1994, s.7

¹⁷ B.Ş.S. B 221/144

B. Üretim ve Alım Satım Bilgileri

1. Ev ve Arazi Fiyatları

Belgelerde "ev " in karşılığı olarak "menzil" kullanılmıştır. Arapça bir kelime olan menzil, " mesken, hane, ikamet edilen yer" anlamlarına gelir.¹⁸

Bursa evleri genelde iki katlı, ahşap mimarinin kullanıldığı ve avlusunun duvarlarla çevrili olduğu mekanlardı.¹⁹ XVIII. asır Bursa evlerinde genel olarak şu bölümler bulunmaktaydı; beyt-i ulvi (üst kat), beyt-i süfli (alt kat) ve piş-gahında suffe ve kilar (kiler) ve aşhane ve ve evgi suffe ve samanlık ve ahır ve ma-i cari ve havluyu müştemil, hamam.²⁰

İncelenen belgelerde 47 adet menzil satışı ve 2 adet arsa satışına rastlanmış olup en yüksek ev fiyatı 950guruş²¹ en düşük ev fiyatı 40 guruş²² olarak tespit edilmiştir.

Ev satışlarını hem Müslümanlar hem de gayr-i Müslimler kendi aralarında yapmışlardır.²³ Ev satışlarında dikkatimizi çeken bir diğer husus ise kadınların da ev alım satım işlerine karıştığıdır. Bu durum, kadınların ne kadar sosyal hayatın içerisinde olduğunun göstergesidir. Satışa konu olan 47 menzilin 29'unda kadınlara rastlanmıştır.

TABLO-12 : MENZİL VE ARSA FİYATLARI

MAHALLESİ	ÖZELLİKLERİ	SATAN-SATIN ALAN	SATIŞ FİYATI	SATIŞ TARİHİ	BELGE NO
Abdalmehmed Mahallesi		Mehmed Emin - Seyyid Hacı Mehmed	120 guruş	15 .Şa'bân. 1198	28
Ahmedpaşa Mahallesi	İki beyt-i ulvi ve bir beyt-i süfli ve bir hamam ve bir camekan ve bir aşhane ve bir fırın ve bin ma-i carî ve bir mikdar havluyu müştemil	Seyyid İbrahim oğlu Seyyid Abdullah - Mustafa kızı Zeyneb	240 guruş	13. Zi'l-ka'de. 1198	25
Alacahırka Mahallesi	Molla İbrahim ve Mustafa ve Abbas menzilleri ve tarik-ı amm ile mahdud iki beyt-i ulvi ve nim sundırma ve bir beyt-i süfli ve bir ahır ve bir habiye-i ma-i cari ve bir mikdar havluyu müştemil bir bab mülk menzil	Ali kızı Zeyneb - Zeyneb'in büyük oğlu Mehmed	40 guruş	13. Muharrem. 1199	61

¹⁸ Ş. Sami, a. g. e, s. 1415

¹⁹ Yediyıldız, M. Asım, " 17. Asır Bursa Evleri ", U.Ü.İ.F.D. c.12, sy.1, 2003, s .186

²⁰ B.Ş.S. , B 221 / 90, 92, 93

²¹ B.Ş.S. , B 221 / 75

²² B.Ş.S. , B 221/ 61, 62, 86

²³ B.Ş.S. , B 221 / 2, 25, 28, 54, 59 vd.

MAHALLESİ	ÖZELLİKLERİ	SATAN-SATIN ALAN	SATIŞ FİYATI	SATIŞ TARİHİ	BELGE NO
Alacahırka Mahallesi	Molla İbrahim ve Osman ve Fatıma Hatun menzilleri ve tarik-ı amm ile mahdut bir beyt-i ulvi ve bir beyt-i süfli ve bir eşcar ve bir fırın ve bir ma-i cari ve bir mikdar havluyu müstemil bir bab mülk menzil	Mustafa kızı Fatma - İsmail oğlu Ali	150 guruş	15. Safer. 1199	84
Alacahırka Mahallesi	Ali Beşe ve İmam Fakı ve zevcesi Hanife bint-i Mehmed kadın menzilleri ve tarik-ı amm ile mahdud iki beyt-i süfli ve bir suffe ve bir ahır ve bir ma-i cari ve bir miktar havluyu müstemil bir bab mülk menzil	Hüsameddin oğlu Osman - Abdülgani oğlu Mehmed ile eşi Mehmed kızı Hanife	180 guruş	17. Safer. 1199	134
Alacamescid Mahallesi	İsmail Efendi ve Molla Ali ve Beledîci Molla Hasan ve Rukiye Hatun ve Emine Hatun ve Aişe Hatun ve Abdülbaki vereseleri ve tarik-ı hass ile mahdud üç beyt-i ulvi ve bir sundurma ve iki habiye-i ma-i cari ve bir dönüm mikdarı havluyu müstemil bir bab mülk menzil	Hacı Mustafa oğlu Halil varisleri - Ali oğlu Hacı İsmail Efendi	125 guruş	15. Safer. 1199	87
Alışar Köyü	Üç beyt-i ulvi ve bir sundurma ve bir beyt-i süfli ve üç ahır ve bir fırın ve bir ambar üstü ve bir samanlık ve bir sayelik ve bir ma-i cari ve bir mikdar havluyu müstemil menzil	Öldürülen Ali oğlu Abdullah'ın, Hacı Süleyman Ağa'ya olan borcunu ödemek üzere, bir mülkünün Hacı Mehmed oğlu Osman Ağa'ya	230 guruş	9. Muharrem. 1199	68
Arablar Mahallesi	Ali Ağa ve Bolılı Hasan ve bayia-i mezbure menzilleri ve tarik-ı amm ile mahdud bir beyt-i ulvi ve bir habiye-i ma-i cari ve bir mikdar havluyu müstemil bir bab mülk menzil	Mehmed kızı Rukiye - Ali kızı Zahide ve kocası Ali oğlu Mehmed	40 guruş	16. Muharrem. 1199	62

MAHALLESİ	ÖZELLİKLERİ	SATAN-SATIN ALAN	SATIŞ FİYATI	SATIŞ TARİHİ	BELGE NO
Babülmescit Mahallesi	Mustafa ve Rukiye Hatun ve el-Hâcc Hasan menzilleri ve tarik-ı amm ile mahdut dört beyt-i ulvi ve iki sundırma ve iki beyt-i süfli ve iki sofa ve bir zir-i zemin ve iki kiler ve bir matbah ve bir sayelik ve bir fırın ve bir ahır ve bir habiye-i ma-i cari ve bir miktar havluyu müstemil bir bab mülk menzil	Hacı Hüseyin kız Emetullah Hanım - Ahmet oğlu Molla Mustafa ile oğlu es-Seyyid Abdullah	600 guruş	23. Safer. 1199	97
Başcı Mahallesi	Eskici Mustafa ve Ahmed ve Aişe Hatun menzilleri ve tarik-ı amm ile mahdud iki beyt-i ulvi ve bir ahır ve bir ma-i cari ve bir miktar havluyu müstemil bir bab mülk menzil	Ali kızı Ümmügülsüm - Seyyid Mustafa oğlu Seyyid Hüseyin	250 guruş	28. Muharrem. 1199	71
Bilecek Mahallesi	es-Seyyid Halil ve Çekirgeli Mustafa ve Siman ve Pustol menzilleri ve tarik-ı amm ile mahdud iki beyt-i ulvî ve bir sundırma ve iki beyt-i süfli ve bir tahte's-şey ve bir sayelik ve bir mağaza ve bir şirahane ve bir aşhane ve bir fırın ve bir ma-i cari ve bir miktar havluyu müstemil bir bab mülk menzil	Yorgi oğlu Timiraki - Kızı Pinayotca	800 guruş	21. Rebî'u'l-evvel. 1199	107
Çatalfırın	Kuyumcu İskerlet zımmi araba Soyıcı Jarçus zımmi menzilleri ve mihçı dükkanı ve tarik-ı amm ile mahdud bir bab mülk menzil	Apostol kızı Ahsebet - Alkiye	200 guruş	05. Muharrem. 1199	59
Darphane Mahallesi	İplikci menzili ve Nakş-ı bendi zaviye ve Süleyman Ağa ve Yusuf Ağa menzilleri ve Takyeci Molla Mehmed menzili ve tarik-ı hass ile mahdud ve hariciye ve dahiliyesi büyü-ü adideyi müstemil bir bab mülk menzil	İsmail oğlu Hacı Mahmed Sadık - oğlu İsmail Ağa	950 guruş	27. Muharrem. 1199	75

MAHALLESİ	ÖZELLİKLERİ	SATAN-SATIN ALAN	SATIŞ FİYATI	SATIŞ TARİHİ	BELGE NO
Davudkadı Mahallesi	es-Seyyid Mehmed ve es-Seyyid eş-Şeyh Ahmed Efendi ve müstera-i mezbure menzilleri ve tarik-ı amm ile mahdud bir mikdar arsa-i haliye	Ahmed kızı Emine - Hüseyin oğlu Molla Ömer	15 guruş	25. Zi'l-hicce. 1198	52
Davudkadı Mahallesi	Davudkadı Mahallesi'nde hamman kurbünde vaki etraf-ı erbaadan es-Seyyid Mehmed ve es-Seyyid eş-Şeyh Ahmed Efendi ve Molla Ömer menzilleri ve tarik-ı amm ile mahdud bir bab münhedim mülk menzilimin arsa-i haliyesi	Ahmed kızı Halime - Ahmed kızı Emine	15 guruş	24. Zi'l-hicce. 1198	53
Dayehatun Mahallesi	Çolak Ahmed ve Molla Hasan ve Molla Ahmed menzilleri ve tarik-ı amm ile mahdud iki beyt-i süfli ve bir suffe ve bir ahır ve bir habiye-i ma-i cari ve bir miktar havluyu müstemil bir bab mülk menzil	Hüseyin oğlu Mahmud Beşe - Abdurrahman oğlu Halil Beşe ve eşi Abdullah kızı Hatice	80 guruş	25. Rebi'u'l-ahir. 1199	140
Demirtaş Mahallesi	Salih Beşe menzili ve Seyyid Mehmed Said hadikası ve tarik-ı hass ile mahdud bir beyt-i ulvi ve bir sundurma ve beyt-i süfli ve bir habiye-i ma-i cari ve bir miktar havluyu müstemil bir bab mülk menzil	Hüseyin oğlu Mehmed ve Mehmed kızı Rabia Hüsniye - Seyyid Abdullah kızı Şerife Zeyni	40 guruş	15. Safer. 1199	86
Emirsultan Mahallesi	İki nebt-i ulvi ve üç nebt-i süfli ve bir miktar havluyu müstemil bir bab mülk menzil	İsmail oğlu Molla Salih - İsmail oğlu Demirci Çakır Hüseyin	86 guruş	03 .Zi'l-hicce. 1198	45
Hacıbaba Mahallesi	Recmeci Ohan zımmi menzili ve Mebram nasraniye menzili ve tarik-ı amm ile mahdud bir beyt-i ulvi ve iki surdırma ve iki ma-i cari ve bir miktar havluyu mestemil bir bab mülk menzil	Agob kızı Silbaye Hanım - Vartan oğlu Malhas	300 guruş	10. Safer. 1199	79

MAHALLESİ	ÖZELLİKLERİ	SATAN-SATIN ALAN	SATIŞ FİYATI	SATIŞ TARİHİ	BELGE NO
Hacııyas Mahallesi	Beledici İsmail ve Feta ve Mehmed menzilleri ve tarik-ı amm ile mahdud iki beyt-i ulvi ve bir sundırma ve bir beyt-i süfli ve bir ma-i cari ve bir mikdar havluyu müştemil bir bab mülk menzil	Abdullah kızı Saliha - Ali oğlu Seyyid Abdullah	60 guruş	25. Muharrem. 1199	74
Hacıskender Mahallesi	Aişe ve Emetullah Hatun menzilleri ve Müezzın Vakfı menzil ve tarik-ı [amm ile mahdud] iki beyt-i ulvi ve iki beyt-i süfli ve bir suffice ve bir sundırma ve bir zir-i zemin ve bir ahır ve bir ma-i cari ve bir miktar havluyu müştemil bir bab mülk menzil	Abdülfettah kızı Rabia - Hacı İbrahim Ağa kızı Nisvane Hatun	270 guruş	23. Rebî'ü'l-ahir. 1199	139
Hazret-i Emir Mahallesi	Ali Çelebi menzili ve Dede Mustafa menzili ve tarik-ı amm ile mahdud üç beyt-i ulvi ve bir beyt-i süfli ve bir sayelik ve bir ma-i cari ve bir mikdar havluyu müştemil bir bab mülk menzil	Mehmed Ağa oğlu Ebubekir Ağa - Mehmed kızı Ümmihani Hatun	60 guruş	17. Muharrem. 1199	63
Hazret-i Emir Mahallesi	Şeyh Seyid Ahmed Efendi ve Mehmed Beşe hadikalari ve tarik-ı amm ile mahdud iki beyt-i ulvi ve bir sundırma ve bir beyt-i süfli ve bir ahır ve bir fırın ve bir miktar havluyu müştemil bir bab mülk menzil	Seyyid Ahmed - Abdullah kızı Emine	50 guruş	21. Rebî'ü'l-evvel. 1199	110
Hocaali Mahallesi	Ohannes zimmi ve Alyani zimmi menzilleri ve dere ve tarik-ı amm ile mahdud iki beyt-i ulvi ve üç beyt-i süfli ve iki sundırma ve bir aşhane ve bir zir-i zemin ve bir mağaza ve bir fırın ve bir şırhane ve bir ma-i cari ve bir miktar havluyu müştemil bir bab mülk menzil	Ölen Zikar oğlu Norini varisleri - Kardeşleri Ohannes	150 guruş	30. Rebî'ü'l-evvel. 1199	115
Hoşkadem Mahallesi	Tacir el-Hâcc Ali menzili ve tarafeyni tarik-ı amm ile mahdud bir beyt-i ulvi ve bir sundırma ve bir ahır bir miktar havluyu müştemil bir bab mülk menzil	Seyid Ali oğlu Seyid Molla Ahmed - Abdullah kızı Hatice	120 guruş	25. Rebî'ü'l-ahir. 1199	141

MAHALLESİ	ÖZELLİKLERİ	SATAN-SATIN ALAN	SATIŞ FİYATI	SATIŞ TARİHİ	BELGE NO
Hoşkadem Makramevi Mahallesi	Hüseyin ağa ve İsmail Ağa ve Ziba Hatun menzilleri ve tarik-ı amm ile mahdud iki beyt-i ulvi ve iki süfli ve iki suffe ve bir aşhane ve bir ma-i cari ve bir miktar havluyi müştemil bir bab mülk menzil	İbrahim oğlu Hafız Hacı Süleyman - Abdullah oğlu Hacı Osman	500 guruş	19 .Safer.11 99	91
Hoşkadem Makremevi Mahallesi	Semerci Lütfullah ve Dikici İsmail ve Rukiye Hatun menzilleri ve tarik-ı amm ile mahdud ve dahiliyesinde iki beyt-i süfli ve piş-gahında suffe ve iki kiler ve bir aşhane ve hariciyesinde iki beyt-i ulvi ve evgi suffe ve bir beyt-i süfli ve bir ahır ve iki ma-i cari ve bir miktar havluyi müştemil bir bab mülk menzil	Abdullah oğlu Hacı Osman - İbrahim oğlu Hafız Hacı Süleyman	1000 guruş	19. Safer. 1199	90
Hüdavendigar Gazi Mahallesi	Ahmed ve el-Hâcc Salih Ağa menzilleri ve tarafeyni tarik-ı amm ile mahdud iki beyt-i ulvi ve sundırma ve bir ahır ve bir sayelik ve nisf hamam ve bir habiye-i ma-i cari ve bir miktar havluyi müştemil bir bab mülk menzil	Hacı Mustafa oğlu Hacı İsmail varislerinden İbrahim kızı Aişe ve Ali oğlu Mehmed'in - varislerden İbrahim	70 guruş	13. Safer. 1199	92
İncirlice Mahallesi	Dört beyt-i ulvi ve üç beyt-i süfli ve iki sofa ve bir habiye-i ma'-i cari ve bir sayelik ve bir fırın ve bir ahır ve bir zir-i zemin ve bir mikdar havluyi müştemil bir bab mülk menzil	İbrahim kızı Şerife Rukiye - Abdullah oğlu Seyyid Halil	300 guruş	20. Zi'l-hicce. 1198	48
Karaağaç Mahallesi	Köse Mehmed Mescid-i Şerif ve Evdik zimmi menzilleri ve tarik-ı hass ile mahdud iki beyt-i ulvi ve bir mağaza ve bir Suffe ve bir şirahane ve bir firun ve bir ma-i cari ve bir miktar havluyi müştemil bir bab mülk menzil	Nikhos oğlu Turendi - Agob kızı Hismali	367 guruş	13. Rebî'u'l-evvel. 1199	109

MAHALLESİ	ÖZELLİKLERİ	SATAN-SATIN ALAN	SATIŞ FİYATI	SATIŞ TARİHİ	BELGE NO
Karaağaç Mahallesi	Yahya menzili ve Şaban hadikası ve Matos zimmi menzili ve tarik-ı hass ile mahdud iki beyt-i ulvi ve iki beyt-i süfli ve bir aşhane ve bir kiler ve bir fırın ve bir zir-i zemin ve bir miktar havlu ve ittisalinde vaki bir bab basmacı kar-hanesi ve bir bir-i ma ve bir dönüm mikdarı tut hadikası	Filbosuz kızı Kelvim ve Kelvim kızı Sorbihi - Vadahan oğlu Ekna ve eşi Mefrobic kızı Tori	823 guruş	09. Rebiu'l-ahir. 1199	123
Kayabaşı Mahallesi	Ulvi ve süfli üç adet oda ve iki sundırma ve bir fırın ve bir ma-i cari ve bir mikdar havluyu müstemil bir bab mülk menzil	Yavan oğlu Yorgi'nin - Estarati oğlu Nikola	250 guruş	27. Zi'l-hicce. 1198	54
Kayabaşı Mahallesi	Paraşkava ve Avsal zimmi ve tarik-ı amm ile mahdud bir beyt-i ulvi ve bir sundurma ve iki beyt-i süfli ve bir yayelik ve fırın ve bir ma-i cari ve bir miktar havluyu müstemil bir bab mülk menzil	Dimitri oğlu Panayot ve eşi Tacrani kızı Sofiye - Abraham oğlu Nikola	400 guruş	12. Rebiu'l-ahir. 1199	129
Kazıklı Köyü	Cübbeci oğlu Ali menzilleri ve Ümmügülsüm Hatun hadikası ve tarik-ı amm ile mahdud iki beyt-i ulvi ve bir sundırma ve üç beyt-i süfli ve bir kebir samanlık ve bir bir-i ma ve bir fırın ve bir miktar havluyu müstemil bir bab mülk menzil - Cübbeci Mehmed Beşe ve Kafiye Hatun Haffaf İbrahim İbrahim hadikaları ve tarik-ı amm ile mahdud ve tahminen iki dönüm mikdarı eşcari mülk bir kıta tut hadikası	Mustafa oğlu Behlül ile Ali oğlu Mustafa - Hacı Ebubekir oğlu Hüseyin	200 guruş	05. Rebiu'l-ahir. 1199	120
Kızıyakup Mahallesi	Bir beyt-i ulvi ve bir beyt-i süfli ve bir sundurma ve bir ma-i cari ve bir mikdar havluyu müstemil bir bab mülk menzil	Kadri oğlu Zill - Hacı Mustafa kızı Rukiye	104 guruş	19. Zi'l-hicce. 1198	46
Mantıcı Mahallesi	Ulvi ve süfli büyü-tü adide ve sur ve bir ahur ve iki ma'-i cari ve bir miktar havlu[yı] müstemil	Osman oğlu Hacı Abdülkadir'in - Veliyyüddin oğlu İsmail Ağa	350 guruş	18. Şevval. 1198	2

MAHALLESİ	ÖZELLİKLERİ	SATAN-SATIN ALAN	SATIŞ FİYATI	SATIŞ TARİHİ	BELGE NO
Namazgah Mahallesi	Bir beyt-i ulvi ve bir sundırma ve iki beyt-i süfli ve bir sofa ve bir sayelik ve bir habiye-i ma-i cari, ve bir miktar havluyu müstemil bir bab mülk menzil ile mahruse-i Bursa kazasında Uzuncaova mevkiinde bir dönüm miktarı kerumi mülk bir kıt'a bağ	Merhum Halil oğlu Süleyman'ın varisleri Hanife ve Kafiye - diğer varisi ve oğlu Halil	130 guruş	21. Rebî'u'l-evvel. 1199	108
Pazarbaşı Mahallesi	Jasafi zımmi ve Hristo zımmi menzilleri ve tarafeyni tarik-ı amm ile mahdud üç beyt-i ulvi ve iki sundırma zir-i zemin ve iki ma-i cari ve bir miktar havluyu müstemil bir bab mülk menzili	Stavani oğlu Dimitraki - Anastas oğlu Tanaş ve Tanaş oğlu İsak	500 guruş	12. Safer. 1199	81
Salıcakhatun Mahallesi	Füruha Hatun ve tarafeyni Gülcan Hamamı ve tarik-ı amm ile mahdud ve hâriciyesinde bir beyt-i ulvî ve bir samanlık ve bir ahır ve dahiliyesinde vaki üç beyt-i ulvi ve üç sundırma ve bir beyt-i süfli ve bir aşhane ve bir yaz ocağı ve bir kiler ve bir zir-i zemin ve iki habiye-i ma-i cari ve bir miktar havluyu müstemil bir bab hariciyeli ve dahiliyeli bir bab mülk menzil	Hacı Mehmed oğlu Seyyid Hüseyin - Hacı Salih oğlu Derviş Osman	500 guruş	17. Safer. 1199	93
Selçukhatun Mahallesi	Nalband-zade el-Hâcc İsmail Efendi ve el-Hâcc Mehmed ve Molla Mustafa ve Abdülaziz menzilleri ve tarik-ı amm ile mahdud bir beyt-i ulvi ve bir sundırma ve iki beyt-i süfli ve bir suffe ve bir sayelik ve bir kiler ve bir aşhane ve bir fırın ve bir habiye-i ma-i cari ve bir miktar havluyu müstemil bir bab mülk menzil	Mehmed oğlu Molla Mustafa - Ali oğlu Molla Salih	287 guruş	04. Rebiu'l-ahir. 1199	117

MAHALLESİ	ÖZELLİKLERİ	SATAN-SATIN ALAN	SATIŞ FİYATI	SATIŞ TARİHİ	BELGE NO
Soğanlı Köyü	Emir Osman oğlu es-Seyyid Ahmed ve müşteri-i muma-ileyh menzilleri ve tarik-ı amm ile mahdud ve hariciyesinden bir beyt-i ulvi ve bir samanlık ve bir ahır ve bir mikdar havlu ve dahiliyesinde üç beyt-i ulvi ve bir sundurma ve bir ahır ve bir firun ve bir bir-i ma ve bir miktar havluyu müştemil bir bab mülk-i hariciye ve dahiliyeli menzil	Hasan oğlu Mehmed - Seyyid Abdullah oğlu Seyyid Ahmed Esad Efendi	250 guruş	11. Muharre m. 1199	60
Şakirhoca Mahallesi	İbrahim oğlu ve Emine Hatun menzilleri ve tarik-ı amm ile mahdud üç beyt-i ulvi ve iki beyt-i süfli bir sofa ve bir ma-i cari ve bir mikdar havluyu müştemil bir bab mülk menzil	Seyyid Hacı Ahmed Ağa oğlu Seyyid Hacı Ali Ağa - Yahya kızı Hanım Kadın	120 guruş	15. Safer. 1199	88
Şeyhpaşa Mahallesi	el-Hâcc Abdullah vereseşi Şerif ve Ümmühani Hatun menzilleri ve tarik-ı amm ile mahdud hariciye ve dahiliyeli menzilin dahiliyesinde iki beyt-i ulvi ve bir sundırma ve iki beyt-i süfli bir matbah ve bir ma-i cari ve bir miktar havluyu müştemil ve hariciyesinde bir beyt-i ulvi ve bur sundırma ve bir ahır ve bir miktar havluyu müştemil menzil	Osman oğlu Molla Mehmed - Hüseyin oğlu İbrahim Ağa	575 guruş	15. Safer. 1199	132
Umurbey Mahallesi	Aişe Hatun menzilleri ve tarik-ı amm ile mahdud iki beyt-i ulvi ve iki sundırma ve üç beyt-i süfli ve bir sofa ve bir ahır ve bir firun ve bir sayelik ve bir kargir beş hane ve bir bir-i ma ve bir yaz ocağı ve bir habiye-i ma ve ma-i carî ve bir mikdar havluyu müştemil bir bab mülk menzil	Hacı Şaban oğlu Salih Çelebi varisleri - Hacı Mehmed oğlu Mustafa Ağa	600 guruş	Yok	78

MAHALLESİ	ÖZELLİKLERİ	SATAN-SATIN ALAN	SATIŞ FİYATI	SATIŞ TARİHİ	BELGE NO
Umurbey Mahallesi	el-Hâcc Ali ve es-Seyyid Hüseyin vereseşi ve Selim Ağa ve tarik-ı hass ile mahdud iki beyt-i ulvi ve bir beyt-i süfli ve bir sundurma ve bir fırın ve iki ma-i cari ve bir miktar havluyu müstemil bir bab mülk menzil	Mehmed kızı Aişe - Hasan kızı Şerife Aişe	300 guruş	13. Safer. 1199	131
Veled-i Enbiya Mahallesi	Büyut-ı adideyi muhtevi hariciye ve dahiliyeyi muhtevi bir bab mülk menzil	Ali kızı Hanife - Feyzullah Efendi	270 guruş	04. Zi'l-hicce. 1198	44
Veled-idenvat Mahallesi	Bedros zimmi ve Çilingir Artin zimmi ve Baron zimmi menzilleri ve tarik-ı amm ile mahdud bir beyt-i süfli ve bir suffe ve bir zir-i zemin ve bir bir-i ma ve bir miktar havluyu müstemil bir bab mülk menzilde olan nisf hisse	Arkil oğlu Simon'un - Ohannes kızı Saltana Hanım	100 guruş	8. Rebi'u'l-ahir. 1199	136
Velîşemseddin Mahallesi	es-Seyyid Mehmed Efendi Sahhaf el-Hâcc Yunus ve müşteriye-i mezbure menzilleri ve tarik-ı hass ile mahdud iki beyt-i süfli ve iki suffe ve bir kiler ve bir matbah ve bir hamam ve bir sayelik ve bir fırın ve bir habiye-i ma-i cari ve bir miktar havluyu müstemil bir bab mülk menzil	Hüseyin oğlu Ömer - Molla Mehmed kızı Aişe	300 guruş	11. Rebiu'l-ahir. 1199	127
Yahşibey Mahallesi	Demirci oğlu Koti ve Yani ve Bakırcı Nikola zimmi menzilleri ve tarik-ı amm ile mahdud iki beyt-i ulvi ve bir sondırma ve bir habiye-i ma-i cari ve bir mikdar havluyu müstemil bir bab mülk menzilimi	Donestoni oğlu Pezo - Dimitraki oğlu Tafri	200 guruş	28. Muharrem. 1199	73

2. Bağ ve Bahçe Fiyatları

Bursa, XIV. yüzyılın ikinci yarısı ve XV. yüzyıl başlarında dünyanın ipek ticareti merkezlerinden biriydi.²⁴ Bu durumun iki temel faktörü vardı. Birincisi İran'dan gelen ipeklerdi. İran - Erzurum Erzincan - Sivas - Konya yolundan

²⁴ Oğuzoğlu, a.g.m. ,s.75

Bursa'ya ulaşan ipekler burda tezgahlarda dokunarak kumaş haline getiriliyordu. İkincisi ise şehrin çevresindeki dut bahçeleriydi. Kozacılar denilen üreticiler ipek böcekçiliği ile uğraşırlardı.²⁵

İncelenen belgelerde ipekli kumaşların ham maddesini oluşturan dut bahçelerinin Bursa'nın çevresini sardığı ve bu bahçelerin alım satıma konu oldukları görülmektedir. Dönüm miktarı olarak satılan Bursa'daki dut bahçelerinin dönüm fiyatları değişiklik arz etmektedir. Bu duruma bahçenin bulunduğu mevkiinin etkili olduğu kanaatindeyiz. Ortalama olarak dönüm fiyatları 12,5 guruş ile 100 guruş arasında değişmektedir.²⁶

Belgelerde Müslümanların hem kendi aralarında hem de zımmiler ile bahçe satışı yaptıklarını görüyoruz.²⁷ Kadınların ev satışında olduğu gibi bahçe satışı yaptıkları da görülmektedir.²⁸

TABLO-13 : BAĞ VE BAHÇE FİYATLARI

BULUNDUĞU MEVKİ	CİNSİ VE DÖNÜM MİKDARI	SATAN-ALAN	SATIŞ FİYATI	SATIŞ TARİHİ	BELGE NO
Acem Çeşmesi kurbünde	Dut Bahçesi - 1,5 Dönüm	Praskove oğlu Anastaradır - Hasan oğlu Seyyid Ahmed	80 guruş	23. Zi'l-ka'de. 1198	37
Çay nam mahal	Dut Bahçesi- 1 Dönüm	Cafer oğlu Molla Eyüb - Seyid Salih oğlu Şerif Ali	100 guruş	11. Rebiu'l-ahir. 1199	128
Davuddede mevkii	Dut Bahçesi - 3 Dönüm	Mustafa oğlu Mehmed Emin'in - Hacı Mehmed Ağa oğlu Salih Ağa	140 guruş	25. Şevval .1198	6
Fidyekızık Köyü	Dut Bahçesi- 2 Dönüm	Ali oğlu Mustafa varisleri - Ahmed kızı Rukiye	70 guruş	17.Muha rrem. 1199	66
İnciler mevkii	Dut Bahçesi- 1 Kıt'a	Abdullah kızı Şerife Zeyni - Mehmed kızı Esme	40 guruş	15.Safer. 1199	85
Karahisar Köyü	Dut Bahçesi- 5,5 Dönüm	Hacı Musa oğlu Hammami-zade Seyyid Mustafa Efendi - Mehmed oğlu İbrahim Ağa	300 guruş	19.Rebiu u'l-ahir. 1199	135

²⁵ Ergenç, a.g.t , s.220

²⁶ bkz. Tablo-13

²⁷ B.Ş.S. , B 221 / 13, 38 vd.

²⁸ bkz. Tablo-13

BULUNDUĞU MEVKİ	CİNSİ VE DÖNÜM MİKDARI	SATAN-ALAN	SATIŞ FİYATI	SATIŞ TARİHİ	BELGE NO
Kel Ahmed ve Gödenoğlu Hasan başları ve bayır ve tarik-ı amm ile mahdud	Bağ - 4 Dönüm	Mehmed kızı Aişe - Seyyid Salih kızı Şerife Munise	50 guruş	27. Zî'l-hicce. 1198	55
Nilüfer	Dut Bahçesi- 15 Dönüm	Ali oğlu Abdullah - Osman Ağa	260 guruş	09.Muha rrem .1199	67
Sandıklı Mevkii	Dut Bahçesi - 2 Dönüm	Abdullah oğlu Hasan - Seyid Ali kızı Şerife Hafiza Hanım	50 guruş	1. Zî'l-ka'de. 1198	13
Sinandede yakınları	Dut Bahçesi- 1 Dönüm	Mustafa oğlu Salih - İbrahim kızı Şerife Rukiye Hanım	100 guruş	26. Rebi'ul-evvel. 1199	116
Vakf-ı Ihled kurbünde	Dut Bahçesi- 5 Dönüm	Hacı Ahmed oğlu Lütfullah Ağa - Anil oğlu Kostanti	190 guruş	21. Rebiu'l-ahir. 1199	138
Yalaklı Köyü	Dut Bahçesi - 1 Kit'a	Merhum Abdullah oğlu Mustafa'nın varisleri - Hacı Mustafa	25 guruş	6.Şevval. 1198	18

3. Dükkan Fiyatları

Bursa'daki esnaflar bedesten, hanlar, kapan hanı, Uzun Çarşı (Suk-ı Sultani), Boyacılar Çarşısı ve esnaf çarşıları gibi şehrin merkezindeki yerlerde ticaret yapmaktaydılar.²⁹ Ticaretin yanında buradaki dükkanların da alınıp satıldığı görülmektedir.

İncelenen belgelerde 3 adet dükkan satışına rastlanmıştır: Ekmekçi dükkanı, mıhçı dükkanı ve debbağ dükkanı satışlara konu olmuştur.³⁰

4. Eşya Fiyatları

Çalışılan defterde 59 farklı eşya adı yer almaktadır. Eşya isimleri sıkça geçmektedir, ancak eşyaların fiyatları konusunda çok fazla bilgi bulunmamaktadır. Fiyatları belli olan eşyalar tabloda sunulmuştur:

TABLO-14: EŞYA FİYATLARI

MAHALLE	SATILAN EŞYA	ALAN-SATAN	SATIŞ FİYATI	SATIŞ TARİHİ	BELGE NO
Hacıbaba Mahallesi	İki yüz guruş kıymetli bir çift altın bilezik ve yirmi beş vukiye nühas ve beş beledi yastık ve iki	Agob kızı Silbaye	500 guruş	10.Safer .1199	79

²⁹ Oğuzoğlu, a.g.m, s.134

³⁰ B.Ş.S B 221 / 38, 59, 114

	döşek ve iki kilim ve iki yorgan ve bir sim kuşak ve bir altın küpe	Hanım - Vartan oğlu Malhas			
Hacıseyfeddin Mahallesi	İki beledi döşek ve sekiz beledi yastık ve iki minder ve iki yemeni ve bir çift sandık ve üç yorgan ve iki tencere ve dört sahan ve bir leğen ma'a ibrik ve bir iskemle ve bir şemdan ve bir kutnu boğça ve hamam alata ve bir sağır sini	Süleyman kızı Emine - İbrahim oğlu Süleyman	50 guruş	05.Rebiu'l-evvel.1199	102
Alipaşa Mahallesi	Bir top kutnu ve bir Halebü'l-ecesi ve bir hama[m] kuşagi ve iki minden ve bir köhne döşek ve beş beledi yastık ve iki müstamel yorgan ve üç tencere ve bir kazgan ve beş sahan ve bir bakrac ve bir taba ve bir al ibrik	Emetullah bint-i Ali Efendi nam Hatun - Hanife bint-i Salih	40 guruş	10.Rebiu'l-ahir.1199	125
Velışemseddin Mahallesi	es-Seyyid Mehmed Efendi ve Sahhaf el-Hâcc Yunus menzilleri vakf menzil ve tarik-ı hass ile mahdud iki beyt-i süfli ve iki suffe ve bir kiler ve bir matbah ve bir hamam ve bir sayelik ve bir fırın ve bir habiye-i ma-i cari, ve bir miktar havluyu müştamil bir bab mülk menzil	Mehmed Emin - Hüseyin oğlu Molla Ömer	200 guruş	08. Rebiu'l-ahir.1199	126

5. Esnaf

Osmanlı Devleti'nde kuruluş yıllarından beri şehir ve kasabalarda üretim ve alım satım işleri esnaf örgütü tarafından yürütülüyordu. Bunda ilk Osmanlı sultanlarının Ahi geleneklerine sıkı bir şekilde bağlı olmasının büyük rolü vardır. Çünkü esnaf Ahilerin geleneksel düzenine bağlı olarak üretim yapıyorlardı.³¹ 1333'te Bursa'ya gelen Arap seyyah İbni Batuta Ahi zaviyelerinin etkinliğinden ve İznik yolunda Gürle köyündeki Ahi zâviyesinde kaldığından bahsetmektedir.³² Kuruluşun önemli şahsiyetlerinden Şeyh Edebalı bir Ahi şeyhidir ve yüzlerce müridi vardır. Köylere kadar Ahi zaviyeleri kurdurarak Türkmenleri teşkilatlandırmış ve onları iktisadi bir güç haline getirmiştir.³³

Esnaf birlikleri devletin büyümesiyle birlikte zamanla " lonca " adını almıştır. Her esnaf gurubunun bir loncası vardı. Esnaf burada toplanarak işlerini görüşürlerdi. Bu görüşmelere yalnız usta ve ihtiyarlar girebilirdi. Çıraklar ile kalfalar çağrılmadıkça giremezlerdi.³⁴

³¹ Oğuzoğlu. Yusuf, *Osmanlı Devlet Anlayışı*, Eren yay., İstanbul, 2000, s.133

³² İbni Batuda, *Seyahatname*, haz. Mümin Çelik, Üçdal Neşriyat, İstanbul, 1993, s.213

³³ Çetin, Osman, " Osmanlı Devletinin Kuruluşunda Ahiler ", *Osmanlı İmparatorluğu'nun Kurucusu Osman Gazi ve Dönemi* (Sempozyum Sonuç Bildirileri), Bursa Kültür Sanat ve Turizm yay. Bursa, 1996, s.111

³⁴ Pakalın, a.g.e , s. 370

Osmanlı esnafının üzerinde yönetici olarak kadı, muhtesip, şeyh, nakip, kethüda, yiğitbaşı ve ehl-i hibre bulunurdu.

kadı ; esnafları denetler, esnafın seçtiği şeyh başkanlığındaki heyet üyelerini tayin eder, kanunlara aykırı hareket eden esnafı cezalandırır ve şehre giren malları sicile kayıt ederdi.

muhtesip ; piyasayı denetlerdi.

şeyh ; esnafların başkanı olan bu kişi esnafların arasından seçilirdi.

nakip ; şeyhin esnaflar arasındaki temsilcisiydi.

kethüda ; esnafın işlerini takip eder ve toplantılarını idare ederdi.

yiğitbaşı ; kethüdanın yardımcısı ve kadı ile birlikte kalfaya icazet verirdi.

ehl-i hibre ; ise fiyat belirlemesi yapar ve kadıya yardım ederdi.³⁵

İncelenen defterde 71 adet farklı mesleğe sahip 130 esnafa rastlanmıştır. Bunlardan 117 tanesi Müslüman , 13 tanesi de zimmidir. Müslümanların daha çok debbağ, bezzaz, kazzaz, kasap, kutnici, boyacı, beledici, leblebici, tahtacı gibi üretime dayalı meslek dallarıyla³⁶ uğraşmalarına karşılık zimmilerin kuyumculukla ve terzilikle uğraştığını görüyoruz.³⁷

TABLO-15: MESLEKLER İNDEKSİ

MESLEKLER	BELGE NO
Abacı Astaratı	73
Alacacı el-Hâcc Mehmed	133
Alacacı el-Hâcc Mehmed Ağa	134
Arabacı Musa bin Bektaş	14
Attar el-Hâcc Hüseyin	81
Attar Halil Ağa	126,127
Attar Molla Ali	41
Attar Molla Lütfullah	124,126,127
Bakırcı Nikola	73
Bapuçcu oğlu Ahmed	66
Beledici İsmail	74
Beledici Molla Hasan	87
Berber Ahmed	51
Berber Ahmed Ağa	107
Berber Hasan Beşe	46

³⁵ Tabakoğlu , Ahmet, *Türk İktisat Tarihi* , Dergah yay. , İstanbul, 1998, s. 280

³⁶ B.Ş.S. , B 221 / 114, 138, 138, 125, 141, 93, 74, 120, 137 vd.

³⁷ B.Ş.S. , B 221 /105, 109, 115, 123, 54, 115

MESLEKLER	BELGE NO
Berber Molla Mehmed	137
Berber Süleyman Beşe	25
Berber-zade Ahmed Ağa	2
Bezzaz David Zimmi	115
Bezzaz el-Hâcc Salih Ağa	138
Bezzaz el-Hâcc Sufi Efendi	6
Bezzaz Süleyman Ağa	123
Boyacı Artin Zimmi	123
Boyacı el-Hâcc Ali	93
Boyacı es-Seyyid Ali Ağa	6
Boyacı es-Seyyid el-Hâcc Ahmed Ağa	6
Boyacı Molla Mustafa	74
Boyacı Veli Beşe	6
Cüppeci oğlu Ali	120
Çeşmeci es-Seyyid Mehmed	139
Çeşmeci İbrahim	101
Çeşmeci Mustafa	62
Çölmekci Yani Zimmi	129
Çukadar-zade el-Hâcc Hüseyin Ağa	22
Dağcı Süleyman	42
Danacı Hüseyin ibn-i Hasan	100
Debbağ İsmail bin Mustafa	114
Değirmenci-zade Ömer Ağa	117
Demirci Çakır Hüseyin bin İsmail	45
Demirci Hasan Beşe	84
Demirci Hüseyin	45
Demirci oğlu Koti	73
Dikici İsmail	90
Doğramacı Molla Mustafa	140
Dolapçı Molla Ömer	126,127
Dolapçı Mustafa	85
Dülgeroğlu İsmail Beşe	120
Ekmekçi el-Hâcc Ali Molla	93
Ekmekçi es-Seyyid Ahmed Ağa	97
Ekmekçi Hasan Ağa	97
Eskici Artin Zimmi	115
Eskici İbrahim Ağa	128
Eskici Mustafa	71
Farşabacı Baroros	123
Fesçi Ali Beşe	81

MESLEKLER	BELGE NO
Gazveci Molla İsmail	141
Habbaz Ahmed Ağa	44
Haffaf el-Hâcc Mustafa	91
Haffaf el-Hâcc Mustafa Efendi	90
Haffaf es-Seyyid Ahmed Ağa	54
Haffaf es-Seyyid Mehmed Efendi	90,91
Haffaf Molla Yakup Karındaşı Molla Salih	91
Haffaf Yakup	90
Hamaloğlu Mahmud ibn-i Hasan	78
Hammami-zade es-Seyyid Mustafa Efendi ibni'l-merkum el-Hâcc Musa	135
Hancı-zade es-Seyyid Hüseyin Ağa	117
Hasırcı oğlu Ali	60
Helvacı-zade el-Hâcc Halil Beşe	43
Kaftani Mehmed Emin Ağa	6
Kahveci İsmail	85
Kalaycı Molla Mustafa	133,134
Kasap İbrahim	125
Kasap-zade Mehmed Emin Ağa	66
Kaşıkcı el-Hâcc Mustafa Ağa	25
Katırcı-zade Mehmed Ağa	108
Kazzaz el-Hâcc Ebubekir Ağa	138
Kazzaz es-Seyyid Ahmed Ağa	138
Kazzaz es-Seyyid Mehmed Emin Çelebi	22
Kebabı el-Hâcc Ahmed	125
Kebapçı Hafız Ahmed	79
Kitapçı-zade el-Hâcc Ali	131
Köfteci el-Hâcc Hasan	141
Kuryemişçi Halil	160
Kutnıcı es-Seyyid Ahmed	141
Kutnıcı Molla Ali	62
Kutnıcı Molla Mehmed	139
Kutnıcı Nikaloki	31,32
Kutnıcı Yanos	31,32
Kuyumcu Bavros veled-i Şihabed	105
Kuyumcu Korak Zimmi	109
Kuyumcu Sahak Zimmi	109
Kuyumcu Süruri Zimmi	115
Kuyumcu Şerif Ağa	123
Kürekçi Yavan	81

MESLEKLER	BELGE NO
Kürekçi Yorgaki Zimmi	107
Leblebici el-Hâcc Ahmed	120
Leblebici es-Seyyid Halil	107
Mimar es-Seyyid Mehmed Çelebi	44
Muy-tab el-Hâcc Mehmed	110
Muy-tab Molla Mehmed	110
Nalband-zade el-Hâcc İsmail Efendi	117
Nalband-zade el-Hâcc İsmail Efendi ibn-i Ali	87
Nalbur es-Seyyid Mehmed Haşim Ağa	6
Neccar Kostanti	54
Perdecioğlu Molla Ahmet	4
Peymâcı Şimiraki Zimmi	107
Pirinçi Mustafa Beşe	45,117
Recmeci Ohan	79
Sandıkçı el-Hâcc Salih	44
Semerci Çolak Ahmed	74
Semerci el-Hâcc Mustafa	140
Seyyah Pazarı Kethüdası el-Hâcc Mehmed Ağa	63
Sürgücü Karabet	81
Tahtabaşı oğlu Ahmed Ağa	56,58,122,136
Tahtabaşı oğlu Molla Ahmed	94
Tahtabaşı oğlu Ahmed Çelebi	43
Tahtabaşı Süleyman Ağa	79
Tahtabaşı-zade Ahmed Ağa	82,83,97,98,103,111,114,131
Tahtacı Molla İsmail	40,59
Tahtacı Molla Süleyman	8,31,42,46,47,55,57,71,92
Tahtacı Salih Ağa	137
Tahtacı Seyid Salih Ağa	137
Tahtacı Süleyman Ağa	54
Takyeci Molla Mehmed	75
Terzi Ağindar Zimmi	115
Terzi Esterahi	54
Terzi Kirpako	54
Tokmakçı Ahmed bin Mustafa Çelebi	79
Uncu Ali Ağa	44
Yemenici Yanok Zimmi	115

6. Eşyalar

TABLO-16 : EŞYA İSİMLERİ İNDEKSİ

EŞYA İSMİ	BELGE NO
akçe kesesi	137
altın bilezik	79
altın gerdaniye	137
altın küpe	79,137
anteri	9
bakraç	137
beledi döşek	102
beledi döşek	9
beledi yasdık	9,79,102
boğça	102
çantaban	9
defa tas	137
don	137
don gömlek	137
döşek	79,137
duhan kisesi	137
el tabası	9
ferace	9
gömlek	137
Halebü'l-ecesi	125
hamam kuşağı	125
hamam rahtı	137
ibrik	102
iskemle	102
işleme uçkur	137
kebir sini	9
kilim	9,79
kuşak	137
kutnı	125
leğen	102
leğen ibrik	137
makad	137
makreme	137
meydan kiçesi	137
minder	9,102,125,137
nalın	137
nühas	79
örtü yaşmak	9
sağır sini	102
sahan	9,102,125,137

EŞYA İSMİ	BELGE NO
sandık	102
sandık	137
sim kuşak	79
sim kűpe	137
sini	137
sivasi anteri	137
Őal anteri	137
Őal cűppe	9
Őal-ı kűrdeviye	137
Şemdan	102
Şemdan	137
tanca	9
tas	137
tencere	102,125,137
UŞak perdesi	137
yastık	137
yemeni	102,137
yorgan	9,79,102,137

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SOSYAL KONULARLA İLGİLİ BİLGİLER

A. Sosyal Binalar Hakkında Bilgiler

1. Vakıflar ve Vakıf Görevlileri İndeksi

İncelenen belgelerde vakıf görevlileri olarak isimlerine rastladıklarımız mütevellî ve kaim-i makam'dan ibarettir. Bu çalışmada ikisinin değerlendirilmesi düşünülmüştür.

Mütevellî: Kadı veya vakıf tarafından tayin olunarak vakfın işlerini vakfiyeye göre yürüten kişidir. Mütevellîler, vakfın gelir ve giderlerinden sorumluydular.¹

Karacaali Mahallesi'nde, Serkiz ve Karabet isimli şahısların tasarrufunda olan bir vakıf mülkün bitişiğine sonradan bina yapan Ohannes'in bu binasının yanındaki binaya verdiği zararlarının önlenmesi için karar alınmıştır.²

Kaim-i makam: Vakfın yönetiminden bizzat sorumlu olan mütevellîler tevliyet işlerini yürütürken bir engel ile karşılaştıklarında yerlerine kaim-i makam tayin ediyorlardı. Kaim-i makam, mütevellînin sahip olduğu tüm yetkilere sahipti.³ İzmirli-zade Hacı Mustafa oğlu Seyyid Hacı Mehmed'in tasarruf ettiği vakıf arazinin kaim-i makamı Mehmed isimli şahıs görülmektedir.⁴ Hazret-i Emir mütevellîsi kaim-i makamı olarak da Ebubekir Ağa ibn-i Mehmed Ağa-i İmam görülmektedir.⁵

TABLO-17 : VAKIF ve VAKIF GÖREVLİLERİ İSMİ

GÖREVLİ İSMİ	BELGE NO
Hüdavendigâr mütesellim mütevellîsi Hacı Mahmud	147
İzmirli-zade Hacı Mustafa oğlu Seyyid Hacı Mehmed'in tasarruf ettiği vakıf arazinin kaim-i makamı Mehmed	28
Hazret-i Emir mütevellîsi kaim-i makamı Ebubekir Ağa ibn-i Mehmed Ağa-i İmam	63

¹ Öcalan, a.g.e, s.207

² B.Ş.S. , B 221 / 24

³ Yediyıldız, a.g.m , s.190

⁴ B. Ş. S. , B221 / 28

⁵ B. Ş . S. , B221 / 63

Mütevelli el-Hâcc Mustafa Ağa	24
VAKIF İSMİ	BELGE NO
İzmirli-zade Hacı Mustafa oğlu Seyyid Hacı Mehmed Vakfı	28
Kethüda Hasan Vakfı	

2. Cami

Mahallelerin merkezinde yer alan, bazen mahallelere ismini veren ve dönemin ileri gelenlerinin yaptırdığı vakıflarla desteklenen camiler, şehrin gelişmesinde önemli bir yere sahiptir.⁶ Belgelerde Yıldırım Camii, Camii Kebir (Ulu Cami), İstanbul'daki Gül Câmii Şerifi'nin adı geçmektedir.⁷

3. Medrese

Osmanlı Medreseleri, haric ve dahil medreseler olarak iki büyük bölümde incelenebilir. Haric medreseler, İslami bilimlere ön hazırlığı gerektiren dersler verirken, dahil medreseler yüksek İslami bilgiler öğretirdi. Bunların yanında medreseler, müderrislerin aldıkları günlük akçelere göre 20'li, 30'lu, 50'li diye de adlandırılırdı.⁸

İncelenen belgelerde medreseye rastlanamamıştır.

4. Hamam

Romalılar döneminde halkın eğlence yeri olarak bilinen hamamlar, Osmanlı'da sağlık ihtiyacını karşılamak ve vakıf kurumuna gelir sağlamak amacıyla yapılmış binalardır.⁹ Bursa'da kaplıcaların fazla olması hamamların sayılarının artmasında etkili olmuştur.

Çölmek Hamamı, İbrahim Paşa Hamamı¹⁰ belgelerde rastladığımız hamamlardır.

⁶ Ergenç, a.g.t s.68

⁷ B. Ş . S. , B221 / 39, 139, 145

⁸ Ergenç, a.g.t s.73

⁹ Ergenç, a.g.e s.82

¹⁰ B.Ş.S. , B 221 / 11, 38

5. Çarşı

Sicillerde "suk" tâbiriyle anılan çarşılar, hanlarla ayrılmaz bir bütündür.¹¹ Suk-ı Sultani (Uzun Çarşı),¹² bizim rastladığımız tek çarşıdır.

6. İmaret

Dar anlamıyla aşevi anlamına gelen imaretlerde¹³, günde iki kez yemek pişirilip, imarete mensup görevlilere, medrese öğrencilerine, fakirlere, ve misafirlere ikram edilirdi. Bunun yanında sadece fakirlere yemek sunan küçük imaretler de bulunurdu. İmaretlerin " tabhane " adlı kısmından ise ücretsiz olarak yolcular ağırlanmakta ve 3 güne kadar misafir edilmekteydi.¹⁴

Belgelerde 2 tane imarete rastlanmıştır: Alilerbey ve İsa Bey mahallelerindeki imaretler örnek gösterilebilir.¹⁵

B. Olayların Bilgileri

1. Katl , Yaralama , Kan Diyeti

Mehmed oğlu Hüseyin'in, Sırma Köyü'nde, Bolulu Abdullah oğlu Ahmed tarafından büyük tüfek kurşunuyla ve gündüz öldürdüğünün anlaşıldığı.¹⁶

Yıldırım Camii İmamı Abdullah'ın oğlu Molla Abdurrahman Abdullah kızı Nefise'yi kebir bıçak ile neharen karnından darb ü cerh ve katl etmiştir. Kan diyeti konusunda merhumenin oğlu ile 30 guruş karşılığında sulh olmuşlardır.¹⁷

Kebut Kazası Taraklı Köyü'nden Abdullah oğlu Ahmet ve arkadaşları tarafından öldürülen Hüseyin oğlu Süleyman'ın varisleri ile elli guruş kıymetli on beş keyl hinta ve üç keyl şair ve nakden beş guruş üzerine sulh olmuşlardır.¹⁸

Aksungur Köyü yakınlarında öldürülen Abdullah oğlu Su Yolcu Mustafa'nın varisleri ile Aksungur köyü ahalisinin, Su Yolcu Mustafa'nın 60 guruşa kan diyeti hususunda anlaşmışlardır.¹⁹

¹¹ Ergenç, a.g.t s.29

¹² B.Ş.S. , B 221 / 87

¹³ Kazıcı , a.g.e s.208

¹⁴ Ergenç , a.g.e s.68

¹⁵ B.Ş.S. , B 221/ 41, 103

¹⁶ B.Ş.S. , B 221/20

¹⁷ B.Ş.S. , B 221/ 39

¹⁸ B.Ş.S. , B 221/ 41

¹⁹ B.Ş.S. , B 221/ 58

Alişar Köyü ahalisinden Ali oğlu Abdullah katledilerek öldürülmüş; borcu, terekesinden çok olduğu için, Nilüfer yakınındaki on beş dönüm dut bahçesi satılarak borcu ödenmiştir.²⁰

2. Hırsızlık

Sifer veled-i Ohan'ın eski zevcesi Kuder bint-i Artin'i yirmi miskal bir çift altun bilezik ve on altı miskal bir çift altun kuşak ve kırk aded zer-i mahbub üzer guruşluk altını ahz etmekle ve Bursa'ya firar etmekle suçlamıştır. Buna hırsızlık isnadına delil getirmesi istenmiştir.²¹

3. Huruc

Rafiu'l-kitab Mustafa Ağa ve es-Seyyid el-Hâcc Mehmed Çelebi ve Attar Molla Ali ve İbrahim Ağa ve Mehmed Ağa ve İmam Molla Abdurrahman ve Mustafa Çelebi ve Halil Ağa ve sairlerinin şikayetleri sonucunda; kötü hal ve davranışlarıyla mahalle sakinlerini rahatsız eden Abdullah kızı Döndü İmaret-i Alilerbey Mahallesi'nden çıkarılmıştır.²²

Komşularının şikayeti üzerine Hazret-i Emir Mahallesi'nde kötü halleriyle tanınmış olan Emiroğlu es-Seyyid Mehmed'e hal ve tavrını düzeltinceye kadar başka bir mahalle çıkmamasının tenbih edildiği.²³

İstanbul'da Küçükmustafapaşa Kolluğu civarında Gül Camii Şerifi Mahallesi'ndekilerin şikayeti üzerine Hacı Hafız Mehmed ve oğlu Ebubekir işledikleri suç sebebiyle Bursa'ya sürgün gönderilmişler, başka bir mahalle gitmelerine izinsiz müsaade edilmemesi gerektiği hakkında ferman gönderilmiştir. Bu konuda, Bursa'daki idari görevliler uyarılmıştır.²⁴

Daha önce Lefkoşa'ya sürülen Emine Tuti isimli kadının Bursa'ya getirileceği, İstanbul'da bulunan çocuklarının yanına verileceği, Bursa'dan başka bir mahalle hareketine asla müsamaha gösterilmemesi gerektiği hususunda ferman gönderilmiştir.²⁵

²⁰ B.Ş.S. , B 221/67

²¹ B.Ş.S. , B 221/7

²² B.Ş.S. , B 221 / 40

²³ B.Ş.S. , B 221 / 122

²⁴ B.Ş.S. , B 221 / 145

²⁵ B.Ş.S. , B 221 / 153

Bir kadını kandırarak yedi yaşındaki kızını fuhşa zorlayan Fatıma isimli kadın, emsalini terbiye için Bursa'ya sürülmüştür.²⁶

4. Gasb Davası

Abdal Mehmed Mahallesi'nden merhum Abdullah oğlu Osman varisleri olan İhsan Hanım, oğlu Mahmud ve kızı Aişe'nin, Kazıklı köyü yakınlarında bulunan bir bağlarına haksız olarak el koymuş bulunan Ali oğlu İbrahim'den adı geçen bağı tekrar alarak birbirlerini ibra etmişlerdir.²⁷

Çekirge Mahallesi'nden merhum Abdullah oğlu Hüseyin varislerinin Karaağaç mevkiinde bulunan bağlarına haksız olarak el koymuş olan Matosu ve Mebram isimli Hıristiyanlara bu bağdan el çektirilerek, mülkün sahiplerine iade edilmiştir.²⁸

5. Bargir Davası

Orhangazi Mahallesi'nde vefat eden Abdullah oğlu Mustafa varislerinden Salih ve Aişe'nin, babalarından kalan bir dişi beygir ve bazı eşya üzerindeki anlaşmazlıktan dolayı birbirlerini ibra etmişlerdir.²⁹

6. Alacak Davası

Veledikazzaz Mahallesi'nden Abdürrahim oğlu Mehmed Emin'in, sahibi olduğu Çölmek Hamamı yarı hissesinden dolayı dedesi Hacı Veli oğlu Ahmed üzerinde altı senelik kira alacağı için mahkemeye başvurmuştur.³⁰

C. Boşanma ve Nafaka

1. Mehir Ücretleri

İslâm dinine göre boşanmalar talak , muhala'a ve tefrik olmak üzere 3 çeşittir ;

a) Talak (Tatlik):

Kocanın tek taraflı olarak, boşanma ifadesini ortaya koyan sözüdür. Bunun için bir mahkeme kararına ihtiyaç yoktur. Ancak karşılıklı hakların

²⁶ B.Ş.S. , B 221 / 157

²⁷ B.Ş.S. , B 221 / 12

²⁸ B.Ş.S. , B 221 / 16

²⁹ B.Ş.S. , B 221 / 19

³⁰ B.Ş.S. , B 221 / 11

korunabilmesi için (mehir, nafaka, başkasıyla evlenmeler) boşanmalar mahkemelerce tescil edilmelidir.³¹

Manastır Mahallesi'nden Ali kızı Hediye ile Ahmed oğlu Molla Abdülhadi 100 guruş mehir ile boşanmışlardır.³²

Selçukhatun Mahallesi'nden Mustafa kızı Hanife ile Mehmed bin Ali 1000 akçe mehir karşılığında boşanmışlardır.

b) Muhala'a:

Hul'un, sözlük manası soymak, terim manası ise bir bedel karşılığında kadının evlilik bağından kurtulması demektir. Muhala'a ise bu konuda kadın ve erkeğin karşılıklı anlaşmalarını ifade eder. Bu sayede kadın muhala'a yoluyla anlaşamadığı fakat kendisini de boşamak istemeyen kocasından mehir, nafaka ve mesken masrafları almamak şartıyla evlilik hayatına son verebilirdi.³³ Ancak mehirden vazgeçmek kural değildir.³⁴

Belgelerde en çok rastlanan muhala'a şekli, mehr-i müeccel, 'iddet nafakası ve mesken masrafları karşılığında yapılandır.

Karabalçık Köyü ahalisinden Ahmed kızı Kezban ile Abdullah oğlu İbrahim evliliklerini yürütemeyip ayrılmışlardır.³⁵ Diğer belgelerde de benzer örnekler geçmektedir.

c) Tefrik :

Kadının kararıyla gerçekleşen boşanma şeklidir. Sicillerde yer alan tefrik sebepleri ; innin , buluş muhayyerliği, kocanın kayıp olması, din ayrılığı, hürmet-i musaharedir.³⁶ İncelediğimiz belgelerde tefrik usulü boşanmalara rastlanılmamıştır.

2. Nafaka Ücretleri

İslam dininde ailenin yeme, içme, giyim ve barınma masraflarını karşılama görevi kocaya aittir. Bir iş dolayısıyla uzak bir yere gittiğinde ve

³¹ Kurt, a.g.e s. 56

³² B.Ş.S. , B221 / 22

³³ Kurt, a.g.e s.57

³⁴ Abacı , Nurcan, *Busa Şehrinde Osmanlı Hukukunun Uygulanması*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2001, s.157.

³⁵ B.Ş.S. , B221 / 3, 5, 26, 33, 56, 83, 100, 121, 133

³⁶ Kurt, a.g.e s.59,60

boşanmadan sonra kadının beklemesi gereken iddet müddeti süresince erkek ailesinin nafakasını karşılamak zorundadır.³⁷

Kadınlar bakımlarını üstlendikleri çocuklarının nafakasını mahkemeye başvurarak eski eşlerinden nafaka istedikleri görülmüştür. Örneğin, Dayehatun Mahallesi'nden İbrahim kızı Zeyneb kendisini boşayan eşi Mehmed oğlu Molla Hasan'dan nafaka istemiştir.³⁸ Bazen çocuğa bakmak mecburiyetinde kalan cedler de mahkemeye başvurup nafaka talebinde bulunabiliyorlardı. Veledikazzaz Mahallesi'nden Hacı Lütfullah kızı Nefise Hanım torunu için babası Hacı Hüseyin oğlu Mehmed'den günlük onbir akçe nafaka almıştır.³⁹

Zimmilerin de nafaka bağlanması için mahkemelere başvurdukları görülmektedir. Örneğin; Hocamehmedkaramani Mahallesi'nden Taross kızı Ezika'ya yanında büyüyen ölmüş kızının çocukları için, babaları Barodras üzerine nafaka bağlanmıştır.⁴⁰

Diğer bir nafaka türü ise yaşlıların bakımı ile ilgilidir. Böyle durumlarda nafaka gereksinimi olan kişi mahkemeye gelir ve nafakaya ihtiyacı olduğunu bildirir. İncirlice Mahallesi'nden yaşlı ve hasta Mustafa kızı Ümmühani kadın için, oğulları Abdülatif ve İbrahim üzerlerine günlük 3'erden 6 para nafaka bağlanmıştır.⁴¹

TABLO-18 : NAFKA ÜCRETLERİ

Mahalle	Nafaka İsteyen-Veren	Ücret(Günlük)	Tarih	Belge No
Veledikazzaz Mahallesi	Hacı Lütfullah kızı Nefise- Hacı Hüseyin oğlu Mehmed	11 akçe	1.Zil-kade.1198	10
Dayehatun Mahallesi	İbrahim kızı Zeyneb - Mehmed oğlu Molla Hasan	4 para	7. Zil-kade.1198	21
Sultanorhan Mahallesi	Mustafa kızı Zeyni - es-Seyyid Alican Efendi	25 akçe	5. Zil-kade.1198	27
Kiremitçi Mahallesi	Osman kızı Tuçe Kadın - Hacı Mustafa oğlu Mehmed	10 akçe	17.Zil-hicce.1198	47
İbni'ş-şiraz Mahallesi	Hacı Hüseyin kızı Azize - Mehmed oğlu Halil	3 para	7. Zil-hicce.1198	49
Hisar Mahallesi	Ali kızı Hediye - Ahmed oğlu es-Seyyid Abdülhadi	24 para	1. Muharrem. 1199	57
Alacamescid Mahallesi	Şerife Nisvane Hatun - Çocukları Mehmed Emin ve Şerife Emine	1'er para	8.Safer.1199	80
Ahmedağa Mahallesi	Osman oğlu İbrahim - Hacı Hüseyin oğlu Hacı Mehmed	4'er para	13.Şaban. 1198	98

³⁷ Yediyıldız, a.g.m s.194

³⁸ B.Ş.S. , B 221 / 21

³⁹ B.Ş.S. , B 221 / 10

⁴⁰ B.Ş.S. , B 221 / 99

⁴¹ B.Ş.S. , B 221 / 142

Mahalle	Nafaka İsteyen-Veren	Ücret(Günlük)	Târih	Belge No
Hocamehmedkaramani Mahallesi	Taross kızı Ezika - Barodras	3'er para	25.Safer.1199	99
Babü's-siccin Mahallesi	Hasan kızı Hatice'nin büyük kızı Rukiyye'den olan küçük torunu - Ömer oğlu Molla Salih	4'er para	27. Rebiu'l-evvel.1199	111
İncirlice Mahallesi	Mustafa kızı Ümmühani Kadın - Abdüllatif ve İbrahim	3'erden 6 para	25. Rebiu'l-ahir.1199	142
İncirlice Mahallesi	Ali kızı Fatma Kadın - Hacı Beşir oğlu Seyid Ömer	4'er para	20. Rebiu'l-ahir.1199	142

SONUÇ

Yapılan çalışmada 1783-1784 yıllarına ait Şer'îye Sicili kayıtları incelenerek aynı döneme ait Bursa toplum genel yapısı hakkında fikir edinilmeye çalışılmıştır. İncelenen defterin kapsamındaki bir yıl gibi kısa bir süre içerisinde birçok adli olayın kaydının tutulduğu görülmektedir.

Osmanlı Devleti'nde Şer'îye Sicilleri özenle tutulmuş ve şehirlerin idari, sosyal, ekonomik yapısı hakkında bilgi veren önemli kaynaklardır. Osmanlı coğrafyasındaki tüm Şer'îye Sicilleri incelendiğinde Osmanlı toplum yapısı hakkında daha sağlıklı bilgilere ulaşılabilmektedir.

Belgelerde 36 farklı konuda mahkeme kaydı tutulmuş, merkezden 18 tane de ferman gelmiştir.

Metinlerdeki bilgilere göre isimler genellikle lakaplar veya mesleklerle beraber kullanılmıştır. Soyadı kullanımının olmadığı Osmanlı Devleti'nde şahıslar meslekleri veya lakapları ile tanınırlardı. Bu durum isim karışıklıklarının önüne geçememiş; aynı isimden birden fazla kişiye rastlanmıştır. Mesleklere baktığımızda ise Müslümanların üretime dayalı işlerde çalıştığını görüyoruz. Gayr-i Müslimler ise kuyumculuk, terziilik gibi işlerle meşgul olmuşlardır.

Osmanlı Devleti'nin idari yapılanmasında günümüz Türkiye'sindeki idari yapılanmaya –tamamen aynı olmasa da- benzer olduğunu görmekteyiz. Eyaletlerin yerini bölgeler, sancakların yerini iller almıştır. Kaza, köy ve mahalle şeklindeki yapılanmanın günümüzde aynen devam ettiğini görüyoruz.

İncelenen belgelerde kamu görevlilerinin tayinlerinin merkezden yapıldığı görülmektedir. Hüdavendigâr Sancağı'nı ilgilendiren konularda merkezden fermanlar gelmiştir. Askerlerin toplanması, askerlerin maaşlarının karşılanması, müezzin ataması, sürgüne gönderme, vergi toplanması gibi fermanlar gelmiştir.

Günümüzde bilinenin aksine Osmanlı toplumunda kadınlar, sosyal hayatın içinde aktif olarak yer almışlardır. Yapılan alış-verişlerde kadınlar da yer almıştır.

Alış-verişlerde Müslümanlar ve Gayr-i Müslimler kendi aralarında yaptıkları gibi birbirleriyle de yapmışlardır. Arazi fiyatları günümüzde olduğu gibi bölgeye göre değişiklik göstermektedir. Mahkemelerde günümüzde olduğu gibi o dönemlerde de yaralama, cinayet, hırsızlık, boşanma, nafaka, alış-veriş, miras davaları görülmüştür. Boşanma olaylarında kadınların mağdur edilmediğini, mehir

karşılığında boşandıklarını görüyoruz. Boşanma davasını sadece erkekler değil kadınlar da açabilmektedir.

KAYNAKLAR

- ABACI, Nurcan, *Bursa Şehri'nde Osmanlı Hukukunun Uygulanması (17. yy)*, Kültür Bakanlığı yay. , Ankara, 2001
- AKDAĞ, Mustafa, *Türkiye'nin İktisadi ve İctimai Tarihi*, Barış yay. , c.2, Ankara, 1999
- AKGÜNDÜZ, Ahmet, *Şerhiye Sicilleri*, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yay. , c.1, İstanbul,1988
- _____ ; *Bilinmeyen Osmanlı*, Osmanlı Araştırmaları Vakfı Yay. , İstanbul, 1999
- AYDIN, Mehmet Akif *"Osmanlı'da Hukuk"*, *Osmanlı Devleti Tarihi* , ed. Ekmeleddin İhsanoğlu, İrcica , İstanbul, 1994
- BAYKARA, Tuncer, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş I* , Türk Kültürünü Araştırma yay. , Ankara, 1988
- ÇETİN, Osman, *"Bursa Şerî Mahkeme Sicillerinden Notlar"*, *U.Ü.İ.F.D.* , c.2, Sayı 2, Bursa, 1987
- _____ ; *"Osmanlı Devletinin Kuruluşunda Ahiler"* , *Osmanlı İmparatorluğu'nun Kurucusu Osman Gazi ve Dönemi (Sempozyum Sonuç Bildirileri)*, Bursa Kültür Sanat ve Turizm yay. Bursa, 1996
- DOĞRU, Halime, *XVIII. Yüzyıla Kadar Osmanlı Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Görüntüsü*, Anadolu Üniversitesi yay. , Eskişehir, 1995
- ERGENÇ, Özer, *XVI. Yüzyılın Sonlarında Bursa* , (Yayınlanmamış Doçentlik Tezi), Ankara, 1979
- ÇELEBİ, Evliya, *Seyahatname*, haz. Zuhuri Danışman, Zuhuri Danışman yay., 3.Kitap, İstanbul, 1970
- HIZLI, Mefail, *"Bursa'da Tekâlif-i Örfiye Uygulamaları (XVIII. yy. İkinci Yarısı)"* , *U.Ü.İ.F.D.* , c.10, sy.2, Bursa,2001

- _____ ; *"Hüdâvendigâr Vilayeti İmâr Faaliyetleri Defteri (1307-1309 / 1891-1893)"*, U.Ü.İ.F.D., c.5 sy.5, Bursa,1993
- İNALCIK, Halil , *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)*, çev. Ruşen Sezer, Yapı Kredi yay. , İstanbul ,2003
- _____ ; *"Bursa "* , D.İ.A , c. 6, s.446
- _____ ; *" Mahkeme "* , İ.A, M.E.B yay.,VII, s.149
- İPŞİRLİ, Mehmet, *"Klasik Dönem Osmanlı Devlet Teşkilatı"* ,*Osmanlı Devleti Tarihi 1*, ed. Ekmeleddin İhsanoğlu , İrcica, İstanbul,1994,
- KAZICI, Ziya, *İslam Müesseseleri Tarihi*, Kayhan yay. , İstanbul , 1996
- KÖSEOĞLU, Neşet, *Tarihte Bursa Mahalleleri (XV. ve XVI. yy)* , Ant Basımevi, Bursa, 1946
- KURT, Abdurrahman, *Bursa Sicillerine Göre Osmanlı Ailesi (1839-1876)*, U.Ü. basımevi, Bursa, 1998
- OĞUZOĞLU, Yusuf, *Osmanlı Devlet Anlayışı*, Eren yay., İstanbul, 2000
- _____ ; *"Osmanlı Döneminde Bursa "* , *Bursa Defteri*, sy. 3, Bursa, Eylül 1999
- ORTAYLI, İlber, *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devletinde Kadı* ,Turhan Kitabevi yay. , Ankara, 1994
- ÖCALAN, Hasan Basri, *Bursa'da Tasavvuf Kültürü (XVII. yy.)*, Gaye Kitabevi, Bursa , 2000
- ÖZCAN, Abdülkadir, *"Osmanlı Askeri Teşkilatı"* , *Osmanlı Devleti Tarihi 1*, ed. Ekmeleddin İhsanoğlu, İrcica, İstanbul , 1994
- ÖZKAYA, Yücel, *Osmanlı İmparatorluğu'nda Ayanlık*, T.T.K yay. Ankara, 1994
- PAKALIN, Mehmet Zeki, *Tarih Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, M.E.B yay. , İstanbul, 1983

- SEVİM, Sezai, "Fethin Bursa'ya Kazandırdıkları ", *Gümüşlü'den Günümüze Osmanlı Kültüründe Bursa* , haz. H. Basri Öcalan , Türkiye Yazarlar Birliği yay. , İstanbul, 2003
- PAY, Salih, "Bursa Kadı Defterleri ve Önemi", *U.Ü.İ.F.D.* , c.10, Sayı 2, Bursa, 2001
- SAMİ, Şemsettin, *Kamus-u Türki* , Çağrı yay. İstanbul, 1995
- TABAKOĞLU, Ahmet, *Gerileme Dönemine Girerken Osmanlı Maliyesi* , Dergah yay. , İstanbul, 1985
- _____ ; *Türk İktisat Tarihi* , Dergah yay. , İstanbul, 1998
- UMAR Bilge, *Türkiye'deki Tarihsel Adlar*, İnkılap yay. , İstanbul, 1993
- UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı, *Osmanlı Devleti'nin İlmiye Teşkilatı*, T.T.K. yay. , Ankara,1998
- YEDİYILDIZ, M.Asım, "Şeriye Sicillerine Göre Bursa'nın Sosyo- Ekonomik Yapısı (1656-1658)", *Vakıflar Dergisi*, c.23
- _____ ; "17. Asır Bursa Evleri ", *U.Ü.İ.F.D.* c.12, sy.1, 2003
- YİNANÇ, Mükrimin Halil, "Bursa ", *İslam Ansiklopedisi*, M.E.B yay. , c. II

EKLER

EK-1 / B-221 NOLU DEFTERİN TRANSKRİPSİYONU

Belge 1

Varak No : 01/b

Sicil Num : 01

Tarihi : 10. Şa'bân.1198

Konusu : Bir delil olmadan kimsenin itham edilemeyeceği. İddia edenin, iddiasını isbatla mükellef olduğu..

Mahrûsa-i Bursa'da İbrahim Paşa Mahallesi'nde sâkin iken bundan akdem vefât eden es-Seyyid Ahmed bin İbrahim'in verâseti zevce-i metrûkesi Zeyneb bint-i Abdülkadir nâm hâtun ile sulbiye sagîre kızı Binnur Şerife ve li-ebeveyn er karındaşı es-Seyyid Mehmed Emin ile vâlidesi Şerife Aliye bint-i Bektaş nâm hâtuna ve şahısların tahkîkından sonra verese-i mezbûrînden Zeynep ve Şerife Aliye ve es-Seyyid Mehmed Emin Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu râfi'tü'l-kitâb mahrûsa-i mezbûre kazâsına tâbi` Dutaklı Karyesi'nde sâkin Aşûşe-zâde es-Seyyid Mehmed Emin Çelebi ibn-i İbrahim Efendi ve sulbî kebîr oğlu es-Seyyid İbrahim ve karye-i merkûme kethüdâsı es-Seyyid Ahmed bin Halil Çelebi mahzarlarında her biri üzerlerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb : "mûrisimiz müteveffâ-yı mezbûr es-Seyyid Ahmed'i târîh-i kitâbdan on üç gün mukaddem karye-i mezbûr [ahâlîsinden] es-Seyyid Mehmed Emin Efendi'nin emriyle mezbûrân es-Seyyid İbrahim ve Ahmed nâm kimesneler bi-gayr-i hak amden leylen söğüt sopa olsun ağaç ile kasiğîndan darb edüb tE'sîrinden nâşî üç gün sonra cerîhan fevt olmağla sü'âl olunub müceb-i Şer'iyye icrâ olunmak mutâlebemizdir" dediklerinde gibbû's-suâl mezbûrûn es-Seyyid Mehmed Emin ve es-Seyyid İbrahim ve es-Seyyid Ahmed külliyyen inkâr etmekle müdde'ıyyûn-ı mezbûrûn[dan] müdde'âlarına mutâbık beyyine taleb olundukda ba'de'l-istimhâl ve'l-imhâl isbâta beyyineden izhâr-ı acz edüb istihlâf etmeleriyle mezbûrûn es-Seyyid Mehmed Emin ve es-Seyyid İbrahim ve Ahmed her biri alâ vakti'l-mes'ûl yemîn-i billâhi'l-aliyyi'l-a'lâ etmegin mücebiyle müdde'ıyyûn-ı mezbûrûn .bilâ beyyine [ve] bî-vech mu'ârazadan men'-birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-âşir min Şa'bâni'l-mükerrem sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Belge 2

Varak No : 01/b

Sicil Num : 02

Tarihi : 18.Şevvâl.1198

Konusu : Mantıcı Mahallesi'nden Osman oğlu Hacı Abdülkadir'in, aynı mahallede bulunan mülkünü, meştemilatıyla beraber Veliyyüddin oğlu İsmail Ağa'ya sattığı.

Medîne-i Bursa'da Mantıcı Mahallesi'nde sâkin iken el-Hâcc Abdülkadir bin Osman nâm kimesne Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu râfi'atü'l- kitâb İsmail Ağa ibn-i Veliyyüddin mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûruna değin silk-i mülkümde münselik olup mahalle-i mezbûrda vâki' etrâf-ı erba'adan Molla Ali ve Molla Mehmed ve Evbiye Hâtun menziller[i] ve vakf menzil ve kezâ tarîk-ı hâs ve tarîk-ı âmm ile mahdûd ve ulvî ve süflî büyütl-ı adîde ve sûr ve bir âhur ve iki mâ'-i cârî ve bir mikdâr hulvî[ıy] müştemil bir bâb mülk menzilimi cümleten e't-tevâbi' ve'l-mürâhik ve kâffeten e'l-menâfi' ve'l-murâfik tarafından îcâb ve kabûli hâvî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbû[r] İsmail Ağa'ya üçyüz elli guruşa bey' ü temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'd ez-in iştirâ ve't-temellük ve't-tesellüm ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı mezbûr üç yüz elli guruşu müşterî-i mezbûr yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr, merkûm Süleyman Ağa'nın mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ' ve yahtâr mutasarrıf olsun" dedikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâdis aşer min Şevvâli'l-mükerrem sene semân ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : el-Hâcc Hüseyin Ağa, el-Hâcc Mehmed Emin Ağa, Berber-zâde Ahmed Ağa, Sabahpazarı Kethüdâsı el-Hâcc Mehmed Ağa, Harpanlı Seyyid Osman, es-Seyyid el-Hâcc Hasan Ağa, es-Seyyid Mehmed Ağa, Ser-Tahta Molla Süleyman, Harpanlı es-Seyyid Hüseyin, Sinan-zâde es-Seyyid Ahmed, Tosyalıoğlu Hüseyin ve gayrihim.

Belge 3

Varak No : 01/b

Sicil Num : 03

Tarihi : 27. Şevvâl.1198

Konusu : Karabalçık Köyü ahâlîsinden Ahmed kızı Kezban ile Abdullah oğlu İbrahim'in evliliklerini yürütemeyip boşandıkları.

Mahrûsa-i Bursa'da kazâsına tâbi' Karabalçık Karyesi sâkinlerinden ma'rifeti'z-zât Kezban bint-i Ahmed nâm hâtun Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr'de zevci işbu bâ'isetü'l-vesîka İbrahim bin Abdullah nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "zevcim mezbûr ile beynimizde hüsn-i mu'âşeret olmayub; ben, hil'at-i kâsibe ve mu'ârefe-i râgibe

olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mütekarrır ve ma'kûdun-aleyh olan üç bin akçe mehr-i mü'eccelim ve nafaka-i iddet-i Şer'iyyem üzerlerine ve me'net-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr ile muhâla'a-i sahîh-i Şer'î ile muhâla'a olduğumdan ol dahi ber-minvâl-i muharrer hal'-i mezkûrî ba'de'l-kabûl hukûk-ı zevceyne ve târîh-i kitâba gelince beynimizde cereyân eden ahz ü i'tâ ve muâ'melât-ı senâya müte'allıka âmmî-i da'vâ ve mutâlebât ve kâffe ey mân ve muhâsamâtdan; ben, mezbûr İbrahim'in zimmetini ibra'-i âmm-ı râfi'u'l-hısâm ile ibra'-i iskât eylediğimden, ol dahi; kezâlik, benim zimmetimi ibra' ve iskât ve birbirimizi âharın ibrasın kabûl eyledik" dedikde gibbe't-tasdîki's-Şer'î mâ hüve bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' işrîn Şevvâli'l-mükerrem sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Fahrü'l-küttâb Ahmed Efendi, Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi, Umdetü'l-Müderrişini'l-Kirâm es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Ser-Tahta Molla Süleyman ve gayrihim.

Belge 4

Varak No : 02/a

Sicil Num : 01

Tarihi : 19. Şevvâl.1198

Konusu : Hacılıyas Mahallesi ahâlîsinden Mehmed kızı Emine'nin malından bazı parçaları ve nakid parayı Mustafa oğlu Mehmed'e hibe ettiği.

Medîne-i Bursa'da Hacılıyas Mahallesi sâkinelerinden ma'rifeti'z-zât Emine bint-i Mehmed nâm Hâtun Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr'de işbu bâ'isi'l-vesîka Mehmed Ağa bin Mustafa mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb emvâlimden iki çift altun küpe ve bir simli kuşak ve altı miskal altun bilezik ve iki müsta'mel kilim ve iki köhne yo[r]gan ve yirmi beş vukiye evân-ı nuhâsiye ve iki beledî döşek ve iki beledî yasdık ile yüz on beş guruş nakdî müceffife-i vâhîde mezbûr Mehmed Ağa'ya hibe-i sahîh-i Şer'iyye ile hibe ve temlîk ü teslîm edüb ol dahi meclîs-i hîbede ittihâb ve kabz ü kabûl eyledi. Fî-mâba'd eşyâ-yı muharrere-i mezkûre ile nakden teslîm eylediğim meblağ-ı merkûm yüz on beş guruş mezbûr Mehmed Ağa'nın mevhubidir. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" dedikde gibbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tâsi' aşer min Şevvâli'l-mükerrem sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Perdecioğlu Molla Ahmet, ve Mustafa Ağa bin Ahmed, el-Hâcc İbrahim Ağa bin Hüseyin, Halil Efendi bin el-Hâcc İsmail, Mustafa Ağa bin Ahmed, Şahin-zâde es-Seyyid İsmail Ağa, Şahin-zâde es-Seyyid Salih ve gayrihim.

Belge 5

Varak No : 02/a

Sicil Num : 02

Tarihi : 27. Şevvâl.1198

Konusu : Bülbülcü Mahallesi'nde oturan Mustafa kızı Hanım ile eşi Ahmed oğlu Mehmed'in boşandıkları.

Mahrûsa-i Bursa'da Bülbülcü Mahallesi'nde sâkine ma'rifeti'z-zât Hanım bint-i Mustafa nâm Hâtun Meclîs-i Şer'i Şerîf-i Enver'de işbu râfi'ü'l-kitâb zevc-i mutallık Mehmed bin Ahmed mahzarında bi't-tulû'i's-sâf ikrâr u takrîr-i kelâm edüb : "mezbûr Mehmed altı bin akçe mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle zevcim olub beynimizde hüsn-i zind-gânî olmayub ben hal'a tâlibe ve mu'ârefete râgibe olduğum ecilden zevcim mezbûr zimmetinde mukarrer ve ma'kûdun-aleyh olan altı bin akçe mehr-i mü'eccelim ve nafaka-i iddet-i ma'lûmem üzerine ve me'net-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzre mezbûr Mehmed ile muhâla'a-i sahîh-i Şer'îyye ile muhâla'a olduğumda ol dahi ber-minvâl-i muharrer hal'-i mezkûrî ba'de'l-kabûl edüb târîh-i kitâba gelince beynimizde cârî ahz ü i'tâ ve mu'âmelât-ı şitâya müte'allıka âmmî-i da'vâdan ahad-bihimâ âharın zimmetini ibra ve ıskât edüb her birimiz ibra-i mezkûrî kabûl eyledik" dedikde gibbe't-tasdîki'ş-Şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' işrîn Şevvâli'l-mükerrerem sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Tahtabaşı Molla Süleyman, Ser-muhzırân Mehmed Ağa, Kitâb-ı bâbdan Ahmed Efendi, Re'îsü'l-küttâb es-Seyyid Mehmed Said Efendi.

Belge 6

Varak No : 02/a

Sicil Num : 03

Tarihi : 25.Şevvâl.1198

Konusu : Mustafa oğlu Mehmed Emin'in, Bursa yakınlarında Davud Dede mevkinde bulunan üç dönümlük dut bahçesini Hacı Mehmed Ağa oğlu Salih Ağa'ya sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da sükkânından Mehmed Emin bin Mustafa nâm kimesne Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbû bâ'isi'l-kitâb Salih Ağa ibni'l-merhûm el-Hâcc Mehmed Ağa mahzarında ikrâr u takrîr-i kelâm edüb Medîne-i Bursa kurbünde Davud Dede demekle arîf mahalde vâki' etrâf-ı erba'adan es-Seyyid Mehmed ve el-Hâcc Mustafa ve babası oğlu dahi hadîkaları ve tarîk-ı âmm ile mahdûd üç dönüm mikdârı mülk tut hadîkası bi-cümleten e't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeten e'l-menâfi' ve'l-murâfik tarafından îcâb ve kabûli hâvî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûr Salih Ağa'ya yüz kırk guruşa bey' ü temlik ü teslîm eylediğimde ol dahi ber-

minvâl-i muharrer ba`de'l-işttirâ ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûmı, mezbûr Salih Ağa yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim Fî-mâba`d hakîka-i mezkûre müşterâ-i merkûm Salih Ağa'nın mülk-i müsterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dedikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki` bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min şehr-i Şevvâli'l-mükerrem sene semân ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Serdengeçdi el-Hâcc Mehmed Ağa, Emîn-i Beytü'l-Mâl Ahmed Ağa, Fahrü'l-Müderrişîni'l-Kirâm İmâm-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi, N'albûr es-Seyyid Mehmed Haşim Ağa, Boyacı es-Seyyid el-Hâcc Ahmed Ağa, Boyacı es-Seyyid Ali Ağa, Bezzâz el-Hâcc Sûfî Efendi, İbrahim Efendi, Boyacı Veli Beşe, Kaftânî Mehmed Emin Ağa ve gayrihim.

Belge 7

Varak No : 02/b

Sicil Num : 01

Tarihi : 25. Şevvâl.1198

Konusu : Eski eşinin bir takım ziynetini alarak Bursa'ya kaçtığı iddia eden İstanbullu Ohan oğlu Sifer'in, iddiasına delil getiremediği.

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde fasl u hasmiyün şeref-rîz-i sudûr eden fermân-ı celîlü's-şândan sonra âsitâne-i aliyye mütemekkinlerinden Sifer veled-i Ohan nâm zimmî Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu hâmiletü's-Sifer sâbık zevcesi Kuder bint-i Artin nâm nasrâniye muvâcehesinde üzerine da`vâ ve takrîr-i kelâm edüb "mezbûr Kuder nasrâniye bundan akdem emvâlimden yirmi miskâl bir çift altun bilezik ve on altı miskâl bir çift altun kuşâk ve kırk aded zer-i mahbûb üçer guruşluk altını ahz ve Bursa'ya firâr etmekle su`âl olunub aliverilmek matlûbumdur" dedikde gıbbü's-suâl mezbûre Kuder nasrâniye külliyyen inkâr etmekle müdde`î-i mezbûrdan müdde`âsına mutâbika beyyine taleb olundukda ba`de'l-istihâl ve'l-imhâl beyân-ı beyyineden izhâr-ı acz edüb müdde`âsını bir vech ile edâya kudreti olmadığından istihlâf etmegün mezbûre Kuder nasrâniye alâ vefkî's-suâl yemîn-i bi'llâhillezî ünzile'l-İncîl alâ İsâ aleyhi's-selâm etmekle mücebiyle müdde`î-i mezbûr Sufer nâm zimmî bilâ beyyine bî-vech mu`ârazadan men`-bir mâ hüve'l-vâki` bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn [min şehr-i Şevvâli'l-mükerrem] sene semân ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Muhzır Ahmed Ağa, Tahtabaşı Molla İsmail, Re'îsü'l-küttâb İmâm-zâde Mehmed Said Efendi, Ser mahzırân Mehmed Ağa ve gayrihim.

Belge 8

Varak No : 02/b

Sicil Num : 02
Tarihi : 27.Şa'bân.1198
Konusu : Alipaşa Mahallesi'ndeki mülkün yarım hissesinin, Seyid Mehmed kızı Zeyni Şerife'ye babasından miras olarak kaldığının anlaşıldığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Alipaşa Mahallesi'nde sâkin bâ'isi'l-vesîka Zeyni Şerife bint-i es-Seyyid Mehmed nâm hâtun Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de takrîr-i kelâm ve bast-ı ani'l-merâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki' es-Seyyid Hüseyin ve Altun oğlu Mustafa menzilleri ve tarîk-ı hâss ile ve tarîk-ı âmm ile mahdûd üç yüz guruş kıymetli bir bâb mülk menzilin nisfı babam müteveffâ-yı mezbûr es-Seyyid Mehmed bin Yusuf'un ile'l-vefât mülki ve ba'd-ı vefât menzil-i mezkûrun nisfı bana müverris olub lâkin yedinde mülk-i tâm hüccetim olmamağla hakîkati'l-hâle vukûf-ı tâmmı olan bî-garâz müslimînden su'âl ve istihbâr-ı hayrları zabt ve tahrîr ve huccet olunub yedime i'tâ olunmak matlûbıdır" didikde mahalle-i mezbûreden es-Seyyid Mustafa Çelebi ibn-i Ebubekir ve es-Seyyid Ali bin Osman ve Molla Süleyman bin Abdurrahman nâm kimesneler li-ecli'i-ihbâr meclis-i Şer'a hâzırân olub istihbâr olındıkda "fi'l-hakîka hudûd ve müstemilatı ma'lûmımız olan bir bâb mülk menzilin nisfı mezbûreye Zeyni Şerife'nin müteveffâ-yı mezbûr es-Seyyid Mehmed bin Yusuf'un mülki olub ba'd-ı vefâtihâ kızı mezbûre Zeyni Şerife hâtuna müverres olduğu bizim ma'lûmınızdar biz bu husûsa bu vech üzre şâhidleriz şahâdet dahi ederiz" deyü her biri alâ tarîki's-şahâde haber vermeliriyle vâki'i'l-hâl hıfzan li'l-makâlât bi't-taleb ketb olındı. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-işrîn min Şa'bâni'l-mükerrem sene semân ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Muhzır Ahmed Ağa, Tahtacı Molla Süleyman, Muhzırbaşı Mehmed Ağa, Ahmed Efendi, es-Seyyid Mehmed Said Efendi ve gayrihim.

Belge 9

Varak No : 02/b
Sicil Num : 03
Tarihi : 28.Şevvâl.1198
Konusu : Çekirge Mahallesi'nden Hasan kızı Alime'nin kendisini 25 sene evvel boşamış olan eski kocası Halil oğlu Mahmud üzerine açtığı davanın zaman aşımına uğramış olduğundan reddedildiği.

Mahrûsa-i Bursa fenâsında Çekirge Mahallesi sâkinlerinelerinden ma'rifeti'z-zât Alime bint-i Hasan nâm hâtun Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzîmü't-Tevkîr'de sâbıka zevc-i mutallıkı işbu bâ'isi'l-vesîka Mahmûd ibn-i el-Hâcc Halil nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb "mezbûr Mahmud bundan akdem yüz guruş mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle zevcim olub

târîh-i kitâbdan yirmi beş sene mukaddem beni bâyinen tatlık etmekle mehr-i mezkûrim ile emvâlimden bir beledî döşek ve üç beledî yasdık ve iki yorgan ve üç cedîd kilim ve iki minder ve iki tanca ve beş sahan ve bir el tabası ve bir kebîr sini ve bir kutnı anteri ve bir çantaban ve bir çûka ferâce ve örti yaşmak ve bir şâl cübbe zimmetinde kalmışdır. Su'âl olunub aliverilmek matlûbımdır" didikden sonra târîh-i merkûmdan bu âna gelince husûs-i merkûmı da'vâ dahi etmediğın ikrâr edüb yirmi beş seneden bilâ-özr-i Şer'î terk olınan da'vânın bilâ emr istimâ'ı memnû'âtdan olmağla mezbûr Mahmud'a su'âl dahi [Vr.no 03/a] tevcîh etmeyüb müdde'ıye-i mezbûre Alime Hâtun bî-vech mu'ârazadan men'-birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-ısrîn min Şevâli'l-mükerrem sene semân ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Zührü'l-küttâb Ahmed Efendi, Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi, Umdetü'l-Müderrişini'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Çekirgeli Muhzır Molla Mustafa, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Ser-Tahta Molla Süleyman ve gayrihim.

Belge 10

Varak No : 03/a

Sicil Num : 01

Tarihi : 01.Zi'l-ka'de.1198

Konusu : Veledikazzaz Mahallesi'nden Hacı Lütfullah kızı Nefise hanımın torunu için, babası Hacı Hüseyin oğlu Mehmed üzerine nafaka bağlandığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Veled-i Kazzâz Mahallesi'nde sâkine ve zâtı Şer'an mu'arrefe bâ'isi'l-vesîka Nefise bint-i el-Hâcc Lütfullah nâm hâtun Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de sâbıkan dâmâdı Mehmed bin el-Hâcc Hüseyin mahzarında şöyle takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm edüb "bundan akdem mezbûr Mehmed ile sadriye kebîre kızım Şerife Emine bint-i el-Hâcc Halil'in zevciyet beynlerinde kâ'ime iken mezbûrın firâşından hâsıl ve kızım mezbûreden mütevellid hâlâ bi'hakkı'l-hızâne hucr u terbiyemde olub oğlı Osman nâm sağırın v[â]lidesi nefsinı ecnebîye tezvîc etmekle hakk-ı hızânesi Şer'an bana isâbet edüb sağır-i mezbûr için babası mezbûr Mehmed üzerine kadr-i kifâye meblağ farz u takdîr buyurılmak matlûbemdir" didikde ba'de't-tasdîk hâkim-i kâsim ve'l-ecnâb efendi hazretleri dahi târîh-i kitâbdan beher yevm on bir akçe bi't-terâzî farz u takdîr buyurub meblağ-ı mefrûz-ı mezkûrı harc u sarfa ve lede'l-hâce istidâneye ve vakt-i zaferde babası mezbûr Mehmed'e rücâ'a hâzinesi ve vâlidesi mezbûre Nefise Hâtun'a izn-birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi gurre-i Zi'l-ka'deti's-şerîfe sene semân ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Muhzırbaşı Mehmed Ağa, es-Seyyid İshak Ağa, Ahmed Efendi, es-Seyyid Mehmed Said Efendi ve gayrihim

Belge 11

Varak No : 03/a

Sicil Num : 02

Tarihi : 28. Zi'l-ka'de. 1198

Konusu : Veledikazzaz Mahallesi'nden Abdürrahim oğlu Mehmed Emin'in, sahibi olduğu Çölmek Hamamı yarı hissesinden dolayı dedesi Hacı Veli oğlu Ahmed üzerinde altı senelik kira alacağı olduğu.

Mahrûsa-i Bursa'da Veled-i Kazzâz Mahallesi'nda sâkin işbi râfi`u'l-kitâb Mehmed Emin bin Abdürrahim nâm kimesne Meclîs-i Şer`i Şerîf-i Enver'de dedesi Ahmed bin el-Hâcc Veli mahzarında üzerine da`vâ ve takrîr-i kelâm edüb "mahrûsa-i Bursa-i mezbûrede kâ'in merhûm ve mağfûr Molla Fenârî Hazretleri'nin vakf-ı şerîfinden olub tahdîd ve tavzîhden müstağnî Çölmek Hamamı demekle arîf hamamın bâ-temessük bi'l-icâreteyn nisfina ben mutasarrîf ve nisf-ı âhınarına dedem mezbûr Ahmed mutasarrîf olub nisf hisse-i mezkûrımı beher mâh altışar guruş kirâ ile dedem mezbûr Ahmed altı sene mutasarrîf olub nisf hamam-ı mezbûrın kirâsı olmak üzere cem`an dört yüz otuz iki guruş zimmetinde alacak hakkım müctemi` olmağla su`âl olunub aliverilmek matlûbımdır" didikde gibbe's-su`âl mezbûr Ahmed cevâbında "fi'l-hakîka müdde`î-i merkûm Mehmed Emin'in takrîr-i meşrûhı üzere beher mâh altışar guruşdan altı sene cem`an dört yüz otuz iki guruş nisf hamam kirâsı olmak üzere deyni oldığın ikrâr ve itirâf etmekle alâ mûceb-i ikrâr meblağ-ı merkûm dört yüz otuz iki guruş müdde`î-i mezbûr Mehmed Emin'e edâya mezbûr Ahmed'e tenbîh-birle mâ hüve'l-vâki` bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-ışrîn sene semân ve tis`în ve mi`ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Tahtabaşı Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Fahrü'l-küttâb Ahmed Efendi, Fahrü'l-Müderrişîni'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi ve gayrihim

Belge 12

Varak No : 03/a

Sicil Num : 03

Tarihi : 27 Şevvâl. 1198

Konusu : Abdalmehmed Mahallesi'nden merhum Abdullah oğlu Osman varisleri olan İhsan hanım, oğlu Mahmud ve kızı Aişe'nin, Kazıklı köyü yakınlarında bulunan bir bağlarına haksız olarak el koymuş bulunan Ali oğlu İbrahim'den adı geçen bağı tekrar alarak birbirlerini ibra ettikleri.

Mahrûsa-i Bursa'da merhûm Abdalmehmed Mahallesi'nde iken bundan akdem vefât eden Osman bin Abdullah'ın verâseti zevce-i metrûkesi İhsân nâm hâtun ile sulbî oğlu Mahmud'a ve sulbiye kızı Aişe'ye inhisârı tahakkukından sonra işbu râfi'ul-kitâb mezbûr Mahmud ve Aişe Meclîs-i Şer'î-i Şerîf-i Enver'de zikr-i âtî bir kıt'a bâğa zi'l-yed olan İbrahim bin Ali mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb "mûrisimiz mezbûr Osman'ın Bursa kazâsına tâbi` Kazıklı nâm karye kurbünde Bayır nâm mahalde vâki` etrâf-ı erba'adan es-Seyyid Mustafa ve Cebeci Mahmed ve İbrahim bağları ve tarîk-ı âmm ile mahdûd dört dönüm mikdârı kerûmî mülk bâğ ile'l-vefât taht-ı tasarrufında olub ba'dehû vefât bizlere isâbet ve intikâl etmegin beş buçuk sene bi-gayr-ı hakk fuzûlî zabt bâğ-ı mezkûra vaz'-ı yed eder. Su'âl olunub bâğ-ı merkûmdan kasr-ı yedine ve sinîn-i mezkûrede bâğ-ı mezbûrdan hâsıl olan üzimini aliverilmek matlûbımızdır" didikde gıbbe's-su'âl [Vr.no 03/b] mezbûr İbrahim cevâbında "fi'l-hakîka bâğ-ı mezkûr müteveffâ-yı mezbûr Osman'ın mülki ba'd-ı vefât terekesinden müdde'îyan-ı mezbûrâna irsen intikâl eylediğini ve sinîn-i merkûmda bağdan hâsıl olan üzimini ahz eylediğini ikrâr lâkin târîh-i mezkûrede bâğ-ı merkûmı merkûmânın mezbûrânın ölen babaları Türkmen Osman oğlu Mehmed nâm kimesne otuz beş guruşa bana bey' edüb yedimden semenini dahi ahz etmekle binâ'en-aleyh vâzî'-ı yed eylediğini bâ'de'l-i'tirâf mezbûr Mehmed'in bâğ-ı mezkûrî târîh-i merkûmda mezbûr İbrahim'e bey'i gayr-i sahîh olub adem-i sıhhatine binâ'en merkûm İbrahim'in bâğ-ı mezkûrdan kasr-ı yedine ve müdde'îyan-ı mezbûrânın zabt u tasarrufuna ba'de's-sebt müdde'îyan-ı mezbûrân tekrâr i'âde-i kelâm edüb bâğ-ı mezkûrdan sinîn-i merkûmede hâsıl olan üzim için yedinden yirmi beş guruş ahz u kabz edüb bâğ-ı mezkûrda hâsıl olan üzime ve gayr-i müta'allıka âmmî-i da'vâdan zimmetini ibra ve iskât edüb ol dahi bize medfû` olan yirmi beş guruşdan bizim zimmetimizi ibra ve iskât eylediginden sonra her birimiz ibra'-i mezkûrî kabûl eyledik" dedikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ hüve'l-vâki` bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-sâbi` ve'l-ısrîn [min şehri Şevvâli'l-mükerrerem] sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ahmed Efendi, Hâfiz es-Seyyid el-Hâcc İsmail Ağa, es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Ser-Tahta Molla İsmail, Ser-Muhrızân Mehmed Ağa ve gayrihim.

Belge 13

Varak No : 03/b

Sicil Num : 01

Tarihi : 01. Zi'l-ka'de.1198

Konusu : Alilerbey Mahallesi'nden Abdullah oğlu Hasan'ın bir mülkte bulunan yarım hissesi ile bir tud bahçesini Seyid Ali kızı Şerife Hafiza hanıma sattığı.

Mahrûsa-i Bursa hısnı dâhilinde Alilerbey Mahallesi'nde sâkin Hasan bin Abdullah nâm kimesne tarafından bey'-i âti'z-zikri ikrâra vekîl olduğu zât-ı mezbûrî bi'l-ma'rifeti's-Şer'iyye ârifân Mehmed Ağa ibn-i Mustafa ve İbrahim bin Mustafa nâm kimesneler şahâdetleriyle sâbit

ü sübût vekâletine hükm-i Şer'î lâhik olan Molla Mehmed bin Ali Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr'de işbu bâ'isi'l-kitâb zevcesi Şerîfe Hafıza bint-i es-Seyyid Ali mahzarında bi'l-vekâle ikrâr u takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına degin silk-i mülkümde münselik olub mahalle-i mezbûrede etrâf-ı erba'adan İbrahim Ağa ve el-Hâcc Mustafa menzilleri ve mescid-i şerîf ve tarîk-ı âmm ile mahdûd bir bâb mülk menzilimin nısfını ve yine mahrûsa-i mezbûre zeylinde vâki' lede'l-ahâlî ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât Sandıklı yeri demekle şehîr mahalde iki dönüm mikdarı tut hadîka[mı] be-cümleten e't-tevâb.i' ve'l-levâhik ve kâffeten el-menâfi' ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûre Şerife Hâfıza hâtuna elli guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eyledigimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer iştirâ ve temlîk ü teslîm ve kabûl edüb semeni olan meblağ-ı mezbûr elli guruşu müşteriye-i mezbûre yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûrın nısfı ve hadîka-i merkûme mezbûr Şerife Hafıza Hâtun'un mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" didikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Min gurre-i Zi'l-ka'deti's-şerîfe sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Mü'ezzin Molla Halil, İmam Molla Himmet, Ahmed Efendi, Mustafa Ağa, Mehmed Ağa, Tahtabaşı Molla Süleyman, Muhzır Molla Mustafa ve gayrihim.

Belge 14

Varak No : 03/b

Sicil Num : 02

Tarihi : 01. Zi'l-ka'de.1198

Konusu : Penbekereste Mahallesi'nden Ömer Beşe oğlu Mehmed'in, kendisine üç sene müddetle yaptığı hizmetin karşılığını alarak Arabacı Bektaş oğlu Musa'yı ibra ettiği.

Mahrûsa-i Bursa'da Penbekereste Mahallesi'nde sâkin sâbıkan Ada Karyesi sükkânından Mehmed bin Ömer Beşe nâm kimesne Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu râfi'u'l-kitâb Arabacı Musa bin Bektaş mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "mezbûr Musa ile bundan akdem beynimizde cârî ahz ü i'tâdan ve târîh-i kitâba gelince üç sene sebk eden hizmetimin ecr-i mislini da'vâ sudûrında iken beynimizi muslihûn tavassut idüb da'vâ-ı mezkûrımın fâriga olmak üzre beni mezbûr Musa ile elli guruş üzerine inşâ-i akd-i sulh eylediklerinde [Vr.no 04/a] ben dahi ber-minvâl-i muharrer sulh-i mezkûrı kabûl edüb bedel-i sulh-i mezkûr elli guruşu yedinden tamâmen ahz ü kabz edüb üç sene sebk eden hizmetin ecr-i misline ve on dokuz guruş kıymetli bir nukbe-i harîre ve yüz on beş teslîmden bâkî zimmetinde kırk guruşa mütâ'allıka âmmî-i da'vâdan mezbûr Musa'nın zimmetini ibra-i âmm-ı râfi'u'l-hısâm ile ibra ve iskât edüb ol dahi bana medfû' olan bedel-i sulh-i mezkûr elli guruşdan ve hâneme harc u sarf eylediği meblağdan ve bana teslîm eylediği anteri ve hinta ve piriç ve yağ ve

sâ'ir mûta'allıka âmme-i da'vâdan min-küllî'l-vücûh ahdihimâ âharın zimmetini ibra ve iskât edüb her birimizin ibrasını kabûl eyledik" dedikde gibbe't-tasdîki'ş-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi gurra-i zilka'deti'ş-şerîfe sene semân ve tis'în ve mi'ete ve elf. Fi hüccetihî men-lehü'l-izz ve'ş-şeref.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Tahta Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mahmed Ağa, Ahmed Efendi, Fahrü'l-Müderrisîni'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Kazıklı imam-ı sâbık[ı] Molla Mehmed, Tahtabaşı-zâde Molla Ahmed ve gayrihim.

Belge 15

Varak No : 04/a

Sicil Num : 01

Tarihi : 03. Zi'l-ka'de.1198

Konusu : Hasanağa Köylüsü Ahmed oğlu İbrahim'den haksız mülk talebinde bulunan Abdullah oğlu Dağlı Musa varislerine, böyle haksız taleplerde bulunmamalarının tenbih edildiği.

Mahrûsa-i Bursa kazâsına tâbi'Kete karyelerinden Hasanağa nâm karyede sâkin iken bundan akdem vefât eden Dağlı Musa bin Abdullah'ın verâseti zevce-i metrûkesi Levi Aişe bint-i Ahmed ve Gülistan bint-i Hüseyin nâm hâtunlar ile evlâdı Yahya ve Ümmihan ve Nebiye ve Aişe'ye inhisârı tahakkukından sonra mezbûr[ûn]dan Aişe ve Ümmihan ve Yahya Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de zikr-i âtı bir kıt'a bağa mutasarrıf olan işbu râfi'ü'l-vesîka İbrahim ibn-i Ahmed mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb karye-i merkûme kurbünde Mevzî Deresi'nde vâki' ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât bir kıt'a bağ mûrisimiz müteveffâ-yı mezbûr terekkesinden olub ba'd-ı vefât bizlere isâbet etmekle mezbûr İbrahim bağ-ı merkûma fuzûlî vâz'-ı yed eder su'âl olunub kasr-ı yedine ve bizlere teslîme tenbih olunmak matlûbumuzdur" didikde gibbe's-suâl mezbûr İbrahim cevâbında bağ-ı mahdûd-ı mezkûrı müteveffâ-yı mezkûr Musa'nın mülki olduğun ikrâr "lâkin bağ-ı mezkûrı zevce-i metrûkesi Saltana nâm Hâtun'un müteveffâ-yı mezbûrın zimmetinde olan mütekarır mehr-i mü'ecceli mukâbelesinde kibel-i Şer'den teslîm olunub mezbûre dahi ba'de'l-ahz bağ-ı merkûmı Arab Abullah nâm kimesneye semen-i ma'lûm makbûza bey' ve temlîk ü teslîm edüb ol dahi bana kırk gurus semen-i makbûza bey' ve temlîk ü teslîm edüb ben de ber-minvâl-i muharrer temlîk ve teslîm ve kabûl etmişdim" deyü def ile mukâbele edücek eserü'l-istintâk ve'l-inkâr dâfi'-i mezbûrdan def-i mezkûrına mutâbık beyyine taleb olındıkda udûl-i ricâl-i müslimîndan es-Seyyid Hüseyin bin İbrahim ve Hüseyin bin Mustafa nâm kimesneler [li-e]cli'ş-şahâde meclis-i Şer'a hâzırân olub eserü'l-işhâd "fi'l-hakîka bundan akdem vefât eden Dağlı Musa bin Abdullah'ın terekkesinden zevce-i metrûkesi Saltana nâm hâtunun mehr-i mü'eccelesi mukâbelesinde hudûd ve müştemilâtı ma'lûmumuz olan Mevzî Deresi'nde vâki' bir kıt'a bağı

kıbel-i Şer'den teslîm ol dahi ahz edüb ba'dehu bâğ-ı mezkûrı Arab Abdullah'a semeni olan makbûza bey' ol dahi müdde'î-i mezbûr İbrahim'e kırk guruşa bey' eylediği bizim ma'lûmımızdır biz bu husûsa bu vech üzere şâhidleriz şahâdet dahi ederiz" deyü her biri edâ-i şahâdet-i Şer'ıye eylediklerinde verese-i mezbûran dahi mezbûr İbrahim'in takrîr-i meşrûhı üzere oldığın ikrâr etmeleriyle mûcebiyle müdde'ıyyûn-i mezbûrdan bî-vech mu'ârazadan men'-birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis min Zi'l-ka'deti's-şerife sene semân ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Tahta Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Ahmed Efendi, Fahrü'l-Müderrisîni'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi ve gayrihim.

Belge 16

Varak No : 04/a

Sicil Num : 02

Tarihi : 03. Zi'l-ka'de.1198

Konusu : Çekirge Mahallesi'nden merhum Abdullah oğlu Hüseyin vârislerinin Karaağaç mevkiinde bulunan bağlarına haksız olarak el koymuş olan Matosu ve Mebram isimli hristiyanlara bu bağdan el çektirileterek, mülkûn sahiblerine iâde edildiği.

Mahrûsa-i Bursa'da fenâsında Çekirge nâm mahallesinde sâkin iken bundan akdem vefât eden Hüseyin bin Abdullah'ın verâseti zevce-i metrûkesi Aişe nâm Hâtun ile sulbî oğulları Süleyman ve Halil'e isâbet edüb kable'l-kisme mezbûre Aişe dahi fevt olub verâseti sadrî oğulları mezbûrân Süleyman ve Halil ile sadriye kızları Hanım ve Zeyneb'e münhasıra ba'dehu Halil dahi fevt olub verâseti karındaşları mezbûrûna isâbet edüb ve tashîh-i mes'alesi be-tarîki'l-münâsaha iki yüz seksen sekiz sehinden itibâr olunub sihâm-ı mezkûreden iki yüz otuz sehimi li-ebeveyn karındaşı mezbûr Süleyman'a [Vr.no 04/b] ve yirmi dokuzar sehmi li-ümm kız karındaşına ki, mezbû[re]tân Hanım ve Zeyneb'e isâbeti tahakkukdan sonra işbu bâ'isi'l-vesîka mezbûr Süleyman ve Hanım ve Zeyneb Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de zikr-i âti bir kıt'a bâğa ber-vech-i iştirâk Matusu veled-i Abram nâm zimmî ile müşteriki Mebram bint-i Şukker nâm nasrâneye muvâcehesinde da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb "Çekirge kurbünde Karaağaç nâm mahalde vâki' etrâf-ı erba'adan Lelebici ve Kubbeli ve Aşçı bâğları ve tarîk-ı âmm ile mahdûd iki buçuk dönüm bâğ müteveffâ-yı evvel Hasan'ın mülk olub ba'de vefât terekesinden sâlifü'z-zikr tahrîr olunduğu vech üzere bizlere isâbet ve intikâl etmiş iken ve Boran Hatves zimmî ve Mebram nâm nasrâniye bâğ-ı merkûma bi-gayr-i hak fuzûli zabt ve tasarruf ederler. Su'âl olunub kasr-ı yedlerine tenbîh ve bizlere teslîme tenbîh olunmak matlûbumuzdur" dedikde gibbe's-suâl mezbûrân cevâblarında târîh-i kitâbdan altı sene mukaddem işbu hâzıra-i bi'l-meclîs Fatıma bint-i nâm hâtundan ale'l-iştirâk yüz dosan beş guruş semen-i makbûz bey' ü iştirâ edüb mezbûrânın verâsetlerini inkâr etmekle

müdde'ıyyûn-ı mezbûrûdan müdde'âsına mutâbika beyyini matlûb olundukda udûl ve ricâl-i müslimînden Abdullah ibn-i Ahmed ve Mustafa ibn-i İbrahim nâm kimesneler li-ecli's-şahâde meclis-i Şer'a hâzırân olub istişhâd olundıklarında "fi'l-hakîka Çekirge kurbünde Karaağaç demekle arîf mahalde hudûd ve müstemilât ma'lûmumuz olan iki buçuk dönüm mikdârı bir kıt'a bâğ zikr olunduğı [gibi] müteveffâ-yı evvel Hüseyin bin Abdullah'ın olub ba'd-ı vefât terekesinden zikr olunduğı vech üzre müdde'ıyyûn-ı mezbûrûn Süleyman ve kız karındaşları Hanım ve Zeyneb'e bi'l-irsi's-Şer'î isâbet ve intikâl eylediğı bizim ma'lûmumuzdur biz bu husûsa bu vech üzre şahidleriz, şahâdet dahi ederiz" deyü her biri edâ-i şahâdet-i Şer'ıye eylediklerinde gibb-ı ri'âyet-i şirâ'bet -i şerâ'it 'l-kabûl bâğ-ı mahdûd-ı mezkûrı müdde'ıyyûn ve mezbûrûna iki yüz seksen sekiz sehim itibâriyle iki yüz otuz sehim mezbûr Süleyman'a ve yirmi dokuz[ar] sehim mezbûretân Hanım ve Zeyneb'in tasarruflarına mezbûrân Matusu zimmî ve Mebram nâm nasrâniyenin bâğ-ı merkûmdan kasr-ı yedine tenbîh-birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis min Zilka'de sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Tahtabaşı Molla İsmail, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Ahmed Efendi, Muhzır Ahmed Ağa Reî'sü'l-Küttâb İmam-zâde es-Seyyid Said Efendi ve gayrihim.

Belge 17

Varak No : 04/b

Sicil Num : 01

Tarihi : 7. Zi'l-ka'de. 1198

Konusu : Süleyman ve Hanım ve Zeyneb [ve] İnbâ Salih isimli kimselere ait üzüm bağı, Matusu veled-i Abram nam zimmi ve Mebram bint-i Şukker nam Nasrani tarafından işgal edilmiş olup, kullandıkları dönemin borcunu ödeyerek iadeleri sonucunda birbirlerini ibra ettikleri.

Mahrûsa-i Bursa'da sükkânından Süleyman ve Hanım ve Zeyneb [ve] İnbâ Salih nâm kimesneler Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr'de işbu hâmilî'r-rakîm Matusu veled-i Abram nâm zimmî ve Mebram bint-i Şukker nâm nasrâniye muv[â]cehelerinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "bundan akdem mezbûrânın fuzûlî zabt ve tasarruflarında olan Çekirge kurbünde Karaağaç pınarında ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müstemilât iki buçuk dönüm mikdârı mülk bâğ ba'de'd-da'vâ bi-izni's-Şer'î istihkâk yedlerinden nez' ve bizlere teslîm olınub lâkin altı sene bâğ-ı mezkûrın üzimini ahz etmeleriyle da'vâ sudûrında iken beynimize muslihûn tavassut edüb sinîn-i merkûmede aht eyledikleri üzimin semeni olmak üzre otuz beş guruş üzerine bizleri inşâ-i akd-i sulh eylediklerinde bizler dahi ber-minvâl-i muharrer sulh-i mezkûrı ba'de'l-kabûl edüb bedel-i sulh-i mezbûr otuz beş guruş mezbûrân yedinden tamâmen ahz ü

kabz edüb beynimizde bi-kaderi'l-hısas iktisâm eyledik. Fî-mâba'd sinîn-i mezkûrede bâğ-ı merkûmdan hâsıl olan üzime ve semenine müta'allk âmme-i da'vâdan mezbûrânın zimmetini ibra-i âmme-i rafi'i'l-hisâm ile ibra ve iskât edüb mezbûrân dahi bizlere medfû' olan bedel-i sulh-i mezkûrdan bizim zimmetimizi ibra ve iskât edüb her birimiz âharın ibrasını kabûl eyledik" didiklerinde gibbe't-tasdîki'ş-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' min Zi'l-ka'de sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Tahtabaşı Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Ahmed Efendi, Fahrü'l-Müderrişini'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Muhzır Ahmed Ağa ve gayrihim

Belge 18

Varak No : 04/b

Sicil Num : 02

Tarihi : 06.Şevvâl.1198

Konusu : Orhangazi Mahallesi'nden merhum Abdullah oğlu Mustafa'nın borcunu ödeyebilmek için, varislerinin, Yalaklı Köyü'nde bulunan bir dut bahçesine el koymuş olan Hacı Mustafa'ya bu bahçeyi sattıkları.

Mahrûsa-i Bursa'da Orhangazi tâbe serâhu hazretlerinin mahallesinde sâkine iken bundan akdem vefât eden Mustafa bin Abdullah'ın verâseti zevce-i metrûkesi Hatice bint-i Abdullah nâm Hâtun ile sulbî oğlu İbrahim'in sulbî kebîr oğlu [Salih] ve sulbiye kebîre kızı Aîşe nâm hâtuna münhasıra ve tashîh-i mes'eleleri bi-hükmi'l-ferâ'iz sekiz sehimden i'tibâr olunub sihâm-ı mezkûrdan bir sehim zevce-i mezbûre Hatice'ye ve üç sehim dahi mezbûr Salih'e ve dört sehim dahi mezbûre Aîşe'ye isâbeti tahakkukdan sonra zikr-i âtî bir kıt'a mülk tut hadîkasına vâzi'u'l-yed olan işbu bâ'isi'l-vesîka el-Hâcc Mustafa ibn-i nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr- kelâm edüb "mûrisimiz müteveffâ-yı mezbûr mahrûsa-i mezbûr kazâsına tâbi'Yalaklı Karyesi hudûdı dâhinde [Vr no 05/a] vâki' lede'l-ahâlî ma'lûmü'l-hudûd ve'l-cîrân tahmînen altı dönüm mikdârı eşcârî mülk bir kıt'a tut hadîkası ile'l-vefât mülk ve terekesinden olub lâkin müteveffâ-yı mezbûrın mahrûsa-i mezbûre Şerefeddinpaşa Mahallesi mihrâbına mevkûfe nukûdından zimmetinde iki yüz guruş deyni olmağla hadîka-i mezkûreyi müteveffâ-yı mezbûrın düyüniyçün hâl-i sağîrinde noksân semen-i mislî ziyâde etmekle hisse-i irsiye-i şâyi'ami bundan akdem mezbûr el-Hâcc Mustafa'dan talep ve da'vâ sudûrında oldığımda beynimizde münâza'ât-ı kesîre vâki' olmuşdı. El-hâletü hâzihî bâ-vasâtat-ı muslihîn da'vâ-yı mezkûrîmdan beni mezbûr el-Hâcc Mustafa ile yirmi beş guruş üzerine inşâ-i akd-i sulh eylediklerinde ben dahi sulh-ı mezkûrî ba'de'l-kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı merkûm yirmi beş guruş mezbûr el-Hâcc Mustafa yedinden tamâmen ahz ü kabz iyledim. Fî-mâba'd hadîka-i mahdûd-ı mezkûrda olan sihâm-i mezkûr mücebince hisse-i irsiye-i şâyi'ama

müte'allika âmme-i da'vâ ve mutâlebât ve kâfiye-i ey mân ve muhâsamâtdan ben el-Hâcc Mustafa'nın zimmetini ibra-i âmm-ı kâtı'ı'n-nizâ' ve râfi'i'l-hısâm ile ibra ve ıskât eylediğimde ol dahi bana medfû' olan bedel-i sulh-i mezkûr yirmi beş guruşa müte'allika da'vâdan benim zimmetimi ibra ve ıskât ve her birimiz âharın ibrasını kabûl eyledik" didikde gıbbe't-tasdîkı'ş-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâdis min Şevvâli'l-mükerrem sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Zührü'l-küttâb Ahmed Efendi, Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi, Zübdetü'l-Müderrişini'l-Kirâm Hâce-zâde es-Seyyid Mahmud Efendi, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Ser-Tahta Molla Süleyman, Muhzır Karabıçak Abdullah ve gayrihim.

Belge 19

Varak No : 05/a

Sicil Num : 01

Tarihi : 26.Şevvâl.1198

Konusu :Orhangazi Mahallesi'nde vefât eden Abdullah oğlu Mustafa varislerinden Salih ve Aişe'nin, babalarından kalan bir katır ve ba'zı eşya üzerindeki anlaşmazlıktan dolayı birbirlerini ibra ettikleri.

Mahrûsa-i Bursa'da Orhangazi aleyhi'r-rahmeti'l-bârî hazretlerinin mahallesi sükkânından iken bundan akdem vefât eden Mustafa bin Abdüllah'ın verâseti zevce-i metrûkesi Hadice bint-i Abdullah nâm hâtun ile sulbî oğlu İbrahim'in sulbî oğlu Salih ve sulbiye kızı Aişe nâm hatuna münhasıra ve tashîh-i mes'eleleri bi-hükmi'l-ferâ'iz sekiz sehimden itibâr olunub sihâm-ı mezkûreden bir sehim zevce-i mezbûre Hadice'ye ve üç sehim dahi mezbûr Salih'e dört sehim dahi mezbûre Aişe'ye isâbeti tahakkukdan sonra mezbûr Salih meclîs-i Şer'-i kavîm-i vâcibi't-tekrîmde ma'rifeti'z-zât ammesi işbu bâ'is'l-vesîka mezbûr Aişe mahzarında ikrâr u takrîr-i kelim edüb "mûrisimiz müteveffâ-yı mezbûrun terekesinden yetmiş guruş kıymetli bir dişî bârgir ve indimizde adedi ma'lûmım olmayan ma'lûmü'l-mikdâr ba'zı eşyâsını mezbûre Aişe hâl-i sagîrinde ketm ü ihkâk etmişdi deyü bundan akdem müceb-i Şer'î taleb da'vâsında olduğumda ol dahi husûs-ı mezkûr külliyyen inkâr etmekle ben müdde'âmı bir vechile beyâna kâdir olmadığım ecilden beynimizde muslihûn tavassut edüb da'vâ-yı mezkûrımın fâriğa olmak üzere bizi mezbûre Aişe Hâtun ile on beş guruş üzerine inşâ-i akd-i sulh eylediklerinde ben dahi sulh-i mezkûr ba'de'l-kâbul ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûr on beş guruş mezbûre yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd müteveffâ-yı mezbûr Mustafa'nın cemî' terekesinden sihâm-ı mezkûre mücebince kalîl ü kesîr hisse-i irsiyeme müta'allık âmme-i da'vâ ve mutâlebât ve kâfiye ey mân ve muhâsamâtdan ben mezbûre Aişe hâtunun zimmetini ibra'-i âmm ve kâtı'u'n-nizâ' ve râfi'u'l-hısâm ile ibra ve ıskât eylediğimde ol dahi bana medfû' olan bedel-i sulh-i mezkûr on beş guruşa müta'allika da'vâdan benim zimmetimi ibra ve ıskât ve her birimiz âharın ibrasını kabûl eyledik" dedikde

gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-ısrın min Şevvâli'l-mükerrerem sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Fahrû'l-küttâb Ahmed Efendi, İshak-zâde Mehmed Nureddin Efendi,. Ser-Muhzırân Mehmed, Ser-Tahta Molla İsmail, Muhzır Karabacak Abdullah ve gayrihim.

Belge 20

Varak No : 05/a

Sicil Num : 02

Tarihi : 09.Zi'l-ka'de.1198

Konusu : Mehmed oğlu Hüseyin'in, Sırma Köyü'nde, Bolulu Abdullah oğlu Ahmed tarafından büyük tüfek kurşunuyla ve gündüz öldürdüğünün anlaşıldığı.

Mahrûsa-i Bursa âmmiye ve hâssa Beytû'l-mâl Emîni Ahmed Ağa ibn-i el-Hâcc Mehmed Ağa Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de mahrûsa-i mezbûr kazâsına tâbi` Hazret-i Emîr kuddise sırrahu'l-hatîr hazretlerinin vakf-ı şerîfi farrâşından Sırma nâm karye ahâlîsinden işbu ashâbü'l-kitâb Salih bin Ali ve Ali ibn-i İbrahim ve Mehmed bin İbrahim ve İbrahim bin Abdullah ve İbrahim bin Abdurrahman ve Hüseyin bin Mustafa ve Bekir bin Hüseyin bin Mehmed ve sâ'irler mahzarlarında üzerlerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb "târîh-i kitâbdan kırk gün mukaddem karye-i mezbûr kurbünde ezân istimâ` olunur mahalde Hüseyin bin Mehmed nâm kimesneyi bi-gayr-i hak amden kebîr tüfenk kurşunuyla [Vr.no 05/b] sol tarafından darb ve tE'sîrinden nâşi katîlen fevt olmağla su'âl olunub kassâme ve diyetin karye-i merkûme ahâlîsinden aliverilmek matlûbumdur" dedikde gıbbe's-su'âl mezbûrundan her biri cevâblarında "fi'l-hakîka katîl-i merkûm Hüseyin bin Mehmed nâm kimesneyi târîh-i mezbûrda nehâren kebîr tüfenk kurşunuyla sol tarafından Bolı Kasabası'ndan karye-i merkûmede misâfireten sâkin gâ'ib-i ani'l-meclîs Ahmed bin Abdullah nâm kimesne darb ü cerh ve katîl etmişdir" deyü ve defile mukâbele edicek dâfi'-i mezbûrundan dâfi'-i mezkûrlarına mutâbık beyyine taleb olundıkda udûl ve ricâl-i müslimînden Buğas Karyesi'nden Osman ibn-i Mehmed, diger Osman bin Ali nâm kimesneler li-ecli's-şahâde meclis-i Şer'a hâzırân olub istîşhâd olındıkda her biri cevâblarında "târîh-i kitâbdan kırk gün mukaddem Sırma nâm karyede Hüseyin bin Mehmed nâm kimesneyi nehâren Bolı Kasabası'nda Ahmed bin Abdullah nâm kimesne kebîr tüfenk kurşunuyla sol tarafından darb ve cerh ve katîl eylediği bizim ma'lûmumuzdur. Biz bu husûsa bu vech üzre şahidleriz, şahâdet dahi ederiz" deyü her biri edâ-i şahâdet-i Şer'îye eylediklerinde ba'de't-tasdîk ve't-tezkiye şahâdetleri makbûle olmagın mücebiyle müdde'î-i mezbûr Ahmed Ağa bî-vech-i Şer'î mu'ârazadan men'-birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tâsi' min Zilka'de sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : es-Seyyid Mahmud Ağa ibn-i Ali Ağa, Ahmed Efendi el-Küttâb, Fahrû'l-Müderrişini'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Ser-Tahta Molla Süleyman, Muhzır Molla Ahmed ve gayrihim.

Belge 21

Varak No : 05/b

Sicil Num : 01

Tarihi : 07. Zi'l-ka'de.1198

Konusu : Daye Hâtun Mahallesi ahâlîsinden İbrahim kızı Zeyneb için, kendisini boşayan eşi Mehmed oğlu Molla Hasan üzerine nafaka bağlandığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Dâye Hâtun Mahallesi sâkinelerinden ma'rifeti'z-zât işbu bâ'isi'l-vesîka Zeyneb bint-i İbrahim nâm Hâtun Meclis-i Şer'-i Enver'de zevc-i mutallıklı Molla Hasan bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb bundan akdem zevcim mezbûr ile zevciyyet beynimizde kâ'ime iken mezbûrun firâşından hâsıl hâlâ batnımda hamlim olub vaz'-ı hamile edinceye değin kadr-i kifâye nafaka farz u takdîr buyurulmak matlûbumdur dedikde hâkim-i mevki'-ı sard-ı kitâb-ı tûbâ-leh ve hüsn-i me'âb fazîletlü efendimiz hazretleri dahî mezbûr Molla Hasan üzerine bi't-terâhî târîh-i kitâbdan beher yevm dörder para nafaka farz u takdîr buyurub meblağ-ı mefrûz-ı mezkûrı harc u sarfına lede'l-îcâb istidâneye ve vakt-i zaferde mezbûr Molla Hasan üzerine rücû'â mezbûre Zeyneb hâtuna izin-birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' min Zi'l-ka'deti'ş-şerîfe sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ahmed Efendi, Fahrû'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi, Re'îsü'l-Küttâb İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Ser-Tahta Molla İsmail, Ketebebaşı oğlu Molla Ahmed.

Belge 22

Varak No : 05/b

Sicil Num : 02

Tarihi : 20. Zi'l-ka'de.1198

Konusu : Manastır Mahallesi'nden Ali kızı Hediye ile Ahmed oğlu Molla Abdülhadi'nin boşandıkları.

Mahrûsa-i Bursa hısnı dâhilinde Manastır Mahallesi'nde sâkine Hediye bint-i Ali nâm Hâtun tarafından ikrâra ve zimmetini ibraya vekîl olduğu zât-ı mezbûreyi bi'l-ma'rifeti'ş-Şer'iyye ârifân Mehmed Aziz Molla ibn-i Mahmud Efendi ve Halid Efendi ibn-i İsmail nâm kimesneler

şahâdetleriyle sâbit ü sübût vekâletine hükm-i Şer'î lâhik olan işbu Molla Zeynel Abidin ibn-i Ali Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu râfi'ü'l-vesîka zevc-i mutallık es-Seyyid Molla Abdülhadi ibn-i Ahmed mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "mezbûr Molla Abdülhadi yüz guruş mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle zevcim olub târîh-i kitâbdan üç gün mukaddem beni tatlık etmekle zimmetinde mütekarrır ve ma'kûdun-aleyh olan yüz guruş mehr-i mü'eccel ile min ciheti'l-karz zimmetinde olan yirmi beş guruş alacağım ve nafaka-i iddet-i ma'lûme ve me'net-i süknâ mukâbelesinde yüz yirmi guruş kıymetli bir aded Kelâm-ı Kadîm zevcem mezbûrun yedinden ahz ü kabz edüb sâlifü'z-zikr mehr-i mü'eccelim ve nafaka-i iddet-i ma'lûmem ile me'net-i süknâm ve yirmi beş guruş alacağım ve târîh-i kitâba gelince hukûk-ı zevciyete ve beynimizde cârî ahz ü itâyâ müte'allık âmme-i da'vâ ve mutâlebât ve kâffiye eymân ve muhâsamâtdan ahdihimâ âharın zimmetini ibra-i âmm-ı râfi'ü'l-hisâm ile ibra ve ıskât edüb ibra-i mezkûrî her birimiz âharın ibrasını kabûl eyledik" dedikde gibbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-işrîn min Zi'l-ka'deti's-şerîfe sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Kâtib-i bâb Ahmed Efendi mahdûmı es-Seyyid Mehmed Said Molla Efendi, Fahrü'l-Müderrişini'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Kenan-zâde Mehmed Ağa, Çûkadâr-zâde el-Hâcc Hüseyin Ağa, Kazzâz es-Seyyid Mehmed Emin Çelebi ve gayrihim.

Belge 23

Varak No : 06/a

Sicil Num : 01

Tarihi : 11. Zi'l-ka'de.1198

Konusu : Selçukhatun Mahallesi'nden Mustafa kızı Hanife ile Mehmed bin Ali'nin boşandıkları.

Mahrûsa-i Bursa'da Selçuk Hâtun Mahallesi sâkinelerinden ma'rifeti'z-zât Hanife bint-i Mustafa nâm Hâtun Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr'de zevc-i mutallık işbu râfi'ü'l-vesîka Ali bin Mehmed mahzarında bi-tav'ihâ ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "bundan akdem mezbûr Ali bin akçe mehr-i mü'evccel tesmiyesiyle zevcim olub târîh-i kitâb günü beni bâyinen tatlık etmekle mezbûrın zimmetinde ma'kûdun-aleyh olan meblağ-ı merkûm ile ve mehr-i mezkûrem ile nafaka-i iddet-i Şer'iyem ve me'net-i süknâm mukâbelesinde dahi on guruş ki, cem'an sekiz guruş (!?) yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd mehr-i mü'eccel-i mezkûrem ile nafaka ve iddet-i Şer'iyem ve me'net-i süknâm ve târîh-i kitâba gelince beynimizde cereyân eden ahz ü itâ ve mu'amelât-ı şeb-tâba müte'allık âmme-i da'vâ ve mutâlebât ve kâffe-i eymân ve muhâsamâtdan ben mezbûr Ali'nin zimmetini ibra-i âmm ve râfi'ü'l-hisâm ile ibra ve ıskât eylediğimde ol dehi benim zimmetimi ibra ve ıskât ve her

birimiz âharın ibrasını ve kabûl eyledik” dedikde gibbe't-tasdîkî's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî` bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdî aşer min Zi'l-ka'deti's-şerîfe sene semân ve tis'in ve mi'e ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Tahta Süleyman Çelebi, Fahrü'l-küttâb Ahmed Efendi, Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi, Fahrü'l-Müderri'sîni'l-Kirâm es-Seyyid Mehmed Said Efendi ve gayrihim.

Belge 24

Varak No : 6/a

Sicil Num : 02

Tarihi : Yok

Konusu : Karacaali Mahallesi'nde, Serkiz ve Karabet isimli şahısların tasarrufunda olan bir vakıf mülkûn bitişiğine sonradan bina yapan Ohannes'in bu binasının yanındaki binaya verdiği zararlarının önlenmesi.

Husûs-ı âti'z-zikrin mahallinde keşf ü tahrîri iltimâs olunmağın savb-ı Şer'-i enverden me'zûnen irsâl olunan kitâb bâbında Mevlânâ Mehmed Nureddin Efendi ve Mi'mâr-ı Hâssa Kâ'im-makâmı es-Seyyid el-Hâcc Hüseyin Ağa ile mahrûsa-i Bursa'da Karacaali Mahallesi'nde vâkî` zikr-i âti bir bâb vakf menzile varılıb zeyl-i sahîfede muharrerü'l-esâmi bî-garaz müslimîn huzûrlarında vakf-ı mezbûrın hâlâ bi'l-fi'il mütevellîsi olan el-Hâcc Mustafa Ağa hazır olduğu hâlde lede'l-ahâ[li] akd-i meclîs-i Nebvî eyledikde menzil-i mezkûra mutasarrıfûn olan işbu hâmilî's-sifr Serkiz Tabarfam ve Karabet veled-i Bedos nâm zimmîler meclîs-i ma'kûd-ı mezkûrda câr-ı mülâhikı Ohannes veled-i Yanos nâm zimmî muvâcehesinde her biri üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb “mesfûr Ohannes hâlâ taht-ı tasarrufımızda olan menzil-i mezkûra muttasıl müceddeden binâ ihdâs eylediği, muhaddes menzilin tabaka-i ulyâsında üç aded pencere tabaka ve vustâsında iki aded pencereleri işbu menzil-i mezkûrımızın derûnında müstakarr-ı nisvân olan mevâzi'nin rü'yet ve mu'âyene olunub havâlesi olmağla cânib-i Şer'den ba'de'n-nazar mesfûr Ohannes zimmînin havâle-i mezkûresi ve zararını men' ü def' olınmak matlûbımdır, matlûbımızdır” didikdelerinde kâ'im-makâm-ı mezbûr ve sâ'ir bî-garaz müslimîn ile merkûmin binâ ve ihdâs eylediği câr-ı dâğından müdde'î-i mezkûrın menziline nazar olındıkda bâlâda tahrîr olunan beş aded penceresinden dahi müdde'î-i mesfûrın kadîm menziline makarr-ı nisvân olan mevâzi'ı mu'âyene ve müşâhede olunub havâlesi olduğu zâhir ü nümâyân olmağla lâkin mesfûr Ohannes zimmînin beş aded pencerelerinden tabaka-i vüstâda olan iki aded pencereden kenârında olan bir penceresi kadîm olmağla havâle ile zararı def' ve havâle ve camları dahi sağır cam olmak üzere ba'de's-sebt ve tabaka-i ulyâda olan üç pencereden kenâr ta'bir olunur penceresin mesfûr Ohannes zimmî kendi rızâsıyla kerpiç divâr ile yapmak üzere be-leb eylediğini üç aded muhaddes olan

pencerelerinin külliyyen mazarratlarını kerpiç ile divâr etmek üzere be-leb eyledinği mevlâna-yı mezbûr mahallinde ketb ve tahrîr ba'dehu ma'an ba's olınan ümenâ-i Şer' ile meclîs-i Şer'a gelüb alâ vukû'ati'n-nihâde ve tefhîm etmegin mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu.

Şuhûd-ı Hâl : Yok

Belge 25

Varak No : 6/a

Sicil Num : 03

Tarihi : 13. Zi'l-ka'de.1198

Konusu : Seyyid İbrahim oğlu Seyyid Abdullah'ın Ahmedpaşa Mahallesi'nde bulunan bir mülkünü içindekilerle beraber Mustafa kızı Zeyneb'e sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Ahmedpaşa Mahallesi'nde sâkin es-Seyyid Abdullah Abdülgaffar ibn-i es-Seyyid İbrahim Meclis-i Şer'-i Enver'de işbu bâ'isi'l-vesîka Zeyneb bint-i Mustafa nâm Hâtun mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına değın silk-i mülkümde münselik olub mahalle-i mezbûrda vâki' etrâf-ı erba'adan Kara Ahmed ve Ali Göde ve es-Seyyid Ahmed menzilleri ve tarîk-ı hâss ile mahdûd iki beyt-i ulvî ve bir beyt-i süflî ve bir hamam ve bir câmekân ve bir aşhâne ve bir firun ve bin mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyı müştemil bir bâb mülk menzilimi be-cümleten e't-tevâb.î ve'l-levâhık ve kâffeten el-menâfi' ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûr Zeyneb Hâtun'a iki yüz kırk guraşa bey' ve temlik ü teslîm eyledigimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı mezbûrı müşteriye-i merkûme yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûre Zeyneb Hâtun'un mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarraf olsun" didikde gıbbe't-tasdik'i-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis aşera min Zi'l-ka'deti's-şerîfe sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Muhzırbaşı Mehmed Ağa, Berber Süleyman Beşe, Kaşıkçı el-Hâcc Mustafa Ağa, el-Hâcc Said Ağa, Tahtacı Süleyman Çelebi, Muhzır Ahmed Çelebi ve gayrihim.

Belge 26

Varak No : 6/a

Sicil Num : 04

Tarihi : 03 Zi'l-ka'de.1198

Konusu : Karışeyh Mahallesi'nden Hasan kızı Emine ile Mustafa oğlu Abdullah'ın boşandıkları.

Mahrûsa-i Bursa'da Karaşeyh Mahallesi'nde sâkin ma'rifeti'z-zât Emine bint-i Hasan nâm Hâtun Meclis-i Şer'i Hatîr-i Lâzîmü't-Tevkîr'de zevc-i muhâlli'ı işbu bâ'isi'l-kitâb Abdullah bin Mustafa mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "mezbûr Abdullah altı bin akçe mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle zevcim olub beynimizde hüsn-i zind-gânî olmayub ben hal'a tâlibe ve mufârakata râğibe oldığım ecilden zimmetinde mütekarrır ve ma'kûdun-aleyh olan altı bin akçe mehr-i mü'eccel ve nafaka-i iddet-i ma'lûmem üzerine ve ammâ me'net-i sükrâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr ile muhâla'a-i sahîh-i Şer'îye ile muhâla'a oldığımda ol dahi ber-minvâl-i muharrer hal'-i mezkûrı kabûl edüb ibra-i mezkûrı her birimiz kabûl eyledik" didikde gibbe't-tasdîki's-Şer'î mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis min Zi'l-ka'deti's-şerîfe sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Tahta Molla Süleyman, Muhzırbaşı Mehmed Ağa, es-Seyyid Mehmed Said Efendi, es-Seyyid Ahmed Efendi

Belge 27

Varak No : 06/b

Sicil Num : 01

Tarihi : 05. Zi'l-ka'de.1198

Konusu : Sultanorhan Mahallesi'nden Mustafa kızı Zeyni'ye nafaka bağlandı.

Mahrûsa-i Bursa'da Merhûm Sultan Orhan Mahallesi'nde sâkine mu'arrefetü'z-zât bâ'isi'l-vesîka Zeyni bint-i Mustafa nâm Hâtun Meclîs-i Şer'i Şerîf-i Enver'de zevc-i sâbıkı es-Seyyid Alican Efendi ibn-i el-Hâcc Mustafa Efendi mahzarında takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm edüb "mezbûr es-Seyyid Alican Efendi ile zevciyyet beynimizde kâ'ime iken mezbûrun firâşından hâsil ve benden mütevellid oğlum es-Seyyid Ahmed Necib için babası merkûm üzerine kadr-ı kifâye nafaka farz u takdîr buyurulmak matbûbumdur" dedikde ba'de't-tasdîk hâkim-i kâsim ve'l-ecnâb efendi hazretleri dahi bi't-terâzî ahî-i sagîr-i mezbûr için babası mezbûr üzerine târîh-i kitâbdan beher yevm yirmi beş akçe nafaka ve kisve bahâ farz u takdîr buyurub meblag-ı makrûz-ı mezkûrı harc u sarfa ve lede'l-hâce istidâneye ve vakt-i zaferde rücû'a vâlidesi ve hâzinesi mezbûre Zeyni bint-i Mustafa nâm hatuna izn-birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis min Zi'l-ka'de sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Ahmed Efendi, es-Seyyid Mehmed Said Efendi el-Müderrişîn, Ser-Tahta Molla Süleyman, Muhzır Ahmed Çelebi ve gayrihim.

Belge 28

Varak No : 06/b

Sicil Num : 02

Tarihi : 15.Şa'bân.1198

Konusu : İzmirli-zade Hacı Mustafa oğlu Seyyid Hacı Mehmed'in tasarruf ettiği vakıf arâzinin, merhum Abdurrahim oğlu Mehmed Emin'e aid olduğunun anlaşılmasıyla; Mehmed Emin'in, kendi rızasıyla Seyyid Hacı Mehmed'e sattığı.

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde ketb ü fasl-ı hasmiyçün şeref-nişân-ı sudûr eden fermân-ı celîlü's-şândan sonra mahrûsa-i mezbûrda Mehmed Emin ibn-i Abdurrahim nâm kimesne Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de zikr-i âti bir bâb vakf menzile vâzı'u'l-yed olan İzmirli-zâde es-Seyyid el-Hâcc Mehmed ibn-i el-Hâcc Mustafa mahzarında üzerine da'vâ menzil-i mezkûrun kâ'im-makâm-ı mütevellîsi Mehmed nâm kimesne hâzır olduğu hâlde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb "mahrûsa-i mezbûre mahallâtından Abdalmehmed Mahallesi'nde vâki' etrâf-ı erba'adan Tavukcu zevcesi Fatıma Hâtun menzili ve Şekûroğlu menzili ve el-Hâcc Mehmed menzili ve eski yeni hammâm ve tarîk-ı âmm ile mahdûd ve âsitâne-i aliyye[de] medfûn Kethüdâ Hasan Vakfı'ndan olup bi'l-icâreteyn bâ-temessük bir bâb menzile babam Abdurrahim vâlidesi Hadice bint-i Hüseyin nâm Hâtun mutasarrıfe olup ba'd-ı vefât menzil-i merkûm bâ-ümm mezbûr Abdürrahim'e intikâl-i âdî ile intikâl etdikden sonra ol dahi diyâr-ı âhara gidüb vefât etmekle menzil-i mezkûr babam müteveffâ-yı mezbûrun fevtinden hisse bana intikâl etmekle mezbûr es-Seyyid el-Hâcc Mehmed menzil-i merkûma fuzûlî ve bi-gayr-i hak vaz'-ı yed eder. Su'âl olunub hisse yedime ve bana teslîme sebt olunmak matlûbumdur" dedikde gıbbü's-suâl mezbûr es-Seyyid el-Hâcc Mehmed Ağa cevâbında "müdde'î-i mezbûrun sâlifü'z-zikr büyük vâlidesi Hadice bint-i Hüseyin nâm Hâtun Hasan Kethüdâ Vakfı'ndan olup bâ-temessük bi'l-icâreteyn mahalle-i merkûmede vâki' bir bâb menzil-i merkûma mutasarrıf iken sadrî kebîr oğlu mezbûr Abdurrahim fevt olup ba'd-ı vefât mezbûre Hadice dahi bilâ-veled fevt olmağın menzil-i mezkûr mahlûl olup cânib-i vakıfdan yüz gurus beled mukâbelesinde bana tefvîz ve yedime temessük i'tâ olunmagla be-hak vaz'-ı yed ederim" dedikde müdde'î-i mezbûr Mehmed Emin'in ber-minvâl-i muharrer takrîr-i meşrûh üzre büyük vâlidesi mezbûre Hadice vefât etdikden sonra babası Abdurrahim ibn-i Ahmed hâl-i hayâtda olduğuna beyyine taleb olundukda udûl ve isrâr-ı ricâl-i müslimînden el-Hâcc İsmail Efendi ibn-i Mehmed Efendi ve Molla İsmail bin Ahmed nâm kimesneler li-ecli's-şahâde meclîs-i Şer'a hâzırân olup istişhâd olundukda "fi'l-hakîka işbu müdde'î-i mezbûr Mehmed Emin'in büyük vâlidesi Hadice bint-i Hüseyin nâm Hâtun mahalle-i mezbûrda sâkine olup vefât etdikden sonra sadrî kebîr oğlu Abdurrahim bin Ahmed hâl-i hayatında olduğu bizim ma'lûmumuzdur. Biz bu husûsa bu vech üzre şâhidleriz, şahâdet dahi ederiz" düyü her biri edâ-i şahâdet-i Şer'iyye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şahâdetleri makbul olmagın mücebiyle menzil-i merkûmdan mezbûr es-Seyyid el-Hâcc Mehmed'in kars-ı yedine müdde'î-i

mezbûr Mehmed Emin'e intikâl-ı âdî üzere teslîme tenbîh mezbûr Mehmed Emin meclîs-i mezkûrda î'âde-i kelâm edüb menzil-i mezkûrı kendi hüsn-i ihtiyârıyla mezbûr es-Seyyid el-Hâcc Mehmed'e yüz yirmi guruş bedel-i makbûza ferâğ ve tefvîz edüb ol dahi ber-minvâl-i muharrer tefvîz ve kabûl etmegin mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Min gurre-i Şa'bâni'l-mu'azzam sene semân ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Emîn-i Beytül-mâl Ahmed Ağa, Fahrül-küttâb Ahmed Efendi, Fahrül-küttâb Mustafa Efendi, Fahrül-Müderrişini'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi, ve gayrihim.

Belge 29

Varak No : 06/b

Sicil Num : 03

Tarihi : 15.Zi'l-ka'de.1198

Konusu :Hace Mehmedkaramani Mahallesi'nden Kobes veledi Kapril'inSüleyman kızı Emetullah'a olan borcunu taksitle ödeyeceği.

Mahrûsa-i Bursa'da Hâce Mehmedkaramânî Mahallesi'nde mütemekkin Kapril veled-i Koseb nâm zimmî Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımüt-Tevkîr'de Emetullah bint-i Süleyman nâm Hâtun ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "bundan akdem cihet-i karz-ı Şer'îye ile Emetullah Hâtun zimmetimde vâcibül-edâ altıyüz elli guruş zimmetim olub meblağ-ı mezbûrdan yirmi beş guruşunu kendüye edâ ve teslîm edüb mâ'adâ altı yüz yirmi beş guruşu def'a bir vechile edâya iktidârım olmadığı ecilden meblağ-ı merkûmî târîh-i kitâbdan beher şehir iki buçuk guruş verüb yirmi beş [guruş] on ay tamâmında eda etmek üzere mezbûre Emetullah Hâtun beni te'cîl ve taksît etmekle ben dahi ber-vech-i muharrer te'cîl ve taksîti kabûl eyledim meblağ-ı merkûm-ı mezbûr Emetullah hatuna taksiten deynimdir" dedikde gibbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min Zi'l-ka'deti's-şerîfe sene semân ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Zührül-küttâb Ahmed Efendi, Fahrül-küttâb Mehmed Nureddin Efendi, Umdetül-Müderrişini'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Ser-Tahta Molla Süleyman ve gayrihim.

Belge 30

Varak No : 06/b

Sicil Num : 04

Tarihi : 18.Za.1198

Konusu : Iğdır Köyü'nden Ahmed kızı Celbiye'nin kendisini boşamış olan eski kocası İbrahim oğlu Zeynel Abidin'den istediği mehir hususunda haksız olduğu.

Mahrûsa-i Bursa kazâsına tâbi` Iğdır nâm karyede sâkine ma`rifeti'z-zât Celbiye bint-i Ahmed nâm Hâtun Meclîs-i Şer`-i Şerîf-i Enver'de zevc-i mutallık işbu râfi`ü'l-vesîka Zeynel Abidin bin İbrahim mahzarında üzerine da`vâ ve takrîr-i kelâm edüb "mezbûr Zeynel Abidin yüz guruş mehr-i mü'evccel tesmiyesiyle zevcim olub beni tatlık etmekle zimmetinde olan yüz guruş mehr-i mü'eccelimden kırk guruş bana edâ ve telsîm bâkî altmış guruş zimmetinde kalmağla su`âl olunub" cevâbında "mezbûre Celbiye üç bin akçe mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle zevcim olub mehr-i mü'ecceli ve nafaka-i iddet-i ma'lûme ve me'net-i süknâsı [dahi] kend[i] üzerine olmak üzere mukırr ve mu'arrife olduğu kırk guruş yedimden ahz-i mehr-i mü'eccele ve hukûk-ı zevceyne müte'allıka da`vâdan benim zimmetimi ibra ve ıskat etmişdi" deyü def ve mehr-i mezbûrun mâ`adâsını inkâr edicek müdde`iye-i mezbûreden yüz guruş mehri olduğuna beyyine talep olundıkda ityân-ı beyyineden izhâr-ı acz edüb istihlâf olındıkda [Vr.no 07/a] istihlâf etmegın mezbûrîn el-Abidin alâ vefkı's-su`âl yemîn-i bi'llâhi'l-aliyyi'l-a'lâ etmegın müceb-i müdde`iyye-i mezbûre Celbiye Hâtun bî-vech mu`ârazadan men`-birle mâ hüve'l-vâki` bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâmin aşer min Zi'l-ka`deti's-şerîfe sene semân ve tis'în ve mi`ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Karye-i mezbûr imamı Molla Ahmed Efendi, Ser-Tahta Molla İsmail, Nureddin Efendi es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Muhzirbaşı Mehmed Ağa ve gayrihim.

Belge 31

Varak No : 07/a

Sicil Num : 01

Tarihi : 19. Zi'l-ka`de.1198

Konusu : Ostoki kızı Obrinni'nin çocukları Parrisone ve Mihail'in annelerinden kendilerine intikal eden eşya, mal ve nakid hususunda birbirlerini ibra ettikleri.

Mahrûsa-i Bursa mütemekkinlerinden iken bundan akdem Kudis-i Şerîf'de Obrinni bint-i Ostoki nâm nasrâniyenin verâseti li-ebeveyn er karındaşı 137alimle oğlu Mihail ve kız karındaşı Parrisone nâm nasrâniyeye münhasıra olduğu lede's-Şer`ü'l-enver mütahakkık oldukdan sonra mezbûre Parrison nasraniyye Meclîs-i Şer`-i Şerîf-i Enver'de karındaşı mesfûr Mihail zimmî mahzarında ikrâr ve takrîr- kelâm edüb "murisim hâlike Serkozi'nin üç yüz guruşluk mikdârı mülk ve eşyâsını mezbûr Mihail zimmî ketm ü ihfâ edüb meblağ-ı mezbûrda olan yüz guruş hisse-i irsiyemi da`vâ eylediğimde beynimizde münâza`ât-ı kesîre vâki` olmuşdı. El-hâletü hâzihî vesâtat-ı muslihîn ile mezbûr Mihail dahi yedinden be-tarîkı's-sulh Demirkapı kurbünde vâki` ma'lûmu'l-hudûd iki dönüm mikdârı bir kıt'a bâğ ile mahlût hadîka ile yirmi guruş nakd ahz ü kabz edüb mûrisim hâlike merkûme Obrinni nâm nasrâniyenin

gerek ber-mûceb-i defter-i kassâm ve gerek hâric-i ez-defter cemî` terekesine muta'allika âmme-i da'vâdan mezbûr Mihail zimmînin zimmetini ibra ve iskat edüb ol dahi bana medfû` olan yirmi gurus nakid ile mârru'z-zikr bâğ ile mahlût hadîkaya müta'allika da'vâdan benim zimmetimi ibra ve iskat edüb ibra-i mezkûrı her birimiz kabûl eyledik dedikde gıbbe't-tasdîki's-şer'î mâ hüve'l-vâki` bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tâsi` aşer min Zi'l-ka'deti's-şerîfe sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Tahtacı Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Ahmed Efendi, Fahrü'l-Müderisîni'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Kutnucu Yanos zimmî, Kutnucu Nikaloki, Şuzi Perez zimmî ve gayrihim.

Belge 32

Varak No : 07/a

Sicil Num : 02

Tarihi : 19. Zi'l-ka'de.1198

Konusu : Bursa'da otururken Kudüs-i Şerif'de vefât eden Ostoki oğlu Obrinni varisleri Parrisone ve Mihail'in miras üzerindeki haklarından dolayı birbirini ibra ettikleri.

Mahrûsa-i Bursa mütemekkinelerinden iken bundan akdem Kudis-i Şerif'de hâlike olan Obrinni bint-i Ostoki nâm nasrâniyenin verâseti li-ebeveyn er karındaşı Talim oğlu Mihail nâm zimmî ile kız karındaşı Parrisone nâm nasrâniyeye münhasıra olduğu lede's-Şer'ü'l-enver mütahakkık oldukdan sonra mezbûre Parrisone nasraniye Meclîs-i Şer'-i Şerif-i Enver'de karındaşı mezbûr Mihail zimmî mahzarında ikrâr ve takrîr- kelâm edüb "mûrisim hâlike-i merkûmenin üçyüz gurusluk emlâk ve eşyâsını mezbûre Mihail zimmî ketm ü ihfâ edüb meblağ-ı merkûmda olan üç yüz gurus hisse-i irsiyemi taleb eyledikde beynimizde münâza'ât-ı kesîre vâki` olmuşdır. El-hâletü hâzihi vesâtat-ı muslihîn ile mezbûr Mihail dahi yedinden be-tarîkı's-sulh Demirkapı kurbünde vâki` lede'l-ahâlî ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât iki dönüm mikdârı bir kıt'a bâğ ile mahlût hadîka ve nakden yirmi gurus ahz ü kabz edüb mûrisim mezbûre Obrinni nâm nasrâniyenin gerek ber-mûceb-i defter-i kassâm ve gerek hâric-i ez-defter cemî` terekesine muta'allika âmme-i da'vâdan mezbûr Mihail zimmînin zimmetini ibra ve iskat edüb ol dahi bana medfû` olan bedel-i sulh merkûm sâlifü'l-beyân mülk bâğ ile mahlût hadîkaya ve nakden yirmi gurus müta'allika âmme-i da'vâdan benim zimmetimi ibra ve iskat edüb her birimiz âharın ibrasını kabûl eyledik" dedikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ hüve'l-vâki` bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tâsi` aşer min Zi'l-ka'deti's-şerîfe sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Tahta Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Ahmed Efendi, İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Kutnucu Yanos zımmî, Kutnucu Nikaloki, Şuzi Perez zımmî ve gayrihim.

Belge 33

Varak No : 07/a

Sicil Num : 03

Tarihi : 20. Zi'l-ka'de.1198

Konusu : Hazret-i Emir Mahallesi'nden Abdullah kızı Münise ile Mehmed oğlu Seyyid Mustafa'nın boşandığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Hazret-i Emir Mahallesi'nde sâkine Münise bint-i Abdullah nâm hâtun Meclis-i Şer'i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr'de zevc-i muhâlli'i işbu râfi'ü'l-vesîka es-Seyyid Mustafa ibn-i Mehmed mahzarında bi't-tav'i's-sâf ikrâr ve takrîr- kelâm edüb "mezbûr Mustafa elli gurus mehr-i mü'evccel tesmiyesiyle zevcim olub beynimizde hüsn-i zind-gân olmayub ben hal'a tâlib ve mufârakata râğibe olduğum ecilden zimmetinde mütekarrır ve ma'kûdun-aleyh olan elli gurus mehr-i mü'ecclim ve nafaka-i iddet-i ma'lûmem üzerine ve me'net-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzre zevcim mezbûr es-Seyyid Mustafa ile muhâla'a-i sahîh-i Şer'îye eyledikde ol dahi ber-minvâl-i muharrer hal'-i mezkûrı kabûl edüb târîh-i kitâba gelince beynimizde câri ahz ü itâ ve mu'âmelât-ı şeb-tâba müte'allık âmmiye-i da'vâdan ahdihimâ âharın ibrasını ve iskât[ını kabûl] eyledik" dedikde gibbe't-tasdîki'ş-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundı. Fi'l-yemi'l-ışrîn min Zi'l-ka'deti'ş-şerîfe sene semân ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Tahta Molla Süleyman, Muhzırbaşı Mehmed Ağa, Ahmed Efendi, es-Seyyid Mehmed Said Efendi ve gayrihim.

Belge 34

Varak No : 07/a

Sicil Num : 04

Tarihi : 15. Zi'l-ka'de.1198

Konusu : İbrahim Halîfe ibn-i İsmail'den boşalan Züaflanmak Mescidi Vakfi müezzinlik vazifesinin es-Seyyid el-Hâcc Mehmed Halife ibn-i el-Hâcc Mustafa'ya verildiği.

Bursa'da Zü'aflanmak Mescidi Vakfi'ndan almak üzre yevmî iki akçe vazîfe ile mü'ezzin olan İbrahim Halîfe ibn-i İsmail bilâ-veled fevt olub yeri hâlî olmağla mahlûlünden erbâb-ı istihkâkdan işbu râfi'-ı tevki'-i refi'ü'ş-şân-ı hâkânî es-Seyyid el-Hâcc Mehmed Halîfe ibn-i el-

Hâcc Mustafa zîde-salâhaya tevcîh olunub yedine berât-ı şerîf-i âlî-şân verilmek bâbında Bursa Kâdîsi Müftî-zâde Mevlânâ Abdullah zîdet fazâ'il arz etmekle mü'ezzinlik-i mezbûr İsmail'e tevcîh olundığının kaydı bulunduğu Anadolu Muhâsebesi ve Askerî Rûz-nâmçesi'nden başka başka der-kenâr olunmağın mücebiyle tevcîh olunmak fermân olmanın hakkında mezîd inâyet-i pâd-şâhâne zuhûra getirüb bin yüz doksan sekiz senesi Zi'l-ka'desinin on beşinci târihiyle [Vr. 07/b] verilen ru'ûs-ı hümayûn mücebince berât-ı hümayûnı verdim ve buyurdım ki, merkûm es-Seyyid el-Hâcc Mehmed Halîfe ibn-i el-Hâcc Mustafa zîde-salâha vârib vech-i meşrûh üzere mü'ezzin olup edâ-i hizmet eyledikten sonra ta'yîn olunan yevmî iki akçe vezîfesin vakf-ı mezbûr mahsûlünden mütevellîsi olanlar yedinden alub mutasarrıf ola. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min Zi'l-ka'de sene semân ve tis'în ve mi'ete ve elf. Be-Mahrûsa-i Kostantiniyye. mi'ete

Belge 35

Varak No : 07/b

Sicil Num : 01

Tarihi : 15. Zi'l-ka'de.1198

Konusu : Veledkazzaz Mahallesi ahâlîsinden İbrahim oğlu Ahmed ile torunu Mehmed Emin arasındaki borç meselesinin halli.

Mahrûsa-i Bursa'da Veledkazzâz Mahallesi'nde sâkin Ahmed ibn-i İbrahim nâm kimesne Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de sulbî müteveffâ oğlu Abdürrahim'in oğlu Mehmed Emin mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "mezbûr Mehmed Emin'e mahkûmun-bih dört yüz otuz guruş deynim olup deyn-i mezkûrum için yüz guruş kıymetlü hamâm eşyâsı ile mahrûsa-i merkûmede vâki' tecdîd ve tavsîfden müstağni Çömlek Hammâmı'nın nisfî hâlâ taht-ı tasarrufumda olmağla deyn-i mezkûrum için hamâm-ı mezkûrun nisfini üç sene tamâmına değin meblağ-ı bâkî üç yüz otuz guruş mukâbelesinde oğlum mezbûr Mehmed Emin'e îcâr eylediğimden ol dahi ber-minvâl-i muharrer istîcâr ve kabûl edüb fi-mâba'd târih-i kitâba gelince beynimizde cârî ahz ü itâ ve mu'âmelât-ı Şer'î'ye müte'allika âmme-i da'vâdan ahdihimâ âharın zimmetini ibra-i âmm ile ibra ve iskât edüb ibra-i mezkûrı her birimiz kabûl eyledik dedikde gıbbe't-tasdîkî's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min Zi'l-ka'deti's-şerîfe sene semân ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Muhzır Ahmed Çelebi, İmam Mehmed Efendi, Ahmed Efendi es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Muhzırbaşı Mehmed Ağa, Ser-Tahta Molla İsmail ve gayrihim.

Belge 36

Varak No : 07/b

Sicil Num : 02

Tarihi : 23. Zi'l-ka'de.1198

Konusu : Boyacı esnafından Dimitri oğlu Yani'nin yünden yapılmış her çeşit giyecek ve aksesuarı boyamak üzere Anaştaş oğlu Yorgi'ye icâzet verdiği.

Mahrûsa-i Bursa'da vâki' boyacı esnâfından yünden olan köhne esvâb ve köhne kuşak ve köhne yemeni ve sâ'ir esvâbı envâ' boyamak üzere bâ-fermân-ı âlî ta'yîn ve tahsîs kılınub mârru'z-zikr esvâbı âhardan kimesne işlememek üzere men' ü def olunub hâlâ san'at-ı mezkûrun üstatlarından Yani veled-i Dimitri nâm zimmî Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de şâkirdlerinden işbu hâmilî's-sifr Yorgi veled-i Anaştaş zimmî muvâcehesi[nde] takrîr-i kelâm ve bast-ı ani'l-merâm edüb mezbûr Anaştaş nice eyyâmdan berü san'at-ı mezbûreye hizmeti sebk etmekle pîr-i mezbûrda merdân olub benimle san'at-ı mezkûrda şerîk olmağla sâlifü'l-beyân esvâb-ı mezbûre ber-minvâl-i muharrer boyamağa kendüye izin ü icâzet verüb ol dahi izn ü icâzetimizi kabûl etmekle işbu vesîka hıfzan li'l-makâl ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ışrîn min şehr-i Zi'l-ka'deti's-şerîfe sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Kapucu Molla Mustafa, Muhzır Ahmed Çelebi, Ketebe Süleyman Ağa, Muhzırbaşı Mehmed Ağa, Muhzır el-Hâcc Mehmed, Muhzır Karabıçak Abdullah ve gayrihim.

Belge 37

Varak No : 07/b

Sicil Num : 03

Tarihi : 23. Zi'l-ka'de.1198

Konusu : Praskove oğlu Anastaratır'ın, sahibi olduğu dut bahçesini Hasan oğlu Seyyid Ahmed'e sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Demirkapı Mahallesi'nde mütemekkin Astaratır veled-i Praskova nâm zimmî Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr'de işbu bâ'isi'l-vesîka es-Seyyid Ahmed bin Hasan nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûrına değîn silk-i mülk-i sahîhimde münselik olub mahrûsa-i mezbûre kazasında Acem Çeşmesi kurbünde vâki' etrâf-ı erba'adan Berber Ahmed ve Süleyman hadîkaları ve Hüseyin Bey tarlası ve tarîk-i hâs ile mahdûd tahmînene bir buçuk dönüm mikdârı eşcârî mülk bir kıt'a tut hadîkamı be-cümleten e't-tevâb.î ve'l-levâhık ve kâffeten el-hukûk ve'l-murâfık harfinden icâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile es-Seyyid Ahmed'e seksen guruşa bey' ü temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûm seksen guruşu müşterâ-i mezbûra yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd hadîka-i mahdûde-i mezkûr, mezbûr es-Seyyid Ahmed'in mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun

dedikde gıbbe't-tasdîkı'ş-Şer'î mâ-hüve'l-vâki` bi't-taleb ketb olundı fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ısrîn min Zi'l-ka'deti'ş-şerîfe sene semân ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : el-Hâcc Mehmed, Pazarcı Ahmed Beşe oğlu es-Seyyid Hüseyin Beşe, Hüseyin Beşe, İzzeddin Beşe ve gayrihim.

Belge 38

Varak No : 07/b

Sicil Num : 04

Tarihi : 23. Zi'l-ka'de.1198

Konusu : İbrahimpaşa Mahallesi'nden merhum Seyyid Abdullah Efendi oğlu Seyyid Mehmed Emin Efendi varislerinin kendilerine miras kalan her türlü zimmetten dolayı birbirlerini ibra ettikleri.

Mahrûsa-i Bursa'da İbrahimpaşa Mahallesi'nde sâkine iken bundan akdem vefât eden müderrisîn-i kirâmdan es-Seyyid Mehmed Emin Efendi ibni'l-merhûm es-Seyyid Abdullah Efendi'nin verâseti zevce-i metrûke Şerîfe Hadîce Molla Kadın ibnete es-Seyyid Yakub Efendi ile sulbiye sağıre kızı Şerîfe Adile Molla ve li-ebeveyn er karındaşı Ahmed Molla Efendi ve es-Seyyid Esad Molla efendilere münhasıra ve tashîh-i mes'elesi on altı sehimden ittibâr olunub sehim-i mezkûreden iki sehim zevce-i mezbûreye ve sekiz sehim dahi sağıre-i merkûme Şerife Adile Molla'ya ve üç sehim dahi mezbûrân es-Seyyid Ahmed Molla Efendi ve es-Seyyid Esad Efendi'ye inhisârı tahakkukundan sanra zevce-i mezbûre Şerife Hadice Molla Kadın tarafından sulh-ı âti'z-zikri ifrâğa vekîl olduğu zât-ı mezbûrîn bi'l-ma'rifeti'ş-Şer'iyye ârifân es-Seyyid Said Efendi ibn-i Yakub ve el-Hâcc Mehmed bin el-Hâcc Hüseyin nâm kimesneler şahâdetleriyle sâbit ü sübût-ı vekâletine hükm-i Şer'î lâhik olan Mehmed Efendi ibn-i Veliyyüddin nâm kimesne Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de sağıre-i mezbûre Adile Molla'nın mensûbe-i umûrına kibel-i Şer'den mensûb vasî-i umûmîsi mezbûr es-Seyyid Esad Molla Efendi tarafından bi'l-vekâle ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "mü'ekkilem mezbûre Şerife Hadice Molla Hâtun'un hâlâ bi-hakkı'l-hızâne huçr u terbiyesinde olan mezbûre Şerife Adile Molla'nın mûmâ-ileyh zimmetinde senede müctemi'a dokuz yüz doksan guruş kıymetli nafakasından ve bundan akdem makbûzı olan ceste ceste yüz altmış beş guruş nakden ve elli yedi guruş kıymetli bir çift altun bilezik ve iki yüz kırk dokuz vukiye harîri şehri dört guruşdan bir senede müctemi'a dekâkin icâresi ve ekmeçci dükkânında vâki` hissesi ve İbrahim Hamâmı'nda olan hissesinde [Vr.no.08/a] ve İbrahim Paşa Hamâmı'nda olan hissesinin ma'lûmü'l-mikdâr kirâları ve Doğanlı Karyesi'nde çiftlik ve samanlıkda olan kirâsı ve karye-i mezbûrda vâki` hadîkadan hâsıl olan nemâsı ve mahrûsa-i mezbûrda mârru'z-zikr mahallede vâki` menzilde olan hissesinin kirâsı ve vasî-i mûmâ-ileyhin zimmetinde olan yüz otuz dokuz guruşun rıbhından mâ'adâ be-tarîkı's-sulh mûmâ-ileyh es-Seyyid Esad Molla Efendi'den bu

hılâlde iki yüz guruş bi'l-vekâle ahz ü kabz edüb târîh-i kitâba gelince zikr olunan dokuz yüz doksan guruş nafaka ve hadîkadan hâsıl olan harîr-i şehri ve çiftlik ve samanlık kirâsı ve menzilde vâki' hissesinin kirâsı ve yüz otuz dokuz guruşun ve habbâz dükkânının kirâsı ve icâret-i dekâkîn ve hamâm ve sâ'ire müte'allıka âmme-i da'vâdan târîh-i kitâba gelince min külli'l-vücûch vasî-i mûmâ-ileyhin zimmetini mü'ekkilem mezbûre Şerife Hadîce Molla Kadın sihâm-ı mezkûr mûcebince kendü hissesi ve gerek sagîr-i mezbûrenin bâ-defter-i kassâm hissesine müte'allıka âmme-i da'vâ ve mutâlebât ve kâffeten eyman ve muhâsamâtdan mü'ekkilem mezbûr mûmâ-ileyh es-Seyyid Esad Molla Efendi'nin zimmetini ibra-i âmm-ı kâti'n-nizâ' ve rafî'l-hısâm ile ibra ve ıskât eylediğimde ol dahi bize medfû' olan bedel-i sulh-ı merkûm iki yüz guruşa müte'allıka da'vâdan bizim zimmetimizi ibra ve ıskât ve her birimiz âharın ibrasını kabûl eyledik" didikde gibbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ısrn min Zi'l-ka'deti's-Şerîfe sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Fahrü'l-küttâb Ahmed Efendi, Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi, Fahrü'l-Müderrişini'l-Kirâm es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Umdetü'l-Müderrişini'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Ser-Tahta Molla İsmail, Kavalaoğlu Muhzır el-Hâcc Mehmed Beşe.

Belge 39

Varak No : 08/a

Sicil Num : 01

Tarihi : 27. Zi'l-ka'de.1198

Konusu : Abdullah kızı Nefise'yi yaralayarak ölümüne sebep olan Yıldırım Camii İmamı Abdullah'ın oğlu Molla Abdurrahman ile Nefise hanım oğlu Ahmed'in birbirini ibra ettikleri.

Husûs-ı âti'l-beyânının mahallinde istimâ' ve fasl ü hasmiyçün şeref-bahş-ı sudûr eden fermân-ı âlî-şândan sonra medîne-i Bursa sâkinelerinden iken bundan akdem müteveffiye olan Nefise bint-i Abdullah nâm hatunun verâseti sadrî kebîr oğlu Ahmed nâm kimesneye münharıran isâbet [ve] intikâl edüb mezbûr Ahmed Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu râfi'u'l-kitâb Yıldırım Câmî'i imamının oğlu Molla Abdurrahman bin Abdullah Efendi mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr Molla Abdurrahman târîh-i kitâbdan on üç sene mukaddem vâlidem mezbûre Nefise hatunı bi-gayr-i hak amden kebîr bıçak ile nehâren karnından darb ü cerh ve katl etmekle ol andan müte'essiren fevt olmağla bundan akdem mûceb-i Şer'î merkûmdan talep sudûrında olduğumdan ol dahi bi'l-külliyeye inkâr edüb ben müdde'âmı bir vechile beyâna kâdir olmamğıla beynimizde münâza'ât-ı kesîre vukû'undan sonra bâ-vesâtât-ı muslihîn-i anı inkâr be-tarîkıs-sulh eylediklerinde mezbûr Molla

Abdurrahman ile otuz gurusu üzerine inşâ'-i akd-i sulh eylediklerinde ben dahi sulh-i mezkûrî kabûl edüb ve bedel-i sulh-i mezbûrî, mezbûr yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd vâlidem mezbûre Nefise hatunun dem diyetine müte'allıka da'vâdan ben mezbûr Abdurrahman'ın zimmetini ibra-i âmm-ı rafî'i'l-hısâm ile ibra ve ıskat eyledikde ol dahi bana medfû' olan bedel-i sulh-i mezkûr otuz gurusu müte'allıka da'vâdan benim zimmetimi ibra ve ıskat edüb her birimiz ibra-i mezkûrî kabûl eyledik dedikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-ısrîn min Zi'l-ka'deti's-şerîfe sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Fahrü'l-küttâb Nureddin Efendi, Mahdûm-ı muhterem es-Seyyid Said Molla Efendi, Umdetü'l-Müderresîni'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Fahrü'l-küttâb Ahmed Hulusi Efendi, Yıldırım [Câmî'i] İmamı Feyzullah Efendi, Muhzırbaşı Mehmed Ağa, Tahta Molla Süleyman, ve gayrihim.

Belge 40

Varak No : 08/a

Sicil Num : 02

Tarihi : 29. Zi'l-ka'de.1198

Konusu : Kötü hal ve davranışlarıyla mahalle sakinlerini rahatsız eden Abdullah kızı Döndü'nün, İmaret-i Alilerbey Mahallesi'nden çıkarıldığı.

Mahrûsa-i Bursa hısnı dâhilinde İmâret-i Alilerbey Mahallesi sükkânından işbu râfi'u'l-kitâb Mustafa Ağa ve es-Seyyid el-Hâcc Mehmed Çelebi ve Attâr Molla Ali ve İbrahim Ağa ve Mehmed Ağa ve İmâm Molla Abdurrahman ve Mustafa Çelebi ve Halil Ağa ve sâ'irleri Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de mahalle-i mezbûrda sâkine Döndi bint-i Abdullah nâm Hâtun muvâcehesinde her biri takrîr-i kelâm edüb mezbûr Döndi Hâtun mahalle-i mezbûrede kendi hâlinde olmayub dâ'imâ bizleri yed ve lisâniyle âzürde ve ta'ciz eylediğinden gayri nâ-mahremden perhizkâr olmayub bundan akdem bi'd-defa'ât kendüye nush eylediğimizde mütebeyyine değildir deyü seb'î hâlini alâ tarîki's-şahâde muvâcehesinde ihbâr edüb bu makûle terk menzilinden ihrâc ile ta'zîr ve iz'âc olunması emr-i meşrû' olmağla mezbûr Döndi hatuna salâh-ı hâl gelinceye değin mahlle-i merkûmeden hurûcuna tenbîh olunmağın mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-ısrîn min Zi'l-ka'deti's-şerîfe sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Muhzırbaşı Mehmed Ağa, es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Mustafa Efendi, Ahmed Efendi, Tahtacı Molla İsmail, Muhzır Ahmed Çelebi.

BELGE 41

Varak No : 08/a

Sicil Num : 03

Tarihi : 29.Zi'l-ka'de.1198

Konusu : Kebsut Kazası ahâlisinden iken Taraklı Köyü'nden Abdullah oğlu Ahmet ve arkadaşları tarafından öldürülen Hüseyin oğlu Süleyman varislerinin, Süleyman'ın kan ve diyeti üzerine anlaşp birbirlerini ibra ettikleri.

Kebsut Kazâsı'ndan Bey Karye'si sükkânından iken bundan akdem cerîhan fevt olan Tuzlu oğlu Süleyman bin Hüseyin'in verâseti zevece-i metrûkesi Havva bint-i Ali nâm Hâtun ile sulbî evlâdı Mehmed ve Ahmed ve Elife ve babası Hüseyin bin Abdullah'a inhisârı tahakkukundan sonra mezbûr Mehmed asâleten ve bi'l-ma'rifeti's-Şer'iyye ârifân verese-i mezbûrûndan sulh ü ibraya vekîl olduğu mezbûrûndan bi'l-ma'rifeti's-Şer'iyye ârifan İbrahim bin Mehmed ve dîger İbrahim bin Abdullah nâm kimesneler şahâdetleriyle sâbit ü sübût vekâletine hükm-i Şer'î hâhik olan mezbûr Mehmed Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de Taraklı Kasabası sükkânından Ahmed bin Abdullah ve rüfekâlarından es-Seyyid Hüseyin bin Abdullah ve Osman bin Halil ve Hasan bin Mustafa ve Molla Ahmed bin İbrahim nâm kimesnelerin taraflarından vekîli Mustafa Ağa ibni'l-merhûm İsmail Ağa mahzarında bi'l-asâle veya bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "mûrisimiz mezbûr Süleyman nâm kimesneyi târîh-i kitâbdan [Vr.no 08/b] beş sene mukaddem âlet-i câriha [ile] kazâ-i mezbûrdan darb ü cerh ü katl etmekle müceb-i Şer'îsi taleb ve da'vâ sudûrında iken beynimizde münâz'at-ı kesîre vukû'undan sonra bâ-vesâtât-ı muslihîn ani'l-inkâr be-tarîkı's-sulh merkûmûn ile elli gurus kıymetli on beş keyl hinta ve üç keyl şa'îr ve nakden beş gurus üzerine beni verese-i mezbûrûnı inşâ'-i akd-i sulh eylediklerinde bizler dahi sulh-i mezkûrı kabûl edüb ve bedel-i sulh-i mezbûrı, bedel-i sulh olan on beş keyl hinta ve üç keyl Şa'îr ve nakden beş gurusı vekîl-i mezbûr Mustafa Ağa yedinden ahz ü kabz edüb mûrisimiz müteveffâ-yı mezbûr Süleyman'ın dem ü diyetine müte'allıka da'vâdan ben asâleten ve vekâleten merkûm Ahmed bin Abdullah'ın ve rüfekâsı es-Seyyid Hasan bin Abdullah ve Osman bin Halil ve Hasan bin Mustafa ve Molla Ahmed bin İbrahim nâm kimesnelerin zimmetlerini ibra-i âmm-ı rafî'l-hisâm ile ibra ve ıskat eylediğimde ol dahi anlar dahi vekîl-i merkûm yedinden bizlere medfû'ları olan bedel-i sulh-i merkûm on beş keyl hinta ve üç keyl şa'îr ve nakden beş gurus müte'allıka âmme-i da'vâdan bizim zimmetimizi ibra [ve] ıskat edüb her birimiz ibra-i mezkûrı kabûl eyledik dediklerinde gıbbe't-tasdîkı's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki'bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-ısrîn min Zi'l-ka'deti's-şerîfe sene semân ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Attâr Molla Ali, Ma'den İmamı Molla İbrahim, Fahrü'l-küttâb Ahmed Hulusi, Re'îsü'l-küttâb es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Yarıcı Mehmed Ağa, Bostânî Mustafa Ağa, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Ser-Tahta Molla İsmail ve gayrihim.

BELGE 42

Varak No : 08/b

Sicil Num : 01

Tarihi : 27. Zi'l-ka'de.1198

Konusu : Kete Kazası'ndan Hasan kızı Elife ile eski eşi Mustafa oğlu Ali'nin, sekiz seneden beri Ali tarafından tasarruf edilen tarlaların getirisi üzerindeki zimmetden birbirini ibra ettikleri.

Mahrûsa-i Bursa kazâsına muzâfe Nefs-i Kete karyede sâkin iken bundan akdem vefât eden Hasan bin Abdullah'ın verâseti zevce-i metrûkesi Elife bint-i Hasan nâm Hâtun ile sulbî sagîr oğlu Hasan'a münhasıra olduğu lede's-Şer'ü'l-enver zâhir oldukdan sonra sagîr-i mezbûrun vâlidisi ve tesviye-i umûrına kibel-i Şer'den mensûbe vasîsi zâtı Şer'an ma'rûf mezbûre Elife Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de zevci işbu bâ'isi'l-vesîka Ali bin Mustafa mahzarında bi'l-vesâye ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "târîh-i kitâbdan sekiz sene mukaddem mezbûr Ali ile zevciyet beynimizde kâ'ime iken sagîr-i merkûmun karye-i mezbûre hudûdu dâhilinde vâki' lede'l-ahâlî ma'lûmü'l-hudûd ve me'zûnen mütevellî mutasarrif olduğu yirmi beş keyl tohm isti'âb eder kıt'a tarlalarına sekiz sene zirâ'at etmişdi deyü sâlifü'l-beyân tarlaların sinîn-i mezkûrede müctemi'a icâre-i misliyesini bundan akdem mezbûr Ali'den bi'l-vesâye talep ve da'vâ sudûrında olduğumda ol dahi tarlalara zirâ'at eylediğini külliyyen inkâr edüb ben müdde'âmı bir vechile beyâna kâdire olmayub mezbûr Ali'nin yemin edeceği dahi meczûmum olmağla beynimizde münâza'ât-ı kesîre vâki'a olmuşdı. El-hâletü hâzihî beynimizde muslihûn tavassut edüb da'vâ-i mezkûremden mezbûr Ali ile bizi seksen guruş üzerine inşâ-i akd-i sulh eylediklerinde ben dahi sulh-i mezkûr bu sûretde sağîr-i mezbûr hakkında evlâ ve enfa' olmağla sulh-i mezkûr bi'l-vesâye ba'de'l-kabûl bedel-i sulh olan meblağ-ı merkûn seksen guruş mezbûr Ali yedinden tamâmen ahz ü kabz edüb zikr olunan tarlaların icâre-i misliyesine müta'allıka âmme-i da'vâden ben mezbûr Ali'nin zimmeniti bi'l-vesâye ibra-i âmm-ı râfi'l-hisâm ile ibra ve iskât eylediğimde ol dahi bana medfû' olan bedel-i sulh-i mezkûr seksen guruşa müta'allık da'vâdan benim zimmetini ibra ve iskât ve her birimizi âharın ibrasını kabûl eyledik" didikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-ısrîn min Zi'l-ka'deti's-Şerîfe sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Kazıklı Ahmed, Dağcı Süleyman, Köse Hasan, Mehmed Ağa, Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi, İncekara oğlu Abdi, Tahtacı Molla Süleyman ve gayrihim.

BELGE 43

Varak No : 08/b

Sicil Num : 02

Tarihi : 15.Zi'l-hicce.1198

Konusu : Ahmed Efendi oğlu Hacı Mehmed Emin Ağa'nın, merhum Helvacı-zade Hacı Halil Beşe'den alacağı olan üç bin kuruşun merhumun varislerinden tahsil edileceği.

Fi'l-asl Kirmastı Kasabası'nda sâkin iken bundan [akdem] vefât eden Halvacı-zâde el-Hâcc Halil Beşe'nin verâseti sulbiye sagîre kızları Emine ve Saide nâm hâtunlar ile min ciheti'l-vücûbe es-Seyyid Ahmed bin Can'a münhasıra ba'dehû Emine dahi vefât edüb verâseti zevci es-Seyyid Hasan ile sulbî sagîr oğlu es-Seyyid Ahmed'e inhisârı tahakkukdan sonra mahrûsa-i Bursa sükkânından el-Hâcc Mehmed Emin Ağa ibn-i Ahmed Efendi nâm kimesne tarafından da'vâ ber-nehc-i Şer'î vekîl sâbitü'l-vekâlesi Salih Çelebi ibn-i Abdullah kazâ-i merkûmda hâlâ nâ'ib-i Şer'-i şerîf olan Süleyman Efendi huzûrında müteveffîye-i mezbûrun vereseleri es-Seyyid Ahmed ve es-Seyyid Hasan ve mezbûre Saide hanımın zevci ve tarafından vekîli Ali bin Ahmed mahzarlarında bâ-fermân-ı âlî bi'l-vekâle üzerlerine da'vâ edüb "mü'ekkil-i mezbûr el-Hâcc Mehmed Emin Ağa bin yüz doksan beş senesinde müteveffâ-yı mezbûr el-Hâcc Halil'in zimmetinde üç bin guruş zimmeti olub mü'ekkilim mezbûr el-Hâcc Mehmed Emin Ağa kable'l-azh mezbûr el-Hâcc Halil vefât etmekle müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i vâfiyesinden verese-i merkûmûndan su'âl olunub alıverilmek mutâlebemdir" dedikde gibbü's-suâl ve'l-inkâr müdde'î-i mezbûrûndan da'vâsına mutâbık beyyine talep olundıkda lede't-tezkiye şahâdetleri makbûl olan Hüseyin Ağa ibn-i Hasan ve İsmail Ağa ibn-i el-Hâcc Mehmed nâm kimesneler şahâdetleriyle ba'de's-sübût meblağ-ı mezbûr üç bin guruşun edâsına mevku'fen ale'l-yemîn hükm-i Şer'î lâhik olundukdan sonra verese-i mezbûrûndan mûmâ-ileyh el-Hâcc Mehmed Emin Ağa'yı Bursa Mahkemesi'ne ihzâr ve lede't-terâfu' mahkûmun-bih meblağ-ı merkûm üç bin guruşu mûrisleri müteveffâ-yı mezbûr el-Hâcc Halil Ağa yedinden ahz etmediğine ve hâlâ müteveffâ-yı merkûm zimmetinde bâkî hakkı olduğına mezbûr el-Hâcc Mehmed Emin Ağa'ya yemîn teklîf olundıkda ol dahi alâ vefkı'l-me'mûl yemîn-i bi'llâhi'l-aliyyi'l-a'lâ etmegin mûcebiyle meblağ-ı mezbûr üç bin guruşu el-Hâcc Mehmed Emin Ağa'ya müteveffâ-yı mezbûr tereke-i vâfiyesinden edâya verese-i merkûmûna tenbîh-birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundi. An gurre-i Zi'l-hicce'ti's-şerîfe sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Tahta Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Fahrü'l-küttâb Hulusi Efendi, Re'îsü'l-küttâb es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Tahtabaşı oğlu Ahmed Çelebi, Muhzır Molla Mustafa ve gayrihim.

BELGE 44

Varak No : 09/a

Sicil Num : 01
Tarihi : 04.Zi'l-hicce.1198
Konusu : Veled-i Enbiya Mahallesi ahâlisinden Ali kızı Hanife'nin merhum kocası Abdülmecid Efendi'den miras kalan iki menzolini, merhumun büyük oğlu Feyzullah Efendi'ye sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Veled-i Enbiyâ Mahallesi'nde sâkin iken bundan akdem vefât eden Abdülmecid Efendi bin Osman Efendi'nin verâseti zevce-i metrûkesi Hanife bint-i Ali nâm Hâtun ile sulbî kebîr oğlu Feyzullah Efendi'ye münhasıra ve tashîh-i mes'alesi sekiz sehimden itibâr olunub sihâm-ı mezkûrdan bir sehim zevce-i mezbûre Hanife Hâtun'a ve yedi sehim mezbûr Feyzullah Efendi'ye isâbeti tahakkukundan sonra mezbûr Hanife tarafından menzil-i âti'z-zikrde olan semen-i hissesini bey'e ber-nehc-i Şer'î vekîli zevci Molla Abdurrahman bin Abdullah Efendi Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu bâ'isi'l-kitâb mûmâ-ileyh Feyzullah Efendi mahzarında bi'l-vekâle ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "vekîli oldığım zevcem mezbûre Hanife Hâtun'un mûrisi müteveffâ-yı mezbûr Abdülmecid Efendi'nin âti'l-vefât mülki ba'd-ı vefât terekesinden olub mahrûsa-i Bursa'da Veled-i Enbiyâ Mahallesi'nde vâki' etrâf-ı erba'adan Sandıkçı el-Hâcc Salih ve İmam Vakfı menzili ve Tullâbî Molla Ahmed ve tarîk-ı âmm ile mahdûd ve büyü-tü adîdeyi muhtevî hâriciye ve dâhiliyeyi muhtevî bir bâb mülk menzil ile ittisâlinde vâki' kezâlik bir bâb menzillerde olan semen-i hisse-i irsiye-i şâyî'asını be-cümleten e't-tevâb.î ve'l-levâhık ve kâffeten el-menâfi' ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile Feyzullah Efendi'ye iki yüz yetmiş guruşa bey' ü temlîk ü teslim eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer iştirâ ve't-temlîk ü teslim ü kabûl edüb semeni olan meblağ-ı mezbûr iki yüz yetmiş guruşu müşterâ-i mezbûr Feyzullah Efendi yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mezbûreteynde olan semen-i hisse-i irsiye-i şâyî'am mezbûr Feyzullah Efendi'nin mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" dedikde gibbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'r-râbi' min Zi'l-hicce'ti's-şerîfe sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Fahrü'l-Müderrişini'l-Kirâm Said-zâde Abdullah Efendi, Katırcı-zâde Mehmed, Zübdetü'l-Müderrişini'l-Fihâm İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Mi'mâr es-Seyyid Mehmed Çelebi, Mudanyalı Ahmed Ağa, Habbâz Ahmed Ağa, es-Seyyid Molla Süleyman , Uncı Ali Ağa ve gayrihim.

BELGE 45

Varak No : 09/a
Sicil Num : 02
Tarihi : 03.Zi'l-hicce.1198

Konusu : İsmail oğlu Molla Salih'in, Emirsultan civarındaki mülkünü İsmail oğlu Demirci Çakır Hüseyin'e sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Hazret-i Emîr Hazretleri'nin kurbünde Küserciler Mahallesi'nde sâkin Molla Salih bin İsmail nâm kimesne Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu râfi'ül-vesîka Demirci Çakır Hüseyin bin İsmail mahzarında ikrâr edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına deĝin silk-i mülkümde münselik olub mahalle-i mezbûrda vâki' etrâf-ı erba'adan Molla Halil ve Sabuncu Halil ve Veli Emir menzilleri ve tarîk-ı âmm ile mahdûd iki nebt-i ulvî ve üç nebt-i süflî ve bir mikdâr havluı müştemil bir bâb mülk menzirim be-cümleten e't-tevâb.i' ve'l-levâhık ve kâffeten el-menâfi' ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûr Hüseyin'e seken altı guruşa bey' ve temlîk ü teslim eyledikde ol dahi ber-minvâl-i muharrer iştirâ ve temlîk ü telsîm ü kabz idüb semeni olan meblaĝ-ı merkûm seksen altı guruşu işbu hâzır-ı bi'l-meclîs Kasâb-zade Mehmed Emin Aĝa'ya seksen altı guruş deynim olmaĝla meblaĝ-ı merkûm-ı mezbûra havâle-i sahîh-i Şer'îye ile havâle eylediĝimde ol dahi havâle-i mezkûrı kabûl edüb fi-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr müşterî-i mezbûr Hüseyin'in mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ vü bahtiyâr mutasarrıf olsun" dedikde ĝibbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis min Zi'l-hicce'ti's-şerîfe sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Demirci Hüseyin, el-Hâcc Abdülmacid, Pirinçi Mustafa Beşe, Derviş Mehmed Damadı Halil Beşe, Muhzır Ahmed Aĝa ve gayrihim.

BELGE 46

Varak No : 09/a

Sicil Num : 03

Tarihi : 19.Zi'l-hicce.1198

Konusu : Kızıyakub Mahallesi'nden Kadri oğlu Zıll'ın, sahibi olduĝu bir mülkü, içindekileriyle beraber Hacı Mustafa kızı Rukiye'ye sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Kızıyakub Mahallesi'nde sâkin Zıll bin Kadri nâm kimesne Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu râfi'atü'l-kitâb Rukiye bint-i el-Hâcc Mustafa nâm Hâtun mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "akd-ı âti'z-zikrin sudûrına deĝin silk-i mülkümde münselik olub mahalle-i mezbûrda vâki' etrâf-ı erba'adan es-Seyyid Mustafa ve Fatıma Hâtun menzilleri ve tarafeyni tarîk-ı âmm ile mahdûd be-cümleten e't-tevâb.i' ve'l-levâhık ve kâffeten el-menâfi' ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûr[e] Rukiye hâtuna yüz dört guruşa bey' ve temlîk ü teslim eyledikde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ü telsîm ve'l-kabûl semeni olan meblaĝ-ı mezbûrı merkûme yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûrı

müşterâ-i mezbûre Rukiye Hâtun'un mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ vü bahtiyâr mutasarıf olsun" dedikde gibbe't-tasdîkî's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tâsi' aşere min Zi'l-hicce'ti's-şerîfe sene semân ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Mehmed Beşe, Molla Abdurrahim, İmam Molla Mustafa der-mahalle-i mezbûre, es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Berber Hasan Beşe, Ali Beşe, Tahtacı Molla Süleyman ve gayrihim.

BELGE 47

Varak No : 09/a

Sicil Num : 04

Tarihi : 17.Zi'l-hicce.1198

Konusu : Kiremitçi Mahallesi'nden Osman kızı Tuçe Kadını boşamış olan Hacı Mustafa oğlu Mehmed üzerine, Tuçe kadın ve küçük kızı için nafaka bağlandığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Kiremitçi Mahallesi'nde sâkine ma'rifeti'z-zât işbu bâ'isi'l-kitâb Tuçe Kadın bint-i Osman nâm hâtun Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr'de zevc-i mutallıkı Mehmed bin el-Hâcc Mustafa mahzarında takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm edüb "mezbûr Mehmed ile zevciyet beynimizde kâ'ime iken mezbûrun firâşından hâsıla ve benden mütevellide kızım Zeyni Şerif nâm sagîre için kadar-ı ma'rûf nafaka ve kisve bahâ karz ü takdîr buyurulmak matlûbumdur" dedikde ba'de't-tasdîk hâkim-i kâsim ve'l-ecnâb efendi hazretleri dahi sagîre-i mezbûre için baba[sı] mezbûr üzerine bi't-terâhî beher yevm onar akçe nafaka ve kisve bahâ karz ü takdîr buyurub meblağ-ı mefrûz-ı mezkûrı harc u sarfa ve lede'l-hâce istidâneye ve vakt-i zaferde sagîr-i mezbûrenin babası mezbûre Mehmed'e rücû'a sagîre-i merkûmenin hâzinesi ve vâlidesi mezbûr Tuçe Hâtun'a izn-birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min Zi'l-hicce'ti's-şerîfe sene semân ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Tahtacı Molla Süleyman, Muhzırbaşı Mehmed Ağa, Ahmed Efendi, es-Seyyid Mehmed Said Efendi ve gayrihim.

BELGE 48

Varak No : 09/b

Sicil Num : 01

Tarihi : 20. Zi'l-hicce.1198

Konusu : İncirlice Mahallesi'nden İbrahim kızı Şerife Rukiye'nin adı geçen mahallede sahibi olduğu mülkü Abdullah oğlu Seyyid Halil'e sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da İncirlice Mahallesi sâkinelerinden ma'rifeti'z-zât Şerife Rukiye bint-i İbrahim nâm Hâtun Meclîs-i Şer'î-i Şerîf-i Hatîr-i Lâzımı't-Tevkîr'de kız karındaşı oğlu işbu bâ'isi'l-vesîka es-Seyyid Halil bin Abdullah nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr edüb akd-i âti'z-zikrin sudûrına değîn silk-i mülkümde münselik olub mahalle-i mezbûrda vâki' etrâf-ı erba'adan el-Hâcc Mehmed ve Hanım Hâtun menzilleri ve tarîk-ı âmm ile mahdûd dört beyt-i ulvî ve üç beyt-i süflî ve iki sofa ve bir hâbiye-i mâ'-i cârî ve bir sâyelik ve bir firun ve bir âhur ve bir zîr-i zemîn ve bir mikdâr havluyu müştemil bir bâb mülk menzilde nısf hisse-i şâyi'am be-cümleten e't-tevâb.i' ve'l-levâhık ve kâffeten el-menâfi' ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile es-Seyyid Halil Ağa'ya üç yüz guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eyledikde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan meblağ-i mezbûr üç yüz guruşu müşterâ-i mezbûrdan tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mezkûrda olan hisse-i şâyi'am mezbûr es-Seyyid Halil Ağa'nın mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" dedikde gibbe't-tasdîki'ş-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-ışrîn min Zi'l-hicce'ti'ş-şerîfe sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ali Molla, el-Hâcc Ebubekir, Zıl Efendi, Molla Mehmed, el-Hâcc Mehmed ve gayrihim.

BELGE 49

Varak No : 09/b

Sicil Num : 02

Tarihi : 07. Zi'l-hicce.1198

Konusu : Hacı Hüseyin kızı Azize'nin torunu için, torununun dedesi Mehmed oğlu Halil üzerine nafak bağlandığı.

Mahrûsa-i Bursa'da İbni'ş-şirâz Mahallesi'nde sâkine ma'rifeti'z-zât işbu bâ'isi'l-vesîka Azize bint-i el-Hâcc Hüseyin nâm Hâtun Meclis-i Şer'î-i Hatîr-i Lâzımı't-Tevkîr'de Halil bin Mehmed nâm kimesne hâzır olduğu hâlde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm edüb "mezbûr Halil'in oğlu müteveffâ, sadriye kızım Fatıma bint-i Mehmed nâm Hâtun ile zevciyet beynlerinde kâ'ime iken müteveffâ-yı mezbûrun firâşından hâsıl ve kızım mezbûreden mütevellid hâlâ behakkı'l-hızâne hucr-ı terbiyemde olan kızım oğlu Mustafa nâm sagîre için cecdi mezbûr Halil üzerine min kibel-i Şer'î kada[r]-ı ma'rûf nafaka ve kisve bahâ karz u takdîr olunmak bi'l-hızâne matlûbumdır" dedikde hâkim-i mevki'-i sadr-ı kitâb-ı tûbâ-leh ve hüsn-i me'âb efendim hazretleri dahi sagîr-i mezbûr için cecdi mezbûr üzerine rızâsiyle târîh-i kitâbdan beher yevm üçer para nafaka ve senede kifâyet mikdârı tâlib olduğu melbûsâtıyla mezbûr Zıl üzerine nafaka karz ve takdîr buyurub meblağ-ı mefrûz-ı mezkûrî sağır-i mezbûra harc u sarfa ve lede'l-hâce istidâneye ve vakt-i zafer cecdi mezbûr Zıl üzerine hâzinesi mezbûr Azize

hatuna izin-birle mâ hüve'l-vâki` bi't-taleb ketb olundı. Fi'l-yevmi's-sâbi` min Zi'l-hicce'ti's-şerîfe sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Fahrü'l-küttâb Ahmed Efendi, Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi, Ser-Tahta Molla İsmail, Muhzır Kumrioğlu Hafız.

BELGE 50

Varak No : 09/b

Sicil Num : 03

Tarihi : 20.Zi'l-hicce.1198

Konusu : Şerefüddin Mahallesi ahâlîsinden vefât eden Abdullah kızı Fatma varislerinin, adı geçen Fatma'ya ölümünden önce borcu olan Halil kızı diğer Fatma'dan alacaklarını alarak birbirlerini ibra ettikleri.

Mahrûsa-i Bursa'da Şerefü'd-dîn Mahallesi'nde sâkine iken bundan akdem vefât eden Fatıma bint-i Abdullah nâm Hâtun'un verâseti vâlidisi Refika bint-i Süleyman nâm Hâtun ile li-eb er karındaşı İbrahim bin Ahmed ve li-ebeveyn kız karındaşı Kezban nâm hatuna münhasıra ve tashîh-ı mes'eleşi altı sehim ittibâr olunub sihâm-ı mezkûrdan bir sehim mezbûre Refika'ya ve iki sehim mezbûr İbrahim ve üç sehim dahi mezbûre Kezban'a inhisarı tahakkukından sonra mezbûre Refika asâleten ve mezbûr İbrahim dahi kendi tarafından asâleten ve mezbûre Kezban tarafından ber-nehc-i Şer'î vekîli olmağla vekâleten Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzîmü't-Tevkîr'de işbu bâ'isi'l-vesîka diğer Fatma bint-i Halil nâm Hâtun tarafından ittâyâ vekîl olduğu zât-ı mezbûre bi'l-ma'rifeti's-Şer'iyye ârifân olan Mustafa bin Abdullah ve el-Hâcc Salih bin Himmet nâm kimesneler şahâdetleriyle sâbit ü sübût vekâletine hükm-i Şer'î lâhik olan es-Seyyid Süleyman Efendi ibn-i Abdullah nâm kimesne mahzarında her biri bi'l-asâle ve bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "mûrisimiz müteveffâ-yı mezbûre Fatıma târîh-i kitâbdan sekiz sene mukaddem hâl-i hayâtında vekîl-i mezbûr es-Seyyid Süleyman Efendi'nin mü'ekkilem mezbûre Fatıma Hâtun ücret-i kalîl ile hizmeti sebk edüb ba'dehû vefât etmekle ecr-i mislinden mâ'adâ indimizde ma'lûmü'l-mikdâr eşyâsı zimmetinde kalmışdı deyü bundan akdem ecr-i mislinden ve gerek eşyâ-i mezkûreden hisse-i irsiye-i şâyi'alarımızı mezbûre Fatıma Hâtun'dan taleb-i da'vâ sudûrında olduğumuzda muslihûn tavassut edüb da'vâ-yı mezkûrimizden fâriğa olmak üzere bizleri otuz altı [guruş] üzerine inşâ-i akd-i sulh eylediklerinde biz dahi ber-minvâl-i muharrer sulh-i mezkûrî ba'de'l-kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûr otur altı guruş vekîl-i merkûm yedinden tamâmen bi'l-vekale ve bi'l-asâle ahz ü kabz ve beynimizde sihâm-ı mezkûre mücebince iktisâm edüb fi-mâba'd mûrisimiz müteveffîye-i mezbûrenin ecr-i misline ve eşyâ-i mezkûresine müte'allıka âmme-i da'vâ ve mutâlebât ve kâffiye eymân ve muhâsamâtdan mezbûre Fatıma Hâtun'un zimmetini ibra'-i âmm-ı kâtı'u'n-nizâ' ve rafi'i'l-hisâm ile ibra ve ıskât eylediğimizde ol dahi bizlere medfû'ı olan bedel-i sulh-ı mezkûre müte'allıka da'vâdan bizlerin zimmetlerini ibra ve ıskât ve

her birimiz âharın ibrasını kabûl eyledik dediklerinde gıbbe't-tasdîkı'ş-Şer'î mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-ısrîn min Zi'l-hicce'ti'ş-şerîfe sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : [Yok]

BELGE 51

Varak No : 09/b

Sicil Num : 04

Tarihi : 23. Zi'l-hicce.1198

Konusu : Mukassimgökdere Mahallasi'nde bulunan bir mescidin geliri imam ve müezzine tahsisli menzillerinin yeniden mu'âyene ve keşf edildiği.

Husûs-ı âti'z-zikrin mahallinde keşf ü tahrîri iltimâs olunmağın, savb-ı Şer'-i enverden me'mûren Mevlânâ Başkâtib es-Seyyid Mehmed Said Efendi ibn-i es-Seyyid Süleyman Efendi irsâl olunub ol dahi mahrûsa-i Bursa'da Mi'mâr-ı Hâssa Kâ'immakâmı hulefâsından Molla Ahmed ve sâ'ir ebniye ve sükûf ahvâline vukûf-ı tâmmı olan bî-garaz müslimîn ile mahrûsa-i mezbûre mahallâtınadan Mukassimgökdere Mahallesi'nde vâki' ve Sünûne-i Fevâne Mescid-i Şerîfi'nde bâ-berât imâm ve mü'ezzin olanlara gallesi meşrûta hariciye ve dâhiliyeli bir bâb menâzi'u'n-fih olan menzilin üzerine varub zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmi müslimîn huzûrında akd-i meclîs-i şer'-i âlî eyledikde meclîs-i ma'kûd-ı mezkûrda mecsîd-i mezbûrun mü'ezzini es-Seyyid Molla Mehmed bin es-Seyyid Mahmud işbu râfi'ü'l-vesîka mescîd-i mezkûrun imâmı el-Hâcc Halil Efendi ibn-i el-Hâcc İbrahim mahzarında her biri takrîr-i kelâm ve bast-ı ani'l-merâm edüb "işbu mu'âyene ve müşâhede olunan etrâf-ı erba'adan İhsane Hâtun menzili ve Berber Ahmed ve mü'ezzin meşrûtası menzilleri ve tepe ve hâne ve tarîk-ı hâs ile mahdûd hâriceyede iki beyt-i ulvî ve bir suffe ve vasatında iki beyt-i ulvî oda ve süferâsında bir hamâm ve câmekân ve bir matbah ve bir sâyelik ve bir havızlı köşk ve bir âhur ve iki zokak kapusu ve iki mâ-i cârî ve eşcâr-ı müsmire ve gayr-i müsmire bir mikdâr havlı ve hâriciyesinde bir cedîd köşk odası ve bir sağır camlı oda sağır suffe ve bir âhur ve bir mikdâr havluyı müştemil bir bâb menzil mahlût olmağla beynimizde münâza'a vâki' olub mahalle-i merkûme ahâlîsinden ma'lûmları olan bî-garaz müslimînden istihbâr olunub menzil-i merkûmenin imâma ve mü'ezzine meşrûta olan mahalleri her biri mahalden ise ba'de'l-ihbâr mesâha olunub hirbeleri ketb ü terkîm ü tahrîr ve sûret yedimize def' ü itâ olunmak matlûbumuzdur" dediklerinde mahalle-i mezbûre ahâlîsinden sinnî ihtiyârlarından. Mustafa Efendi ibn-i İbrahim ve es-Seyyid el-Hâcc Mehmed Emin Ağa ibn-i es-Seyyid Ali ve İsmail Ağa'dan İbrahim ve Alipaşa'dan El-Hâcc Halil ve Molla Mustafa ibn-i Ali ve Rukiye bint-i el-Hâcc Ahmed ve İhsâne bint-i el-Hâcc Halil nâm kimesneler li-ecli'ş-şahâde meclîs-i Şer'a hâzırûn her biri cevâblarında "işbu mu'âyene ve müşâhade olunan menzilin cânib-i cenûbda

dâhiliyesinde iki beyt-i ulvî ve bir suffe ve vasatında iki fevkânî oda ve süflisinde bir hamâm ve bir câmekan ve bir matbah ve bir sâyelik ve bir havzlı köşk ve bir âhur ve zokak kapısı ve iki mâ-i cârî ve eşcar-ı müsmire ve gayr-i müsmire havlısı mesâha olınan tûlen ve arzan [Vr.no 10/a] be-hesâb terbî'i döt yüz elli dokuz zirâ` menzil mahalle-i merkûme mescid-i şerîfnde imâm olanlara gallesi meşrûta ve hâriceyesinden işbu mu'âyene ve müşâhede olunan köşk odasının nisf ve bir müstakil camlı oda ve bir sağır suffe ve bir âhur ve zokak kapısı ve bir mikdâr havlı tûlen on altı zirâ` ve arzan dört zirâ` menzil mahalle-i merkûme mescidinde mü'ezzin olanlara gallesi meşrûtadır" deyü her biri tarîku's-şahâde haber verüb ta'yîn ve tahsîs eylediklerini mevlânâ-yı mezbûre mahallinde ber-minvâl-i muharrer ketb ü tahrîr ve mezbûrünün şahâdetleri mücebince ta'yîn ve tahsîs olunan mahalli ikrâr ve alâmât-ı fâzıla ile mümtâz eylediğini ümenâ'i's-Şer' ile meclîs-i Şer'a gelüb alâ vukû'a inhâ ve tefhîm etmegin ba'de't-tenfîz mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ışrîn min Zi'l-hiceti's-şerîfe sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Minnet Çelebi Muhzır, Mehmed Ağa ibn-i Yakub, Molla-zâde Damâdı Halil Ağa, Fahrü'l-akrân el-Hâcc Ahmed Efendi ve gayrihim

BELGE 52

Varak No : 10/a

Sicil Num : 01

Tarihi : 25. Zi'l-hicce.1198

Konusu : Hazret-i Emir Mahallesi'nden Ahmed kızı Emine'nin, boş olan arsasını Hüseyin oğlu Molla Ömer'e sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Hazret-i Emîr (kuddise sirrahü'l-hatîr) Mahallesi sâkinelerinden ma'rifeti'z-zât Emine bint-i Ahmed nâm Hâtun Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de bâ'isi'l-vesîka Molla Ömer ibn-i Hüseyin mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûrına değin silk-i mülk-i sahîhimde münselik olub mahrûsa-i mezbûrede Davudkadı Mahallesi'nde vâki' etrâf-ı erba'adan es-Seyyid Mehmed ve es-Seyyid eş-Şeyh Ahmed Efendi ve müşterâ-i mezbûre menzilleri ve tarîk-ı âmm ile mahdûd bir mikdâr arsa-i hâliyem be-cümleten e't-tevâb.i' ve'l-levâhık ve kâffeten el-hukûk ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mez[bûr] Molla Ömer'e on beş guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-ıştirâ ve't-temlîk ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûm on beş guruşu müşterî-imezbûre yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd arsa-i mahdûde-i mezkûre mezbûr Ömer'in mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ' ve yahtâr mutasarrıf olsun dedikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-

hüve'l-vâki` bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hamis ve'l-ısrîn min Zi'l-hicce'ti's-şerîfe sene semân ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Osman Beşe, el-Hâcc Ali, Hasan Beşe birâderi Yakub Molla, es-Seyyid Süleyman Molla ve gayrihim.

BELGE 53

Varak No : 10/a

Sicil Num : 02

Tarihi : 24. Zi'l-hicce.1198

Konusu : Kavmiârî Mahallesi'nden Ahmed kızı Halime'nin, boş arsasını Ahmed kızı Emine'ye sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Kavm-i ârî Mahallesi'nde sâkine ma'rifeti'z-zât Halime bint-i Ahmed nâm Hâtun Meclis-i Şer'i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr'de sâbika degin kayın vâlidesi işbu bâ'isi'l-vesîka Emine bint-i Ahmed nâm Hâtun mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûrına deĝin silk-i mülk-i sahîhimde münselik olub mahrûsa-i mezbûre Davudkadî Mahallesi'nde hammân kurbünde vâki` etrâf-ı erba'adan es-Seyyid Mehmed ve es-Seyyid eş-Şeyh Ahmed Efendi ve Molla Ömer menzilleri ve tarîk-ı âmm ile mahdûd bir bâb münhedim mülk menzilimin arsa-i hâliyesini be-cümleten e't-tevâb.i' ve'l-levâhık ve kâffeten el-hukûk ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûr Emine Hâtun'a on beş guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan meblaĝ-ı merkûm on beş gurusı mezbûre yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim."Fî-mâba'd arsa-i hâliye-i mezkûre mezbûre Emine Hâtun'un mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarraf olsun" dedikte gibbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki` bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmi'r-râbi` ve'l-ısrîn min Zi'l-hicce'ti's-şerîfe sene semân ve tis'în ve mi'ete ve elf..

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Muhzırân Mehmed Aĝa, Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi, es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Ser-Tahta Molla Süleyman, Osman Beşe ve gayrihim.

BELGE 54

Varak No : 10/a

Sicil Num : 03

Tarihi : 27. Zi'l-hicce.1198

Konusu : Kayabaşı Mahallesi ahalisinden Yavan oĝlu Yorgi'nin, menzilini, Estarati oĝlu Nikola'ya sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Kayabaşı Mahallesi'nde sâkin Yorgi veled-i Yavan nâm zimmî Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de hâmilî's-sifr Nikola veled-i Estarati zimmî muvâcehesinde ikrâr edüb "mahalle-i mezbûrde vâki' etrâf-ı erba'aden Evinaki zimmî menzilleri ve tarîk-ı âmm ile mahdûd ulvî ve süflî üç aded oda ve iki sundırma ve bir firun ve bir mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyı müştemil bir bâb mülk menzilde olan nisf hisse-i irsiye-i şâyi'amı be-cümleten e't-tevâb.i' ve'l-levâhık ve kâffeten el-menâfi' ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile müşteriki mezbûr Nikola zimmîye iki yüz elli guruşa bey' ve temlîk ü teslim eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer iştirâ ve temlîk ü teslim ü kabûl edüb semeni olan meblağ-ı merkûm iki yüz elli guruşu müşterî-i mezbûre yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûrun irsen [ve] şirâ'en merkûm Nikola zimmînin mülkidir. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" dedikde gibbe't-tasdîki'ş-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundı fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-ışrîn min Zi'l-hicce'ti'ş-şerîfe sene semân ve tis'în ve mi'ete ve

Şuhûd-ı Hâl : Tahtacı Süleyman Ağa, Haffâf es-Seyyid ahmed Ağa, es-Seyyid el-Hâcc Yusuf Ağa, Neccâr Kostanti, Terzi Kirpako zimmî, Terzi Esterahi zimmî.

BELGE 55

Varak No : 10/a

Sicil Num : 04

Tarihi : 27. Zi'l-hicce.1198

Konusu : Ebuishak Mahallesi'nden Mehmed kızı Aişe'nin, dört dönüm miktarı bağını, Seyyid Salih kızı Şerife Munise'ye sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Ebûishak Mahallesi'nde sâkine zâtı Şer'an ma'rife Aişe bint-i Mehmed nâm Hâtun Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de sadriye kebîre kızı işbu bâ'isi'l-vesîka Şerife Munise bint-i es-Seyyid Salih nâm Hâtun mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına değîn silk-i mülk-i sahîhimde münselik olub medîne-i mezbûre hâricinde Çakal Deresi demekle arîf nâm mahalde vâki' etrâf-ı erba'adan Kel Ahmed ve Gödenoğlu Hasan bağları ve bayır ve tarîk-ı âmm ile mahdûd tahmînen dört dönüm mikdârı kerûmî mülk bağımı be-cümleten e't-tevâb.i' ve'l-levâhık ve kâffeten el-menâfi' ve'l-murâfık îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûre Şerife Munise Hâtun'a elli guruşa bey' ve temlîk ü teslim eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûm elli guruşu müşterî-i mezbûre yedinden tamamen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd bağ-ı mahdûd-ı mezkûr mezbûr Munise Hâtun'un mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" dedik gibbe't-tasdîki'ş-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundı. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-ışrîn min Zi'l-hicce'ti'ş-şerîfe sene semân ve tis'în ve mi'ete ve elf.

[Vr.no 10/b]

Şuhûd-ı Hâl : Tahtacı Molla Süleyman, Muhzırbaşı Mehmed Ağa, Ahmed Efendi, es-Seyyid Mehmed Said Efendi.

BELGE 56

Varak No : 10/b

Sicil Num : 01

Tarihi : 03.Muharrem.1199

Konusu : Veled-i Tevvab Mahallesi'nden Mustafa kızı Afife ile kocası Halil oğlu İbrahim'in boşandıkları.

Mahrûsa-i Bursa'da Veled-i tevvâb Mahallesi sâkinelerinden ma'rifeti'z-zât Afife bint-i Mustafa nâm Hâtun Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr'de zevc ü ehli işbu bâ'isi'l-vesîka İbrahim bin Halil mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb zevcim mezbûr ile beynimizde hüsn-i zind-gânî olmayub ben hal'a tâlib ve mufârakata râğibe olduğum ecilden mezbûrın zimmetinde mütekarrır ve ma'kûdun-aleyh olan elli guruş mehr-i mü'eccelim ve nafaka-i iddet-i ma'lûmem üzerlerine ve me'net-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzre zevcim mezbûr ile muhâla'a-i sahîh-i Şer'iyeye ile muhâla'a olduğumda ol dahi ber-minvâl-i muharrer hal'-i mezkûrı ba'de'l-kabûl hukûk-ı zevciyete ve târîh-i kitâba gelince beynimizde cereyân eden ahz ü itâ ve mu'âmelât-ı şeb-tâba ve sâ'ire müte'allık âmmiye-i da'vâdan ben mezbûr İbrahim'in zimmetini ibra-i âmm-ı rafî'l-hisâm ile ibra ve iskât eylediğimde ol dahi kezâlik benim zimmetimi ibra ve her birimiz âharın ibrasını kabûl eyledik" dedikde gıbbe't-tasdîkı'ş-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis Muharremü'l-harâm sene tis'a ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Muhzır Kusva bin Abdullah Cebe, Tahtabaşı oğlu Ahmed Ağa, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Fahrü'l-küttâb Ahmed Hulusi Efendi, Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi ve gayrihim.

BELGE 57

Varak No : 10/b

Sicil Num : 02

Tarihi : 01. Muharrem.1199

Konusu : Hisar Mahallesi'nden Ali kızı Hediye'nin küçük oğlu için, babası Ahmed oğlu es-Seyyid Abdülhadi üzerine nafaka bağlandığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Hisâr Mahallesi'nde sâkine ve zâtı Şer'an ma'rûfe bâ'isi'l-vesîka Hediye bint-i Ali nâm hâtun zevc-i mutallık es-Seyyid Molla Abdülhadi ibn-i Ahmed mahzarında takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm edüb "es-Seyyid Abdülhadi ile zevciyet beynimizde kâ'ime iken mezbûrın firâşından hâsıl ve benden mütevellid oğlum es-Seyyid Ahmed nâm sağır için kadar-ı ma'rûf nafaka ve kisve bahâ farz u takdîr buyurulmak matbûbumdur" dedikde ba'de't-tasdîk hâkim-i hâsim-i ve'l-ecnâb-ı tûbâ-leh ve hüsni me'âb efendi hazretleri dahi babası mezbûr es-Seyyid Molla Abdülhadi üzerine bi't-terâhî tarîh-i kitâbdan küll yevm yirmi dörder para sağır-i mezbûr için nafaka ve kisve bahâ farz u takdîr buyurub meblağ-ı mefrûz-ı mezkûrî harc u sarfa ve lede'l-hâce istidâneye ve vakt-i zaferde babası mezbûr es-Seyyid Abdülhadi'ye rücû'a hâzinesi mezbûre Hediye Hâtun'a izn-birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Min gurre-i Muharremü'l-harâm sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Tahtacı Molla Süleyman, Muhzırbaşı Mehmed Ağa, Fahrü'l-küttâb Ahmed Efendi, Fahrü'l-Müderrişini'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi ve gayrihim.

BELGE 58

Varak No : 10/b

Sicil Num : 03

Tarihi : 05. Muharrem.1199

Konusu : Aksungur Köyü yakınlarında öldürülen Abdullah oğlu Su Yolcu Mustafa'nın varisleri ile Aksungur köyü ahalisinin, Su Yolcu Mustafa'nın kan ve diyeti hususunda anlaşmaları.

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde fasl u hasmiyçün şeref-nişân-ı sudûr eden bir kıt'a fermân-ı âlî-şândan sonra bundan akdem vefât eden Su Yolcu Mustafa bin Abdullah'ın verâseti zevce-i metrûkesi Nefise Hâtun ile sulbî kebîr evlâdı Yusuf ve Fatıma ve Nefise'ye inhisârı tahakkukından sonra mezbûrân Yusuf ve Fatıma asâleten ve hemşiresi mezbûre Nefise tarafından ber-nehc-i Şer'î vekîl-i sâbiti'l-vekâlesi olmağla vekâleten Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de mahrûsa-i Bursa kazâsına tâbî'Aksungur nâm karye ahâlîsinden işbû eshâbü'l-kitâb Kâdî Mehmed Efendi ibn-i Ali ve Abdullah bin Mustafa ve Mehmed bin Hüseyin ve İbrahim bin Hüseyin ve Ebûbekir bin Mehmed ve diğer İbrahim bin Süleyman ve Ali bin Mustafa ve Hasan bin Mehmed ve diğer Hasan bin Bektaş ve Mehmed bin Süleyman ve İbrahim bin Mustafa ve Osman bin Hasan nâm kimesneler mahzarlarında her biri bi'l-asâle ve bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "mûrisimiz mezbûr Su Yolcu Mustafa'yı târîh-i kitâbdan on sekiz ay mukaddem karye-i merkûme kurbünde savt istimâ' olunır mahalde ismi ma'lûmumuz olmayan kimesne leylem kebîr tüfenk kurşuniyle bi-gayr-i hak amden zahrından darb ve [kurşun] göbeginden hurûc edüb cerîr[e]-i mezbûrın te'sîrinden nâşî ol anda fevt olmağla bundan akdem karye-i merkûme ahâlîsinden müceb-i Şer'îsi da'vâ sudûrında olduğumuzda

anlar dahî külliyyen inkâr etmekle biz müdde'âmızı bir vechile beyâna kâdir olmadığımız ecilden beynimizde münâza'ât-ı kesîre vukû'undan sonra ahâlî-i kerye-i mezbûrûn ile bizi almış gurusu üzerine inşâ-i akd-i sulh eylediklerinde biz dahi ber-minvâl-i muharrer sulh-i mezkûrî kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı merkûm almış gurusu ahâlî-i karye-i merkûme yedlerinden tamâmen ahz ü kabz ve beynimizde bi-kaderi'l-hısas iktisâm edüb mûrisimiz katîl-i mezbûrun dem ü diyetine mütâ'llıka âmme-i da'vâdan bi'l-asâle ve bi'l-vekâle ahâlî-i karyenin bâ-cem'ihim zimmetlerini ibra-i âmm-ı rafî'i'l-hısam ile ibra ve ıskât eylediğimizde onlar dahi bize medfû'ları olan bedel-i sulh-i mezkûr almış gurusu müte'allıka da'vâdan bizim zimmetimizi ibra-i âmm [ile] ibra ve ıskât edüb her birimiz ibra-i mezkûrî kabûl eyledik" dediklerinde gibbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis min Muharremü'l-haram sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Tahta Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Fahrü'l-küttâb Ahmed Efendi. Fahrü'l-Müderrişini'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Tahtabaşı oğlu Ahmed Ağa, Tarhana-zâde Molla Mustafa, Çekirgeli Muhzır Mustafa ve gayrihim.

BELGE 59

Varak No : 10/b

Sicil Num : 04

Tarihi : 05. Muharrem.1199

Konusu : Pazarbaşı Mahallesi'nden Apostol kızı Ahsebete'nin ölen babasından kalan hisselerini annesi Alkiye'ye sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Pazarbaşı Mahallesi'nde sâkine iken bundan akdem hâlik olan Zulem oğlu demekle meşhûr Apostol veled-i Hodaverdi nâm zimmînin verâseti zevce-i metr[û]kesi Alkiya bint-i Amerza nâm nasrâniye ile sulbî oğlu Panayot ve sulbiye kızı Ahsabete nasrâniyeye münhasıra ve tashîh-i mes'elesi yirmi dört sehimden itibâr olunub üç sehim zevce-i mezbûre Alkiye nasrâniyeye isâbeti on iki sehim mezbûr Panayot zimmîye ve yedi sehim mezbûre Ahsabete nasrâniyeye isâbeti tahakkukundan sonra mezbûre Ahsabete nasrâniye Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr'de işbu bâ'isetü'r-rakîm annesi mezbûre Alkiya nasrâniye mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "mûrisim baba[m] hâlik-i mezbûr Apostol zimmînin terekesinden olub ba'd-ı hâlike bana isâbet eden emlâkinden mahalle-i mezbûr kurbünde Çatalfirun'da vâki' etrâf-ı erba'adan kuyumcu İskerlet zimmî araba soyıcı Jarçus zimmî menzilleri ve mihci dükkânı ve tarîk-ı âmm ile mahdûd bir bâb mülk menzilde olan yedi sehim hisse-i irsiye-i şâyî'amı ve yine el-Hâcc Osman oğlu yedinde vâki' lede'l-ahâlî ma'lûmü'l-hudûd ve'l-cîrân bir buçuk dönüm kerûmî mülk bağda olan yedi sehim hisse-i irsiye-i şâyî'amı be-cümleten e't-tevâb.i' ve'l-levâhık [Vr.no 11/a] ve kâffeten el-menâfi' ve'l-

murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile annesi mezbûre Alkiye nasrâniyeye iki yüz guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eyledikde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-i-îştirâ ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı mezbûrî müşterî-i merkûme yedinden tamâmen ahz ü kabz edüb fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûrda olan yedi sihim hisse-i irsiye-i şâyi'am ve bağ-ı mezbûrede olan hisse-i irsiye-i şâyi'am andan mezbûre Alkiye nasrâniyenin mülk-i müşterâsıdır" dedikde Ahsabete nasrâniye î'ade-i kelâm edüb "mûrisim olan babam hâlik-i mezbûr Apostol zimmînin bâ-defter-i kassâm ve hâric ez-defter min külli'l-vücûh terekesine müte'llıka âmme-i ahdihimâ âharın zimmetlerini ibra-i âmm-ı rafî'l-hısâm ile ibra ve ıskât edüb her birimiz ibra-i mezkûrî kabûl eyledik" dedikde ba'de't-tasdîk mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis min Muharremü'l-harâm sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Muhzır Ahmed Ağa, Tahtacı Molla İsmail, Muhzırbaşı Mehmed Ağa, Şehr Kethüdâsı Süleyman Çelebi, Fahrü'l-Müderrisîni'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Panayot zimmî, Kostanti zimmî, Yorgi zimmî ve gayrihim.

BELGE 60

Varak No : 11/a

Sicil Num : 01

Tarihi : 11.Muharrem.1199

Konusu : Soğanlı Köyü'nden Hasan oğlu Mehmed'in aynı köyde buluna bir mülkünü Seyyid Abdullah oğlu SeyyidAhmed Esad Efendi'ye sattığı.

Mahrûsa-i Bursa kazâsına tâbi'Soğanlı Karyesi sükkânından Mehmed bin Hasan nâm kimesne Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr'de işbû bâ'isi'l-vesîka Umdetü'l-Müderrisîni'l-Kirâm es-Seyyid Ahmed Esad Efendi ibn-i es-Seyyid Abdullah Efendi tarafından tasdîka vekili Zeynel Abidin Efendi bin el-Hâcc Süleyman nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûrına değîn silk-i mülk-i sahîsimde münselik olub karye-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'adan Emîr Osman oğlu es-Seyyid Ahmed ve müşterî-i mûmâ-ileyh menzilleri ve tarîk-ı âmm ile mahdûdve hâriciyesinden bir beyt-i ulvî ve bir samanlık ve bir âhur ve bir mikdâr havlu ve dâhiliyesinde üç beyt-i ulvî ve bir sundırma ve bir âhur ve bir firun ve bir bi'r-i mâ ve bir mikdâr havluyu müstemil bir bâb mülk-i hâriciye ve dâhiliyeli menzilimi be-cümleten e't-tevâb.i' ve'l-levâhık ve kâffeten el-menâfi' ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mûmâ-ileyh es-Seyyid Ahmed Esad Efendi'ye iki yüz elli guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eyledigimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-i-îştirâ ve't-temlîk ve't-teslm ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı mekûm iki yüz elli guruşu müşterî-i mûmâ-ileyh yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr mûmâ-ileyh es-Seyyid Ahmed Esad Efendi'nin mülk-i

müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun” dedikde gıbbe't-tasdîkî's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdî aşer min Muharremü'l-harâm sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Fazlı oğlu Ali, Ülfet Mehmed, Fahrü'l-küttâb Ahmed Efendi. Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi, Umdetü'l-Müderrisîni'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Abdülgani Beşe, Kadâ'ifçi Mustafa, Hasırcı oğlu Ali, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa ve gayrihim.

BELGE 61

Varak No : 11/a

Sicil Num : 02

Tarihi : 13. Muharrem.1199

Konusu : Ali kızı Zeyneb'in vefatı ile terekesinden kocası Mustafa oğlu Mehmed'e kalan hissenin, adı geçen Mehmed tarafından Zeyneb'in büyük oğlu Mehmed'e satıldığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Alacahırka Mahallesi'nde sâkine iken bundan akdem vefât eden Zeyneb bint-i Ali bin Abdullah nâm hâtunun verâseti zevc-i metrûki Mehmed bin Mustafa nâm kimesne ile sulbiye sadriye kebîr oğlu Mehmed bin el-Hâcc Ahmed'e münhasıra olduğu lede's-Şer'ü'l-enver zâhir ü mütebeyyine olduktan sonra zevc-i mezbûr Mehmed Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr'de işbû bâ'isi'l-vesîka mezbûr Mehmed mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb “zevcim müteveffiyeye-i mezbûrenin mahalle-i mezbûrda vâkî' etrâf-ı erba'adan Molla İbrahim ve Mustafa ve Abbas menzilleri ve tarîk-ı âmm ile mahdûd iki beyt-i ulvî ve nîm sundırma ve bir beyt-i süflî ve bir ahur ve bir hâbiye-i mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyu müştemil bir bâb mülk menzil ile'l-vefât mülki terekesinden olub ba'd-ı vefât bizlere mevrûs olmağla menzil-i mezkûrda olan rub' irs-i şâyi'amı be-cümleten e't-tevâb.'i' ve'l-levâhık ve kâffeten el-hukûk ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûr Mehmed'e kırk guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eyledigimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûm kırk guruşu müşterî-i mezbûr yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûrun mecmû'ı mezbûr Mehmed'in irsen ve şirâ'en mülk-i müşterâsı ve mutasarrıfı olub benim kat'ân alâka ve medhalim yoktur. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun” didikde gıbbe't-tasdîkî's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis aşer min Muharremü'l-harâm sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf

Şuhûd-ı Hâl : Hüseyin Beşe, Molla Abbas, Çolak Ali, Molla İbrahim, Molla Mustafa ve gayrihim.

BELGE 62

Varak No : 11/a

Sicil Num : 03

Tarihi : 16. Muharrem.1199

Konusu : Arablar Mahallesi'nden Mehmed kızı Rukiye'nin sahibi olduğu bir mülkü, Ali kızı Zahide ve kocası Ali oğlu Mehmed'e eşit hak sahipleri olarak sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Arablar Mahallesi sâkinelerinden ma`rifeti'z-zât Rukiye ibnete Mehmed nâm Hâtun Meclis-i Şer`-i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr'de işbû bâ`isi'l-vesîka Zahide bint-i Ali nâm Hâtun kendi tarafından asâleten zevci Mehmed bin Ali tarafından tasdîka-i vekîli zevcesi mezbûre Zahide mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına değin silk-i mülk-i sahîhimde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki` etrâf-ı erba`adan Ali Ağa ve Bolılı Hasan ve bâyi`a-i mezbûre menzilleri ve tarîk-ı âmm ile mahdûd bir beyt-i ulvî ve bir hâbiye-i mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyı müştemil bir bâb mülk menzilimi be-cümleten e't-tevâb.i` ve'l-levâhik ve kâffeten el-hukûk ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer`î ile ale'l-iştirâki's-seviyy mazbûrâna kırk guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eyledigimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûm kırk guruşu müşteriyyân-ı mezbûrân yedlerinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr mezbûre Zahide ile zevci mezbûr Mehmed'in ale'l-iştirâki's-seviyy mülk-i müşterâlarıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarıf olsun didikde gibbe't-tasdîki's-Şer`î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi's-sâdis aşer min Muharremü'l-harâm sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Bolılı Hasan Beşe, Kutnıcı Molla Ali, Çeşmeci Mustafa, Molla İbrahim, Tahta Molla Süleyman ve gayrihim.

BELGE 63

Varak No : 11/b

Sicil Num : 01

Tarihi : 17. Muharrem.1199

Konusu : Hazret-i Emir Mahallesi'nden Mehmed Ağa oğlu Ebubekir Ağa'nın, mülkünü, içinde bulunanlarla birlikte Mehmed kızı Ümmihani Hatun'a sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Hacılar Mahallesi'nde sâkin fahrü'l-akrân Hazret-i Emîr mütevellîsi kâ'immakâmı Ebubekir Ağa ibn-i Mehmed Ağa-i İmâm nâm kimesne tarafından menzil-i âti'z-zikri ikrâra vekîl olduğu Hayrullah Efendi ibn-i Mustafa ve Molla Mehmed ibn-i Halil nâm

kimesneler şahâdetleriyle sâbit ü sübût vekâlete hükm-i Şer'î lâhik olan es-Seyyid Mustafa Ağa ibn-i Ahmed nâm kimesne Meclis-i Şer'-i Enver'de işbu râfi'ü'l-vesîka Ümmihani bint-i Mehmed nâm Hâtun mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "mü'ekkilem mûmâ-ileyh akd-i âti'z-zikrin sudûrına deĝin silk-i mülkünde münselik olub Hazret-i Emîr kuddise sirrehü'l-hatîrin mahallesinde vâki' etrâf-ı erba'adan Ali Çelebi menzili ve Dede Mustafa menzili ve tarîk-ı âmm ile mahdûd üç beyt-i ulvî ve bir beyt-i süflî ve bir sâyelik ve bir mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyı müstemil bir bâb mülk menzilimi be-cümleten e't-tevâb.i' ve'l-levâhik ve kâffeten el-menâfi' ve'l-murâfik tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-i müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûre Ümmihani Hâtun'a altmış guruşa bey' ve temlik ü teslîm eyledigimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer iştirâ ve't-temlik ü teslîm ve kabûl edüb semeni olan meblaĝ-ı mezkûr almış guruşu müşteri-i mezbûre Ümmihani Hâtun yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd sâlifü'l-beyân mezbûre Ümmihani bint-i Mehmed nâm hâtunun mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrif olsun" dedikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min Muharremü'l-harâm sene tis'a ve tis'în.

Şuhûd-ı Hâl : Molla Hüseyin bin Osman, Ser-Tahta Süleyman Çelebi, Hayrullah Efendi ibn-i Mustafa, Ser-Muhzirân Mehmed Ağa, Seyyah Pazarı Kethüdâsı el-Hâcc Mehmed Ağa, Zübdetü'l-Müderresini'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi ve gayrihim.

BELGE 64

Varak No : 11/b

Sicil Num : 02

Tarihi : 23.Zi'l-ka'de.1198

Konusu : Umurbey Mahallesi'nden Hacı Mehmed kızı Emetullah Hâtun ile Yusuf oğlu Seyyid Abdullah Çelebi'nin birbirlerini ibra ettikleri.

Mahrûsa-i Bursa'da Umûrbey Mahallesi'nde sâkine Emetullah bint-i el-Hâcc Mehmed nâm Hâtun tarafından zikr-i âti' ibraya vekîl olduğu zât-ı mezbûreyi bi'l-ma'rifeti's-Şer'iyye ârifân Salih Ağa ibn-i Mustafa ve Mehmed ibn-i Ahmad nâm kimesneler şahâdetleriyle sâbit ü sübût vekâletine hükm-i Şer'î lâhik olan şehr kethüdâsı Süleyman Çelebi ibn-i Yusuf Şaban Meclis-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbû râfi'u'l-kitâb es-Seyyid Abdullah Çelebi ibn-i Yusuf mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "bundan akdem mü'ekkilem mezbûre Emetullah Hâtun'un Küçük-zade el-Hâcc Mehmed Ağa zimmetinde olan hakk-ı Şer'isini talep ve da'vâya mezbûr es-Seyyid Abdullah Çelebi'yi tevki'l edüb ol dahi ba'de'l-mürâfa'a mü'ekkilem mezbûrenin ma'rifetiyle altı bin guruş üzerine mezkûr Küçük-zâde el-Hâcc Mehmed Ağa ile be-müsâlaha ve def ü teslîm eylediği meblaĝ-ı mezbûr altı bin guruşu mü'ekkilem merkûme Emetullah

Hâtun'a tamâmen ahz ü kabz edüb mezbûr es-Seyyid Abdullah Çelebi zimmetinde bir akçe ve bir habbe hakkım kalmayub meblağ-ı mezbûra ve sâ'ire müte'allıka âmme-i da'vâdan mezbûr es-Seyyid Abdullah Çelebi'nin zimmetini ibra-i âmm-ı rafî'i'l-hisâm ile ibra ve ıskât edüb mezbûr es-Seyyid Abdullah Çelebi dahi mü'ekkilem mezbûr Emetullah Hâtun'a doksan gün mikdârı eylediği hizmetin ücreti mukâbelesinde kendüye def ü teslîm olunan yüz guruşu ba'de'l-ahz ü kabûl mezbûr es-Seyyid Abdullah Çelebi ücretine ve sâ'ire müte'allıka âmme-i da'vâdan mü'ekkilem mezbûre Emetullah Hâtun'un zimmetini ibra-i âmm-ı râfi'i'l-hisâm ile ibra ve ıskât edüb her biri "âharın edâsını kabûl eyledik" dediklerinde gibbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ısrîn min Zi'l-ka'deti's-Şerîfe sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf. Min hücceh men lehü'l-izz ve's-şeref.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Fahrü'l-küttâb Nureddin Efendi, Zührü'l-esbâh Sa'âdetlü Mütessellim es-Seyyid el-Hâcc İsmail Ağa, Umdetü'l-Müderrişini'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Tahtabaşı Molla Süleyman, Muhzır Ahmed Ağa ve gayrihim.

BELGE 65

Varak No : 11/b

Sicil Num : 03

Tarihi : 19.M.1199

Konusu : Üftade Mahallesi'nden Abdurrahman kızı Ümmügülsüm'ü boşayan kocası Abdullah oğlu Abdurrahman ile Ümmügülsüm'ün birbirlerini ibra ettikleri.

Mahrûsa-i Bursa'da Üftâde Mahallesi sâkinelerinden ma'rifeti'z-zât Ümmügülsüm bint-i Abdurrahman nâm Hâtun Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de zevc-i sâbıkı işbû bâ'isi'l-vesîka es-Seyyid Abdurrahman ibn-i Abdullah tarafından tasdîka ber-nehc-i Şer'î vekîl-i müste'celi İbrahim Ağa ibn-i Ali nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "mü'ekkil-i mezbûr es-Seyyid Abdurrahman bundan akdem iki guruş mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle zevcim olub târîh-i kitâbdan yirmi beş gün mukaddem beni bâyinen tatlık etmekle mehr-i mezkûrım ile nafaka-i iddet-i ma'lûmem kalmış deyü bundan akdem taleb-i da'vâ sudûrında olduğumda bâ-vesâtat-ı muslihîn da'vâ-yı mezkûremden fâriğa olmak üzere beni mezbûr es-Seyyid Abdurrahman ile altı guruş üzerine inşâ-i akd-i sulh eylediklerinde ben dahi sulh-i mezkûrı ba'de'l-kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı merkûm altı guruşu mezbûr yedinden tamamen ahz ü kabz edüb mehr-i mezkûrem ile hukûk-ı zevciyete ve târîh-i kitâba gelince beynimizde cereyan eden ahz ü i'tâ ve mu'amelât-ı şitâya ve sâ'ire müte'allıka âmme-i da'vâ ve mutâlebât ve kâffe eymân ve muhâsamâtdan mezbûr es-Seyyid Abdurrahman'ın zimmetini ibra-i âmm-ı râfi'i'l-hisâm ile ibra ve ıskat eylediğimde ol dahi bana medfû' olan bedel-i sulh-ı mezkûr altı guruşa müte'allıka da'vâdan benim zimmetimi ibra ve ıskât ve her birimiz âharın ibrasını kabûl eyledik dedikde gibbe't-tasdîki's-Şer'î mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb

ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tâsi` aşer min Muharremü'l-harâm sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Ketebe Molla Süleyman, Ser-Muhzirân Mehmed Ağa, Zuhrü'l-küttâb Ehmed Efendi, Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi ve gayrihim.

BELGE 66

Varak No : 11/b

Sicil Num : 04

Tarihi : 17.Muharrem.1199

Konusu : Fidyekazak köyü ahâlîsinden Ali oğlu Mustafa varislerinin, kendilerine miras kalan bir dut bahçesi ile içinde ağaçları olan bir mülkü, Ahmed kızı Rukiye'ye sattıkları.

Mahrûsa-i Bursa kazâsına tâbi` Fidyekazak nâm karyede sâkine iken bundan akdem vefât eden Mustafa ibn-i Ali'nin verâseti zevce-i metrûkesi Hanife bint-i Mehmed nâm Hâtun ile sulbî kibâr evlâdı Ali ve Halil İbrahim'e münhasıra ve tashîh-i mes'elesi ilmü'l-ferâ'iz yirmi dört sehimden i'tibâr olunub sihâm-ı mezkûreden üç sehim mezbûre Hanife'ye ve yedişer sehimden yirmi bir sehim dahi mezbûrûn Ali ve Halil ve İbrahim'e isâbeti tahakkukından sanra ma'rifeti'z-zât mezbûre Hanife ile oğulları mezbûrân Ali ve Halil asâleten ve mezbûr İbrahim tarafından bey'-i âti'z-zikri ikrâra vekîl olduğu zât-ı mezbûreyi bi'l-ma'rifeti's-Şer'iyye ârifân karındaşları mezbûran şahâdetleriyle sâbit ü sübût vekâletine hükm-i Şer'î lâhik olan vâlidesi mezbûr Hanife Meclîs-i Şer'-i kavim-i vâcibût-tekrîmde işbu bâ'isi'l-vesîka Rukiye bint-i Ahmed nâm Hâtun tarafından tasdîka vekîli hâlâ zevci Ahmed ibn-i Abdülmuin nâm kimesne mahzarında her biri bi'l-asâle ve bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mûrisimiz müteveffâ-yı mezbûrun karye-i mezbûrede vâki` etrâf-ı erba'adan Bapucci oğlu Ahmed ve Kara Mehmed [bin] Çakır Hasan ve Yusuf hadîkaları ve hendek ve hark ve tarîk-ı âmm ile muhdûd tahmînen iki dönüm mükdârı eşcârî mülk bir kıt'a tut hidîkası ile'l-vefât mülki ve terekesinden olub ba'de'l-vefât bizlere mevrûs olmağla hadîka-i mezkûrede olan hisse-i irsiye-i şâyi'alarımızı be-cümleten e't-tevâb.î ve'l-levâhik ve kâffeten el-hukûk ve'l-murâfik tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî [Vr.no 12/a] bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûre Rukiye Hâtun'a yetmiş guruşa bey' ve temlîk ü teslim eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûm yetmiş guruşu müşteriye-i mezbûre yedinden tamamen ahz ü kabz eyleyüb beynimizde sihâm-ı mezkûre mûcebince iksâm eyledik. Fî-mâba'd hadîka-i mahdûde-i mezkûre mezbûre Emine Hâtun'un mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrîf olsun dediklerinde" gibbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki` bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi` aşer min Muharremü'l-harâm sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Kasâb-zâde Mehmed Emin Ağa, Fahrü'l-Müderrişîni'l-Kirâm Mü'ezzin-zâde Ali Efendi, Umdetü'l-Müderrişîni'l-Kirâm Urbân-zâde Mustafa Efendi, Kaftânî-zâde es-Seyyid Mehmed Emin Ağa, Hüseyin Beşe Efendi tâbî-i Urbânî-zâde ve gayrihim.

BELGE 67

Varako : 12/a

Sicil Num : 01

Tarihi : 09.Muharrem.1199

Konusu : Alişar Köyü ahâlîsinden olup katledilerek öldürülen Ali oğlu Abdullah'ın borcu terekesinden çok olduğu için, Nülifer yakınındaki on beş dönüm dut bahçesinin satılarak borcunun ödendiği.

Medîne-i Bursa kazâsına tâbî'Alişar nâm karye sükkânından iken bundan akdem düyünü terekesinden zâ'id olduğu hâlde katilen vefât eden Abdullah ibn-i Ali'nin verâseti zevce-i metrûkeleri Emine bint-i Mehmed ve Emetullah bint-i Mustafa'ya ve el-ebeveyn karındaşları Mehmed Halil ve diger Emetullah'a münhasıra olduğu Şer'an zâhir ü mütebeyyin olduktan sonra ahî-i mezbûr Mehmed Halil Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr'de işbu bâ'isi'l-vesîka Osman ibn-i el-Hâcc Mehmed Ağa mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb karye-i mezbûre hâricinde Nilüfer kurbünde vâki' etrâf-ı erba'a el-Hâcc Süleyman Ağa tarlasına ve tarafeyni yine Nilüfer kurbünde ile mahdûd tahmînen on beş dönüm mikdârı mülk tut hadîkasını mûrisimiz müteveffâ-yı mezbûrun ile'l-vefât mülki ve terekesinden olub lâkin müteveffâ-yı mezbûrun medîne-i mezbûre sükkânından Duman-zade el-Hâcc Süleyman Ağa'ya beş yüz yetmiş guruş deyni olub mukâbelesinde hadîka-i mezkûre rehîn olduğu muvâcehelesinden, muvâcehemde şuhûdiyle ba'de'l-isbât ve't-tehâlûf meblağ-ı mezbûrun edâsına hükm-i Şer'î lâhik olmağıyla hadîka-i mezkûr müteveffâ-yı mezbûrun zarûret-i düyünü için bey' olunmak lâzım gelmegin bey'ine bi'l-izni's-Şer'î sûk-i sultânîde mecâmî-i nâs olan mahallerde münâdî yediyle müddet-i medîd nidâ ve müzâyede olinub rağabât-ı nâs bi'l-küllîye munkatî'a olduktan sonra hadîka-i mezkûre, mezbûr Osman Ağa üzerine iki yüz altmış guruşa karâr edüb ziyâde ile tâlib-i âhar dahi zuhûr etmediğinden mâ'adâ meblağ-ı mezbûr hadîka-i mezkûrenin el-yevm semen-i misli ve kıymet-i adlî olduğu sikât-ı müslimîn haber vermeleriyle ben dahi hadîka-i mezkûri müteveffâ-yı mezbûrun zarûret-i deyni için tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûr Osman Ağa'ya meblağ-ı mezbûr iki yüz yetmiş guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûmı mezbûr el-Hâcc Süleyman Ağa tarafından ahz ü kabz mezbûr Osman Ağa vekîl-i müsecceli olmağıla mahkûmun-bih mezkûr beş yüz yetmiş guruşun ol mikdârına takâss eylediğimde ol dahi bi'l-vekâle takâss ve kabûl eyledikten sonra hadîka-i mezkûre mezbûr Osman Ağa'nın mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrif olsun" dedikde

gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki` bi't-taleb ketb olundi. Fi'l-yevmi't-tâsi` min Muharremü'l-harâm sene tis'a ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Muhzır Molla Hüseyin, Ser-Tahta-i beledî Molla Salih, Fahrü'l- küttâb es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Fahrü'l-küttâb Ahmed Efendi, İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi ve gayrihim.

BELGE 68

Varak No : 12/a

Sicil Num : 02

Tarihi : 09.Muharrem.1199

Konusu : Alişar Köyü'nden katledilerek öldürülen Ali oğlu Abdullah'ın, Hacı Süleyman Ağa'ya olan borcunu ödemek üzere, bir mülkünün Hacı Mehmed oğlu Osman Ağa'ya satıldığı.

Medîne-i Bursa kazâsına tâbi` Alişar nâm karye sükkânından iken bundan akdem düyünü terekesinden zâ'id olduğu hâlde katilen vefât eden Abdullah ibn-i Ali'nin verâseti zevce-i metrûkeleri Emine bint-i Mehmed ve Emetullah bint-i Mustafa'ya ve li-ebeveyn karındaşları Mehmed Halil ve diger Emetullah'a münhasıra olduğu Şer'an zâhir ü mütebeyyin oldıktan sonra ahî-i mezbûr Mehmed Halil Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr'de işbu bâ'isi'l-vesîka Osman ibn-i el-Hâcc Mehmed Ağa mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "karye-i mezbûrede vâki` etrâf-ı erba'adan Çakal oğlu Ali menziline ve Ömer Beşe hadîkasına ve tarîk-ı âmm ile mahdûd üç beyt-i ulvî ve bir sundırma ve bir beyt-i süflî ve üç ahur ve bir firun ve bir ambâr üstü ve bir samanlık ve bir sâyelik ve bir mâ-i cârî ve bir mikdâr havlıyı müstemil menzil mûrisimiz müteveffâ-yı mezbûrun ile'l-vefât mülki ve terekesinden olub lâkin müteveffâ-yı mezbûrun medîne-i mezbûre sükkânından el-Hâcc Süleyman Ağa'ya cihet-i karz-ı Şer'îden beş yüz yetmiş guruş deyni olub mukâbelesinde menzil-i mezkûr be-tarîki'l-istiğlâl rehin olduğu muvâcehemde şuhûd-ı udülle ba'de'l-isbât ve't-tahlîf edâsına hükm-i Şer'î lâhik oldıktan sonra menzil-i mezkûr müteveffâ-yı mezbûrun zarûret-i düyünü için bey' olunmak lâzım gelmegin bey'ine bi'l-izni's-şer'î sük-i sultânîde mecma'-ı nâs olan mahallerde ve karye-i mezbûrede münâdi yediyle müddet-i medîd nidâ ve müzâyede olunub rağabât-ı nâs bi'l-küllîye münkatî'a oldıktan sonra menzil-i mezkûr mezbûr Osman Ağa üzerine iki yüz otuz guruşa karâr edüb ziyâde ile tâlib-i âhar dahi zuhûr etmediğinden mâ'adâ meblağ-ı mezbura menzil-i mezkûrun el-yevm semen-i misli ve kıymet-i adlî olduğu sikât-ı müslimîn ihbâr etmeleriyle ben dahi menzil-i mezkûri tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûr müşterî-i merkûm Osman Ağa'ya bey' ve temlik ü teslim eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlik ve't-teslîm ve'l-kabûl semen-i olan meblağ-ı merkûmı mezbûr el-Hâcc Süleyman Ağa'nın mahkûmun-bih

mezkûr beş yüz guruşun ol mikdârına takâss eylediğimde mezbûr Osman Ağa dahi mezbûr el-Hâcc Süleyman Ağa tarafından da`vâ ve ahz ü kabza vekîl-i müsecceli olmağla bi'l-vekâle takâss ve kabûl eyledikten sonra menzil-i mezkûr mezbûr Osman Ağa'nın mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dedikte gıbbe't-tasdîkî's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tâsi' min Muharremü'l-harâm sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Muhzır Molla Hüseyin, Ser-Tahta-i beledî Molla Salih, Zuhrü'l-Küttâb es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Fahrü'l-Küttâb es-Seyyid Ahmed Efendi, Fahrü'l-Müderrişini'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi ve gayrihim.

BELGE 69

Varak No : 12/b

Sicil Num : 01

Tarihi : 03.Muharrem.1199

Konusu : Sariabdullah Mahallesi ahalisinden vefât eden Hacı Mustafa oğlu Hacı Mehmed Ağa varislerinin, kendilerine babalarından miras kalan malların haksız olarak kullanıldığına dâir açtıkları davanın delil yetersizliğinden reddedildiği.

Mahrûsa-i Bursa'da Sariabdullah Mahallesi'nde sâkin iken bundan akdem vefât eden Abdi's-Şekûr-zâde el-Hâcc Mehmed Ağa ibn-i el-Hâcc Mustafa'nın verâseti zevce-i metrûkesi Hacce Fatma bint-i Abdullah nâm Hâtun ile sulbî evlâdı Ahmed Efendi ve el-Hâcc Salih Ağa ve Aişe Hadice ve Rukiye'ye inhisârı tahakkukundan sonra mezbûr el-Hâcc Salih Ağa Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de zikirleri âtî hadâ'ik ve bağâta vâzî'atü'l-yed olan işbu bâ'isi'l-vesîka Çûkadâr oğlu Halil ve es-Seyyid Abdür-rauf yine es-Seyyid Ahmed Efendi ve İsmail bin Ömer ve Zeynel Abidin bin İbrahim ve Aişe bint-i Abdullah ve Mustafa bin Mehmed nâm kimenseler mahzarlarında üzerlerine da`vâ ve takrîr-i kelâm edüb "babam müteveffâ-yı mezbûrun mahrûsa-i mezbûre kazâsına tâbi'İğdir nâm karyede vâki' etrâf-ı erba'adan karyede vâki' lede'l-ahâlî ma'lûmü'l-hudûd ve'l-cîrân tahmînen altı dönüm mikdârı eşcârî mülk bir kıt'a tut hadîkası ve yine karye-i mezbûrda vâki' ma'lûmü'l-hudûd ve tahmînen bir dönüm mikdârı mülk tut hadîkası ve yine karye-i mezbûrda vâki' ma'lûmü'l-hudûd ve tahmînen bir dönüm mikdârı kerûmî mülk bağ ve yine karye-i mezbûrede vâki' ma'lûmü'l-hudûd ve tahmînen bir dönüm mikdârı mülk bağ ve yine karye-i mezbûrede vâki' ma'lûmü'l-hudûd ve tahmînen iki dönüm mikdârı mülk tut hadîkası mârru'z-zikr karye-i mezbûrede vâki' lede'l-ahâlî ve'l-cîrân tahmînen iki dönüm mikdârı kerûmî mülk bağ ile'l-vefât mülki ve tereke-i mezkûresinden olub ba'd-ı vefât bizlere mevrûs olmağla yigir[mi] seneden mütecâviz hadâ'ik ve bâğât-ı mezkûrelerini mezbûrûn alâ-hide fuzûlî bi-gayr-i hak vâzî'ı-yed ederler. Su'âl olunub hadâ'ik ve bâğât-ı mezkûrelerden hisse-i irsiye-i şâyi'am kasr-ı yedlerine ve bana teslîme tenbîh

olunmak matlûbumdır” dedikde gibbû's-suâl mezbûrûndan her biri cevâblarında hadâ'ik ve bâğâta vâzî'i-yedlerini ikrâr lakin mezbûr el-Hâcc Salih Ağa'nın babası müteveffâ-yı mezbûr el-Hâcc Mehmed Ağa'nın mülk[i] olduğunu külliyyen inkâr etmeleriyle müdde'î-i mezbûr el-Hâcc Salih Ağa'dan müdde'âsına beyyine taleb olındıkda hadâ'ik ve bâğât babası müteveffâ-yı mezbûr el-Hâcc Mehmed Ağa'nın emlâkinden olduğunu ba'de'l-istimhâl ve'l-imhâl mehl-i Şer'î mürûrında bir vechile beyâna kâdir olmadığından mâ'adâ târîh-i merkûmdan bu âna gelince husûs-ı mezkûr mezbûrûn da'vâ dahi etmemekle on beş sene bilâ özr terk olunan da'vânın istimâ'ı bi'l-emr memnû'âtdan olmağla müteveffât-ı müdde'î-i mezbûr el-Hâcc Salih Ağa bî-vech-i Şer'î mu'ârazadan men' ve mezbûrûndan Halil ve es-Seyyid Abdurrauf Çelebi ve İsmail ve Zeynel Abidin ve Aişe Hâtun ve Mustafa'nın hadâ'ik ve bâğât-ı mezkûrları kemâ-fi'l-evvel zabt ve tasarruflarına izn-birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis Muharremü'l-harâm sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Tahta Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Tahtabaşı oğlu Molla Ahmed, Zührü'l-küttâb Ahmed Efendi, Fahrü'l-E'imme es-Seyyid Mustafa Efendi, Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi, Umdetü'l-Müderisîni'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi ve gayrihim.

BELGE 70

Varak No : 12/b

Sicil Num : 02

Tarihi : 20.Muharrem.1199

Konusu : Ketsel Köyü'nden vefât eden Abdullah oğlu Seyyid İbrahim varislerinin, Dimyoz Köylü Seyyid Mustafa oğlu Seyyid Mustafa üzerine açtıkları alacak davasının, delil yetersizliğinden reddedildiği.

Medîne-i Bursa kazâsına tâbi' Kestel nâm karyede sâkin iken bundan akdem vefât eden es-Seyyid İbrahim bin Abdullah'ın verâseti er karındaşı kızları Şerif Nazife ve Şerife Neslihan nâm hatunlara münhasıra olub mezbûretân Şerife Nazife ve Şerife Neslihan nâm hatunlar Meclis-i Şer'î-i Hatîr-i Lâzîmü't-Tevkîr'de işbu bâ'isi'l-vesîka Dimyoz Karyesi sükkânından es-Seyyid Mustafa ibn-i es-Seyyid Mustafa mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb "mûrisimiz mezbûr İbrahim hâl-i hayâtında mezbûr es-Seyyid Mustafa'ya be-tarîkî'l-emâne bin guruş def ü telsîm edüb kable'l-ahz vefât etmekle bi'l-verâse zimmetinde olan meblağ-ı merkûmı taleb ederim. Su'âl edüb aliverilmek matlûbumdır” dediklerinde gibbû's-suâl ve'l-inkâr müdde'iyân-i mezbûretândan müdde'âsına mutâbık beyyine taleb olındıkda ba'de'l-istimhâl ve'l-imhâl enbân-ı beyyineden izhâr-ı acz edüb istihlâf etmeleriyle ol dahi alâ vefkî's-suâl yemîn-i bi'llâhi'l-aliyyi'l-a'lâ etmegin mücebiyle müdde'iyân-ı mezbûretân bilâ-beyyine

bî-vech-i Şer'î mu'ârazadan men'-birle mâ hüve'l-vâki` bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-ısrîn min Muharremü'l-harâm sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Tahta Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Fahrü'l-küttâb Ahmed Efendi, Fahrü'l-Müderrişini'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi ve gayrihim.

BELGE 71

Varak No : 12/b

Sicil Num : 03

Tarihi : 28. Muharrem.1199

Konusu : Başcı Mahallesi'nden Ali kızı Ümmügülsüm'ün aynı mahallede bulunan bir mülkünü Seyyid Mustafa oğlu Seyyid Hüseyin'e sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Başcı Mahallesi'nde sâkine Ümmügülsüm bint-i Ali nâm Hâtun tarafından bey'-i âti'z-zikri ikrâra vekîl olduğu zât-ı mezbûreyi bâ ma'rifeti's-Şer'iyye ârifân Ali bin İbrahim ve Abdullah bin Mustafa nâm kimesneler şahâterleriyle sâbit ü sübût vekâletine hükm-i Şer'î lâhik olan zevci Halil bin Abdülfettah nâm kimesne Meclis-i Şer'-i Enver'de işbu bâ'isi'l-vesîka es-Seyyid Hüseyin bin es-Seyyid Mustafa mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "mü'ekkillem mezbûre akd-i âti'z-zikrin sudûrına değîn silk-i mülkimde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki` etrâf-ı erba'adan Eskici Mustafa ve Ahmed ve Aişe Hâtun menzilleri ve tarîk-ı âmm ile mahdûd iki beyt-i ulvî ve bir ahur ve bir mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyı müştamil bir bâb mülk menzilizim be-cümleten e't-tevâb.î` ve'l-levâhık ve kâffeten el-menâfi` ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûr es-Seyyid Hüseyin'e iki yüz elli guruşa bey` ve temlîk ü teslîm eyledim de ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ü teslîm ü kabûl edüb semeni olan semeni olan meblağ-ı mezbûr iki yüz elli guruş mezbûr es-Seyyid Hüseyin yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr mezbûr es-Seyyid Hüseyin'in mülk-i müştêrâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun dedim de gibbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki` bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-ısrîn min Muharremü'l-harâm sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Tahtacı Molla Süleyman, Muhzırbaşı Mehmed Ağa, Muhzır Ahmed Çelebi, Müzzin oğlu Ahmed Kapusız Osman Beşe, El-Hâcc Hüseyin Ağa.

BELGE 72

Varak No : 12/b

Sicil Num : 03
Tarihi : 25.Muharrem.1199
Konusu : Gözde Köyü'nden Seyyid Mehmed Emin kızı Şerife Fatma'nın, Meydancık Mahallesi'nde oturan Mustafa kızı Aişe'de alacağı olduğunun anlaşıldığı; borcunu ödemek üzere Aişe'ye tenbih olunduğu. .

Mahrûsa-i Bursa kazâsına tâbî'Gözde Karyesi sâkinlerinden işbu bâ'isi'l-vesîka Şerife Fatma bint-i es-Seyyid Mehmed Emin nâm Hâtun Meclis-i Şer'i Enver'de mahrûsa-i mezbûrda Meydancık Mahallesi'nde sâkine Aişe bint-i Mustafa nâm Hâtun mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb "bundan akdem mezbûre Aişe zimmetinde yüz elli guruş hakkım olub taleb eylediğimde vermede ta'allül eder. Su'âl olunub alıvirilmek matlûbumdır" dedikde gibbû's-suâl ve'l-inkâr müdde'îye-i mezbûreden müdde'âsına mutâbık beyyine taleb olındıkda adûl ü ricâl-i müslimînden Mehmed bin Süleyman ve es-Seyyid Yakub bin Mehmed nâm kimesneler [Vr.no 13/a] li-ecli's-şahâde meclîs-i Şer'a hâzırân olub eserü'l-istişhâd olındıkda her biri cevâbında "fi'l-hakîka işbu Aişe bint-i Mustafa nâm Hâtun müdde'î-i mezbûre Şerife Fatıma Hâtun'a nakden yüz elli guruş ve iki yüz guruş kıymetli sekiz vukiye harîr-i şehri cem'an üçyüz elli guruş mezbûre Fatıma yedinden ahz ü kabz edüb zimmetimde vâcibü'l-edâ deyni olduğunu bize ikrâr ve itirâf edüb bu husûsa bu vech üzre şahidiz şahâdet dahi ederiz" deyü her biri alâ vechi'l-hism edâ-i şahâdet-i Şer'îye eylediklerinde gibb-ı ri'âyet-i şerâiti'l-kabûl mücebiyle meblag-ı mezbûr üç yüz elli guruş mezbûr Fatıma'ya edâya merkûm Aişe'ye tenbîh-birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-ışrîn min Muharremü'l-harâm sene tis'a ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Tahta Molla Süleyman Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Ahmed Efendi el-Kâtib, Zübdetü'l-Müderrişini'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi ve gayrihim.

BELGE 73

Varak No : 13/a
Sicil Num : 01
Tarihi : 28.Muharrem.1199
Konusu : Yahşibey Mahallesi'nden Donestoni oğlu Pezo'nun hududları belli mülkünü içindekileriyle beraber Dimitraki oğlu Tafri'ye sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Yahşibey Mahallesi'nde mütemekkin Pezo veled-i Donestoni zimmî Meclis-i Şer'i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr'de işbu hâмили's-sifer Tafri veled-i Dimitraki nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına değîn silk-i mülk-i sahîhimde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'adan Demirci oğlu Koti

ve Yani ve Bakırcı Nikola zimmî menzilleri ve tarîk-ı âmm ile mahdûd iki beyt-i ulvî ve bir sondırma ve bir hâbiye-i mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyı müstemil bir bâb mülk menzilimi be-cümleten e't-tevâb.i' ve'l-levâhık ve kâffeten el-hukûk ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mesfûr Tafri zimmîye iki yüz guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûm iki yüz guruşu müşterî-i mesfûr yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr mesfûr Tafri zimmînin mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarraf olsun" dedikde gibbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-işrîn min Muharremü'l-harâm sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Abacı Astarati, Bakırcı Nikola, Kara Yani zimmî, Süleyman Beşe, Altıparmaklı Muhzır Molla Mehmed ve gayrihim.

BELGE 74

Varak No : 13/a

Sicil Num : 02

Tarihi : 25.Muharrem.1199

Konusu : Hacıilyas Mahallesi'nden Abdullah kızı Saliha'nın bir mülkünü içindekileriyle beraber Ali oğlu Seyyid Abdullah'a sattığı.

Medîne-i Bursa'da Hacıilyas Mahallesi'nde sâkine ma'rifeti'z-zât Saliha bint-i Abdullah nâm Hâtun Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr'de işbu bâ'isi'l-vesîka es-Seyyid Abdullah bin Ali nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûrina değîn silk-i mülk-i sahîhimde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'adan Beledîci İsmail ve Fetâ ve Mehmed menzilleri ve tarîk-ı âmm ile mahdûd iki beyt-i ulvî ve bir sundırma ve bir beyt-i süflî ve bir mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyı müstemil bir bâb mülk menzilimi be-cümleten e't-tevâb.i' ve'l-levâhık ve kâffeten el-hukûk ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûr es-Seyyid el-Hâcc Abdullah bin Ali nâm kimesneye altmış guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve temlîk ü teslîm ü kabûl edüb semeni olan meblağ-ı merkûm altmış guruşu müşterî-i mezbûr es-Seyyid Abdullah yedinden tamâmen ahz ü kabz edüb fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr mezbûr es-Seyyid el-Hâcc Abdullah'ın mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarraf olsun dedikde gibbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min Muharremü'l-harâm sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Tahta Süleyman Çelebi, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Boyacı Molla Mustafa, el-Hâcc Süleyman Ağa, Semerci Çolak Ahmed, Fahrü'l-küttâb Ahmed Efendi.

BELGE 75

Varak No : 13/a

Sicil Num : 03

Tarihi : 27.Muharrem.1199

Konusu : Darbhane Mahallesi'nden İsmail oğlu Hacı Mahmed Sadık'ın bir mülkünü oğlu İsmail'e sattığı.

Mahrûsa-i Bursa hısnı dâhilinde Darbhâne Mahallesi'nde sâkin el-Hâcc Mehmed Sadık ibn-i İsmail nâm kimesne Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu bâ'isi'l-vesîka sulbî kebîr oğlu İsmail mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına değîn silk-i mülkümde münselik olub mahalle-i merkûmede vâki' etrâf-ı erba'adan İplikci menzili ve Nakş-ı bendî zâviye ve Süleyman Ağa ve Yusuf Ağa menzilleri ve Takyeci Molla Mehmed menzili ve tarîk-ı hâss ile mahdûd ve hâriciye ve dâhiliyesi büyü-tü adîdeyi müştemil bir bâb mülk menzilimi be-cümleten e't-tevâb.i' ve'l-levâhık ve kâffeten el-hukûk ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î [ile] oğlum mezbûr İsmail Ağa'ya dokuz yüz elli guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eyledigimde ol dahi ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûm dokuz yüz elli guruşu oğlum İsmail Ağa yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd hâriciye ve dâhiliyeli büyü-tü adîdeyi müştemil bir bâb mülk menzilim oğlum İsmail Ağa'nın mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" dedikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi's-sâbi' ve'l-ısrîn min Muharremü'l-harâm sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, es-Seyyid Mehmed Ağa Karanfil-zâde, Fahrü'l-Müderrişîni'l-Kirâm es-Seyyid Mahmed Sâlim Efendi, Zübdetü'l-Müderrişîni'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Ser-Tahta Molla Süleyman, Muhzır Ahmed Ağa ve gayrihim.

BELGE 76

Varak No : 13/a

Sicil Num : 04

Tarihi : 03.Safer.1199

Konusu : Küçüklüğünde Hacı Mehmed oğlu Seyyid Molla Salih'e velisi babası tarafından nikahlandırılan Ali kızı Emetullah'a, nefsinı Seyyid Molla Salih'e teslim etmesi hususunda tenbih olunduğu.

Mahrûsa-i Bursa'da Hacılar Mahallesi'nde sâkin işbu râfi'u'l-kitâb es-Seyyid Molla Salih ibn-i el-Hâcc Mehmed nâm kimesne Meclîs-i Şer'i Şerîf-i Enver'de ma'rifeti'z-zât Emetullah bint-i Ali Efendi nâm bikr-i bâliga mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb "târîh-i kitâbdan on sene mukaddem mezbûre Emetullah'ın babası hâl-i hayâtında kemâl-i akl-ı sıhhatde mezbûr Emetullah'ı bana tezvîc ve tenkîh edüb ben dahi tezevvüc ve kabûl edüb su'âl olunub mezbûre Emetullah'ı bana teslîme tenbîh olunmak matlûbumdur" dedikde gibbû's-suâl ve'l-inkâr müdde'î-i mezbûrdan müdde'âsına mutâbık beyyine taleb olundıkda udûl-i ricâl-i müslimînden Fahri Efendi Zâviyesi'nde post-nişîn olan es-Seyyid e's-Şeyh Ahmed Efendi ibn-i Ali Efendi ve Derviş Hasan bin Musa nâm kimesneler li-ecli's-şahâde meclîs-i Şer'a hâzırân olub istîşhâd olındıklarında her biri cevâblarında "işbu hâzıraten bi'l-meclîs Emetullah nâm bikr-i bâliğayı hâl-i sığarında babası müteveffâ Ali Efendi sıhhatinde târîh-i kitâbdan on sene mükaddem bi'l-velâye müdde'î-i mezbûr es-Seyyid Molla Salih bin el-Hâcc Mehmed'e tezvîce ve tenkîh edüb ol dahi tezevvüc ve kabûl eylediği bizim ma'lûmumuzdur ve biz bu husûsa bu vech üzre şâhidleriz şahâdet dahi edediz" deyü her biri edâ-i şahâdet-i Şer'îye eylediklerinde gibb-ı ri'âyet-i şerâ'iti'l-kabûl mücebiyle müdde'î-i mezbûr es-Seyyid Molla Salih'e mezbûre Emetullah'a nefsinin teslîme tenbîh-berle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis min Safer'l-hayr sene tis'a ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Ahmed Efendi, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Ser-Tahta Molla Süleyman ve gayrihim.

BELGE 77

Varak No : 13/b

Sicil Num : 01

Tarihi : 25.Muharrem.1199

Konusu : Avdançık Köyü'nden Mehmed oğlu Seyyid İbrahim ile Mahmud oğlu Ali'nin, Seyyid İbrahim'in babasından miras kalan dut bahçesini haksız olarak kullanma davasında anlaşlıkları.

Mahrûsa-i Bursa kazâsına tâbi' Avdançık Karyesi'nde sâkin iken bundan akdem vefât eden Mehmed bin Abdullah'ın verâseti (hisse-i verâseti) sulbî oğlu es-Seyyid İbrahim'e münhasıra oldıktan sonra mezbûr es-Seyyid İbrahim Meclis-i Şer'i Hatîr-i Lâzîmüt-Tevkîr'de işbu bâ'isi'l-vesîka Ali bin Mahmûd mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "babam müteveffâ-yı mezbûrun mahrûsa-i Bursa kazâsına tâbi' Kazancılı nâm karyede vâki' lede'l-ahâlî ma'lûmü'l-hudûd ve'l-cîrân tahmînen üç dönüm mikdârı eşcârî mülk bir kıt'a tut hadîkası ile'l-vefât mülki ve terekesinden olub ba'd-i vefât bana mevrûs olmağla hadîka-i mezbûreye mezbûr Ali, fuzûlî bi-gayr-i hak altı sene vâz'-ı yed edüb sinîn-i mezkûrede hadîka-i mezkûrdan altı vukiye harîrî şehri hâsıl olub kendi umûrına sarf ve istihlâk etmişdi deyü bundan akdem

mezbûr Ali'den taleb-i da'vâ sudûrında oldıgımda ol dahi hadîka-i mezkûreye fuzûlî vaz'-ı yedini ikrâr sinîn-i mezkûrede ol mikdâr harîr-i şehri olduğın inkâr etmekle ben müdde'âmı bu vechen beyâna kâdir olmadığımdan bâ-vesâtat-ı muslihîn da'vâ-yı mezkûrumdan fâriğa olmak üzere beni mezbûr Ali ile on guruş üzerine inşâ-i akd-i sulh eylediklerinde ben dahi sulh-i mezkûrî ba'de'l-kabûl ve bedel-i sulh olan meblağ-ı merkûm on guruşu mezbûr Ali yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd harîr-i mezkûra müte'allık amme-i da'vâ ve mütâlebât ve kâffe eymân ve muhâsamâtdan mezbûr Ali'nin zimmetini ibra-i âmm-ı râfi'l-hisâm ile ibra ve ıskât eylediğimde ol dahi bana medfû' olan bedel-i sulh-ı mezkûr on guruşa müte'allık da'vâdan benim zimmetimi ibra ve ıskât ve her birimiz âharın ibrasını kabûl eyledik dedikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hamis ve'l-ısrîn min Muharremü'l-harâm sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Muhzır İsmail Çelebi, Muhzır Molla Mustafa, Ser-Tahta Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Fahrü'l-küttâb Ahmed Efendi ve gayrihim.

BELGE 78

Varak No : 13/b

Sicil Num : 02

Tarihi : (Tarih yok)

Konusu : Umurbey Mahallesi'nden Hacı Şaban oğlu Salih Çelebi varislerinin, Salih Çelebi'den kendilerine miras yoluyla intikal eden mülkü içindekileriyle beraber Hacı Mehmed oğlu Mustafa Ağa'ya sattıkları.

Mahrûsa-i Bursa'da Umurbey Mahallesi'nde sâkin iken bundan akdem vefât eden Salih Çelebi ibn-i el-Hâcc Şaban'ın verâseti zevce-i metrûkesi Afife bint-i Ahmed nâm Hâtun ile sulbî kebîr oğulları Abdülbaki ve Mustafa'ya münhasıra oldıktan sonra mezbûr Mustafa zikr-i âti menzilde olan hisse-i irsiye-i ma'lûmesini vâlidesi mezbûr Afife'ye semen-i ma'lûma ba'de'l-bey' mezbûr Abdülbaki vefât edüb verâseti vâlidesi mezbûre Afife ile zevce-i metrûkesi Neslihan bint-i Hasan nâm hâtun ile sulbî sagîr oğlu Sahih ve sulbiye kebîre kızı Mükerrreme'ye isâbeti tahakkukından sonra mezbûre Afife Hâtun menzil-i mezkûrda olan hisse-i [şâ]yi'ası semen-i ma'lûme sadr[î] oğlu müteveffâ-yı mezbûr Abdülbaki'nin sulbî kebîr kızı mezbûre Mükerrreme Hâtun'a bâ-bey' ba'dehû sagîr-i mezbûr Salih dahi vefât edüb verâseti vâlidesi mezbûre Neslihan ile li-ebeveyn kız karındaşı mezbûre Mükerrreme'ye münhasıra ba'dehu mezbûre Neslihan dahi vefât edüb verâseti vâlidesi Rabia bint-i Hasan nâm Hâtun ile sadriye kebîre kızları mezbûre Mükerrreme ve Şerif Aişe bint-i es-Seyyid el-Hâcc İsmail nâm hâtuna münhasıra ve tashîh-i mes'eleleri be-tarîki'l-münâsahati's-Şer'îye yirmi sekiz bin sekiz yüz sehinden itibâr olunub sihâm-ı mezkûreden yermi yedi sehime mezbûre Mükerrreme'ye ve bin beşyüz seksen iki sehime dahi mezbûre Şerife Aişe'ye ve yedi yüz doksan bir sehime dahi

mezbûre Rabia Hâtun'a isâbeti tahakkukından sonra mezbûrât Mükerrerme ve Şerife Aişe ve Rabia hâtunlar taraflarından bey'-i âti'z-zikri ikrâra vekîlleri oldığın bi'l-ma'rifeti's-Şer'iyye ârifân es-Seyyid Mehmed bin Said Mirza ve Hafız İbrahim Efendi ibn-i Ahmed Ağa nâm kimesneler şahâdetleriyle sâbit ü sübût vekâletine hükm-i Şer'î lâhik olan Hamaloğlı Mahmûd ibn-i Hasan nâm kimesne ma'rifet-i Şer'-i şerîf ve mahfil-i re's-i münîfde işbu bâ'isi'l-kitâb Molla Yahya-zâde Mustafa Ağa ibn-i el-Hâcc Mehmed Ağa mahzasında bi'l-vekâle ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "mü'ekkilelerim mezbûrelerin sâlifü'z-zikr mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'adan müşterî-i mezbûr ve Aişe Hâtun menzilleri ve tarîk-ı âmm ile mahdûd iki beyt-i ulvî ve iki sundırma ve üç beyt-i süflî ve bir sofa ve bir ahûr ve bir firun ve bir sâyelik ve bir kârgîr beş hâne ve bir bir-i mâ ve bir yaz ocağı ve bir hâbiye-i mâ ve mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyu müştemil bir bâb mülk menzili müteveffâ-i ûlâ mezbûr Salih Çelebi'nin ile'l-vefât mülki ve terekesinden olub ba'd-ı vefât bizlere mevrûs olmağla verese-i mezbûrûn mu'âfiyen bi-eyyi-emr menzil-i mezkûrun mecmû'î menzil-i mahdûd-ı mezkûrda olan hisse-i irsiye-i şâyi'alarımızı (ma'lûmelerimizi) be-cümleten e't-tevâb.i' ve'l-levâhık ve kâffeten el-hukûk ve'l-murâfik tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûr Mustafa Ağa'ya altı yüz guruşu bey' ve temlîk ü teslîm eyledikdiğimizde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûm altı yüz guruşu müşterî-i mezbûr yedinden tamâmen ahz ü kabz edüb beynlerimizde sihâm-ı mezkûre mücebince ba'de'l-hisâs iktisâm eyledik. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr mezbûr Mustafa Ağa'nın mülk-i müşterâsı ve hak-ı sarfî olub bizlerin kat'â alâka ve medhalimiz yokdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahdâr mutasarrif olsun dediler (dedikte) gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu.[Şuhûd-ı hâl ve târîh yok].

BELGE 79

Varak No : 13/b

Sicil Num : 03

Tarihi : 10.Safer.1199

Konusu : Hacibaba Mahallesi'nden Agob kızı Silbaye hanımın, aynı mahallede bulunan bir mülkü ile ba'zı şahsi eşyasını damadı Vartan oğlu Malhas'a sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Hacibaba Mahallesi'nde mütemekkiye ve şahs-ı mu'arrefe Silbaye bint-i Agob nâm nasrâniye Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu hâmilî'r-rakîm dâmâdı Acem Malhas veled-i Vartan nâm zımmî mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına değin silk-i mülkümde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'adan Recmeci Ohan zımmî menzili ve Mebram nasrâniye menzili ve tarîk-ı âmm ile mahdûd bir beyt-i ulvî ve iki surdırma ve iki mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyu meştemil bir bâb mülk menzilimi üçyüz guruşu diger kendi emvâlimden iki yüz guruş kıymetli bir çift altun bilezik ve yigirmi beş vukiye nühâs ve beş beledî yasdık ve iki döşek ve iki kilim ve iki yorgan ve bir sîm kuşak ve

bir altun k pemi m ceffefe-i vâhîde d m d m mezbûr Acem Malhas zimmîye mecmû'n  beşyüz guruş  bey' ve temlîk   teslim eyledikimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer iştirâ ve't-temlîk   teslim ve kabûl edüb semeni olan meblağ-ı mezbûr beş yüz guruşun   yüz guruşuna bir çift z mr d küpe ve bâkî iki yüz guruş  nakden merkûmun yedinden tamâmen ahz   kabz edüb menzil-i mezkûr ile eşyâ-i merk munun semen ve takr rine m ta'allıka  mme-i da'vâdan mezbûrın zimmetini ibra-i  mm-ı râfi'l-hıs m ile ibra ve ıskât edüb ol dahi ibra-i mezkûr ba'de'l-kabûl fi-m ba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr ile eşyâ-i muharrere-i mezkûre m şter -i merkûm d m d m Acem Malhas veled-i Vartan zimmînin mülk-i müşterâsıdır. Keyfe m -yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" dedikde gıbbe't-tasdîk'iş-Şer'î m -hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l- şir min Saferi'l-hayr sene tis'a ve tis' n ve mi'ete ve elf.

[Vr.no 14/a]

Şuhûd-ı Hâl : es-Seyyid Hüseyin Ağa, Karındaşı Hâfız es-Seyyid Ahmed Ağa, Tahh r  İbrahim Ağa, es-Seyyid Süleyman Ağa, es-Seyyid İbrahim Ağa, İzmirli-z de es-Seyyid el-Hâcc Mahmed, Tokmakc  Ahmed bin Mustafa Çelebi, Abdullah bin Halil, Keb bc  Hâfız Ahmed, Tahtabaşı Süleyman Ağa ve gayrihim.

BELGE 80

Varak No : 14/a

Sicil Num : 01

Tarihi : 08.Safer.1199

Konusu : Alacamescid Mahallesi ahalisinden merhum Hacı Mustafa oğlu Halil'in varislerine intikal eden ve eşi Şerife Nisvane Hâtun elinde bulunan maldan çocukları Mehmed Emin ve Şerife Emine'ye nafaka bağlandığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Alacamescid Mahallesi'nde sâkin iken bundan akdem vefât eden Halil bin el-Hâcc Mustafa bin el-Hâcc İbrahim'in verâseti zevce-i metrûkesi Şerife Nisvane bint-i es-Seyyid Ali n m Hâtun ile sulb  sağır oğlu es-Seyyid Mehmed Emin ve sulbiye sağire kızı Şerife Emine'ye münhasıra olduğı lede'ş-Şer' 'l-enver zâhir   m tebiyyin oldukdan sonra sağir n-ı mezbûrânın vâlideleri ve tesviye-i um rlarına kibel-i Şer'den mensûbe vasîleri ma'rifeti'z-zât işbu b 'isi'l-vesîka mezbûre Şerife Nisvane Meclis-i Şer'-i Hat r-i L zım 't-Tevkîr'de bi'l-vesâye takrîr-i kelâm edüb "hâlâ be-hakk inhisâr-ı hucr u terbiyemde olan oğlum mezbûr es-Seyyid Mehmed Emin ile kızım mezbûre Şerife Emine n m sağir n içun babaları müteveffâ-yı mezbûrdan m nkakıl yedimde hıfz eylediğim m l-ı mevrûslarından min kibel-i Şer'den kadar-ı ma'rûf nafaka farz   takdîr buyurulmak matlûbumdur bi'l-vesâye matlûbumdur" dedikde hâkim-i mevki'-i sadr-ı kitâb-ı t b -leh ve hüsn-i me' b fazîletlü efendi hazretleri dahi sağir n-ı mezb r na babaları müteveffâ-yı mezbûrdan müntakıl m l-ı mevrûslarından beher

yevm birer para nafaka farz u takdîr buyurub meblag-ı mafrûz-ı mezkûrî saġîrân-ı mezbûrâna harc u sarfa ve lede'l-hâce istidâneye ve vakt-i zaferde babaları müteveffâ-yı mezbûrdan müntakil mâl-ı mevrûslarına rücû'a vâlideleri mezbûre Şerife Nisvâne hatuna izn- birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâmin min Saferi'l-hayr sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Hâfız Ali Efendi, Münâdî Ahmed Efendi, Zuhrü'l-küttâb Ehmed Efendi, Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi, Fahrü'l-Müderrişini'l-Kirâm Bağlar-zâde İsmail Efendi, Ser-Tahta Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mehmed Aġa.

BELGE 81

Varak No : 14/a

Sicil Num : 02

Tarihi : 12.Safer.1199

Konusu : Stavani oġlu Dimitraki'nin, Pazarbaşı Mahallesi'nde bulunan mülkünü içinde bulunanlarla beraber Anastas oġlu Tanaş ve Tanaş oġlu İsak'a müştereken ve eşit olarak sattaġı.

Medîne-i Bursa'da Pazarbaşı Mahallesi mütekinlerinden Dimitraki veled-i Stavani nâm zimmî Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr[de] işbu hâмили's-sıfır Tanaş veled-i Anastas kendi tarafından asâleten ve sulbî kebîr oġlu İsak nâm zimmî tarafından tasdîka vekîl olan babası mesfûr Tanaş muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına deġin silk-i mülk-i sahîhimde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'adan Jasafî zimmî ve Hristo zimmî menzilleri ve tarafeyni tarîk-ı âmm ile mahdûd üç beyt-i ulvî ve iki sundırma zîr-i zemîn ve iki mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyı müştemil bir bâb mülk menzilimi be-cümleten e't-tevâb.î' ve'l-levâhık ve kâffeten el-hukûk ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mesfûrân Tanaş ve oġlu İsak nâm zimmîlere beş yüz guruşa ale'l-iştirâki's-seviyy bey' ve temlîk ü teslim eyledigimde anlar dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ vü temlîk ü taslîm ü kabûl semeni olan meblaġ-ı merkûm beş yüz guruşu müşteriyân-ı mesfûrân yedlerinde tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr mesfûrân Tanaş ve oġlu İsak nâm zimmîlere ale'l-iştirâki's-seviyy mülk-i müşterâlarıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarraf olsunlar" dedikde gibbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sânî aşer amin Saferi'l-hayr sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Fahrü'l-küttâb Ahmed Efendi, el-Hâcc Hasan Aġa, Fesci Ali Beşe, Attar el-Hâcc Hüseyin, Kürekci Yavan zimmî ve Sürgüci Karabet ve gayrihim.

BELGE 82

Varak No : 14/a

Sicil Num : 03

Tarihi : 13.Safer.1199

Konusu : Muradiye Mahallesi'nden Abdullah oğlu Hacı Selim eşi Emine'nin, Feyzullah Efendi üzerine açtığı davanın zaman aşımına uğradığı gerekçesiyle reddedildiği.

Mahrûsa-i Bursa'da Murâdiye Mahallesi'nde sâkin iken bundan akdem vefât eden el-Hâcc Selim bin Abdullah'ın verâseti zevce-i metrûkesi Emine bint-i Kadri nâm Hâtun ile es-Seyyid el-Hâcc Feyz[ullah] Efendi'ye münhasıra olduğu mütahakkık oldıktan sonra mezbûre Emine Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu râfi'ül-vesîka müderrisîni'l-kirâmdan es-Seyyid Mustafa Efendi ibni'l-merkûm es-Seyyid el-Hâcc Fayzullah Efendi mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb "zevcim mezbûr el-Hâcc Selim vefât etdikde tereksinden sekiz yüz guruşluk mikdâr eşyâ-ı mütenevvi'âsını mezbûr es-Seyyid el-Hâcc Feyzullah Efendi fuzûlî ahz ü kabz edüb ba'dehû mezbûr Feyzullah Efendi dahi vefât etmekle eşyâ-i mütenevvi'a-i mezkûreyi mezbûr es-Seyyid Mustafa Efendi bi'l-verâse ahz ü kabz ü zabt ve zimmetinde olmağla su'âl olunub merkûmeden hisse-i irsiyem alıverilmek matlûbımdır" dedikde gibbû's-suâl mezbûr es-Seyyid Mustafa Efendi da'vâsında fi'l-hakîka mezbûre Emine müteveffâ-yı mezbûr el-Hâcc Selim'in zevcesi olduğın ikrâr lâkin mezbûr müteveffâ el-Hâcc Selim'in terekesinden ol mikdâr eşyâ-ı mütenevvi'âsını babası merkûm es-Seyyid el-Hâcc Feyzullah Efendi'nin ahzini inkâr etdikden sonra "mezbûr el-Hâcc Selim târîh-i kitâbdan on yedi sene mukaddem vefât edüb da'vâsı bilâ-fermân mesmû'a değildir" deyü def'ile mukâbele eylediğın def'-i mezkûrını alâ vechi'l-hasm şuhûd-ı udülle ba'de'l-isbât on beş sene bilâ-özü-i Şer'î terk mürûr eden da'vânın bilâ-fermân istimâından hükkâm men' olunmagla mûcebiyle müdde'iyeye-i mezbûre Emine Hâtun bî-vech mutâlebeden men'-birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-vevmi's-sâlis aşer min Saferi'l-hayr sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Tahtabaşı-zâde Ahmed Ağa, Ser-Tahta Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Fahrü'l-küttâb Hulusi Ahmed Efendi, Fahrü'l-Müderrisîni'l-Kirâm Sa'âdetlü İmam-zade es-Seyyid Mehmed Said Efendi.

BELGE 83

Varak No : 14/a

Sicil Num : 04

Tarihi : 03. Safer.1199

Konusu : Üftade Mahallesi'nden Seyyid Mustafa kızı Şerife Şehri ile Himmet oğlu Veli Beşe'nin evliliklerine son verdikleri.

Mahrûsa-i Bursa'da Üftâde Mahallesi'nde sâkine ma'rifeti'z-zât Şerife Şehri bint-i es-Seyyid Mustafa nâm Hâtun Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de zevc-i muhâlli'î işbu râfi'ül-vesîka Veli Beşe ibn-i Himmet mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "mezbûr Veli Beşe yüz guruş mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle zevcim olub beynimizde hüsn-i zind-gânî olmamağla ben hall'a tâlibe ve mufârakata râgıbe oldığım ecilden zimmetinde mütekarrır ve ma'kûdun-aleyh olan yüz guruş mehr-i mü'eccelim ve nafaka-i iddet-i ma'lûmem üzerine ve me'net-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr ile muhâla'a-i sahîh-i Şer'îye ile muhâla'a eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer hal'-i mezkûrı kabûl edüb târîh-i kitâba gelince hukûk-ı zevciyete ve sâ'ire müte'allık âmmiye-i da'vâdan ahdihimâ âharın zimmetini ibra ve ıskât edüb her birimiz ibra-i mezkûrı kabûl eyledik" dedikde gıbbe't-tasdîki'ş-Şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis min Saferi'l-hayr sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf..

Şuhûd-ı Hâl : Tahtabaşı-zâde Ahmed Ağa, Muhzırbaşı Mehmed Ağa, Ahmed Efendi, es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Ser-Tahta Molla Süleyman ve gayrihim.

BELGE 84

Varak No : 14/b

Sicil Num : 01

Tarihi : 15.Safer.1199

Konusu : Alacahırka Mahallesi'nden Mustafa kızı Fatma'nın aynı mahalede bulunan bir mülkünü İsmail oğlu Ali'ye sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Alacahırka Mahallesi'nde sâkine ve zâtı şer'an mu'arrefe Fatıma bint-i Mustafa nâm Hâtun Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu râfi'ül-vesîka Ali bin İsmail mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına değın silk-i mülkümde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'adan Molla İbrahim ve Osman ve Fatıma Hâtun menzilleri ve tarîk-ı âmm ile mahdûr bir beyt-i ulvî ve bir beyt-i süflî ve bir eşcâr ve bir firun ve bir mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyı müştemil bir bâb mülk menzilimi be-cümleten e't-tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffetên el-menâfi' ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî [ve şurût-ı müfsideden ârî] bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûr Ali'ye yüz elli guruşa bey' ve temlîk ü teslîm edüb ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûn yüz elli guruş müşterî-i mezbûr yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr mezbûr Ali bin İsmail'in mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" dedikde gıbbe't-tasdîki'ş-Şer'î mâ-

hüve'l-vâki` bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min Saferi'l-hayr sene tis'a ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Hûbânoğlı Mehmed, Demirci Hasan Beşe, Molla Mustafa, İbrahim Ağa ve gayrihim.

BELGE 85

Varak No : 14/b

Sicil Num : 02

Tarihi : 15.Safer.1199

Konusu : Demirtaş Mahallesi'nden Abdullah kızı Şerife Zeyni'nin İnciler mevkii yakınındaki mülkünü Mehmed kızı Esme'ye sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Demirtaş Mahallesi sâkinelerinden ma'rifeti'z-zât Şerife Zeyni bint-i es-Seyyid Abdullah nâm Hâtun Meclîs-i Şer'i Şerîf-i Enver'de işbu bâ'isi'l-vesîka Esme bint-i Mehmed nâm hâtun mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına değîn silk-i mülkümde münselik olub mahrûsa-i mezbûre İnciler kurbünde vâki` etrâf-ı erba'adan Dolabcı Mustafa ve Kahveci İsmail ve Mehmed Beşe hadîkaları ve tarîk-ı âmm ile mahdûd tahmînen bir buçuk dönüm mikdârı eşcârî mülk bir kı'ta tut hadîkamı be-cümleten e't-tevâbi` ve'l-levâhık ve kâffeten el-menâfi` ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûre Esme Hâtun'a kırk guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûm kırk guruşu müşteriye-i emzbûre yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd hadîka-i mahdûd-ı mezkûre mezbûre Esme Hâtun'un mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" dedikde gıbbe't-tasdîki'ş-Şer'î mâ-hüve'l-vâki` bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min Saferi'l-hayr sene tis'a ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Yürek Mustafa, Derviş Beşe, es-Seyyid Salih, Zuhrü'l-küttâb Ahmed Efendi, Fahrü'l-küttâb es-Seyyid Ahmed Efendi ve gayrihim.

BELGE 86

Varak No : 14/b

Sicil Num : 03

Tarihi : 15.Safer.1199

Konusu : Demirtaş Mahallesi'nden Hüseyin oğlu Mehmed ve Mehmed kızı Rabia Hüsniye'nin adı geçen mahallede bulunan mülklerini Seyyid Abdullah kızı Şerife Zeyni'ye sattıkları.

Mahrûsa-i Bursa'da Demirtaş Mahallesi'nde sâkin Mehmed ibn-i Hüseyin ve Rabia Hüsniye bint-i Mehmed nâm Hâtun Meclis-i Şer'î-i Hatîr-i Lâzîmü't-Tevkîr'de işbu bâ'isi'l-vesîka Şerife Zeyni bint-i es-Seyyid Abdullah nâm Hâtun mahzarında her biri ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına değin silk-i mülk-i sahîhimde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'adan Salih Beşe menzili ve seyid Mehmed Said hadîkası ve tarîk-ı hâss ile mahdûd bir beyt-i ulvî ve bir sundırma ve beyt-i süflî ve bir hâbiye-i mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyı müştemil bir bâb mülk menzilimi be-cümleten e't-tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffeten el-hukûk ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûre Şerife Zeyni Hâtun'a kırk guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eylediğimizde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûm kırk guruşu müşteriye-i mezbûre yedinden tamâmen ahz ü kabz edüb beynimizde alâ kaderi'l-hisâs iktisâm eyledik. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr mezbûre Şerife Zeyni Hâtun'un mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarıf olsun" dedikde gibbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min Saferi'l-hayr sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Yürek Mustafa, Seyid Salih, Katib Ahmed Efendi, Zührü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi, Fahrü'l-küttâb es-Seyyid Ahmed Efendi, Derviş Beşe.

BELGE 87

Varak No : 14/b

Sicil Num : 04

Tarihi : 15.Safer.1199

Konusu : Alacamescid Mahallesi'nde vefât eden Hacı Mustafa oğlu Halil'in terekesindeki bir mülkde bulunan dörtte bir hissesinin, borcuna karşılık, Ali oğlu Hacı İsmail Efendi'ye satıldığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Alacamescid Mahallesi'nde sâkin iken bundan akdem vefât eden Halil bin el-Hâcc Mustafa bin el-Hâcc İbrahim'in verâseti zevce-i metrûkesi Şerife Nisvane bint-i es-Seyyid Ali nâm Hâtun ile sulbî sağîr oğlu es-Seyyid Mehmed Emin ve sulbiye sağîre kızı Şerife Emine'ye münhasıra ve tashîh-i mes'eleleri bi-hükmi'l-ferâ'iz yirmi dört sehinden itibâr olunub sihâm-i mezkûreden üç sehimi zevce-i mezbûre Şerife Nisvâne'ye ve on dört sehimi dahî sağîr-i mezbûr es-Seyyid Mehmen Emin'e ve yedi sehimi dahi sağîre-i mezbûre Şerife Emine'den her birlerine inhisârı tahakkukundan sonra zevce-i mezbûre Şerife Nisvâne kendi

tarafından asaleten ve sagirân-ı mezbûrânın min kibel-i Şer' mensûbe vasîleri olmağa vekâleten Meclîs-i Şer'-i kavîm-i vâcibü't-tekrîmde müderrisîni'l-kirâmdan işbu bâ'isi'l-vesîka Na'lbâd-zâde el-Hâcc İsmail Efendi ibn-i Ali nâm kimesne mahzarında bi'l-asâle ve bi'l-vekâle ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'a müşterî-i mûmâ-ileyh İsmail Efendi ve Molla Ali ve Beledîci Molla Hasan ve Rukiye Hâtun ve Emine Hâtun ve Aişe Hâtun ve Abdülbaki vereseleri ve tarîk-ı hâss ile mahdûd üç beyt-i ulvî ve bir sundırma ve iki hâbiye-i mâ-i cârî ve bir dönüm mikdârı havluı müstemil bir bâb mülk menzilde olan rub' hisse müteveffâ-yı mezbûrun ile'l-vefât mülki ve terekesinden olub lâkin müteveffâ-yı mezbûrun düyûn-ı müsbesesine vefâ etmeyüb menzil-i mezkûrın zarûret-i düyûn için bey' olinmak lâzım gelmegin savb-ı Şer'-i Enver'den bey'ine bi'l-izni's-Şer'î sûk-i sultânîde ve mecâmî-i-nâs olan mahallerde münâdî lisâniyle müddet-i medîde ba'de'l-müzâyede ve inkitâ'u'r-rağabe hisse-i mezkûr mûmâ-ileyh el-Hâcc İsmail Efendi üzerinde yüz yirmi beş guruşda karâr edüb ziyâde ile tâlib-i âhar dahi zuhûr etmediğinden mâ'adâ meblağ-ı merkûm hisse-i mezkûrın el-yevm semen-i misli ve kıymet-i adlî oldığın îkân-ı sıhhati'l-kelimât haber vermeleriyle ben dahi [menzil-i] merkûmeyi müteveffâ-yı mezbûrun zarûret-i düyûn-ı müsbesesiçün be-cümleten e't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeten el-hukûk ve'l-murâfik tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mûmâ-ileyh İsmail Efendi'ye meblağ-ı merkûm yirmi beş guruşu bi'l-asâle ve bi'l-vekâle bey' ve temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûm yirmi beş guruşu müşterî-i mûmâ-ileyh yedinden tamamen ahz ü kabz edüb düyûn-ı müsbesesine def ü teslîm eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûrda olan fidâ kadar sehîm merkûm el-Hâcc İsmail Efendi'nin mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrif olsun dedikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hamis aşer min Saferi'l-hayr sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

BELGE 88

Varak No : 15/a

Sicil Num : 01

Tarihi : 15.Safer.1199

Konusu : Şakirhoca Mahallesi'nden Seyyid Hacı Ahmed Ağa oğlu Seyyid Hacı Ali Ağa'nın, Emirsultan Mahallesi'nde bulunan bir mülkünü Yahya kızı Hanım Kadına sattığı.

Medîne-i Bursa'da Şakirhâce Mahallesi'nde sâkin es-Seyyid el-Hâcc Ali Ağa ibn-i es-Seyyid el-Hâcc Ahmed Ağa Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu râfi'ü'l-vesîka Hanım bint-i Yahya nâm Hâtun mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına değin silk-i mülkümde münselik olub Hazret-i Emir Mahallesi'nde vâki' etrâf-ı erba'adan ihkâk-ı hukûk İbrahim oğlu ve Emine Hâtun menzilleri ve tarîk-ı âmm ile mahdûd üç beyt-i ulvî ve iki beyt-i

süflî bir sofa ve bir mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyu müstemil bir bâb mülk menzilime be-
cümleten e't-tevâb.i' ve'l-levâhık ve kâffeten el-menâfi' ve'l-murâfık tarafından îcâb ve
kabûlü hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûre Hanım Hâtun'a yüz
yirmi guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eyledigimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ
ve't-temlîk ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûm yüz yirmi guruşu müşteriye-i
mezbûre yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr
mezbûre Hanım bint-i Yahya nâm hatunun mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr
mutasarraf olsun didikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-
yevmi'l-hâmis aşer min Saferi'l-hayr sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Tahta Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Ahmed Efendi, es-
Seyyid Mehmed Said Efendi ve gayrihim.

BELGE 89

Varak No : 15/a

Sicil Num : 02

Tarihi : 13.Safer.1199

Konusu : Aslen İstanbullu olup Bursa'da müsafir bulunan Yusuf oğlu Mehmed Emin
Ağa ile Osman oğlu Mehmed Said'in bir alacak davasında anlaşarak birbirlerini ibra ettikleri.

Husûs-ı âti'l-beyânın mahallinde fasl u hasmiyçün şeref-rîz-i sudûr eden bir kıt'a fermân-ı
celîlü's-şândan sonra Âsitâne-i aliyye'de Hocapaşa Mahallesi'nde sâkin olup mahrûsa-i
Bursa'da müsâfireten mukîm olan Mehmed Emin Ağa ibn-i Yusuf nâm kimesne Meclîs-i Şer'-i
Şerîf-i Enver'de işbu râfi'u'l-kitâb mahrûsa-i mezbûre sükkânından Mehmed Said ibn-i Osman
mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb bundan akdem mezbûr Mehmed Said Âsitâne'de
emvâlinden üç yüz guruşluk altunımı ve otuz guruş kıymetli duhân çubuklarımı ve iki guruşluk
altunımı mezbûrdan da'vâ sudûrında iken beynimizde musli[h]ûn tavassut edüb beni mezbûr
ile an inkâr altmış guruş üzerine inşâ-i akd-i sulh eylediklerinde ben dahi ber-minvâl-i
muharrer sulh-i mezkûrî ba'de'l-kabûl ve bedel-i sulh-i mezkûr altmış guruş mezbûr Mehmed
Said yedinden ahz ü kabz edüb sâlifü'z-zikr üç yüz guruşluk altun ve duhân çubukları ve
duhân kesesine müte'allık da'vâdan mezbûr Mehmed Said'in zimmetini ibra ve iskât edüb ol
dahi bana medfû'ı olan bedel-i sulh-i mezkûra müte'allık da'vâdan benim zimmetini ibra ve
her birimiz ibra-i mezkûrî kabûl eyledik didikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-
taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis aşer min Saferi'l-hayr sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Tahta Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mehmed, Fahrü'l-küttâb Ahmed
Efendi, Fahrü'l-akrân Mütessillim Sa'âdetlü İsaîl Ağa, Fahrü'l-Müderrişini'l-Kirâm İmam-zâde
es-Seyyid Mehmed Said Efendi.

BELGE 90

Varak No : 15/a

Sicil Num : 03

Tarihi : 19.Safer.1199

Konusu : Hoşkadem Makremevî Mahallesi'nden Abdullah oğlu Hacı Osman'ın, aynı mahallede bulunan bir mülkünü içindekileriyle beraber İbrahim oğlu Hafız Hacı Süleyman'a sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Hoşkadem Makremevî Mahallesi'nde sâkin el-Hâcc Osman bin Abdullah nâm kimesne Mecîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu râfi'ü'l-kitâb Hâfız el-Hâcc Süleyman ibn-i İbrahim mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûrına deĝin silk-i mülkümde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'adan Semerci Lütfullah ve Dikici İsmail ve Rukiye Hâtun menzilleri ve tarîk-ı âmm ile mahdûd ve dâhiliyesinde iki beyt-i süflî ve pîş-gâhında suffe ve iki kilâr ve bir aşhâne ve hâriciyesinde iki beyt-i ulvî ve evĝi suffe ve bir beyt-i süflî ve bir ahûr ve iki mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyu müstemil bir bâb mülk menzilimi be-cümleten e't-tevâb.i' ve'l-levâhık ve kâffeten el-menâfi' ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûr el-Hâcc Hâfız Süleyman Efendi'ye bin guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eyledigimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan meblaĝ-ı mezbûr bin guruşu müsterî-i mezbûre yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr mezbûr el-Hâcc Hâfız Süleyman Efendi'nin mülk-i müsterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun didikde gibbe't-tasdîki'ş-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tâsi' aşer min Saferi'l-hayr sene tis'a ve tis'in ve mi'etete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Haffâf es-Seyyid Mehmed Efendi, Haffâf el-Hâcc Mustafa Efendi, Karındaşı eş-Şeyh Mehmed, eş-Şeyh Abdurrahman Efendi, Mütefahhirü'l-Müderresini'l-Kirâmdan es-Seyyid Mustafa Efendi, Haffâf Yakub, Karındaşı Salih ve gayrihim.

BELGE 91

Varak No : 15/a

Sicil Num : 04

Tarihi : 19.Safer.1199

Konusu : Hoşkadem Makramevi Mahallesi'nden İbrahim oğlu Hafız Hacı Süleyman'ın adı geçen mahallede bulunan bir mülkünü Abdullah oğlu Hacı Osman'a sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Hoşkadem Makramevî Mahallesi'nde sâkin Hâfız el-Hâcc Süleyman ibn-i İbrahim Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu râfî'u'l-kitâb el-Hâcc Osman bin Abdullah manzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına deĝin silk-i mülkümde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'adan Hüseyin ağa ve İsmail Ağa ve Ziba Hâtun menzilleri ve tarîk-ı âmm ile mahdûd iki beyt-i ulvî ve iki süflî ve iki suffe ve bir aşhâne ve bir mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyı müstemil bir bâb mülk menzilimi be-cümleten e't-tevâb.i' ve'l-levâhik ve kâffeten el-menâfi' ve'l-murâfik tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûr el-Hâcc Osman'a beşyüz guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı mezbûr beş yüz guruşu müşterî-i mezbûr yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr müşterî-i merkûm el-Hâcc Osman'ın mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" didkde gibbe't-tasdîkî'ş-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tâsi' aşer min Saferi'l-hayr sene tis'a ve tis'in ve mi'etete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Fahrü'l-Müderresîni'l-Kirâm es-Seyyid Mustafa Efendi, es-Seyyid Mustafa Efendi, Haffâf el-Hâcc Mustafa, Karındaşı eş-Şeyh Mehmed, eş-Şeyh Abdurrahman Efendi, Haffâf es-Seyyid Mehmed Efendi, Haffâf Molla Yakub Karındaşı Molla Salih ve gayrihim.

BELGE 92

Varak No : 15/a

Sicil Num : 05

Tarihi : 13.Safer.1199

Konusu : Hüdavendiğâr Gazi Mahallesi'nden Hacı Mustafa oğlu Hacı İsmail varislerinden İbrahim kızı Aişe ve Ali oğlu Mehmed'in, merhumun terekesinden kendilerine isabet eden hisselerini, varislerden diğeri İbrahim'e sattıkları.

Mahrûsa-i Bursa kazâsında Hüdâvendigâr Gâzi Mahallesi'nde sâkin iken bundan akdem vefât eden el-Hâcc İsmail bin el-Hâcc Mustafa bin el-Hâcc Mehmed'in verâseti zevce-i metrûkesi Aişe bint-i Hasan nâm Hâtun ile sulbî kebîr oğlu İbrahim ve sulbiye kebîre kızı Nakibe'ye münhasıra ba'demâ mezbûre Nakibe dahi vefât edüb verâseti vâlidesi diğeri Aişe bint-i İbrahim ile li-ümm er karındaşı Mehmed bin Ali li-ebeveyn er karındaşı mezbûr İbrahim'e münhasıra ve tashîh-i mes'eleleri be-tarîkî'l-münâsahati'ş-Şer'îye yüz kırk dört sehimden i'tibâr olunub sihâm-ı mezkûreden on sekiz sehim zevce-i mezbûre Aişe'ye ve yüz on iki sehim dahi mezbûr İbrahim ve yedişer sehimden on dört sehimi dahi mezbûran diğeri Aişe ile Mehmed'den her birerlerine isâbeti tahakkukından sonra mezbûre Aişe bint-i İbrahim ile mezbûr Mehmed bin Ali taraflarından bey'-i âti'z-zikri ikrâra vekîlleri olduğı zât-ı mezbûrları bi'l-ma'rifeti'ş-Şer'îyye ârifan el-Hâcc Salih bin el-Hâcc Mustafa ve Molla Hasan bin Abdülaziz

nâm kimesneler şahâdetleriyle sâbit ü sübût vekâletine hükm-i Şer'î lâhik olan es-Seyyid Ahmed ibn-i Mustafa nâm kimesne Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr'de işbu bâ'isi'l-vesîka mezbûr İbrahim mahzarında bi'l-vekâle ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki` etrâf-ı erba'adan Ahmed ve el-Hâcc Salih Ağa menzilleri ve tarafeyni tarîk-ı âmm ile mahdûd iki beyt-i ulvî ve sundırma ve bir ahûr ve bir sâyelik ve nisf hamâm ve bir hâbiye-i mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyı müstemil bir bâb mülk menzil mü'ekkilem mezbûrânın mûrisleri müteveffâ-yı ûlâ mezbûrun ile'l-vefât mülki ve terekesinden olub ba'd-ı vefâtihâ terekelerinden sihâm-ı mezkûre mûcebince bi'l-irsi's-Şer'î bizlere mevrûs olmağla bizler dahi menzil-i mezkûrda olan hisse-i irsiye-i şây'alarımızı be-cümleten e't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeten el-hukûk ve'l-murâfik tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûr İbrahim'e bi'l-vekâle yetmiş guruşa bey' ve temlik ü teslîm eyledigimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlik ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûm yetmiş guruşu müşterî-i mezbûr yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzili, sihâm-ı mezkûr mûcebince alâ kaderi'l-hisâs iktisâm eyledik Fî-mâba'd menzil-i mahdûdun sihâm-ı mezkûre mûcebinde yüz on iki sehmi irsen ve yedişer sehimden on dört sehmi şirâen mezbûr İbrahim'in mülkidir Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrif olsun didiklerinde gibbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis aşer min Saferi'l-hayr sene tis'a ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Tahtacı Molla Süleyman, Mehmed Emin Beşe, el-Hâcc Mehmed Efendi, Molla Ahmed, Molla Halil, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Katib Ahmed Efendi ve gayrihim.

BELGE 93

Varak No : 15/b

Sicil Num : 01

Tarihi : 17.Safer.1199

Konusu : Sariabdullah Mahallesi ahalisinden Hacı Mehmed oğlu Seyyid Hüseyin'in sahibi olduğu bir mülkü, içindekileriyle beraber Hacı Salih oğlu Derviş Osman'a sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Sariabdullah Mahallesi sükkânından es-Seyyid Hüseyin ibn-i el-Hâcc Mehmed nâm kimesne meclîs-i Şer'-i kavîm-i vâcibü't-tekrîmde işbu bâ'isi'l-vesîka Derviş Osman ibn-i el-Hâcc Salih mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına değın silk-i mülk-i sahîhimde münselik olub mahrûsa-i mezbûrede Salıcak Hâtun Mahallesi'nde vâki` etrâf-ı erba'adan Fûruha Hâtun ve tarafeyni Gülcan Hammâmî ve tarîk-ı âmm ile mahdûd ve hâriciyesinde bir beyt-i ulvî ve bir samanlık ve bir ahûr ve dâhiliyesinde vâki` üç beyt-i ulvî ve üç sundırma ve bir beyt-i süflî ve bir aşhâne ve bir yâz ocağı ve bir kilâr ve bir zîr-i zemîn ve iki hâbiye-i mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyı müstemil bir bâb hâriciyeli ve dâhiliyeli bir bâb mülk menzilimi be-cümleten e't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeten

el-hukûk ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûr Dervîş Osman'a beş yüz guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eyledigimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûm beş yüz guruşu müşterî-i mezbûr yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr mezbûr Dervîş Osman'ın mûlt-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olub benim kat`â alâka ve medhalim yoktur. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun” didikde gibbe't-tasdîkî'ş-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi` aşer min Saferi'l-hayr sene tis'a ve tis'în ve mi'e ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : İmam Ali Efendi, Boyacı el-Hâcc Ali, Ekmekci el-Hâcc Ali Molla, Umdetü'l-Müderrişîni'l-Kirâm Abbâs-ı ekber-zâde Fazîletlü Abdülgafur Efendi, Umdetü'l-Müderrişîni'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Ser-Tahta Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa ve gayrihim.

BELGE 94

Varak No : 15/b

Sicil Num : 02

Tarihi : 20.Safer.1199

Konusu : Çatalfırın ahâlîsinden Papas oğlu Hristofi'nin Şıvanlı Karyesi'nden Gavtos oğlu Kostanti üzerine açtığı alacak davasının delil yetersizliğinden reddedildiği.

Mahrûsa-i Bursa'da Çatalfırın'da mütemekkin Hristofi veld-i Papas nâm zımmî Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu Şıvanlı Karyesi mütekinlerinden Kostanti veled-i Gavtos nâm zımmî mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb “bundan akdem yüz elli guruş ücret ile mezbûr Kostanti zımmî beni Âsitâne'ye gönderüb doksan gün hizmetim sebk edüb yirmi guruşını yedinden ahz ve mâ'adâ yüz otuz guruşu zimmetinde cem` olmağla su'âl olunub alivirilmek matlûbımdır” didikde gibbe's-suâl mezbûr Kostanti cevâbında on altı gün mezbûrın hizmetini sebk edüb ücreti mukâbelesinde yirmi guruş teslîm edüb mâ'adâ hizmetini inkâr edicek müdde'î-i mezbûrdan doksan gün hizmeti sebk eylediğine beyyine talep olındıkda ityân-ı beyyineden izhâr-ı acz edüb yemîn teklîf etdikde mezbûr Kostanti alâ fıkı'l-(?) mes'ûl yemîn-i billâhi'llezî enzele'l-İncîl alâ İsâ aleyhi's-selam etmegin mücebiyle müdde'î-i mezbûr Hristofi zımmî bilâ-beyyine bî-vech mu'ârazadan men'-birle mâ hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-işrîn min Saferi'l-hayr sene tis'a ve tis'în ve mi'e ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Tahtabaşı oğlu Molla Ahmed, Muhzır Çekirgeli Molla Mustafa, Ser-Tahta Mehmed Ağa, Ahmed Efendi, es-Seyyid Mehmed Said Efendi.

BELGE 95

Varak No : 15/b

Sicil Num : 03

Tarihi : 25.Safer.1199

Konusu : Kocanaib Mahallesi'nde ölen Aristofi oğlu Avrini vârislerinden Parsona'nın, Mizra kızı Ekliye üzerine açtığı fuzûlî işgal davasında Elkiye'nin haklı olduğunun anlaşılmasıyla, Parsona'ya, yersiz taleplerde bulunmaması hususunda tenbih edildiği.

Medîne-i Bursa'da Kocanâ'ib Mahallesi'nde mütemekkiye iken bundan akdem hâlike olan Avirini bint-i Aristofi'nin verâseti zevci Kirpakor ve er karındaşı Mihail zimmî ve kız karındaşı Parsona'ya inhîsârı tahakkukından sonra mezbûre Parsona nasrâniye Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de zikr-i âtî bir kıt'a bâğa mutasarrîfe Elkiye bint-i Mizra nâm nasrâniye muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb "ûrisimiz hâlike mezbûre Avirini nâm nasrâniyenin emlâkinden olub ba'd-ı hâlike bizlere isâbet ve intikâl eden Çekirge kurbünde el-Hâcc Osman oğlu yerinde vâki' lede'l-ahâlî ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât bir kıt'a bâğını mezbûre Elkiye nasrâniye fuzûlî vaz'-ı yed eder su'âl olunub bâğ-ı mezkûrda olan hisse-i irsiye-i şâyi'amı makarr-ı yedine ve bana teslîme tenbîh olınmak matlûbumdur" dedikde gıbbe's-su'âl mezbûre Elkiye nasrâniye cevâbında "fi'l-hakîka] bâğ-ı mezkûr mezbûre Avirini nasrâniyenin mülki olub lâkin târîh-i kitâbdan on beş sene mukaddem bâğ-ı mezkûr mezbûr zevcim Zalimoğlu Apostol veled-i Hudâverdi nâm zimmîye kırk guruşa bey' ve temlîk ü teslîm edüb semenini yedinden ba'de'l-ahz ol dahi ba'de'z-zamân hâlik olub verâseti bana ve evladlarına isâbet etmekle bi'l-verâse vaz'-ı yed ederim" deyü def'ile mukâbele edicek eserü'l-istintâk ve'l-inkar dâfi'u'l-mezbûreden def-i mezkûrına mutâbık beyyine taleb olındıkda udûlden Süleyman Çelebi ibn-i Şebbân ve Apostol veled-i Agob nâm kimesneler li-ecli's-şahâde meclîs-i Şer'a hâzırân olub işhâd olındıkda her biri cevâbında "fi'l-hakîka mezbûr Ezgin bint-i Apostofi nasrâniye târîh-i kitâbdan on beş sene [mukaddem] bâğ-ı mahdûd-ı mezkûr kırk guruş semen-i makbûza mezbûre Elkiye nasrâniyenin mûrisi Zalimoğlu Apostol zimmîye bey' ve temlîk ü teslîm edüb ol dahi ber-minvâl-i muharrer temlîk ve teslîm ve kabûl ettiği bizim ma'lûmumuzdur. Biz bu husûsa bu vech üzre şahidleriz şahâdet dahi ederiz" deyü her biri edâ-i şahadet-i Şer'îye eylediklerinde gıbb-ı ri'âyet-i şerâ'iti'l-kabûl mûcebiyle müdde'yye-i mezbûre Parsona nasrâniye bî'vech mu'ârazadan men'-birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hamis işrîn min Saferi'l-hayr sene tis'a ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Tahtabaşı-zade Ahmed Ağa, Ser-Tahta Molla Süleyman, Muhzırbaşı Mehmed Ağa, Ahmed Efendi, es-Seyyid Mehmed Said Efendi ve gayrihim.

BELGE 96

Varak No : 15/b

Sicil Num : 04

Tarihi : 25.Safer.1199

Konusu : Üzerinden on beş seneden fazla zaman geçip özürsüz olarak açılmamış davaların emirsiz olarak mahkemelerde görüşülemeyeceği.

Mahrûsa-i Bursa'da Kocanâ'ib Mahallesi'nde mütemekine Parsona bint-i Avistofi nâm narsrâniye Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de zikr-i âti bir kıt'a hadîkaya mutasarrıfe işbu hall-i hâmiletü's-sifer Elkiye bint-i Mirza nâm nasrâniye muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrîr "mahrûsa-i mezbûre Demirkapu kurbünde vâki' lede'l-ahâlî mahd[ûd-ı] ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât dört dönüm mikdârı mülk tut hadîkasında vâki' hisse-i irsiye-i şâyi'am olub bermûceb-i defter-i kassâm kırk seneden mütecâviz hadîka-i mezkûrede olan hisse-i irsiye-i mezbûre Elkiye ve mûrisi zevci Zalemoğlu Apostol zimmî tasarruf etmeleriyle hisse-i irsiyem matlûbumdır" dedikde müdde'ye-i mezbûrenin takrîr-i meşrûhum üzre on beş sene bilâ-özü Şer'î mürûr eden da'vânın bilâ-emr istimâından hükkâm memnû'a olmağla mücebiyle müdde'ye-i merkûme Parsona nasrâniye bî-vech mu'ârazadan men'-birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hamis işrîn min Saferi'l-hayr sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Muhzır Ahmed Ağa, Tahtabaşı Süleyman Çelebi, Muhzırbaşı Mehmed Ağa, Ahmed Efendi, es-Seyyid Mehmed Said Efendi ve gayrihim.

BELGE 97

Varak No : 15/b

Sicil Num : 05

Tarihi : 23.Safer.1199

Konusu : Babülmescit Mahallesi'nden Hacı Hüseyin kız Emetullah hanımın, aynı mahallede bulunan mülkünü, Ahmet oğlu Molla Mustafa ile oğlu es-Seyyid Abdullah'a eşit miktarlarda sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Bâbü'l-Mescit Mahallesi'nde sâkine ma'rifeti'z-zât Emetullah bint-i el-Hâcc Hüseyin nâm Hâtun Meclîs-i Şer'-i kavîm-i vâcibü't-tekrîmde işbu bâ'isi'l-vesîka Molla Mustafa bin Ahmed ve sulbî kebîr oğlu es-Seyyid Abdullah nâm kimesneler mahzarlarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına degin silk-i mülk-i sahîhimde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'adan müşterî-i mezbûr Mustafa ve Rukiye Hâtun ve el-Hâcc Hasan menzilleri ve tarîk-ı âmm ile mahdûd dört beyt-i ulvî ve iki sundırma ve iki beyt-i süflî ve iki sofa ve bir zîr-i zemîn ve iki kilâr ve bir matbah ve bir sâyelik ve bir firun ve

bir ahûr ve bir hâbiye-i mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyı müştemil bir bâb mülk menzilimi be-cümleten e't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeten el-hukûk ve'l-murâfik tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûrân Molla Mustafa ve oğlu es-Seyyid Abdullah'a ale'l-iştirâki's-seviyy altı yüz guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eylediğimde anlar dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûm altı yüz guruşu müşteriyân-ı mezbûrân yedlerinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr mezbûrân Molla Mustafa ve oğlu es-Seyyid Abdullah'ın ale'l-iştirâki's-seviyy mülk-i müşterâlarıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrîf olsunlar" didikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-işrîn min Saferi'l-hayr sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : İmam İbrahim Efendi, Fahrû'l-Müderrişini'l-Kirâm Türkmen-zâde es-Seyyid Abdurrahman Efendi, Mütefahhiri'l-Meşâyihî'l-Kirâm Üftâde-zâde es-Seyyid eş-Şeyh Mustafa Efendi, Umdetü'l Meşâyihü'l-ızzâm Şeyh Ahmed-zâde Fazîletlü Mustafa Efendi, Ekmekci es-Seyyid Ahmed Ağa, Ekmekci Hasan Ağa, Hacı Süleyman, Kabzî Beşe oğlu Molla Ali, Tahtabaşı-zâde Ahmed Ağa, Tahta Süleyman Çelebi ve gayrihim.

BELGE 98

Varak No : 16/a

Sicil Num : 01

Tarihi : 13.Şa'bân.1198

Konusu : Ahmetağa Mahallesi'nden Hacı Hüseyin oğlu Hacı Mehmed üzerine, Osman oğlu İbrahim için nafaka bağlandığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Ahmedağa Mahallesi'nde sâkin işbu bâ'isi'l-vesîka el-Hâcc Mehmed bin el-Hâcc Hüseyin nâm kimesne Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de takrîr-i kelâm ve bast-ı ani'l-merâm edüb "hâlâ li-ecli'n-niyâbî huçr ü terbiyemde olan İbrahim bin Osman nâm sağır için men lehü't-taleb üzerine kadr-i ma'rûf nafaka ve kisve bahâ farz u takdîr buyurulmak matbûbumdur" dedikde hâkim-i kâsim ve'l-ecnâb efendi hazretleri dahi men-lehü'l-hakk ve't-taleb üzerine târîh-i kitâbdan beher yevm dörder para nafaka ve kisve bahâ farz u takdîr buyurub meblağ-ı mefrûz-ı mezkûrî harc u sarfa ve lede'l-hâce istidâneye ve vakt-i zaferde men lehü'l-hakk ve't-taleb üzerine rücû'a mezbûr el-Hâcc Mehmed'e izn-birle mâ hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis aşer min Şa'bâni'l-mu'azzam sene semân ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Tahtabaşı-zâde Ahmed Ağa, Ser-Tahta Molla Süleyman , Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Fahrû'l-küttâb Ahmed Efendi, Fahrû'l-Müderrişini'l-Kirâm Başkâtib es-Seyyid Mehmed Said Efendi ve gayrihim.

BELGE 99

Varak No : 16/a

Sicil Num : 02

Tarihi : 25.Safer.1199

Konusu : Hocamehmedkaramani Mahallesi'nden Taross kızı Ezika'ya yanında büyüyen ölmüş kızının çocukları için, babaları Barodras üzerine nafaka bağlandığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Hâce Mehmed Karamânî Mahallesi'nde mütemekkiye mu'arrefe işbu hâmilî's-sifr Ezika bint-i Taross nâm nasrâniye Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımû't-Tevkîr'de sâbıkan dâmâdı Barodras veled-i Arbatak hâzır olduğı hâlde takrîr-i kelâm edüb "bundan akdem hâlîke olan sadriye kebîre kızım Sara bint-i Bedros nâm nasrâniye ile zevciyet beynlerinde kâ'ime iken mezbûrun firâşından hâsıl ve kızım hâlîke mezbûreden mütevellide hâlâ be-hakkı'l-hızâne hucr u terbiyemde olan Sernoci ve Maryem nâm sağîrler için vâlidelerinden müntakıl mesfûr Barodras yedinde bi'l-vesâye hıfz eylediğı mâl-ı mevrûslarından min kibel-i Şer' kadr-ı ma'rûf nafaka ve senede mikdâr-ı kifâye lâbise oldukları melbûsâtlarıyla farz u takdîr olunmak bi'l-hızâne matlûbumdur" didikte hâkim-i mevkî-i sadr-ı kitâb-ı tûbâ-leh ve hüsn-i me'âb efendi hazretleri dahi sagîretân-ı mezbûretâna vâlideleri hâlîke mesfûreden müntkıl mâl-ı mevrûslarından hâsıl olan nemâsından târîh-i kitâbdan beher yevm üçer para nafaka ve sene[de] mikdâr-ı kifâye lâbise oldukları melbûsâtlarıyla farz u takdîr buyurub meblağ-ı mefrûz-ı mezkûrı sagîretân-ı mezbûretâna harc u sarfa ve lede'l-hâce istidâneye ve vakt-i zaferde vâlideleri hâlîke mesfûreden müntakıl mâl-ı mevrûslarına rücû'a ceddeleri mesfûre Azika nasrâniyeye izin- birle mâ hüve'l-vâki` bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hamis ve'l-ısrîn min Saferi'l-hayr sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Tahta Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Fahrü'l-küttâb Ahmed Efendi, Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi, Umdetü'l-Müderresîni'l-Kirâm Mehmed Said Efendi.

BELGE 100

Varak No : 16/a

Sicil Num : 03

Tarihi : 28.Safer.1199

Konusu : Istabl-ı Bayezidpaşa Mahallesi'nden Mustafa kızı Hanife ile Hasan oğlu Danacı Hüseyin'in evliliklerini sonlandırdıkları.

Mahrûsa-i Bursa'da İstabl-ı Bâyezidpaşa Mahallesi sâkinlerinden ma'rifeti'z-zât Hanife bint-i Mustafa nâm Hâtun Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr[de] zevc-i muhallî'ı işbu bâ'isi'l-vesîka Danacı Hüseyin ibn-i Hasan mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "zevcim mezbûr ile beynimizde hüsn-i mu'âşeret olmayub hal'a tâlibe ve mufârakate râğibe oldığım ecilden mezbûrun zimmetinde mütakarrır ve ma'kûdun aleyh olan üç bin akçe mehr-i mü'eccelim ve nafaka-i iddet-i Şer'iyyem üzerlerine ve me'net-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr ile muhâla'a-i sahîh-i Şer'îye ile muhâla'a oldığımda ol dahi hal'-i mezkûri ba'de'l-kabûl hukûk-ı zevciyete ve târîh-i kitâba gelinceye beynimizde cereyân eden ahz ü itâ ve mu'amelât-ı şitâya ve sâ'ire müteallık âmme-i da'vâ ve mutalebât ve kâffe ey mân ve muhâsamâtdan ben mezbûr Hüseyin'in zimmetini ibra-i âmme-i râfi'i'l-hisâm ile ibra ve ıskât eylediğimde ol dahi kezâlik benim zimmetimi ibra ve ıskât ve her birimiz âharın ibrasını kabûl eyledik" didikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-ısrîn min Saferi'l-hayr sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Yahya oğlu Pehlivan Koca Ali, Ser-Tahta Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Zührü'l-küttâb Ahmed Efendi, Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi, Muhzır Uzun Mehmed.

BELGE 101

Varak No : 16/a

Sicil Num : 04

Tarihi : 27.Safer.1199

Konusu : Veledibevvab Mahallesi'nden Hacı Halil oğlu Molla Ali'ye olan borcunu ödemesi hususunda, Ömer oğlu Seyyid Süleyman'a tenbih olunduğu.

Mahrûsa-i Bursa'da Veled-i Bevvâb Mahallesi'nde sâkine işbu bâ'isi'l-vesîka Molla Ali ibn-i el-Hâcc Halil nâm kimesne Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr[de] mahrûsa-i Bursa sükkânından es-Seyyid Süleyman ibn-i Ömer mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb târîh-i kitâbdan bir sene mukaddem mezkûr es-Seyyid Süleyman'ın yedinden istikrâz ve ahz ü karz eylediği kırk guruş nakden ve simli sâ'at semeninden altı guruşla cem'an kırk altı guruş zimmetinde alacak hakkım olmağla bana edâdan [hazer] eder. Su'âl olunub aliverilmek mütlûbumdur" dedikde gıbbe's-su'âl mezbûr es-Seyyid Süleyman cevâbında "fi'l-hakîka mezbûr Molla Ali'nin yedinden istikrâz ve karz eylediğim kırk guruş nakden ve altı guruş dahi simli sâ'at semeninden ki cem'an kırk altı guruş zimmetimde vâcibü'l-edâ deynimdir" deyü bi't-tav' ikrâr ve itirâf etmekle alâ mücebi itirâf meblağ-ı merkûm kırk altı guruş mezbûr Molla Ali'ye edâ ve teslîme mezbûr es-Seyyid Süleyman'a tenbîh-birle mâ hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi't-tâsi' ve'l-ısrîn min Saferi'l-hayr sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Tahta Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Zührü'l-küttâb Ahmed Efendi, Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi, Reî'sü'l-Küttâb İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Muhzır Uzun Mehmed, Çeşmeci İbrahim, Molla Ahmed Kahveci ve gayrihim.

BELGE 102

Varak No : 16/a

Sicil Num : 05

Tarihi : 05.Rebî'u'l-evvel.1199

Konusu : Haciseyfeddin Mahallesi'nden Süleyman kızı Emine'nin bazı eşyasını babası İbrahim oğlu Süleyman'a sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Haciseyfeddin Mahallesi sâkinlerinden ma'rifeti'z-zât Emine bint-i Süleyman nâm Hâtun Meclis-i Şer'i Enver'de babası işbu bâ'isi'l-vesîka mezbûr Süleyman ibn-i İbrahim mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "emvâlimden iki beledî döşek ve sekiz beledî yasdık ve iki minder ve iki yemeni ve bir çift sandık ve üç yorgan ve iki tencere ve dört sahan ve bir leğen ma'a ibrik ve bir iskemle ve bir şem'dân ve bir kutnu boğça ve hamâm âlâtı ve bir sağır sini müceffef-i vâhide babam mezbûra eşyâ-i muharrere-i mezkûreyi bâ-bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile elli guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eyledigimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve't-teslîm ve'l-kabûl semenleri olan meblağ-ı merkûm elli guruşu müşterî-i mezbûr babam yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim Fî-mâba'd eşyâ-i muharrere-i mezkûre babam mezbûr Süleyman'ın mülk-i müşterasıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarraf olsun" didikde gibbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hamis min Rebî'u'l-evvel sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Muhzır Paşalı Seyyid Mehmed, Ser-Tahta Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Zührü'l-küttâb Ehmed Efendi, Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi

BELGE 103

Varak No : 16/a

Sicil Num : 06

Tarihi : 08. Rebî'u'l-evvel.1199

Konusu : Şeyhpaşa Mahallesi'nden Seyyid Ali Efendi oğlu Seyyid Abdurrahman Efendi'nin İmaret-i İsa Bey Mahallesi'nde buluna bir mülkünü Abdullah kızı Mahbûbeye hibe ettiği.

Mahrûsa-i Bursa'da Şeyhpaşa Mahallesi sükkânından es-Seyyid Abdurrahman Efendi ibni'l-merkûm es-Seyyid Ali Efendi nâm kimesne Meclis-i Şer'i Enver'de mûceb-ı Şer'i şerîf ve

mahfil-i dîn-i münîfde işbu bâ'isi'l-vesîka Mahbûbe ibnete Abdullah nâm Hâtun mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına değin silk-i mülk-i sahîhimde münselik olub mahrûsa-i mezbûrede İmâret-i İsâ Bey Mahallesi'nde vâki` etrâf-ı erba`adan Kumrı oğlu Hâfız İsmail ve Ak Mehmed menzilleri ve bâyi`-i mûmâ-ileyh hadîkası ve tarîk-ı âmm ile mahdûd büyût-ı adîdeyi muhtevî bir bâb hâriciye ve dâhiliyeli mülk menzilimi be-cümleten e't-tevâbi` ve'l-levâhık ve kâffeten el-hukûk ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey`-i sahîh-i Şer'îye ile bey` ve temlîk ü teslîm ü kabûl eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ol dahi meclis-i bey`de ittihâb ve kabz ü kabûl edüb fî-mâba`d menzil-i mahdûd-ı mezkûr hâriciye ve dâhiliyesiyle mezbûre Mahbûbe Hâtun'un mülk-i mevhûbıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" didikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî` bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâmin min Rebî'u'l-evvel sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Fahru'l-akrân el-Hâcc Yusuf Ağa, Zührü'l-küttâb Ahmed Efendi, Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi, Umdetü'l-Müderrişini'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Ser-Tahta Molla Süleyman, Tahtabaşı-zâde Ahmed Ağa.

BELGE 104

Varak No : 16/b

Sicil Num : 01

Tarihi : 13. Rebî'u'l-evvel.1199

Konusu : Tokadlı tüccar olup Bursa'da Sim-keş Hanı'nda müsafir olan Bedros oğlu Baroros'a dört yüz guruş borcu olduğunu kabul eden Torhat oğlu Artini'ye, borcunu ödemesi hususunun tenbih edildiği.

Fi'l-asl Tokâdî Kazası'ndan olub mahrûsa-i Bursa'da Sim-keş Hanı demekle arîf hânda müsâfire[ten] mütemekkin tüccâr tabakasından Şalvar oğlu dimekle şehîr işbu hâmili's-sıfr Baroros veled-i Bedros nâm zimmî Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de mahrûsa-i mezbûre mütemekkinlerinden Artini veled-i Torhat nâm zimmî muvâcehesinde üzerine da`vâ ve takrîr-i kelâm edüb "bundan akdem yedimden ahz ü kabz eylediği Tokâdî Yemenisi semeninden mesfûr Artini zimmetinde dört yüz elli guruş hakkım olmağla su`âl olunub aliverilmek matlûbındır" didikde gıbbe's-su`âl mesfûr Artini cevâbında "fi'l-hakîka müdde'î-i mesfûrun iddi`â eylediği meblağ-ı merkûmun dört yüz guruşu zimmetimde vâcibü'l-edâ zimmetimdedir" deyü ikrâr ve i'tirâf edüb meblağ-ı bâkî elli guruşu inkâr etmekle ikrâr ve i'tirâf eylediği dört yüz guruşu alâ mûceb-i akrân müdde'î-i mesfûr Baroros zimmîye edâ ve teslîme mesfûr Artini zimmîye tenbih-birle mâ hüve'l-vâkî` bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis aşer min Rebî'u'l-evvel sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Çekirgeli Mustafa, Ser-Tahta Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Zührü'l-küttâb Ahmed Efendi, Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi, Umdetü'l-Müderrişini'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi.

BELGE 105

Varak No : 16/b

Sicil Num : 02

Tarihi : 13. Rebî'u'l-evvel.1199

Konusu : Kuyumcu Şihabed oğlu Bavros'a, Badros oğlu Baroros'a olan ve vermemek için bahaneler aradığı borcunu ödemesi hususunda tenbih olunduğu.

Mahrûsa-i Bursa'da mütemekkinlerinden işbu hâmilî'r-rakîm Şalvâr oğlu demekle şuhûr Baroros veled-i Badros nâm zimmî Meclis-i Şer'-i Enver'de Kuyumcu Bavros veled-i Şihabed zimmî mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb "merkûm Badros zimmetinde Tokat Cenberi semeninden yüz yedi guruş alacak hakkım olmağla ta'allül ve mûmâna'at eder. Su'âl olinub aliverilmek matlûbumdır" didikde gibbe's-su'âl mezbûr Badros zimmî cevâbında fi'l-hakîka müdde'î Badros zimmîye Tokat Cenber semeninden yüz yedi guruş zimmetinde vâcibü'l-edâ deyni olduğunu ikrâr ve itirâf etmekli alâ müceb-i ikrârî ikrârî mücebince yüz yedi guruş müdde'î-i mezbûra edâ ve teslîme mezbûr Badros zimmîye tenbîh-birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis aşer min Rebî'u'l-evvel sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Muhzır Ahmed Ağa, Ser-Tahta Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Kâtib Ahmed Efendi, es-Seyyid Mehmed Said Efendi ve gayrihim.

BELGE 106

Varak No : 16/b

Sicil Num : 03

Tarihi : 04. Rebî'u'l-evvel.1199

Konusu : Karaman Köyü'nden Mustafa oğlu Halil'in, merhum Mehmed oğlu Osman'dan alacağı olduğu iddiası ile varisleri üzerine açtığı iltizam bedeli davasının , iltizamın nizamına uygun olmaması sebebiyle reddedildiği.

Mahrûsa-i Bursa Kazâsı'na tâbi` Karaman Karyesi sükkânından Halil bin Mustafa nâm kimesne Meclîs-i Şer'-i [Şerîf-i] Hatîr-i Lâzımı't-Tevkîr'de yine karye-i mezbûre ahâlîsinden iken bundan akdem vefât eden Osman ibn-i Mehmed ibn-i Abdullah'ın verâseti zevce-i metrûkesi Saliha bint-i Mustafa nâm Hâtun ile sulbî kebîr oğlu Hüseyin ve sulbiye sagîre kızları Fatıma

ve Hüsniye'ye münhasıra oldıktan sonra tereke-i müteveffâ-yı mezbûra her biri bi'l-asâle ve bi'l-vesâye vâzi'u'l-yed olan işbu bâ'isi'l-vesika mezbûr Hüseyin ile vâlidesi mezbûre Saliha kendi taraflarından asaleten ve sagîr[et]ân-ı mezbûretânın vâlideleri ve tesviye-i umûrlarına kıbel-i Şer'den mensûbe vasîsileri olmağla mezbûre Saliha mahzarlarında üzerlerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb "târîh-i kitâbdan mukaddem mezbûr Osman hâl-i hayâtında karye-i mezbûre hudûdı dâhilinde vâki' ahâlî-i karye-i mezbûrenin mutasarrıf oldukları bâğâtlıklarından hâsıl olan mahsûlâtını rü'yet için yüz guruşa müteveffâ-yı mezbûra tefvîz ve iltizâm edüb bedel-i mezkûrdan yirmi beş gurusını vefâtından bir sene mukaddem müteveffâ-yı mezbûr Osman yedinden ahz ü kabz edüb mâ'adâ yetmiş beş gurusı kable'l-istifâ mezbûr Osman vefât etmekle zimmetinde kalmağın tereke-i vâfiyesinden meblâğ-ı bâkî yetmiş [beş] gurusı taleb ederim. Su'âl olunub müceb-i Şer'isi icrâ matlûbumdır" didikde bu makûle iltizâm emr-i meşrû'âtdan olmamağla müdde'i-i mezbûr Halil da'vâ-yı mezkûresiyle bî-vech mu'ârazadan men'-birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'r-râbi' min Rebî'u'l-evvel sene tis'a ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Tahta Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Zuhrü'l-küttâb Ahmed Efendi, Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi, Zübdetü'l-Müderrişîni'l-Kirâm Fazîletlü İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi.

BELGE 107

Varak No : 16/b

Sicil Num : 04

Tarihi : 21. Rebî'u'l-evvel.1199

Konusu : Bilecek Mahallesi'nden Yorgi oğlu Timiraki'nin, aynı mahallede bulunan bir mülkünü içindekileriyle beraber büyük kızı Pinayotca'ya sattığı.

Mahrûsa-i Bursa Bilecik Mahallesi'nde mütemikkin Timiraki veled-i Yorgi nâm zımmî tarafından bey'-i âti'z-zikri ikrâra vekîli bi'l-ma'rifeti's-Şer'iyye ârifân Molla Ahmed bin Tusi ve Panayot veled-i Mihail şahâdetleriyle sâbit ü sübût vekâletine hükm-i Şer'î lâhik olan Kostanti veled-i İstavri nâm zımmî Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu râfi'ü'l-vesika mü'ekkil-i mezbûrun sulbiye kebîre kızı Pinayotca nâm nasrâniye muvâcehesinden bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mü'ekkilem merkûm "akd-i âti'z-zikrin sudûrına değîn silk-i mülkümde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'adan es-Seyyid Halil ve Çekirgeli Mustafa ve Siman ve Pustol menzilleri ve tarîk-ı âmm ile mahdûd iki beyt-i ulvî ve bir sundırma ve iki beyt-i süflî ve bir tahte's-şey' ve bir sâyelik ve bir mağâza ve bir şirahâne ve bir aşhâne ve bir firun ve bir mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyı müştamil bir bâb mülk menzilimi be-cümleten e't-tevâb.i' ve'l-levâhik ve kâffeten el-menâfi' ve'l-murâfik tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mesfûre Pinayotca tarafına

sekiz yüz guruşa bey' ve temlik ü teslim eyledigimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer iştirâ ve temlik ve teslim ve kabûl edüb semeni olan meblağ-ı mezbûr sekiz yüz guruşu müşteriye-i mezbûre Pinayotca nasrâniyeden ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr müşteriye-i mezbûre Pinayotca nasrâniyenin mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrif olsun" didikde gıbbe't-tasdikı'ş-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-ısrîn min Rebî'u'l-evvel sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Muhzırbaşı Mehmed Ağa, Berber Ahmed Ağa, Leblebici es-Seyyid Halil, Fahrü'l-Müderrişini'l-Kirâm Başkâtib es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Sakızlı Mihail Zımmî oğlu Apostol Zımmî, Kürekci Yorgaki Zımmî, Peymâcı Şimiraki Zımmî ve gayrihim.

BELGE 108

Varak No : 16/b

Sicil Num : 05

Tarihi : 21. Rebî'u'l-evvel.1199

Konusu : Namazgah Mahallesi'nden merhum Halil oğlu Süleyman'ın varisleri Hanife ve Kafiye'nin, aynı mahallede olan bir mülk ile Uzuncaova mahallinde bulunan bir bağdaki hisselerini diğer varisi ve oğlu Halil'e sattıkları.

Mahrûsa-i Bursa'da Namazgâh Mahallesi'nde sâkin iken bundan akdem vefât eden Süleyman bin Halil bin Abdulla'nın verâseti zevcesi Hanife bint-i İsa nâm Hâtun ile sulbî kebîr oğlu Halil ve sulbiye kebîre kızı Kâfiye'ye münhasıra ve tashîh-i mes'eleleri bi-hükmi'l-ferâ'iz yirmi dört sehimden itibâr olunub sihâm-ı mezkûreden üç sehimi zevce-i metrûke Hanife'ye ve on dört sehimi dahi mezbûr Halil'e ve yedi sehimi dahi mezbûre Kâfiye'den her birerlerine isâbeti tahakkukundan sonra mezbûre Hanife asâleten ve mezbûre Kâfiye tarafından bey'-i âti'z-zikri ikrâra vekîl olduğu bi'l-ma'rifeti'ş-Şer'iyye ârifân Molla Mehmed bin el-Hâcc İsmail ve Ahmed bin Mehmed nâm kimesneler şahâdetleriyle sâbit ü sübût vekâletine hükmi-i Şer'î lâhik olan Molla Mehmed bin Abdülgani nâm kimesne Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr'de işbu bâ'isi'l-vesîka mezbûr Halil mahzarında her biri bi'l-asâle ve bi'l-vekâle ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "mûrisimiz müteveffâ-yı mezbûrun mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'adan türbe-i şerîfe ve mekâbir-i müslimîn ve tarafeyni tarîk-ı âmm ile mahdûd bir beyt-i ulvî ve bir sundırma ve iki beyt-i süflî ve bir sofa ve bir sâyelik ve bir hâbiye-i mâ-i cârî, ve bir mikdâr havluyı müştemil bir bâb mülk menzil ile mahrûsa-i Bursa kazâsında Uzuncaova demekle arîf mahalde vâki' ma'lûmü'l-hudûd ve'l-cîrân tahmînen bir dönüm mikdârı kerûmî mülk bir kıt'a bâğda sihâm-ı mezkûre mücebince hisse-i irsiye-i şâyi'alarımızı be-cümleten e't-tevâb.î ve'l-levâhik ve kâffeten el-menâfi' ve'l-murâfik tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile yüz otuz guruşa bey' ve temlik ü teslim eyledigimizde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlik ve't-teslim ve'l-kabûl

semenleri olan meblağ-ı merkûm yüz otuz guruşu mezbûr yedinden tamâmen ahz ü kabz edüb sihâm-ı mezkûre mûcebince bi-kaderi'l-hısas kassâm eyledik. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr ile bâğ-ı mahdûd-ı mezkûrın mecmû'ı mezbûr Halil'in irsen ve şirâ'en mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarf olub bizim kat'ân alâka ve medhalimiz yokdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr [Vr.No : 17/a] mutasarrıf olsun" dediler dedikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-ısrın min Rebî'u'l-evvel sene tis'a ve tis'ın ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Fahrü'l-Müderrişini'l-Kirâm Nizameddin-zâde Efendi, Umdetü'l-Müderrişini'l-Kirâm Dersi'âm Hasan Efendi, Umdetü'l-Müderrişini'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi, Fahrü'l-küttâb Ahmed Efendi, İmam İsmail Efendi, Tâbiyeli Şaban Beşe, Kara Mustafa, Katırcı-zâde Mehmed Ağa ve gayrihim.

BELGE 109

Varak No : 17/a

Sicil Num : 01

Tarihi : 13. Rebî'u'l-evvel.1199

Konusu : Nikhos oğlu Turendi'nin Karaağaç Mahallesi'nde bulunan bir mülkünü Agob kızı Hismali'ye sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Karaağaç Mahallesi'nde mütemekkin Turendi veled-i Nikhos nâm zimmî Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu hâmileti'r-rakîm Hismali bint-i Agob nasrâniye muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına değın silk-i mülkümde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'adan Köse Mehmed Mescid-i Şerîf ve Evdik zimmî menzilleri ve tarîk-ı hâss ile mahdûd iki beyt-i ulvî ve bir magâza ve bir Suffe ve bir şirahâne ve bir fırın ve bir mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyı müştamil bir bâb mülk menzilimi be-cümleten e't-tevâb.i' ve'l-levâhık ve kâffeten el-menâfi' ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile üç yüz altmış yedi guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eyledigimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer iştirâ ve temlîk ve kabûl edüb semeni olan meblağ-ı merkûm üç yüz altmış yedi guruşu müşterî-i mezbûre Hismali nasrâniye yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr mezbûre Hismali nasrâniyenin mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" didikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis aşer min Rebî'u'l-evvel sene tis'a ve tis'ın ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : es-Seyyid Mehmed Ali, Muhzirbaşı Mehmed Ağa, Köse Mehmed Beşe, Kuyumcı Korak Zimmî, Kuyumcı Sahak Zimmî ve gayrihim.

BELGE 110

Varak No : 17/a

Sicil Num : 02

Tarihi : 21. Rebî'u'l-evvel.1199

Konusu : Hazret-i Emir Mahallesi'nden Seyyid Ahmed'in Davudkadı Mahallesi'nde bulunan bir mülkünü Abdullah kızı Emine'ye sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Hazret-i Emîr kuddise sirrehü'l-azîz Mahallesi sükkânından es-Seyyid Ahmed nâm kimesne Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr'de zâtı mu'arrefe işbu [bâ]'isi'l-vesîka Emine ibnete Abdullah nâm Hâtun mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına değin silk-i mülkümde münselik olub mahrûsa-i mezbûrede Davudkadı Mahallesi'nde vâki' etrâf-ı erba'adan Şeyh Seyid Ahmed Efendi ve Mehmed Beşe hadîkaları ve tarîk-ı âmm ile mahdûd iki beyt-i ulvî ve bir sundırma ve bir beyt-i süflî ve bir ahûr ve bir firun ve bir mikdâr havluyu müstemil bir bâb mülk menzilimi be-cümleten e't-tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffeten el-hukûk ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûre Emine Hâtun'a elli guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eyledigimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan elli guruşu müşteriye-i mezbûre yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr mezbûre Emine Hâtun'un mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" didikde gıbbe't-tasdîk mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdî ve'l-işrîn min Rebî'u'l-evvel sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : es-Seyyid Mustafa, Mûy-tâb Molla Mehmed, Mûy-tâb el-Hâcc Mehmed, İmam Hâfiz Abdullah, Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi ve gayrihim.

BELGE 111

Varak No : 17/a

Sicil Num : 03

Tarihi : 27. Rebî'u'l-evvel.1199

Konusu : Babüssiccin Mahallesi'nden Hasan kızı Hatice'nin büyük kızı Rukiyye'den olan küçük torunu için, babası Ömer oğlu Molla Salih üzerine nafaka bağlandığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Bâbü's-siccin Mahallesi sâkinelerinden ma'rifeti'z-zât işbu bâ'isi'l-vesîka Hadice bint-i Hasan nâm Hâtun Meclîs-i Şer'-i kavîm-i vâcibü't-tekrîmde sâbıkan dâmâdı Molla Salih ibn-i Ömer hâzır olduğu hâlde takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm edüb "bundan akdem mezbûr Molla Salih sadriye kebîre kızım Rukiyye bint-i Mehmed nâm Hâtun'un mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle bir sene mukaddem kızım mezbûreyi bâ'inen tatlîk etmekle zevciyet

beynlerinde kâ'ime iken mezbûr Molla Salih'in firâşından hâsil kızım mezbûre Rukiyye'den mütevellide hâlâ be-hakkı'l-hizâne huçr u terbiyemde olan Aişe nâm sağır için babası mezbûr üzerine min kibel-i Şer' kadr-i ma'rûf nafaka ve kisve bahâ farz u takdîr olunmak matlûbımdır" didikde hâkim-i mevki'-ı sadr-ı kitâb-ı tûbâ-leh ve hüsn-i me'âb fazîletlü efendi hazretleri dahi sağır-i mezbûr için târîh-i kitâbdan beher yevm dörder para nafaka ve senede mikdâr-ı kifâye lâbise olduğu melbûsâtıyla babası mezbûr üzerine farz u takdîr buyurub meblağ-ı mefrûz-ı mezkûrı sağır-i mezbûreye harc u sarfa ve lede'l-hâce istidâneye ve vakt-i zaferde babası Molla Salih üzerine rücû'a hâzinesi mezbûre Hadice Hâtun'a izn-birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-ısrîn min Rebî'u'l-evvel sene tis'a ve tis'in ve mi'ete ve elf

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Tahta Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Zuhrü'l-küttâb Ahmed Efendi, Umdetü'l-Müderrişini'l-Kirâm Pîrî Kadı-zâde Efendi, Fahrü'l-Müderrişini'l-Kirâm Fazîletlü İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Tahtabaşı-zâde Ahmed Ağa.

BELGE 112

Varak No : 17/a

Sicil Num : 04

Tarihi : Yok

Konusu : Demirtaş Mahallesi'nden merhum Yusuf oğlu Molla İbrahim'in hayatında kendisine hizmet etmiş olan Ali kızı Aişe ile merhumun terekesi üzerinde söz sahibi olan Halil kızı Aişe'nin birbirlerini ibra ettikleri.

Mahrûsa-i Bursa'da Demirtaş Mahallesi sâkinelerinden sinn-i cüssesinin bülûğa be-hamli olub ve bülûğını mu'arrefe olan ma'rifeti'z-zât Aişe ibnete Ali nâm Hâtun Meclîs-i Şer'-i Şerîf ve mahfil-i re's-i münîfde yine mahalle-i mezbûrede sâkin iken bundan akdem vefât eden Molla İbrahim ibn-i Yusuf'un verâseti zevce-i metrûkesi Aişe bint-i Halil nâm Hâtun ile li-ebeveyn er karındaşı Molla Mehmed'e münhasıra oldıktan sonra müteveffâ-yı mezbûrun terekesine bi'l-verâse vâzi'atü'l-yed olan işbu bâ'iseti'l-vesîka mezbûre Aişe mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "ben ücret ile hizmet eder makûlesinden olub bundan akdem müteveffâ-yı mezbûr Molla İbrahim hâl-i hay[â]tında ücret-i müvelletsiz on sene hizmetim sebk etmekle müddet-i mezbûrda iktizâ eden erc-i mislim mukâbelesinde indimizde ma'lûmü'l-mikdâr cihâz-ı müteveffâ-yı mezbûrun terekesinden olmak üzre mezbûre Aişe Hâtun yedinden ahz ü kabz edüb tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdan ecr-i mislime târîh-i kitâba gelince beynimizde câri ahz ü itâ ve hukûk-ı sâ'ire müte'allık âmme-i da'vâ ve mutâlebât ve kâffe eymân ve muhâsamâtdan ben mezbûre Aişe Hâtun'un zimmetini ibra-i âmm-ı râfi'l-hisâm ile ibra ve ıskat eylediğimde ol dahi ibra-i mezkûrı ba'de'l-kabûl tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdan bana medfû'ı olan cihâz-ı mezkûra müte'allık da'vâdan benim zimmetimi ibra ve ıskât edüb ve her

birimiz âharın ibrasını kabûl eyledik didikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. [Târîh ve Şuhûd-ı Hâl yoktur.]

BELGE 113

Varak No : 17/a

Sicil Num : 05

Tarihi : 27. Rebî'u'l-evvel.1199

Konusu : Yahşibey Mahallesi'nden Kirpako oğlu Yorgi'nin, babası Vasil oğlu Istafani'den ve ölmüş olan anası terekesinden kendisine kalan miras hakkını alarak babası Istafani ile birbirlerini ibra ettikleri.

Mahrûsa-i Bursa'da Yahşibey Mahallesi'nde mütemekkin Yorgi veled-i Kirpako nâm zimmî Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu hâmilî's-sifr evv[el]ki babası Istafa[ni] veled-i Vasil nâm nasrâniyeden "bi'l-irsi's-Şer'î bâ-defter-i kassâm bana isâbet ve intikâl eden emvâl ve eşyâsından yüz elli gurus hisse-i irsiyemi mezbûr Istafani zimmî yedinden ahz ü kabz edüb anam hâlîke-i mezbûrenin emlâk ve eşyâsından dâhil-i ez-defter ve hâcri-i ez-defter cemî' terekesine müte'allıka âmme-i da'vâdan mezbûr Istafani zimmînin zimmetini ibra-i âmm-ı râfi'i'l-hisâm ile ibra va iskât edüb her birimiz ibra-i mezkûrı kabûl eyledik" didikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sabi' ve'l-ışrîn min Rebî'u'l-evvel sene tis'a ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Kaftânî-zâde es-Seyyid Mehmed Emin Ağa, Kazıklı-zâde Abdullah Efendi, Fahrü'l-Müderrisîn Hasan Efendi-zâde Ali Efendi, Fahrü'l-Müderrisîni'l-Kirâm Urbânî-zâde Mustafa Efendi, Kilisânî Ömer oğlu Mehmed Beşe ve gayrihim.

BELGE 114

Varak No : 17/b

Sicil Num : 01

Tarihi : 24. Rebî'u'l-evvel.1199

Konusu : Alipaşa Mahallesi'nden İsmail kızı Emetullah'a babasından intikal eden; ancak, yaşının küçüklüğü sebebiyle Debbağ Mustafa oğlu İsmail tarafından el konulmuş bulunan, Kasım Subaşı Vakfı'nın bir dükkanındaki dörtte bir hissenin Emetullah hanıma iade olunduğu.

Mahrûsa-i Bursa'da Alipaşa Mahallesi'nde sâkine Emetullah bint-i İsmail nâm Hâtun tarafından da'vâya ber-nehc-i Şer'î vekîl sâbitü'l-vekâlesi Molla Mehmed Emin ibn-i Ahmed nâm kimesne Meclis-i Şer'-i Enver'de zikr-i âtî bir bâb vakf dükkânda olan rub' hisseye vâzi'u'l-yed olan Debbâğ İsmail bin Mustafa mahzarında bi'l-vekâle üzerine da'vâ ve takrîr-i

kelâm edüb "mahrûsa-i mezbûrede Debbâğhane'de vâki` etrâf-ı erba`adan İbrahim Ağa ve Ahîbaba dükkânı ve tarîk-ı hâss ve tarîk-ı âmm ile mahdûd Kasım Subaşı Vakfı'ndan olub bi'l-icâreteyn bir bâb vakf dükkânın dört sehim i'tibârıyla bir sehmi mü'ekkilem mezbûrenin babası müteveffâ-yı mezbûr İsmail'den intikâl edüb hâl-i siğrinde li-ebeveyn karındaşı Mehmed fuzûli hisse-i merkûmı zi'l-yed merkûma hilâf-ı inhâ ve bi-gayr-i hakk ferâgat etmekle su'âl olunub hisse-i merkûmeden kasr-ı yedine tenbîh olunmak matlûbımdır" didikde gıbbe's-su'âl mezbûr İsmail cevâbında "fi'l-hakîka dükkân-ı mezbûrun dört sehim i'tibârıyla bir sehimi mezbûre Emetullah Hâtun'un babası müteveffâ-yı mezbûr İsmail'den intikâl edüb hisse-i mezkûresini karındaşı hal-i siğrinde yüz yirmi guruş bedel mukâbelesinden bana ferâğ ve tefvîz eylediğini ikrâr ve i'tirâf edüb ikrârı mûcebince hisse-i merkûmeyi mezbûr İsmail'in kasr-ı yedine mezbûre Emetullah Hâtun'a teslîme tenbîh-birle mâ hüve'l-vâki` bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'r-râbi` ve'l-ısrîn min Rebî'u'l-evvel sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Tahtabaşı-zâde Ahmed Ağa, Ser-Tahta Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Fahrü'l-küttâb Ahmed Efendi, Umdetü'l-Müderrisîni'l-Kirâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi ve gayrihim

BELGE 115

Varak No : 17/b

Sicil Num : 02

Tarihi : 30. Rebî'u'l-evvel.1199

Konusu : Hocaali Mahalles'nde ölen Zikar oğlu Norini varislerinin, babalarından kendilerine intikal eden bir mülkdeki hisselerini, kardeşleri Ohannes'e sattıkları.

Mahrûsa-i Bursa'da Hâceali Mahallesi'nde mütemikkin iken bundan akdem hâlik olan Norini veled-i Zikar nâm zimmînin verâseti zevce-i metrûkesi Agine bint-i Norsız nâm nasrâniye ile evlâdı Evadik ve Ohannes ve Nakohi ve Sürbihi'ye münhasıra olub ba'dehû mezbûr Evadik zimmî hâlîke olub verâseti anası mezbûre Agine nasrâniye ile karındaşları mezbûrûna inhisârı tahakkukundan sonra mezbûr Nakohi nasrâniye asâleten ve anası mezbûre Agine nasrâniye tarafından bey'-i âti'z-zikri ikrâra ber-nehc-i Şer'î vekîl sâbit-i vekâlesi olmağla vekâleten mezbûre Sürbihi nasrâniye tarafından dahi ikrâra vekîl sâbiti'l-vekâlesi sadrî kebîr oğlu David veled-i Ohannes zimmî vekâleten Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de mezbûr Ohannes veled-i Norini zimmî muvâcehesinde her biri bi'l-asâle ve bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûrına değin silk-i mülkümüzde münselik olub babamız hâlik-i merkûm Norini zimmînin emlâkından olub ba'de helâki bizlere bi'l-irsi's-Şer'î isâbet eden emlâkından mahalle-i mezbûrede vâki` etrâf-ı erba`adan Ohannes zimmî ve Alyani zimmî menzilleri ve dere ve tarîk-ı âmm ile mahdûd iki beyt-i ulvî ve üç beyt-i süflî ve iki sundırma ve bir aşhâne ve bir zîr-i zemîn ve bir mağâza ve bir firun ve bir şirahâne ve bir mâ-i cârî ve bir mikdar

havluı müştemil bir bâb mülk menzilde hisse-i irsiye-i şâyi'alarımızı be-cümleten e't-tevâb.i' ve'l-levâhık ve kâffeten el-menâfi' ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î müşterikimiz Ohannes nâm zımmîye yüz elli guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eyledigimizde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı mezbûrı mezbûr Ohannes zımmî yedinden tamâmen ahz ü kabz edüb beynimizde bi-kaderi'l-hısas iktisâm eyledik. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûrun mecmû'ı irsen ve şirâ'en müşterî-i merkûm Ohannes zımmînin mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" didiklerinde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Hurre min selh min Rebî'u'l-evvel sene tis'a ve tis'ın ve mi'ete ve elf

Şuhûd-ı Hâl : Bezzâz David Zımmî, Yemenici Yanok Zımmî, Eskici Artin Zımmî, Terzi Agindar Zımmî, Kuyumcı Sürûrî Zımmî ve gayrihim.

BELGE 116

Varak No : 17/b

Sicil Num : 03

Tarihi : 26. Rebî'u'l-evvel.1199

Konusu : Çelebi Sultan Mehmed Han Mahallesi'nden Mustafa oğlu Salih'in, Sinandede yakınlarında bulunan dut bahçesini İbrahim kızı Şerife Rukiye hanıma sattığı.

Medîne-i Bursa'da Merhûm Çelebi Sultan Mehmed Han Mahallesi'nde sâkin Salih ibn-i Mustafa nâm kimesne Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr'de işbu râfi'ü'l-vesîka Şerife Rukiye bint-i İbrahim nâm Hâtun mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûrına değın silk-i mülk-i sahîhimde münselik olub Sinandede kurbünde vâkî' etrâf-ı erba'adan Molla Mustafa ve Molla Mehmed hadîkaları ve tarafeyni tarîk-ı âmm ile mahdûd bir dönüm mülk tut hadîkamı be-cümleten e't-tevâb.i' ve'l-levâhık ve kâffeten el-menâfi' ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûre Şerife Rukiye'ye yüz guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eyledigimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûm yüz guruşu müşterî-i mezbûre Şerife Rukiye Hâtun yedinden tamamen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd hadîka-i mahdûd-ı mezkûra mezbûre Şerife Rukiye Hâtun'un mülk-i şirâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" didikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-ısrın min Rebî'u'l-evvel sene tis'a ve tis'ın ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Tahta Molla Süleyman, Muhzirbaşı Mehmed Ağa, Nureddin Efendi, Ahmed Efendi, es-Seyyid Mehmed Said ve gayrihim.

BELGE 117

Varak No : 17/b

Sicil Num : 04

Tarihi : 04.Rebiu'l-ahir.1199

Konusu : Selçukhatun Mahallesi'nden Mehmed oğlu Molla Mustafa'nın, aynı mahallede bulunan bir mülkünü Ali oğlu Molla Salih'e sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Selçukhâtun Mahallesi sükkânından Molla Mustafa bin Mehmed nâm kimesne Meclis-i Şer'-i kavîm-i vâcibût-tekrîmde işbu bâ'isi'l-vesîka Molla Salih ibn-i Ali mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûrına değin silk-i mülk-i sahîhimde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'adan Na'lband-zâde el-Hâcc İsmail Efendi ve el-Hâcc Mehmed ve Molla Mustafa ve Abdülaziz menzilleri ve tarîk-ı âmm ile mahdûd bir beyt-i ulvî ve bir sundırma ve iki beyt-i süflî ve bir suffe ve bir sâyelik ve bir kilâr ve bir aşhâne ve bir firun ve bir hâbiye-i mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyı müştemil bir bâb mülk menzilimi be-cümleten e't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeten el-hukûk ve'l-murâfik tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûr Molla Salih'e iki yüz seksen yedi guruşa bey' ve temlik ü teslim ü kabûl eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlik ve't-teslim ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûm iki yüz seksen yedi guruşu meşterî-i mezbûr yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr, mezbûr Molla Salih'in mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfi olub benim kat'ân alâka ve medhalim yokdur. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarraf olsun" didikde gibbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'r-râbi' min Rebî'u'l-âhir sene tis'a ve tis'in ve mi'ete ve elf

Şuhûd-ı Hâl : Pirinççi Mustafa Beşe, Değirmenci-zâde Ömer Ağa, Hancı-zâde es-Seyyid Hüseyin Ağa, Vekîl-i harc-zâde es-Seyyid el-Hâcc Ali Ağa, Hazret-i Emîr Şeyh Efendi ve gayrihim.

BELGE 118

Varak No : 17/b

Sicil Num : 05

Tarihi : 01. Rebiu'l-ahir.1199

Konusu : Hazret-i Emir Mahallesi'nden Hasan oğlu Derviş Mehmed varisi Hasan'ın, babasından miras kalan mülküne haksız olarak tasarruf ettiğini iddia etti Süleyman kızı Zeyneb'e, zikredilen mülkü, daha önce satmış olduğunun anlaşıldığı.

Medîne-i Bursa'da Hazret-i Emîr kuddise sirrehü'l-azîz Mahalles'nde sâkine iken bundan akdem vefât eden Dervîş Mehmed ibn-i Hasan ibn-i Abdullah'ın verâseti zevce-i metrûkesi Aişe bint-i el-Hâcc Ahmed nâm Hâtun ile sulbî kebîr oğlu Hasan ve sulbiye kebîre kızı Ümmihani'ye münhasıra ba'dihâ mezbûr Aişe dahi vefât edüb verâseti verese-i mezbûrâna münhasıra ve tashîh-i mes'eleleri be-tarîkî'l-münâsahati's-Şer'iye yirmi dört sehimden i'tibâr olunıb siham-ı mezkûreden on altı sehimi mezbûr Hasan'a ve sekiz sehimi dahi mezbûre Ümmihani'ye isâbeti tahakkukundan sonra mezbûr Hasan Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de zikr-i âtî bir bâb mülk menzile vâzi'atü'l-yed olan işbu bâ'isi'l-vesîka Zeyneb [bint-i] Süleyman nâm Hâtun tarafından vekîl oldığı bi'l-ma'rifeti's-Şer'iyye Arifân es-Seyyid Ahmed ibn-i Süleyman ibn-i Abdullah şahâdetleriyle sâbit ü sübût vekâletine hükm-i Şer'î lâhik olan mezbûre Zeyneb'in hâlâ zevci el-Hâcc Süleyman Ağa ibn-i Ahmed nâm kimesne mahzarında üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb "babam müteveffâ-yı mezbûrun mahrûsa-i mezbûrede Köşeciler Mahallesi'nde vâki' etrâf-ı erba'adan es-Seyyid Ali ve Mehmed ve Hüseyin Beşe menzilleri ve tarîk-ı âmm ile mahdûd bir beyt-i ulvî ve bir sundırma ve bir ahur ve bir mâ-i cârî ve bir mikdâr havluuyı müstemil bir bâb mülk menzil müteveffâ-yı mezbûrun ile'l-vefât mülk ve terekesinden olub ba'd-ı vefât bizlere mevrûs olmağla menzil-i mahdûd-ı mezkûrda olan sihâm-ı mezkûre mücebince hisse-i irsiye-i şâyi'amı mü'ekkile-i mezbûre Zeyneb Hâtun fuzûlî ve bi-gayr-ı hakk vaz'-ı yed eder. Su'âl olunıb hisse-i irsiyemden kasr-ı yed ve bana teslîme tenbîh olanmak matlûbımdır" didikde gibbe's-su'âl vekîl-i mezbûr cevâbında "fi'l-hakîka menzil-i mahdûd-ı mezkûr işbu müdde'î-i mezbûr Hasan'ın babası müteveffâ-yı mezbûr Dervîş Mehmed'in mülki olub ba'd-ı vefât terekesinden mezbûr Hasan ile li-ebeveyn kız karındaşı mezbûre Ümmihani Hâtun'a isâbet eylediğini ikrâr lâkin târîh-i kitâbdan bir sene mukaddem mezbûr Hasan menzil-i mezbûrda olan hisse-i irsiye-i şâyi'asını mahzar-ı müslimînde mü'ekkilem zevcem mezbûre Zeyneb Hâtun'a yirmi guruşa bey' ve temlîk ü teslîm edüb ol dahi ber-minvâl-i muharrer üzerine ba'de'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûm yirmi guruşu yedinden tamâmen ahz ü kabz etmişdi" deyü def ile mukâbele edicek eserü'l-istintâk ve'l-inkâr def-i mezkûrdan def-i mezkûrına mutabık beyyine taleb olundıkda udûl-i ahrâr-ı ricâl-i müslimînden olub mahrûsa-i mezbûre sükkânından el-Hâcc Ahmed Ağa ibn-i Ömer ve es-Seyyid Ahmed ibn-i Süleyman nâm kimesneler li-ecli's-şahâde meclis-i Şer'a hâzırân olub eserü'l-işhâd "fi'l-hakîka müdde'î-i mezbûr Hasan târîh-i kitâbdan bir sene mukaddem menzil-i mahdûd-ı mezkûrda olan hisse-i irsiye-i şâyi'asını bizim huzûrımızda yirmi guruşa bey' ve temlîk ü teslîm edüb ol dahi kabûl etmiş idi. Biz bu husûsa bu vech üzre şahidleriz, şahâdet dahi ederiz" deyü her biri edâ-i şahâdet-i Şer'iye eylediklerinde gibb-ı ri'âyet-i şerâiti'l-kabûl şahâdetleri makbûle olmağın mücebiyle müdde'î-i mezbûr Hasan hisse-i irsiyesiyle [Vr.no 18/a] bî-vech mu'ârazadan men'-birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Min gurre-i Rebî'u'l-âhir sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Fahrü'l-küttâb Ahmed Efendi, Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Ser-Tahta Molla Süleyman, Muhzır Molla Mustafa ve gayrihim.

BELGE 119

Varak No : 18/a

Sicil Num : 01

Tarihi : 01. Rebiu'l-ahir.1199

Konusu : Mukassim Mahallesi'nden Musa kızı Fatıma'nın ölümü üzerine terekesinden kendisine isabet eden hissesini babası Halil oğlu İbrahim'den talep eden Hüsniye'nin, hisselerinin tamamını daha önce babasına sattığının anlaşıldığı.

Medîne-i Bursa'da Mukassim Mahallesi'nde sâkine iken bundan akdem vefât eden Fatıma bint-i Musa bin Abdullah'ın verâseti zevc-i metrûki İbrahim bin Halil ile sadreye kebîre kızı Hüsniye'ye münhasıra ve tashîh-i mes'elesi bi-hükmi'l-ferâ'iz dört sehîmden i'tibâr olunub sihâm-ı mezkûreden bir sehîmi zevc-i mezbûr İbrahim'e ve üç sehîmi dahi mezbûre Hüsniye'ye isabeti tahakkukından sonra ma'rifeti'z-zât mezbûre Hüsniye Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr'de babası işbu bâ'isi'l-vesîka mezbûr İbrahim ibn-i Halil mahzarında bi'l-verâse üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb "vâlidem müteveffâ-yı mezbûrenin mahalle-i mezbûrda vâki' lede'l-ahâlî ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât bir bâb mülk menzildeolan nisf menzili ile'l-vefât mülk ve terekesinden olub ba'd-ı vefâtihâ terekesinden sihâm-ı mezkûre mücebince menzil-i mezkûrda olan hisse-i irsiye-i şâyi'am ile bâ-defter-i kassâm eşyâ-i mezkûresinden hisse-i irsiyemi teleb ederim. Su'âl olunub aliverilmek matlûbımdır" didikde gibbe's-su'âl mezbûr İbrahim cevâbında "kızım müteveffıye-i mezbûrenin vâlidesi müteveffıye-i mezbûre Fatıma'nın sâlifü'z-zikr mahalle-i mezbûrede vâki' mülk menzilde olan nisf hissesi ile bâ-defter-i kassâm cemî terekesinden yedimde olan bir bâb mâl-ı mevrûsı mukâbelesinde târîh-i kitâbdan dört ay mukaddem kendüye edâ ve teslim eylediğim indimizde ma'lûmü'l-mikdâr cihâz yedimden ahz ü kabz edüb tereke-i müteveffıye-i mezbûreden gerek ber-müceb-i defter-i kassâm ve gerek hâric ez-defter kalîl ve kesîr ve celîl ve hakîr hukûk-ı mirasa müte'allık âmme-i da'vâ ve mutâlebâtıdan benim zimmetimi ibra ve ıskât etmişdi" deyü ba'de'd-def ve'l-inkâr dâfi'-i mezbûrdan def-i mezkûresine mutâbık beyyine taleb olundıkda udûl-i rîcâl-i müslimînden olub mahrûsa-i mezbûre sükkânından Hasan Efendi ibn-i Hüseyin ve es-Seyyid Mehmed ibn-i Mahmud Ağa nâm kimesneler li-ecli's-şahâde meclis-i Şer'a hâzırân olub istişhâd olundıklarında "fi'l-hakîka müdde'î-i mezbûre Hüsniye târîh-i kitâbdan dört ay mukaddem bizim huzûrumuzda babam mezbûr İbrahim yedinden vâlidem müteveffıye-i mezbûreden müntakıl mal-i mevrûsum mukâbelesinden ma'lûmü'l-mikdâr cihâz ahz ü kabz edüb vâlidem müteveffıye-i mezbûre Fatıma Hatun'un cemî metrûkesinden gerek ber-müceb-i defter-i kassâm ve gerek hâric ez-defter kalîl ve kesîr min külli'l-vücûh hukûk-ı mirasa müte'allık âmme-i da'vâ ve mutâlebât ve kâffe-i eyman ve muhâsamâtdan babam mezbûr İbrahim'in zimmetini ibra ve ıskât eyledim" deyü ikrâr ve i'tirâf edüb ahdihimâ âharın ibrasını kabûl eylediği bizim ma'lûmumuzdur" deyü her

biri edâ-i şahâdet-i Şer'îye eylediklerinde gibb-ı ri'âyet-i şerâit'l-kabûl şahâdetleri makbûle olmağın mûcebiyle müdde'îye-i mezbûre Hüsniye Hâtun'ı da'vâ-yı mezkûresiyle bî-vech mu'ârazadan men'-birle mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi min gurre-i Reb'u'l-âhir sene tis'a ve tis'in ve mi'ete ve elf. [Şuhûd-ı hâl yok]

BELGE 120

Varak No : 18/a

Sicil Num : 02

Tarihi : 05. Rebiu'l-ahir.1199

Konusu : Kazıklı Köyü ahâlîsinden Mustafa oğlu Behlül ile Ali oğlu Mustafa'nın aynı köyde bulunan bir mülkleri ile köy yakınlarında bulunan bir dut bahçesini Hacı Ebubekir oğlu Hüseyin'e sattıkları.

Mahrûsa-i Bursa kazâsına tâbi` Kazıklı Karyesi sükkânından Behlül ibn-i Mustafa bin Mehmed ve yegânî diğer Mustafa ibn-i Ali nâm kimesneler Meclis-i Şer'î Hatîr-i Lâzîmü't-Tevkîr'de işbu bâ'isi'l-vesîka Hüseyin bin el-Hâcc Ebubekir mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına değîn silk-i mülk-i sahîhimde münselik olub karye-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'adan bâyi'-i evvel-i mezbûr ve Cübbeci oğlu Ali menzilleri ve Ümmügülsüm Hâtun hadîkası ve tarîk-ı âmm ile mahdûd iki beyt-i ulvî ve bir sundırma ve üç beyt-i süflî ve bir kebîr samanlık ve bir bîr-i mâ' ve bir firun ve bir mikdâr havluyı müştemil bir bâb mülk menzil ile mârru'z-zikr karye-i mezbûre kurbünde vâki' etrâf-ı erba'adan Cübbeci Mehmed Beşe ve Kâfiye Hâtun Haffâf İbrahim İbrahim hadîkaları ve tarîk-ı âmm ile mahdûd ve tahmînen iki dönüm mikdârı eşcârî mülk bir kıt'a tut hadîkamızı be-cümleten e't-tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffeten el-hukûk ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile be-hakikat-i vâhide mezbûr Hüseyin'e iki yüz guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eyledigimizde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîkve't-teslîm ve'l-kabûl semenleri olan meblağ-ı merkûm iki yüz guruş mezbûr yedinden tamâmen ahz ü kabz edüb beynimizde iktisâm eyledik. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr ile hadîka-i mezkûre mezbûr Hüseyin'in mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olub bizim kat'ân alâka ve medhalimiz yokdur. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" dediklerinde gibbe't-tasdîki'ş-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hamis min Reb'u'l-âhir sene tis'a ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Dülgeroğlu İsmail Beşe, Ağasarlı Hasan, Kışgözoğlu İsmail, Leblebici el-Hâcc Ahmed, es-Seyyid Derviş Ali ve gayrihim.

BELGE 121

Varak No : 18/a

Sicil Num : 03

Tarihi : 05. Rebiu'l-ahir.1199

Konusu : Alipaşa Mahallesi'nden Salih kızı Hanife ile Ali oğlu Seyyid Mehmed'in boşandıkları.

Mahrûsa-i Bursa'da Alipaşa Mahallesi'nde sâkine ma'rifeti'z-zât Hanife bint-i Salih nâm Hâtun Meclîs-i Şer'i Şerîf-i Enver'de zevc-i mulâllî'ı işbu râfi'u'l-kitâb es-Seyyid Mehmed ibn-i Ali mahzarında bi't-tav'i's-sâf ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr es-Seyyid Mehmed yüz gurus mehr-i mü'eccel tesmiyesiyle zevcim olub ben hal'a tâlibe ve mufârakata râğibe olmak üzere zevcim mezbûr es-Seyyid Mehmed ile muhâla'a-i sahîh-i Şer'iyeye muhâla'a olduğumda ol dahi ber-minvâl-i muharrer hal'-i mezkûrî kabûl edüb târîh-i kitâba gelince hukûk-ı zevciyete ve sâ'ire müte'allık âmme-i da'vâdan ahdihimâ âharın zimmetini ibra-i âmm-ı râfi'i'l-hisâm ile ibra ve iskât edüb her birimiz âharın ibrasını kabûl eyledik" didikde gıbbe't-tasdîkî's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hamis min Rebî'u'l-âhir sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Tahta Molla Süleyman, Tahtabaşioğlu Mehmed Ahmed, Muhzirbaşı Mehmed, Ahmed Efendi, es-Seyyid Mehmed Said Efendi ve gayrihim.

BELGE 122

Varak No : 18/a

Sicil Num : 04

Tarihi : 07. Rebiu'l-ahir.1199

Konusu : Hazret-i Emir Mahallesi'nde kütü hallariyle tanınmış olan Emiroğlu es-Seyyid Mehmed'e hal ve tavrını düzeltinceye kadar başka bir mahalle çıkmasının tenbih edildiği.

Mahrûsa-i Bursa'da Hazret-i Emîr kuddise sirrehü'l-hatîr Mahallesi sükkanından işbu râfi'u'l-kitâb eş-Şeyh es-Seyyid Mehmed Reşid Efendi ibn-i Abdullah ve Sûfi-zade es-Seyyid Molla Abdurrahman ve Hâfız Abdullah ve es-Seyyid Süleyman Çelebi ve Molla Ahmed ve Ömer Dede ve İmam Molla Ahmed ve Molla Yakub ve Molla Osman ve Molla Musa ve Hasan Dede ve Mustafa Beşe ve el-Hâcc Mehmed Emin ve Molla İsmail ve Molla Emin ve Mü'ezzin Molla Mehmed ve Halil Dede ve Derviş Mehmed ve Mü'ezzin Molla Ömer ve Derviş Mustafa ve Derviş Hüseyin ve Molla Mustafa ve Molla Bektaş ve Yetim Molla Ali ve Molla Hasan ve es-Seyyid Osman nâm kimesneler Meclîs-i Şer'i Şerîf-i Enver'de mahalle-i mezbûrede sâkin

Emiroğlı es-Seyyid Mehmed bin Ahmed nâm kimesne mahzarında her biri ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr Emiroğlı es-Seyyid Mehmed kendü hâlinde arz u edebiyle olmayub dâ-yi hânelerinde erâzil ü nekbâtî cemî` edüb işret etmekle bizleri ta`cîz ve tekdîr etmek âdet-i müstemirresidir” deyü sû’-i hâlini alâ tarîkı’ş-şahâde mezbûrın muvâcehesinde ihbâr edüb bu makûle kimesnenin mahalleden ihrâc olunması ile tağrîr ve iz’âc olunmak emr-i meşrû` olmağla mezbûr Emiroğlı es-Seyyid Mehmed'e salâh-ı hâl gelinceye değin mahalle-i merkûmeden ihrâcına ba`de't-tenbîh mâ hüve'l-vâki` bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi` min Rebî`u'l-âhir sene tis'a ve tis'în ve mi`ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Tahta Molla Süleyman, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Fahrü'l-küttâb Hulusi Ahmed Efendi, Fahrü'l-Müderrisîni'I-Izâm Başkâtip es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Tahtabaşı oğlı Ahmed Ağa ve gayrihim.

BELGE 123

Varak No : 18/b

Sicil Num : 01

Tarihi : 09. Rebiu'l-ahir.1199

Konusu : Karaağaç Mahallesi'nden Sahak oğlu Kirkor varisleri olan eği Filbosız kızı Kelvim ve Kelvim kızı Sorbihi'nin kendilerine miras kalan bazı mülkleri Vadahan oğlu Ekna ve eği Mefrobic kızı Tori'ye eğit miktarlarda sattıkları.

Mahrûsa-i Bursa'da Karaağaç Mahallesi'nde sâkin iken bundan akdem hâlik olan Kirkor veled-i Sahak nâm zimmînin verâseti zevce-i metrûke Kelvim bint-i Filbosız nâm nasrâniye ile sulbî evlâdı Filbos ve Bedros ve Sorbihi'ye münhasıra olub kable'l-kasem Filbos dahi hâlik olub verâseti merkûmûna münhasıra ba`dehû Bedros dahi hâlik olub verâseti anası mezbûre Kelvim nasrâniye ile kız karındaşı merkûme Sorbihi nasrâniyeye inhisâr tahakkukundan sonra mezbûretan Kelvim nasrâniye ve Sorbihi nâm nasrâniye Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu hâmilî'r-rakîm Ekna veld-i Vadahan zimmî ve zevcesi Tori bint-i Mefrobic muvâcehelerinde her biri ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mûrisimiz hâlik-i evvel merkûm Kirkor zimmînin emlâkinden olub ba`dehu hâlike ber-minvâl-i muharrer bizlere bi'l-irsi'ş-Şer'î isâbet ve intikal eden emlâkinden mahalle-i mezbûrede vâki` etrâf-ı erba`adan Yahya menzili ve Şaban hadîkası ve Matos zimmî menzili ve tarîk-ı hâss ile mahdûd iki beyt-i ulvî ve iki beyt-i süflî ve bir aşhane ve bir kilâr ve bir fırın ve bir zîr-i zemîn ve bir mikdâr havlı ve ittisâlinde vâki` bir bâb basmacı kâr-hânesi ve bir bi'r-i mâ ve bir dönüm mikdârı tut hadîkasını be-cümleten e't-tevâb.î ve'l-levâhık ve kâffeten el-menâfi` ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile menzil ile kâr-hane-i merkûm ve tut hadîkasını mezbûr Ekna zimmîye sekiz yüz yirmi üç guruşa bey` ve temlîk ü teslîm eylediğimde mezbûrân dahi ber-minvâl iştirâ ve temlîk ü teslîm ve kabûl edüb semeni olan

meblağ-ı merkûm sekiz yüz yirmi üç guruşı merkûman yedlerinden tamâmen ahz ü kabz edüb beynimizde bi-kaderi'l-hısas iktisâm eyledik. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûrun nisfı Tora nasrâniyenin ve nisf-ı âharı ile kâr-hane-i mezbûr ve tut hadîkası mârru'z-zikr Ekna veled-i Ohan zımmînin mülk-i müştêrâlarıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" didikerinde gibbe't-tasdîki'ş-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tâsi' min Reb'û'l-âhir sene tis'a ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Bandırmalı Ruhas Zimmî, Farşabacı Baroros, Boyaca Artin Zimmî, Bezzâz Süleyman Ağa, Karamani Ahmed Ağa, Kuyumcı Şerif Ağa ve gayrihim.

BELGE 124

Varak No : 18/b

Sicil Num : 02

Tarihi : 08. Rebiu'l-ahir.1199

Konusu : Umurbey Mahallesi'nden Abdülbaki kızı Neslihan Hâtun varislerinden Rabia Hâtun ile torunu Mükrime Hâtun'un miras meselesinde birbirlerini ibra ettikleri.

Mahrûsa-i Bursa'da Umurbey Mahallesi'nde sâkine iken bundan akdem vefât eden Neslihan bint-i Abdülbaki ibn-i Salih'in verâseti zevc-i metrûkesi el-Hâcc İsmail bin Mehmed ile sadrî kebîre evlâdı Mükrime ve Aişe ve Şerife Remime ve Şerife Emine ve vâlidesi Rabia bint-i Hasan nâm hatunlara münhasıra ve tashîh-i mes'eleleri bi-hükmi'l-ferâ'iz kırk sekiz sehinden i'tibâr olunub siham-ı mezkûreden on iki sehimi zevc-i mezbûresi el-Hâcc İsmail ve sekiz sehimi dahi ümm-i mezbûre Rabia'ya yedişer sehinden yirmi sekiz sehimi dahi mezbûrân Mükrime ve Aişe ve Şerife Remime ve Şerife Emine'den her birlerine lede'ş-Şer'ü'l-enver isâbeti tahakkukından sonra ma'rifeti'z-zât mezbûre Mükrime bint-i nâm hâtun Meclis-i Şer'-i Enver'de zikr-i âtı tereke-i müteveffiyeye-i mezbûreye bi'l-verâse vâzi'atü'l-yed olan işbu bâ'iseti'l-vesîka cedde-i mezbûre Rabia mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb tereke-i müteveffiyeye-i mezbûreden bâ-defter-i kassâm ma'lûmü'l-mikdâr eşyâ ve ceddem mezbûre Rabia Hâtun'un mârru'z-zikr mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'adan lede'l-ahâlî ma'lûmetü'l-hudûd ve'l-müştemilât bir bâb mülk menzilini târîh-i kitâbdan otuz sene mukaddem vâlidesi müteveffiyeye-i mezbûre Neslihan'a semen-i ma'lûmeden bana bey' ve temlîk ü teslîm edüb taht-ı tasarrufunda iken vefât eylediği cedde terekesine idhâl olunmayub menzil-i mezkûrdan ve hâric-i defter tereke-i müteveffiyeye-i mezbûreden olmak üzere elli aded zer-i mahbûb nisfisiyle yüz otuz guruş kıymetli bir tek altun bilezik ve damga-haneyeye kabüllü otuz guruş kıymetli Sansar kürkünden defter-i kassama idhal olunan eşyâ-i ma'lûmesinden ancak yirmi bir guruş kıymetli eşyâsını iştirâ ve ahz ü kabz edüb mâ'adâ müteveffiyeye-i mezbûreden sihâm-ı mezkûre mücebince hisse-i irsiye-i şây'amı bundan akdem ceddem mezbûre Rabia Hâtun'dan talep ve da'vâ sudûrında olduğumda

beynimizde münâza'ât-ı kesîre vâkî' olmuşdı. El-hâletü hâzihî vesâtat-ı muslihîn tavassut edüb da'vâ-yı mezkûremden fâriğa olmak üzre bana ceddem mezbûre Rabia Hâtun ile yirmi sekiz adet zer-i mahbûb nisfîyesi ile yirmi sekiz guruş ceddem mezbûre Rabia Hâtun yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd vâlidem mezbûre Neslihan'ın terekesinden bâ-defter-i kassâm ve hâric ez-defter kalîl ü kesîr ve cilîl ü hakîr min külli'l-vücûh terekesinden târîh-i kitâba gelince beynimizce cârî ahz ü î'tâya ve hukûk-ı mirasa müte'allık âmme-i da'vâ ve mütâlebât ve kâfiye-i eymân ve muhâsamâtdan ben ceddem mezbûre Rabia Hâtun'un zimmetini ibra ve ıskât eylediğimde ol dahi bana medfû'ı olan bedel-i sulh-i mezkûr yirmi sekiz adet zer-i mahbûb nisfîyesi ile yirmi sekiz guruşa ve târîh-i kitâba gelince husûs-ı mezkûre ve hukûk-ı sâ'ire müte'allık âmme-i da'vâdan benim zimmetimi ibra ve ıskât ve her birimiz âharın ibrasını kabûl eyledik" didikde gıbbe't-tasdîkî's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâmin min Reb'û'l-âhir sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf. Şuhûd-ı Hâl : Molla Fahri-zâde Mustafa Ağa, Fahrü'l-E'imme Altun-zâde es-Seyyid el-Hâcc Mehmed Emin Ağa, Zührü'l-küttâb Ahmed Efendi, Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi, Atta[r] Molla Lütfullah ve gayrihim.

BELGE 125

Varak No : 18/b

Sicil Num : 03

Tarihi : 10.Rebiu'l-ahir.1199

Konusu : Hanife Hâtun'un kırk guruş karşılığında eşya satın alması

Mahrûsa-i Bursa'da Alipaşa Mahallesi'nde sâkine ma'rifeti'z-zât Emetullah bint-i ali Efendi nân Hâtun Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu râfi'ü'l-vesîka Hanife bint-i Salih mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb " kendü emvâlimden nakden yüz guruşımı mezbûre Hanife Hâtun'a bey'-i sahîhi's-Şer'îye ile bey' ü teslîm edüb ol dahi meclis-i bey'de ittihâb ve kabûl eyledikten sonra mezbûre Emetullah tekrâr î'âde-i kelâm edüb "bir top kutnı ve bir Halebü'l-ecesi ve bir hamâ[m] kuşagi ve iki minden ve bir köhne döşek ve beş beledî yasdık ve iki müsta'mel yorgan ve üç tencere ve bir kazgan ve beş sahan ve bir bakrac ve bir taba ve bir al ibriğimi kırk guruşa be-hakikat-i vâhîde mezbûre Hanife Hâtun'a bey' ve temlîk ü teslîm ü kabûl eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı mezbûr kırk guruş müşteri-i mezbûre Hanife Hâtun'dan tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd eşyâ-yı muharrere-i mezkûre mezbûr Hanife Hâtun'un mülk-i müşterasıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun"didikde gıbbe't-tasdîkî's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-âşir min Reb'û'l-âhir sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Kebâbî el-Hâcc Ahmed, el-Hâcc Mustafa Semerci, Muhzirbaşı Mehmed Ağa, Ehmed Efendi, es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Kasab İbrahim.

BELGE 126

Varak No : 18/b

Sicil Num : 04

Tarihi : 08. Rebiu'l-ahir.1199

Konusu : Velişemseddin Mahallesi'nden Mehmed kızı Rabia hatunun tek varisi büyük oğlu Mehmed Emin'in annesinden intikal eden bir mülkünü Hüseyin oğlu Molla Ömer'e sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Velişemseddin Mahallesi'nde sâkine iken bundan akdem vefât eden Rabia bint-i Mehmed nâm Hâtun'un hisse-i verâseti sadrî kebîr oğlu müteveffâ Mustafa bin el-Hâcc Mehmed'in sulbî kebîr oğlu Mehmed Emin'e münhasır olduğu lede's-Şer'ü'l-enver zâhir ü mütebeyyin oldukdan sonra sinn-i cüssesinin bülûğa tahammüli olub ve bülûğını mu'arrif olan mezbûr Mehmed Emin nâm şâb-emre Meclîs-i Şer'-i Şerîf ve Mahfil-i Dîn-i Münîf'te işbu bâ'isi'l-vesîka Molla Ömer ibn-i Hüseyin nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûrına değîn silk-i mülk-i sahîhimde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'adan es-Seyyid Mehmed Efendi ve Sahhâf el-Hâcc Yunus menzilleri vakf menzil ve tarîk-ı hâss ile mahdûd iki beyt-i süflî ve iki suffe ve bir kilâr ve bir matbah ve bir hamâm ve bir sâyelik ve bir firun ve bir hâbiye-i mâ-i cârî, ve bir mikdâr havluyı müştemil bir bâb mülk menzil ceddîm müteveffiye-i mezbûrenin ile'l-vefât mülki olub ba'd-ı vefât bana müstakillen mevrûs olmağla ben dahi menzil-i mezkûrî be-cümleten e't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeten el-hukûk ve'l-murâfik tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûr Molla Ömer'e iki yüz guruşa bey' ve temlik ü teslîm eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlik ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûm iki yüz guruşu müşterî-i mezbûr yedinden tamamen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr mezbûr Molla Ömer'in mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrif olsun" didikde gibbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâmin min Rebî'u'l-âhir sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Umdetü'l-Meşâyihî'l-Kirâm Eşref-zâde es-Seyyid Mehmed Münib Efendi, Mufahhirü'l-Müderrişîni'l-Kirâm İshak-zade Mehmed Selim Efendi, [Vr. no 19/a] Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi, Mukassım İmam-zâde Hacı Halil Efendi, Attâr Molla Lütfullah, Attâr Halil Ağa, Dolabcı Molla Ömer ve gayrihim.

BELGE 127

Varak No : 19/a

Sicil Num : 01

Tarihi : 11. Rebiu'l-ahir.1199

Konusu : Velişemseddin Mahallesi'nden Hüseyin oğlu Ömer'in bir mülkünü içindekileriyle beraber Molla Mehmed kızı Aişe'ye sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Velişemseddin Mahallesi sükkânından Molla Ömer ibn-i Hüseyin nâm kimesne Meclîs-i Şer'-i Kavîm-i Vâcibü't-Tekrîm'de işbu bâ'isi'l-vesîka Aişe bint-i Molla Mahmed nâm Hâtun tarafından tasdîka vekîl sâbitü'l-vekâlesi babası mezbûr Molla Mehmed ibn-i İsmail mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına deĝin silk-i mülk-i sahîhimde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'adan es-Seyyid Mehmed Efendi Sahhâf el-Hâcc Yunus ve müşteriye-i mezbûre menzilleri ve tarîk-ı hâss ile mahdûd iki beyt-i süflî ve iki suffe ve bir kilâr ve bir matbah ve bir hamâm ve bir sâyelik ve bir firun ve bir hâbiye-i mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyu müstemil bir bâb mülk menzilimi be-cümleten e't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeten el-hukûk ve'l-murâfik tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûre Aişe Hâtun'a üç yüz guruşa bey' ve temlîk ü teslim eyledigimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan meblaĝ-ı merkûm üç yüz guruş müşteri-i mezbûre yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr mezbûre Aişe Hâtun'un mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olub benim kat'â alâka ve medhalim yokdur. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrîf olsun" didikde gibbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundi. Fi'l-yevmi'l-hâdî aşer min Rebî'u'l-âhir sene tis'a ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Dolabcı Molla Ömer, Attâ[r] Molla Lüftullah, Mukassım İmam-zade el-Hâcc Halil Efendi, Fahrü'l-küttâb Mehmed Nureddin Efendi, Umdetü'l-Meşâyih-i-Kirâm Eşref-zâde es-Seyyid Münib Efendi, Attâr Halil Aĝa ve gayrihim.

BELGE 128

Varak No : 19/a

Sicil Num : 02

Tarihi : 11. Rebiu'l-ahir.1199

Konusu : Şeypaşa Mahallesi'nden Cafer oğlu Molla Eyüb'ün, Çay mahallinde bulunan bir mülkünü Seyid Salih oğlu Şerif Ali'ye sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Şeyhpaşa Mahallesi'nde sâkin es-Seyyid Molla Eyüb bin Cafer nâm kimesne Meclis-i Şer'-i Enver'de işbu râfi'u'l-kitâb Şerif Ali bin es-Seyyid Salih mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûrına deĝin silk-i mülkümde münselik olub Çay nâm mahalde vâki' etrâf-ı erba'adan Maĝribi zimmî hadîkası ve tarîk-ı hâss ve tarîk-ı âlî ile mahdûd tahmînen bir dönüm mikdârı mülk tut hadîkamı be-cümleten e't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeten el-menâfi' ve'l-murâfik tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûr Şerif Ali'ye yüz guruşa bey' ve temlîk ü

teslîm eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûm yüz guruşu müşterî-i mezbûr yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr mezbûr Şerif Ali'nin mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" didikde gıbbe't-tasdîkı's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâdî aşer min şehr-i Rebî'u'l-âhir sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Koca Mustafa, Eskici İbrahim Ağa, el-Hâcc Salih Ağa, es-Seyyid İbrahim Ağa ve gayrihim.

BELGE 129

Varak No : 19/a

Sicil Num : 03

Tarihi : 12. Rebiu'l-ahir.1199

Konusu : Kayabaşı Mahallesi'nden Dimitri oğlu Panayot ve eşi Tacrani kızı Sofiye'nin sahibi oldukları bir mülkü içindekileriyle berâber Abraham oğlu Nikola'ya sattıkları.

Mahrûsa-i Bursa'da Kayabaşı Mahallesi mütemekkinlerinden Panayot veld-i Dimitri nâm zimmî asâleten ve zevcesi Sofiye bint-i Tacrani nasrâniye tarafından bey'-i âti'z-zikri ikrâra vekîl olduğu bi'l-ma'rifeti's-Şer'iyye ârifân Mihail veled-i Kostanti ve Nikola veled-i Abraham nâm zimmîler şahâdetleriyle sâbit ü sübût vekâletine hükm-i Şer'î lâhik olan mezbûr Panayot zimmî Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu hâmilî'r-rakîm Nikola veled-i Abraham nâm zimmî muvâcehesinde asaleten ve bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına değın silk-i mülkümde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâkî' etrâf-ı erba'adan Paraşkava ve Avsal zimmî ve tarîk-ı âmm ile mahdûd bir beyt-i ulvî ve bir sundırma ve iki beyt-i süflî ve bir yâyelik ve fırın ve bir mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyu müstemil bir bâb mülk menziligini et-tevâbi' ve'l-levâhik tarafından îcâb-ı bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûr Nikola zimmîye dört yüz guruşa bey' ve teslîm eylediğimizde ol dahi ba'de'l-iştirâ ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı mezbûrî müşterî-i merkûn yedinden ahz ü kabz eyledik. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr Nikola zimmînin mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" didikde gıbbe't-tasdîkı's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâni aşer min Rebî'u'l-âhir sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Astarati Zimmî, Alba Zimmî, Çölmekci Yani Zimmî, Burdurlu Abraham Zimmî, Burdurlu Eci Kirpako Zimmî.

BELGE 130

Varak No : 19/a

Sicil Num : 04

Tarihi : 03.Rebî'u'l-evvel.1199

Konusu : Hanifi olğlu Halil Ağa'nın Anbarlıdede Köyü'nde vefât eden Ali oğlu Musa üzerinde alacak hakkı olduğunun anlaşılmasıyla, borcu ödemesi için varisi ve büyük oğlu Hasan'a tenbih olunduğu.

Mahrûsa-i Bursa kazâsına tâbî` Anbarlıdede nâm karyede sâkin iken bundan akdem vefât edem Musa bin Ali'nin verâseti zevce-i metrûkesi Kezban ibnete el-Hâcc Mustafa nâm Hâtun ile sulbî kebîr oğlu Hasan ve sulbiye kebîre kızı Aliye ve sagîre Aişe'ye münhasıra olduğu lede's-Şer'ü'l-enver mütahakkık oldıktan sonra mahrûsa-i mezbûre sükkânından işbu râfi'u'l-kitâb Halil Ağa ibn-i Hanifi Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımú't-Tevkîr'de ibn-i mezbûr Hasan mahzarında üzerine da`vâ ve takrîr-i kelâm edüb müteveffâ-yı mezbûr Musa bin Ali zimmetinde cihet-i karz-ı Şer'iden iki yüz doksan sekiz guruş alacak hakkım olub mukâbelesinde müteveffâ-yı mezbûr Musa karye-i mezbûre hudûdı dâhilinde Kanlıbuket nâm mevki'de kâ'in ve tavsîfden müsta'nî esbâbıyla karye-i mezbûrede vâki` lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd bir dönüm mikdârı nâr hadîkasını rE'sen vaz' etmekle ibn-i mezbûr Hasan babası müteveffâ-yı mezbûrun terekesine vaz'-ı yed etmekle meblağ-ı merkûmı ibn-i mezbûr Hasan'dan taleb ederim. Su'âl olunub tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdan meblağ-ı mezkûr iki yüz doksan sekiz guruş alıverilmek matlûbımdır" didikde gibbe's-su'âl mezbûr Hasan cevâbinde babası müteveffâ-yı mezbûrun teresine vaz'-ı yedini ikrâr lâkin müdde'î-i mezbûr Halil Ağa'ya ol mikdâr deyni olduğunu bi'l-küllîye inkâr etmekle müdde'î-i mezbûrdan müdde'âsına mutâbık beyyine taleb olındıkda udûl-i âhar-ı ricâl-i müslimînden ve sikât-ı muvahhidînden Hasan Efendi ibn-i Hüseyin ve Osman bin Mehmed nâm kimesneler li-ecli's-şahâde meclis-i Şer'a hâzırân olub "fi'l-hakîka işbu müdde'î-i mezbûr Halil Ağa'nın müteveffâ-yı mezbûr Musa bin Ali zimmetinde cihet-i karz-ı Şer'iden iki yüz doksan sekiz guruş alacak hakkı olub mukâbelesinde müteveffâ-yı mezbûr Musa karye-i mezbûre hudûdı dâhilinde Kanlıbuket nâm mevki'de kâ'in tahdîd ve tavsîfden müsta'nî esbâbıyla karye-i mezbûrede vâki` lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd bir dönüm mikdârı nâr hadîkasını rE'sen vaz' eylediği bizim ma'lûmumuzdur. Biz bu husûsa bu vech üzre şahidleriz, şahâdet dahi ederiz" deyü her biri edâ-i şahâdet-i Şer'îye eylediklerinde ba'de't-ta'dîl ve't-tezkiye şahâdetleri makbûle olmağın mücebiyle ba'de't-tahlîf meblağ-ı merkûm iki yüz doksan sekiz guruş tereke-i müteveffâ-yı mezbûrdan edâya mezbûr Hasan'a tenbîh-birle mâ vaka'a bi't-taleb ketb olundi. Fi'l-yevmi's-sâlis min Rebî'u'l-evvel sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Zührü'l-küttâb Ahmed Hulusi Efendi, Fahrü'l-küttâb İshak-zâde Mehmed Nureddin Efendi, Umdetü'l-Müderrisîni'l-Fihâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Muhzır Molla Mehmed, Muhzır el-Hâcc Mehmed, Muhzır Molla Mustafa ve gayrihim.

BELGE 131

Varak No : 19/b

Sicil Num : 01

Tarihi : 13.Safer.1199

Konusu : Umurbey Mahallesi'nden Mehmed kızı Aişe'nin, aynı mahallede bulunan bir mülkünü Hasan kızı Şerife Aişe'ye sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Umurbey Mahallesi'nde sâkine ma'rifeti'z-zât Aişe bint-i Mehmed nâm Hâtun Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu bâ'isi'l-vesîka Şerife Aişe bint-i Hasan mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûrına değîn silk-i mülkümde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'adan el-Hâcc Ali ve es-Seyyid Hüseyin veresesi ve Selim Ağa ve tarîk-ı hâss ile mahdûd iki beyt-i ulvî ve bir beyt-i süflî ve bir sundırma ve bir firum ve iki mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyı müştamil bir bâb mülk menzilimi be-cümleten e't-tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffeten el-menâfi' ve'l-murâfik tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûre Şerife Aişe'ye üç yüz guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûm üç yüz guruşu müştârî-i mezbûre yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr mezbûr Şerife Aişe'nin mülk-i müştârîsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" dedikde gıbbe't-tasdîkı's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis aşer min Saferi'l-hayr sene tis'a ve tis'in ve mi'e ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Tahtabaşı-zâde Ahmed Ağa, Muhzır Minnet, Kitâbcı-zâde el-Hâcc Ali, Karındaşı Hafız Efendi, Kazzâz Abdi Ağa, Kazzâz Mustafa Ağa ve gayrihim.

Belge 132

Varak No : 19/b

Sicil Num : 02

Tarihi : 15.Safer.1199

Konusu : Şeyhpaşa Mahallesi'nden Osman oğlu Molla Mehmed'in aynı mahallede bulunan bir mülkünü Hüseyin oğlu İbrahim Ağa'ya sattığı.

Mahrûsa-i Bursa Hısnı dâhilinde Şeyhpaşa Mahallesi sükkânından Molla Mehmed bin Osman nâm kimesne Meclîs-i Şer'-i Enver'de işbu bâ'isi'l-vesîka İbrahim ibn-i Hüseyin mahzarında bi'l-asâle ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına değin silk-i mülkümde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'adan el-Hâcc Abdullah veresesi Şerif ve Ümmihani hâtun menzilleri ve tarîk-ı âmm ile mahdûd hâriciye ve dâhiliyeli menzilin dâhiliyesinde iki beyt-i ulvî ve bir sundırma ve iki beyt-i süflî bir matbah ve bir mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyı müştemil ve hâriciyesinde bir beyt-i ulvî ve bur sundırma ve bir ahur ve bir mikdâr havluyı müştemil menzilimi be-cümleten e't-tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffeten el-menâfi' ve'l-murâfik tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûr İbrahim Ağa'ya beş yüz yetmiş beş guruşa bey' ve temlik ü teslim eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlik ve't-teslim ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûm beş yüz yetmiş beş guruşu müşterî-i mezbûre yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr mezbûr İbrahim Ağa'nın mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" dedikde gibbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min Rebî'u'l-âhir sene tis'a ve tis'în ve mi'e ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Hacı Eyüb-zâde Mehmed Bey', Hacı Eyüb-zade Halil Efendi, Fahrü'l-Müderrişîni'l-Kirâm es-Seyyid Edib Efendi, Fahrü'l-Müderrişîni'l-Kirâm Hayati Efendi, Fahrü'l-Müderrişîni'l-Kirâm es-Seyyid Salim Efendi, Fahrü'l-Müderrişîni'l-Kirâm Hasan Efendi, Molla Mustafa bin el-Hâcc Abdullah, Molla Ahmed bin Hacı Abdullah, Molla Mehmed ve gayrihim.

BELGE 133

Varak No : 19/b

Sicil Num : 03

Tarihi : 17.Safer.1199

Konusu : Veledçelebi Mahallesi'nden İbrahim kızı Şerife Hediye ile kocası Hüseyin oğlu Mehmed Emin'in boşandıkları.

Mahrûsa-i Bursa'da Veledçelebi Mahallesi'nde sâkine ma'rifeti'z-zât Şerife Hediye bint-i İbrahim nâm Hâtun Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de zevc-i muhâlli' işbû râfi'ü'l-vesîka Mehmed Emin ibn-i Hüseyin mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "mezbûr Mehmed Emin yüz guruş mehr-i mü'evccel tesmiyesiyle zevcim olub beynimizde hüsn-i zind-gânî olmamağla ben hal'a tâlibe ve mufârakata râğibe olduğum ecilden zimmetinde mütekarır ve ma'kûdun-aleyh olan yüz guruş mehr-i mü'eccelim ve nafaka-i iddet-i ma'lûmem üzerine ve me'net-i süknâm dahi kendi üzerime olmak üzre mezbûrun firâşından hâsıl ve benden mütevellide altı yaşında kızım Şerife Nesibe'yi dahi dokuz yaşına varınca kendi malımdan infâk ve iksâ etmek üzre zevcim mezbûr ile muhâla'a-i sahîh-i Şer'îye ile muhâla'a eyledikde ol dahi ber-minvâl-i

muharrer hal'-i mezkûrı kabûl edüb târîh-i kitâba gelince hukûk-ı zevciyete beynimizde câri ahz ü î'tâ ve mu'âmelât-ı şeb-tâba müte'allık âmme-i da'vâdan ahdihimâ âharın zimmetini ibra ve ıskât edüb her birimiz ibra-i mezkûrı kabûl eyledik" dedikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min Rebî'u'l-âhir sene tis'a ve tis'in ve mi'e ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Tahta Molla Süleyman, Satı oğlu İbrahim Çelebi, Alacacı el-Hâcc Mehmed, Kalaycı Molla Mustafa, Kenan-zâde Ahmed Ağa, Birâderi Mehmed Ağa ve gayrihim.

BELGE 134

Varak No : 19/b

Sicil Num : 04

Tarihi : 17.Safer.1199

Konusu : Alacahırka Mahallesi'nden Hüsameddin oğlu Osman'ın aynı mahallede bulunan bir mülkünü Abdülgani oğlu Mehmed ile eşi Mehmed kızı Hanife'ye eşit miktarlarda sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Alacahırka Mahallesi'nde sâkin Osman bin Hüsameddin nâm kimesne Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr'de işbu râfi'ü'l-vesîka Mehmed bin Abdülgani ve zevcesi Hanife bint-i Mehmed mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına değın silk-i mülkümde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'adan Ali Beşe ve İmam Fakı ve zevcesi Hanife bint-i Mehmed kadın menzilleri ve tarîk-ı âmm ile mahdûd iki beyt-i süflî ve bir suffe ve bir ahur ve bir mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyı müştemil bir bâb mülk menzilimi be-cümleten e't-tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffeten el-menâfi' ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûrân Mehmed ile zevcesi Hanife Hâtun'a ale'l-iştirâki's-seviyy yüz seksen guruşa bey' ve temlîk ü teslîm eylediğimde anlar dahi ber-minvâl-i muharrer ale'l-iştirâki's-seviyy temlîk ve teslîm ve kabûl edüb semeni olan meblağ-ı mezbûrı merkûmân yedlerinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr mezbûrân Mehmed ve zevcesi Hanife Hâtun'un ale'l-iştirâk mülk-i müşterâlarıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsunlar" dedikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min Saferi'l-hayr sene tis'a ve tis'in ve mi'e ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Alacacı el-Hâcc Mehmed Ağa, Kalaycı Molla Mustafa, Kenanoğlu Kazzâz Ahmed Ağa, Birâderi Mehmed Ağa, Satioğlu İbrahim Ağa ve gayrihim.

BELGE 135

Varak No : 19/b

Sicil Num : 05
Tarihi : 19.Rebî'uu'l-âhir.1199
Konusu : Şekerhoca Mahallesi'nden Hacı Musa oğlu Hammâmî-zade Seyyid Mustafa Efendi'nin Karahisar Köyü'nde bulunan bir dut bahçesini Mehmed oğlu İbrahim Ağa'ya sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Şekerhâce Mahallesi'nde sâkin müderrisîni'l-kirâmdan Hammâmî-zâde es-Seyyid Mustafa Efendi ibni'l-merkûm el-Hâcc Musa Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımû't-Tevkîr'de işbu râfi'ü'l-vesîka tevâbi'inden İbrahim Ağa ibn-i Mehmed mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına deĝin silk-i mülkümde münselik olub mahrûsa-i mezbûre kazâsına tâbi` Karahisar nâm karyede kâ'in etrâf-ı erba'adan el-Hâcc Bekiroĝlu Ali ve es-Seyyid Ali ve Mahmud ve Ramazan oĝlu Molla Hasan hadîkaları divârı ve tarîk-ı âmm ile mahdûd tahmînen beş buçuk dönüm mülk bir kıt'a tut hadîkamı be-cümleten e't-tevâbi` ve'l-levâhık ve kâffeten el-menâfi` ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile müşterî-i mezbûr İbrahim Ağa'ya üç yüz guruşa bey' ve temlîk ü teslim eylediĝimde ol dahi ber-minvâl-i iştirâ ve temlîk ve teslim ve kabûl edüb semeni olan meblaĝ-ı merkûm üç yüz guruşu müşterî-i mezbûr yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd hadîka-i mahdûde-ı mezkûre müşterî-i mezbûr İbrahim Ağa'nın mülk-i mahzı ve hakk-ı sarfı olub benim kat'â alâka ve medhalim kalmamıştır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" dedikde gibbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki` bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi't-tâsi` aşer min Rebî'u'l-âhir sene tis'a ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Ser-Tahta-yâb Molla Süleyman, Ser-Tahta-i Beledî Araboĝlu Molla Salih, Sofi Mü'ezzin es-Seyyid Molla Mehmed, Fahrü'l-akrân es-Seyyid Süleyman Ağa, Fahrü'l-Müderrisîni'l-Kirâm es-Seyyid Mehmed Salim Efendi ve gayrihim.

BELGE 136

Varak No : 19/b
Sicil Num : 06
Tarihi : 08. Rebî'uu'l-âhir.1199
Konusu : Veled-i Denvât Mahallesi Mahallesi'nden Arkil oĝlu Simon'un, ortak oldukları bir mülkde bulunan yarı hissesini eşi Ohannes kızı Saltana hanıma sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Veled-i Denvât Mahallesi'nde mütemekkin Simon veled-i Arkil nâm zımmî Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu hâmileti'r-rakîm zevcesi Saltana bint-i Ohannes nasrâniye muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına deĝin silk-i mülkümde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki` etrâf-ı erba'adan Bedros zımmî ve Çilingir Artin

zimmî ve Baron zimmî menzilleri ve tarîk-ı âmm ile mahdûd bir beyt-i süflî ve bir suffe ve bir zîr-i zemîn ve bir bîr-i mâ ve bir mikdâr havluı müştemil bir bâb mülk menzilde olan nısf hissemi be-cümleten e't-tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffeten el-hukûk ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile zevcem mezbûre Saltana nasrâniyeye yüz guruşa bey' ve temlîk ü teslîm edüb semeni olan meblağ ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı mezbûr yüz guruşu zevcem mezbûre yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mezkûrun nısf-ı âharı kendi mülki olup benim mâliki olduğım nısf hissem dahi mülk-i müşterâsı olup menzil-i merkûmun mecmû'ı zevcem mezbûre Saltana nasrâniyenin mülk-i müşterâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" dedikde gibbe't-tasdıki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fî'l-yevmi's-sâmin min Rebî'u'l-âhir sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Tahtabaşı oğlu Ahmed Ağa, Ser-Muhzırân Mehmed Ağa, Mustafa Efendi, Ahmed Efendi, es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Ser-Tahta Molla Süleyman, Muhzır el-Hâcc Süleyman ve gayrihim.

BELGE 137

Varak No : 20/a

Sicil Num : 01

Tarihi : 04. Rebî'uu'l-âhir.1199

Konusu : Müderris Seyyid Salim Efendi ve eşi Seyyid Hüseyin kızı Aîşe hanımın, on sene müddetle hizmetlerini gören Abdullah kızı Aîşe ile birbirlerini ibra ettikleri.

Tahakkuk-ı gadr-ı Şer'îye binâ'en husûs-ı âti'z-zikrin mahallinde ketb ü tahrîriyçün savb-ı Şer'-i enverden bi'l-iltimâs irsâl olunan kitâb-ı bâbdan Mevlânâ Mehmed Nureddin Efendi mahrûsa-i Bursa mahallâtından Veled-i Na'iband Mahallesi'nde bulunan Umdetü'l-Müderrisîni'l-Kirâm es-Seyyid Salim Efendi'nin sâkin olduğu menziline varub zeyl-i sahîfede muharrerü'l-esâmi müslimîn huzurlarında akd-i meclîs-i Nebevî eyledikde mûmâ-ileyh es-Seyyid Salim Efendi'nin bundan akdem hucr u terbiyesinde olup sinn-i cüssesinin bülûğa tahammüli zâhir ve bülûğını mu'arrefe olan ma'rifeti'z-zât Aîşe bint-i Abdullah nâm bîkr-i bâliğa meclis-i ma'kûd-ı mezkûrda zikr-i âti ibrayı kabûle kendü tarafından asîl halîlesi Şerife Aîşe Hâtun ibnete es-Seyyid Hüseyin Ağa tarafından vekîl olan işbu bâ'isi'l-vesîka mûmâ-ileyh es-Seyyid Mehmed Salim Efendi mahzarında bi't-tav'ihâ ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "ben ücret ile hizmet eder makûlesinden olup sene on bir guruş ücret-i kalîleyle mûmâ-ileyh es-Seyyid Mehmed Salim Efendi'ye ve halîlesine târîh-i kitâba gelince on sene hizmet edüb sinîn-i mezkûrede zimmetlerinde müctemî'a yüz on guruş ücretim mukâbelesinde yedlerinden mecmû'ı yüz doksan dört guruş kıymetli iki işleme makreme ve def'a iki makreme dört perinçek gömlek ve üç don dört işleme na'lin ve üç işleme uçkur ve bir altun

gerdâniye ve bir çift altun küpe ve bir sîm küpe ve iki kuşak ve bir şâl-ı kürdeviye ve bir şâl anterî ve bir musko[v] şâlîsi anteri ve beş müsta'mel don gömlek ve hammâm rahtı ve bir yorgan ve bir döşek ve üç yasdık ve iki minder ve iki mak'ad ve bir sivâsî anteri ve bir meydân kîçesi ve bir uçak [Uşak olabilir] perdesi ve bir tancere ve bir taba ve üç sahan ve bir sini ve bir tas bir akçe kîsesi ve bir duhân kîsesi ve beş parça yemeni ve bir sandık ve bir leğen ibrik ve bir şem'dân ve def'a tas ve bir bakrâç ahz ü kabz edüb sâlifü'l-beyân ücret-simâta ve târîh-i kitâba gelince beynimizde cârî ahz ü i'tâ ve hukûk-ı sâ'ire müte'allık âmme-i da'vâ ve mutâlebât kâffe-i ey mân ve muhâsamâtdan ben zevceyn-i mûmâ-ileyhânın zimmetlerini ibra-i âmm-ı kâti'n-nizâ' ve rafî'i'l-hısâm ile ibra ve ıskât eylediğimde anlar dali bana medfû'aları olan eşyâ-i muharrere-i mezkûreye müte'allık da'vâdan benim zimmetimi ibra ve ıskât ve her birimiz âharın ibrasını kabûl edüb gerek mûmâ-ileyh es-Seyyid Mehmed Salim Efendi ve gerek halîlesi ve gerek sulbî oğlu es-Seyyid Mustafa Molla'ya ve rabbîsi es-Seyyid Mehmed Emin Molla kibellerinde aslâ hakkım kalmadı" didikde gibbe't-tasdîkî'ş-Şer'î vâki' hâli Mevlânâ-yı mezbûr mahallinde ketb ü tahrîr ve ma'an ba's olunan ümenâ-i Şer' ile meclîs-i Şer'a gelüb alâ vuku'a inhâ ve tefhîm etmegin mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'r-râbi' min Reb'û'l-âhir sene tis'a ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Tahtacı Seyid Salih Ağa, Tahtacı Salih Ağa, Molla Mehmed, Muhzır Molla Hüseyin, Mustafa Molla ibni'l-merkûm Ahmed Efendi, Sarâc Molla İsmail, Sûfî es-Seyyid Molla Mehmed, el-Hâcc Abdullah Efendi, Zuhrü'l-Küttâb es-Seyyid Mehmed Said Efendi, Fahrü'l-küttâb es-Seyyid el-Hâcc Şerefeddin Efendi, Berber Molla Mehmed, Haffâf-zâde Molla Ahmed der-mahalle-i Murâdiye.

BELGE 138

Varak No : 20/a

Sicil Num : 02

Tarihi : 21. Reb'û'l-âhir.1199

Konusu : Mukassım Mahallesi'nden Hacı Ahmed oğlu Lütfullah Ağa'nın Vakf-ı Ihled yakınında bulunan bir dut bahçesini Anil oğlu Kostanti'ye sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Mukassım Mahallesi sükkânından Lütfullah Ağa ibn-i el-Hâcc Ahmed nâm kimesne Meclis-i Şer'-i Enver'de işbu hâmilî's-sifr Kostanti veled-i Anil nâm zımmî muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına değîn silk-i mülkümde münselik olub mahrûsa-i mezbûre zeylinde Vakf-ı Ihled kurbünde vâki' etrâf-ı erba'adan Emetullah Hâtun ve Çolak Hasan ve Çoban hadîkaları ve tarîk-ı âmm ile mahdûd tahmînen beş dönüm mikdârı eşcarî mülk bir kıt'a tut hadîkamı be-cümleten e't-tevâb.î ve'l-levâhık ve kâffeten el-hukûk ve'l-murâfik tarafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mesfûr Kostanti zımmîye yüz doksan guruşa bey' ü temelîk eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve'l-kabûl

semeni olan meblağ-ı mezbûr yüz doksan guruşu müşteri-i mezbûre mesfûr yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd hadîka-i mahdûd-ı mezkûr mesfûr Kostanti zimmînin mülk-i müşteriâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" didikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hadî ve'l-ısrîn min Rebî'u'l-âhir sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Pirnâl Ahmed Beşe, Ali Pebek, Kazzâz es-Seyyid Ahmed Ağa, Bezzâz el-Hâcc Salih Ağa, Kazzâz el-Hâcc Ebubekir Ağa ve gayrihim.

BELGE 139

Varak No : 20/a

Sicil Num : 03

Tarihi : 23. Rebî'uu'l-âhir.1199

Konusu : Camiikebir Mahallesi'nden Abdülfettah kızı Rabia'nın, Hacıskender Mahallesi'nde bulunan bir mülkünü içindekileyirle beraber Hacı İbrahim Ağa kızı Nisvane Hâtun'a sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Câmi'-i Kebîr Mahallesi'nde sâkine Raia bint-i Abdulfettah nâm hâtun tarafından bey'-i âti'z-zikri ikrâra vekîl olduğu zât-ı mezbûreyi bi'l-ma'rifeti'z-zâti's-Şer'îye ârifân İbrahim bin el-Hâcc Mehmed bin Mehmed nâm kimesneler şahâtedleriyle sâbit ü sübût vekâletine hükm-i Şer'î lâhik olan zevci Molla Hüseyin bin İbrahim nâm kimesne bi'l-vekâle Meclîs-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbu râfi'ül-vesîka Nisvane bint-i el-Hâcc İbrahim Ağa mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "mü'ekkilem mezbûre akd-i âti'z-zikrin sudûrına değin silk-i mülkümde münselik olub el-Hâcc İskender Mahallesi'nde vâkî' etrâf-ı erba'adan Aişe ve Emetullah Hâtun menzilleri ve Mü'ezzin Vakfı menzil ve tarîk-ı [âmm ile mahdûd] iki beyt-i ulvî ve iki beyt-i süflî ve bir suffe ve bir sundırma ve bir zîr-i zemîn ve bir ahur ve bir mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyu müştamil bir bâb mülk menzilimi be-cümleten e't-tevâb.î' ve'l-levâhik ve kâffeten el-menâfi' ve'l-murâfik tadafından îcâb ve kabûli hâvî ve şurût-ı müfsideden ârî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile mezbûre Nisvane Hâtun'a iki yüz yetmiş guruşa bey' ve temlîk ü teslim eyledigimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve't-teslîm ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı mezbûr ikiyüz yetmiş guruşu müşteri-i mezbûre yedinden tamâmen ahz ü kabz edüb fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr müşteriye-i mezbûre Nisvane Hâtun'un mülk-i müşteriâsıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" didikde gıbbe't-tasdîki's-Şer'î mâ-hüve'l-vâkî' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi's-sâlis ve'l-ısrîn min şehri Rebî'u'l-âhir sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Molla Abdullah, es-Seyyid İbrahim, Kutnıcı Molla Mehmed, Çeşmeci es-Seyyid Mehmed, Vekîl-i harc-zâde Mustafa Ağa ve gayrihim.

BELGE 140

Varak No : 20/a

Sicil Num : 04

Tarihi : 25. Rebî'uu'l-âhir.1199

Konusu : Dayehatun Mahallesi'nden Hüseyin oğlu Mahmud Beşe'nin, aynı mahallede bulunan bir mülkünü Abdurrahman oğlu Halil Beşe ve eşi Abdullah kızı Hacdice'ye eşit hisselerle sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Dâyhâtun Mahallesi sükkânından Mahmud Beşe ibn-i Hüseyin nâm kimesne Meclîs-i Şer'i-i Şerîf-i Enver'de işbu bâ'isi'l-vesîka Halil Beşe ibn-i Abdurrahman kendi tarafından asâleten ve zevc[es]i Hadice bint-i Abdullah nâm Hâtun tarafından tasdîka vekîli zevc-i mezbûr Halil Beşe mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına deĝin silk-i mülk-i sahîhimde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'adan Çolak Ahmed ve Molla Hasan ve Molla Ahmed menzilleri ve tarîk-ı âmm ile mahdûd iki beyt-i süflî ve bir suffe ve bir ahur ve bir hâbiye-i mâ-i cârî ve bir mikdâr havluyı müstemil bir bâb mülk menzilimi be-cümleten e't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeten el-hukûk ve'l-murâfik tarafından îcâb ve kabûlli bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile zevceyn-i mezbûrân Halil Beşe ve Hadice Hâtun'a ale'l-iştirâki's-seviyy seksen guruşa bey' ve temlik ü teslîm eylediğimde anlar dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûm seksen guruşu müşteriyân-ı mezbûrân yedlerinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr zevceyn-i mezbûrân Halil Beşe ve Hadice Hâtun'un mülk-i müşterâlarıdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" didikde gibbe't-tasdîki'ş-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hamis ve'l-işrîn min Rebî'u'l-âhir sene tis'a ve tis'in ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Doğramacı Molla Mustafa, Semerci el-Hâcc Mustafa, el-Hâcc Abdüllatif, ihkâk-ı hukûk İbrahim Ağa, Halil Efendi ve gayrihim.

BELGE 141

Varak No : 20/a

Sicil Num : 05

Tarihi : 25. Rebî'uu'l-âhir.1199

Konusu : Hoşkadem Mahallesi'nden Seyid Ali oğlu Seyid Molla Ahmed'in aynı mahallede bulunan bir mülkünü Abdullah kızı Hatice'ye sattığı.

Mahrûsa-i Bursa'da Hoşkadem Mahallesi sükkânından es-Seyyid Molla Ahmed bin es-Seyyid Ali nâm kimesne Meclîs-i Şer'i-i Enver'de işbu râfi'ü'l-vesîka Hadice bint-i Abdullah nâm Hâtun

mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb "akd-i âti'z-zikrin sudûrına değin silk-i mülkümde münselik olub mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf kendi âhar menzilim ve tâcir el-Hâcc Ali menzili ve tarafeyni tarîk-ı âmm ile mahdûd bir beyt-i ulvî ve bir sundırma ve bir ahûr bir mikdâr havluı müştemil bir bâb mülk menzilimi be-cümleten e't-tevâbi' ve'l-levâhık ve kâffeten el-menâfi' ve'l-murâfık tarafından îcâb ve kabûli hâvî bey'-i bât-ı sahîh-i Şer'î ile müşteriye-i mezbûre Hadice Hâtun'a yüz yirmi guruşa bey' ve temlîk ü teslim eylediğimde ol dahi ber-minvâl-i muharrer ba'de'l-iştirâ ve't-temlîk ve'l-kabûl semeni olan meblağ-ı merkûm yüz yirmi guruşı müşteriye-i mezbûre Hadice Hâtun yedinden tamâmen ahz ü kabz eyledim. Fî-mâba'd menzil-i mahdûd-ı mezkûr mezbûre müşterî-i mezbûre Hadice Hâtun'un mülk-i müşterâsi ve hakk-ı sarfı olub bemin kat'â alâka ve medhalim kalmamışdır. Keyfe mâ-yeşâ ve yahtâr mutasarrıf olsun" dedikde gibbe't-tasdîki'ş-Şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-işrîn min Reb'ü'l-âhir sene tis'a ve tis'în ve mi'e ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Köfteci el-Hâcc Hasan, el-Hâcc Abdülkerim Ağa, Kutnıcı es-Seyyid Ahmed, İmam Hâfız Eyüb Efendi, Gazveci Molla İsmail ve gayrihim.

BELGE 142

Varak No : 20/b

Sicil Num : 01

Tarihi : 25. Reb'ü'l-âhir.1199

Konusu : İncirlice Mahallesi'nden yaşlı ve hasta Mustafa kızı Ümmühani kadın için, oğulları Abdüllatif ve İbrahim üzerlerine nafaka bağlandığı.

Mahrûsa-i Bursa'da İncirlice Mahallesi'nde sâkine ma'rifeti'z-zât Ümmühani bint-i Mustafa nâm Hâtun Meclis-i Şer'-i Enver'de sadrî kebîr oğulları Abdüllatif ve İbrahim bin Mustafa nâm karındaşları mahzarlarında takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm edüb "ben fakîre ve alîle olub kâr u kisbe bir vechile iktidârım olmayub nafak ve kisveye eşedd ihtiyâc ile muhtâce oldığım ecilden işbu oğullarım mezbûrân Abdüllatif ve İbrahim üzerlerine min kıbel-i Şer' hadd-i ma'rûf nafaka farz u takdîr olunmak mutlûbımdır" didikde gibbe't-tasdîk hâkim-i hâsim-i ma'delet-nisâb-ı tâbâ-leh ve hüsn-i me'âb efendi hazretleri dahi mezbûre Ümmühani Hâtun'un nafaka ve kisvesiyçün târîh-i kitâbdan küll-i yevm her biri üzerine üç paradan cem'an altı para nafaka ve kisve bahâ farz u takdîr buyurub meblağ-ı mefrûz-ı mezkûrı harc u sarfa ve lede'l-hâce istidâneye ve vakt-i zaferde oğulları mezbûran Abdüllatif ve İbrahim üzerlerine rücû'a mezbûre Ümmühani Hâtun'a izin verilmegin mâ hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-hamis ve'l-işrîn min şehri Reb'ü'l-âhir sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Muhzır es-Seyyid Mehmed, Muhzır Ahmed Ağa, Ser-Tahta Molla Süleyman, Zuhrü'l-küttâb Reyb Mustafa, Fahrü'l-küttâb Hulusi Ahmed Efendi, Umdetü'l-Müderrişini'l-Fihâm İmam-zâde es-Seyyid Mehmed Said Efendi ve gayrihim.

BELGE 143

Varak No : 20/b

Sicil Num : 02

Tarihi : 20. Rebî'uu'l-âhir.1199

Konusu : İncirlice Mahallesi'nden Ali kızı Fatma kadın için, karnındaki çocuğu doğuruncaya kadar, kendisini boşamış olan eski kocası Hacı Beşir oğlu Seyid Ömer üzerine nafaka bağlandığı.

Medîne-i Bursa'da İncirlice Mahallesi'nde saikene ve zâtı Şer'an mu'arrefe olan işbu bâ'isi'l-vesîka Fatıma bint-i Ali nâm Hâtun Meclis-i Şer'-i Hatîr-i Lâzımü't-Tevkîr'de zevc-i mutallık es-Seyyid Ömer bin Hacı Beşir mahzarında takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm edüb "bundan akdem mezbûr es-Seyyid Ömer ile zevciyyet beynimizde kâ'ime iken mezbûrun firâşından hâsıl ve hâlâ batnımda haml olub vaz'-ı haml edinceye değın kadr-i kifâye nafaka farz u takdîr buyurulmak matlûbumdır" didikde gibbe't-tasdîk hâkim-i mevki'-i sadr-ı kitâb-ı tûbâ-leh ve hüsn-i me'âb fazîletlü efendi hazretleri dahi mezbûr es-Seyyid Ömer üzerine bi't-terâhî târîh-i kitâbdan küll-i yevm dörder para nafaka farz u takdîr buyurub meblağ-ı mefrûz-ı mezkûrı harc u sarfa ve lede'l-hâce istidâneye vakt-i zaferde babası mezbûr üzerine rücû'a mezbûre Fatıma Hâtun'a izn-bir mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu. Fi'l-yevmi'l-ısrîn min şehri Rebî'u'l-âhir sene tis'a ve tis'în ve mî'ete ve elf.

Şuhûd-ı Hâl : Muhzır Mehmed Beşe, Muhzır Karabıçak ve Muhzır Molla Hüseyin, Muhzır Molla İsmail, Muhzır Ahmed Ağa, Ser-Tahta Molla Süleyman ve gayrihim.

Temme hâzihi'd-defter bi'l-hayr

Sahhâ el-müvellâ hilâfete bi-medîne-i Bursa nemmekahü'l-fakîr ileyhi [*subhânehû*] te'âlâ gufira lehu.

Tamamı 32 varaktan ibaret olan işbu defter, bu ifadelerle tamamlandıktan sonra ters çevrilerek son taraftan başa doğru yeniden başlamaktadır. Yazılı iki bölüm arasında 7 varak boş olup, yazılı varak sayısı 25'dir. Millî Kütüphane'deki eski numarası B.221, Osmanlı Arşivi'ndeki yeni numarası 2880'dir. Ebadı : 17.3x48.3 cm sırt kalınlığı 1 cm'dir. Defter ciltli, cildi ebrûlu ve iyi korunmuştur. Osmanlı Arşivi'nde, asit oranı özel olarak ayarlanmış mavi renkli kartondan, bir de defter kabı takılmıştır. En son 20/b varağının ikinci hükmünü

yazmış olmamızı rağmen, defter ters çevrilmiş olduğundan 31'inci varakdan başa doğru varak sayısı küçülerek yazılacaktır. Bu bölümde, çeşitli konularda yazılmış ferman sûretleri yer almaktadır.

BELGE 144

Varak No : 31/a

Sicil Num : 01

Tarihi : 04.Zi'l-ka'de.1198

Konusu : Bursa'dan İstanbul'a saplarıyla beraber demir bel geleceği, bu hususta gereken ihtimamın gösterilmesi gerektiğine dâir ferman.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn Mevlâna Bursa Kâdîsi ve kîdvetü'l-emâcid ve'l-akrân ve'l-a'yân Bursa'da sâkin Cizyedâr-zâde Hacı Hüseyin zîde mecdühû ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân ve'l-a'yân ve'l-eşvâk ve zeydân mestûr husûs için bundan akdem mübâşir ta'yîn ve irsâl olunub el-yevm ol cânibde olan Defterdâr-ı Şıkk-ı Evvel'im etbâ'ından Mehmed Arif zîde kadrihim refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, hâlâ Rum ili vâlisi ve İşmil hâsnı Seraskeri düstûr-ı mükerrerem vezîrim Abdi Paşa iclâlehu ma'iyetinde mevcût bulunmak üzere sen ki, mübâşir-i merkûmsun Bursa'dan mübâya'a ve tedârikine me'mûr olduğın ma'a kabza üç bin aded tîmur belden bu def'a bin beş yüz adedini mübâya'a ve Dersââdet'ime tesyîr eylemişsin. El-hâletü hâzihî şitâ tekarrüb etmekden nâşi kûsûrunun gerek i'mâl ve tedârikinde ve gerek nakl-i tesyîrinde usret-i sikâr olduğundan sene-i cedîde evvel bahârına te'hîri münâsib olub bu sûretde senin ol tarafda milk ü ikâmetini mûcib hâlde kalmamağla Dersââdet'ime gönderdiğin sâbık eserler bin beş yüz aded ma'a kabza tîmur belin îcâb eden bahâ ve nakliyesi yedinde olan mîrî akçeden tamâmen ashâbına edâ olduklarını hâvî iktizâ eden senedât-ı ma'mûlün-bihâya ahz ve ol vechile Der'aliyye'me nukûl eyliyesiz ve siz ki, Mevlânâ ve Cizyedâr-zâde ve a'yân ve eşvâk-ı mûmâ-ileyhimsiz sizler dahi muktezâ-yı emr-i şerîfime imtisâl ve mübâya'at eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur; buyurdım ki, hükm-i şerîfime vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîlü's-şân-ı vâcibü'l-ittibâ ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olasız. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe itimâd kılarsız. Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' Zi'l-ka'de sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

El-Mahrûsa-ı Kostantiniyye

BELGE 145

Varak No : 31/a

Sicil Num : 02

Tarihi : 01.Zi'l-hicce.1198

Konusu : Hacı Hafız Mehmed ve oğlu Ebubekir'in işledikleri suç sebebiyle Bursa'ya sürgün gönderildikleri, başka bir mahalle gitmelerine izinsiz müsaade edilmemeleri gerektiği.

Akzâ-yı kuzâti'l-müslimîn ma'lûm ola ki, İstanbul'da Küçükustafapaş Kollığı civârında Gül Câmi'-i Şerîfi Mahallesi'nde vâki' kuryemişçi Halil nâm kimesnenin îcâr ile hânesinde sâkin Abdülkadir Efendi ve hâcegîsi es-Seyyid Mehmen Efendi ve oğlu Ebubekir ve sâ'ir tayfa-i mezbûr Halil ve kaynı Süleyman ve kölesi Hasan ve Mustafa nâm kimesneler rahne olmak kaydıyla gîcelerde birbirleriyle ber dem ederek kazdıkları mahalden su ihrâc ve tesyîri çûkadâr ma'rifetiyle mezbûrlar ahz ve kapuya irsâl oldukları bâ-takrîr inhâ ve mestûrû'l-ism kimesnelerden mezbûr Hâce Hâfız Mehmed kendü hâlinde olmayub muhbir ve haber-i menâfi' zımında bu makûle sâde dil erbâb-ı tama'-ı i'tikâl ve itmâ'-birle bilâ-mûcib kıl ü kâl hudûsını mûceb hâlâta tasaddîsine binâ'en te'dîbi lâzım gelmekle menfî olan oğlu mezkûr Ebubekir ile ma'an li-ecli't-te'dîb çavuş mübâşeretiyile Bursa'da nefy ü iclâ olınmaları fermânım olmagın sen ki, çavuşbaşı mûmâ-ileyhsin mezbûr Hâce Hâfız Mehmed ile oğlu Ebubekir'i dîvân-ı hümâyûnum çavuşlarından ta'yîn olunan kıdveti'l-emâsil ve'l-akrân Hüseyin Çavuş zîde kadrihî ile Bursa'ya nefy ü iclâ ve sen ki, Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin vusûlünde mezbûrânı ol tarafda menfiyyen meks ve ikâmet etdirüb bilâ-emr-i şerîfe mahall-i âhara hareketlerine ruhsatdan mücânebet ve vusûllerini çavuş-ı merkûm ile Der'aliyem'e i'lâm ve inhâya mübâderet eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sadır olmuştur. Buyurdım ki, vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olub hilâfından gâyet ittikâyâ hazer ve mücânebet eyliyesiz. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız. Tahrîren fi evâ'il-i şehri Zi'l-hicce sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

El-Mahrûsa-ı Kostantiniyye

BELGE 146

Varak No : 31/a

Sicil Num : 03

Tarihi : 30.Zi'l-ka'de.1198

Konusu : İstenmeyen hareketlerinden dolayı musâhiblik görevinden alınarak Bursa'ya sürülen es-Seyyid Mehmed Sadık'ın, annesinin yaşlılığı ve talebi ve evladının kimsesizliği sebebiyle şartlı olarak merhameten afv olunduğu.

Akzâ-ı kuzâti'l-müslimîn ma'lûm masâhibân-ı hâssadan es-Seyyid Mehmed Sadık'ın bundan akdem ba'zı gûne hilâf-ı rızâ hareketine binâ'en musâhiblikden ihrâc ve sâdir olan fermân-ı

âlî-şânımla Bursa'ya nefy ü iclâ olinmışdı. Bu def'a merkûmun vâlidesi ihtiyâre Şerife Hadice nâm hâtun tarafından takdîm olunan arz-ı hâlinde kendünün ihtiyâre lâkin ıyâl ü evlâdının bî-kesliğine merhameten afv u itlâkı bâbında istid'â-yı merhametî etmekle fî-mâba'd kendü hâlinde olub nâ-merzî hareketden mücânebet eylemek şartıyla ihtiyâre vâlidesine ve ıyâl ü evladına merhameten ve işbu eyyâm-ı meserrete hürmetine merkûmun cürm-i sâbıkı afv olinmağile kayd-i nefiyden itlâk u sebîli tahliye olinmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Buyurdım ki, hükm-i şerîfimde vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzre amel dahi sen ki mevlânâ-ı mûmâ-ileyhsin şurût-ı mezkûre ile merkûmun cürmi afv olmağile kadyd-ı nefiyden itlâk ve sebîlini tahliye eyleyüb mazmûn-ı emr-i âlî-şânımla âmil olasın. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahriren fi'l-âhır-i şehri Zi'l-ka'deti's-şerîfe sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

El-Mahrûsa-ı Kostantiniyye

BELGE 147

Varak No : 31/a

Sicil Num : 04

Tarihi : 01.Zi'l-hicce.1198

Konusu : Rus elçisinin bir adamı tarafından Mudanya'da satılan ketenlerin bir kısmının, satan adamın ölümüyle, Hüdavendigâr mütesellim mütevellisi Hacı Mahmud zimmetine geçmiş olduğu, mütevellinin derhal bulunarak zimmetinde olan meblağın alınıp elçinin adamına verilmesi gerektiği hakkında ferman.

Akzâ-yı kuzâti'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn Mevlâna Bursa Kâdîsi zîdet fazâ'ilihi ve kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hüdâvendigâr Sancağı Mütesillimi ve Dîvan-ı Hümayûn'um çavuşlarından husûs-ı âtiye me'mûr ol tarafda olan Mehmed Çavuş zîdet kadrihimâ tevkî-i refî-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Mudanya Kazâsı Nâ'ibi Mevlânâ Ahmed zîdet ilmihînin bu def'a Dersa'âdet'ime vârid olan iki kıt'a ilâmında Rusya [devletinin] hâla Âsitâne-i Devlet-i Âşiyân'ımda mukîm elçisi bâbında bâ-berât-ı âlî tercemân olan Nakvaraki veled-i Çefni nâm tercemân evcâyî'l-bey' âdemi yediyle bundan akdem Mudanya'ya gönderdiği bin sekiz yüz gurusluk ketânın bir mikdârı fûrûht olınub mâ'adâsı mevcûd iken âdemi mesfûr mürd olduğu elçi-i mûmâ-ileyh tarafından mukaddemâ ihbâr ve ba'dehû sâbıkul-beyân ketân tercemân-ı mersûmun kendü malı olmak orada verilen hüccet-i Şer'îye ibraz ve mukbile-i mezbûre nâ'ib-i sâbık tarafından mugâyir-i şurût-ı ahid-nâme-i hümayûn resm-i kısmet nâmıyla dört yüz elli gurus alındığı ve mâ'adâsı dahi kazâ-i mezbûr beytül-mâlcisi cânibinden zabt olınmış olduğu iş'âr olındığına binâ'en gerek hâkim tarafına alınan meblağ-ı mezbûr ve gerek mevcûd olan ketânın aynisi ve bey' olınanı [Vr.no 31/b] semeni îcâb edenlerden ma'rifet-i Şer' ve çavuş-ı mûmâ-ileyh mübâşeretiyile tamâmen tahsîl ve kabza-i müte'ayyine-i

tercemân-ı mersûmun âdemisine red ve teslîm olunmasını hâvî elçî-i mûmâ-ileyhe inhâsıyla mu'ahharan sâdir olan emr-i şerîfimin vusûlünde ve mürd-i mesfûr kable'l-helâk bir mikdârını îlâf eylediğın ihbâr olındığından veyâ defter der[û]nı semen-i ketân olan üç yüz altmış altı gurus perâkende zimemât lâzım gelenlerden mâ'adâsı Hüdâvendigâr mütesellim mütevellîsi ve kazâ-i mezbûr beytû'l-mâlcisi merkûm el-Hâcc Mahmud nâm kimesneden iktizâ eylediginden bahs-i mütevellî-i merkûm el-hâletü hâzihî dâhil-i hükûmetinde olmayub mahrûsa-i Bursa'da sâkin oldığı ve mefhûm-ı emr-i âlî bi'd-defe'ât bâ-tahrîrât tefhîm olunmuşken adem-i iz'âsından nâşi bir dürlü müsmir olmadığı tahrîr ve inhâ olunmağıle siz ki, mevlânâ ve mütesellim-i mûmâ-ileyhsiz ma'rifetiniz ve çavuş-ı mûmâ-ileyh ma'rifetiyle mütevellî-i merkûm mahallinde meclîs-i Şer'a ihzâr ve husûs-ı mezbûr vechiyle rü'yet ve inhâ olındığı üzere zimmetine geçüb Şer'an reddi iktizâ eden her ne habbe tamâmen tahsîl ve tercemân-ı mersûm tarafından dârâtına âdeme teslîm olınmak fermânım olmağıla imdi, siz ki, mevlânâ ve mütesellim-i mûmâ-ileyhsiz ber-minvâl-i muharrer mütevellî-i merkûmı huzûr-ı şer'a ihzâr ve zimmetinde Şer'an sâbit ve mütehakkık olan her ne habbe ma'rifetiniz ve çavuş-ı mûmâ-ileyh mübâşeretiyile min gayr-i noksân tahsîl ve bilâ kusûr âdemi mesfûra red ü teslîme ihtimâm eyleyüb iğmâ[z]lık ve rehâvetden ve bî-vech öZR ü illeti ihfâ ile îsâl-i hakkı mûcib vaz'dan ve Şer'-i şerîfe muhâlefet hareketden mübâ'adet eyliyesiz. İşbu emr-i şerîfimin dahi dîger emr-i münîfimin mülâbese[sin]de infâziyla ba'd itmâmi's-sulha mahrûsa-i Bursa'ya azîmet ve işbu emr-i şerîfimin dahi icrâsiyla îfâ-yı mübâşeretine mübâderet eylemek babında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur. Buyurdım ki, hükûm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla âmil olub hilâfından hazer ve mücânebet eyliyesiz. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe itimâd kılâsız. Tahrîren fi'l-yevmi'l-evâ'il-i şehri Zilhicce sene semân ve tis'în ve mi'ete ve elf.

El-Mahrûsa-i Kostantiniyye

BELGE 148

Varak No : 31/b

Sicil Num : 01

Tarihi : 06.Zi'l-ka'de.1198

Konusu : Bursa ve kazalarında bulunan ehl-i zimmînin [1]190 senesi cizye mallarının toplanması hususunda ihtimam gösterilmesi, tahsilatta asla taksit yoluna gidilmemesi, reâyâ, asker ve sâ'ir taraftan araya hiçbir vasıta konulmasına müsaade edilmeden her şeyden evvel cizye malının toplanması hususunda gereken dikkat ve itimamın sarfı hakkında ferman.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn ma'deni'l-fazâ'il ve'l-yakîn râfi'-i îlâm-ı Şer'iyyeti ve'd-dîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlâna Bursa Kâdîsi zîdet fazâ'ilihî ve mefâhiri'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazâ'il ve'l-keîâm tevâb'inde vâki' kazâların kâdîleri zîde fazlihîm tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, yüz doksan senesine mahsûben Bursa ve tevâbi' cizyesinin cibâyetine me'mûr kıdvetül-emâcid ve'l-a'yân Hasan zîd[e] mecdühû Dîvân-ı Hümâyûn'ıma arz-ı hâl edüb kalem-i mezbûr ve tevâbi'inde sâkin ve mevcûd ehl-i zimmînin bir ferdi hâric ve kâğıtsız kalmamak şartıyla vech-i Şer'i üzre tahammül ve istihkâklarına göre ale'r-rü'ûs evrâkları verilüb cizyeleri malı cânib-i mîrî için evvel be-evvel yed-i vâhidde cem' ü tahsîl ve umûr-ı müttehime havâlâtlarına edâ ve teslîmi lâzım-ı hâlden ve şurût-ı mer'iyyesinden iken re'âyâdan ba'zıları a'yân ve sâ'ir kimesnelere müsteniden hâl ve istihkâklarına göre evrâkların almayub ve aldıkları evrâkın malını taksît ile edâ ederiz deyü bî-hûde ta'allül ve muhâlefet eylediklerinden emvâl-i cizyenin tahsîli ta'tîline ve cizyedâr merkûmun ol vechile hasâretine bâ'is ü bâdî olacakları emr-i bedîhî oldukların o makûle ehl-i zimmetin bir ferdi hâric ve kâğıdsız kalmamak şartıyla vech-i Şer'i üzre tahammül ve istihkâklarına göre ale'r-rü'ûs evrâkları tevzi' ve mâl-i cizyeleri yed-i vâhidde cânib-i mîrî için yerlü yerinden evvel be-evvel cem' ve tahsîl olunub taksît ile edâ ederiz deyü bî-hûde ta'allül ve muhâlefet etdirilmeyüb a'yân ve askerî ve sâ'ir taraflarından dahi bir ferd ta'allül etdirilmemek bâbında emr-i şerîfim sudûrını cizyedâr-ı mûmâ-ileyh istid'â eylediği ecilden Hazîne-i Âmire'mde mahfûz olan cizye muhâsebesi defterlerine nazar olındıkda sene-i mezbûre mahsûben kalem-i mezbûrın cizyesi cibâyetini Hasan zîde mecdühûnın uhdesinde olduğu ve ehl-i zimmînin cizyeleri malından ihrâc olunacak kapum kulları mevâcibleriyçün tahsîl kılınan taksît akçesinden mâ'adâ mâl-i cizyeden umûr-ı mühimme mesârifâtı havâlâtının kesretinden nâşi cizye mâlî yerlü yerinden evvel be-evvel tahsîl olunması mehem ve muktâzî olmağile mal-ı cizye re'âyâdan evvel be-evvel tahsîl olunub taksît ile edâ ederiz deyü ve sâ'ir bahâne ile zimmî re'âyâya bir dürlü ta'allük ve muhâlefet etdirilmeyüb fermânım olduğu üzre evvel be-evvel tahsîl olunub a'yân ve askerî tâ'ifesinden bir dürlü ta'allül ve muhâlefet etdirilmemek üzre şurût-ı mukayyed idüğü der-kenar olinmağla imdî der-kenârı ve surûtı mûcebince amel olinmak fermânım olmuştur. Buyurdım ki, hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda hâvî olan emrim üzre amel edüb dahî ber-vech-i muharrer cizye-i mezbûr malından ihrâc olunacak kapum kulları mevâcibleriyçün tahsîl kılınan taksît akçesinden mâ'adâ umûr-ı mühimme mesârifini havâlâtının dahî kesretinden nâşi mâl-i cizyenin evvel be-evvel tahsîli mühim ve muktâzî olmağile kalem-i mezbûr ve tevâbi'inde sâkin ve mevcûd ehl-i zimmînin bir ferdi hâric ve kâğıdsız kalmamak şartıyla vech-i Şer'i üzre tahammül ve istihkâklarına göre ale'r-rü'ûs evrâkların tevzi' ve cizyeleri malından fermânım olduğu üzre evvel be-evvel tahsîl etdirdüb mugâyir-i emr-i âlî-şânım taksît ile edâ ederiz deyü bir ferde ta'allül ve muhâlefet ve a'yân ve sâ'ir taraflardan dahi kimesneye muhâlefet etdirmiyesiz. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe itimâd kılasız. Tahîren fi'l-yevmi's-sâdis Zi'l-ka'de sene semân ve tis'în ve mi'ete ve elf.

El-Mahrûsa-i Kostantiniyye

BELGE 149

Varak No : 30/a

Sicil Num : 01

Tarihi : 06.Zi'-ka'de.1198

Konusu : Bursa ve kazaları [1]199 senesi cizye mallarının toplanmasının gecikmemesi için ihtilafı olanların davalarının mahallinde değil, Dersaadet'te görülmesi; şayet fazla mal alınmışsa davasının görülmesinden sonra sahibine iâde edilmesinin daha uygun olacağı hususunda ferman.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâtî'l-muvahhidîn ma'deni'l-fazâ'il ve'l-yakîn râfi'-i ilâm-ı Şer'iyyeti ve'd-dîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlâna Bursa Kâdîsi zîdet fazâ'ilihî ve mefâhiri'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazâ'il ve'l-keâm tevâb'inde vâki' kazâların kâdîleri zîde fazlihîm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, yüz doksan dokuz senesine mahsûben Bursa ve tevâbi'i cizyesinin cibâyetine me'mûr kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Hasan zîd mecdühû Dîvân-ı Hümâyûn'ıma arz-ı hâl edüb kalem-i mezbûr ve tevâbi'inde sâkin ve mevcûd ehl-i zimmînin bir ferdi hâric ve kâğıtsız kalmamak şartıyla vech-i Şer'î üzere tahammül ve istihkâklarına göre ale'r-rû'ûs evrâkları verilüb cizyeleri malı cânib-i mîrî için cem' ve tahsîl olınmak lâzime-i hâlden iken re'âyâdan ba'zıları a'yân ve sâ'ir kimesnelere müsteniden a'lâ ve evsat ve ednâ cizyesini verme[me]k için teşevvüşe sülûk ve hilâf-ı inhâ vâki' olan da'vâları cizye malının tahsîli ta'tîl kalmamak için mahallinde istimâ' olunub ba'de't-tahsîl Dîvân-ı Hümâyûn'ımda görilmek üzere emr-i şerîfim sudûrını cizyedâr-ı mûmâ-ileyh istid'â eylediği ecilden Hazîne-i Âmire'mde mahfûz olan cizye muhâsebesi defterlerine nazar olındıkda sene-i mezbûra mahsûben kalem-i mezbûrın cizyesi cibâyeti Hasan zîde mecdühûnün uhdesinde olduğu ve ba'zı eşedd-i re'âyânın cizyedârları ile hilâf-ı inhâ vâki' olan da'vâları cizye malının tahsîli ta'tîle kalmamak için mahallinde istimâ' olunmayub ba'de't-tahsîl Dîvân-ı Hümâyûn'ımda görilmek üzere cizyedâra mehil verilüb ba'dehû ziyâde olduğu zuhûr eder ise girüye red olınmak şartıyla evâmîr-i şerîfem verilü geldiği der-kenâr olunmağile imdî der-kenârı ve şurûtı mûcebince amel olınmak fermânım olmuştur. Buyurdım ki, hükm-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdir olan emrim üzere amel edüb dahî vech-i meşrûh üzer kalem-i mezbûr ve tevâbi'inde sâkin ve mevcûd ehl-i zimetlerin o makûle eşedd-i re'âyânın cizyedâr-ı mûmâ-ileyh ile hilâf-ı inhâ vâki' olan da'vâları cizye malının tahsîli ta'tîle kalmamak için nahallinde istimâ' olunmayub ba'de't-tahsîl Dîvân-ı Hümâyûn'ımda görilmek üzere cizyedâr-ı mûmâ-ileyhe mehil verüb ba'dehû ziyâde olduğu zuhûr eder ise gerüye red olınmak üzere Âsitâne-i sa'âdet'ime havâle eyliyesiz. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe itimâd kılâsız. Tahriren fi'l-yevmi's-sâdis Zi'l-ka'de sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

El-Mahrûsa-i Kostantiniyye

BELGE 150

Varak No : 30/a

Sicil Num : 02

Tarihi : Târîh yok

Konusu : Bursa Pazarbaşılığı vazifesinin, eski Pazarbaşı Seyyid Abdülgani'nin kendi rızâsıyla, Ahmed ve Mehmed isimli şahıslara verildiğine dâir ferman.

Senevî altmış guruş malı ve zamân-ı zabtı Mart ibtidâsında olan Mahrûsa-i Bursa Pazârbaşılığı maktû'ına mutasarrıf olan es-Seyyid Abdülgani maktû'iyeye-i mezkûresini hüsn-i rızâ ve ihtiyârıyla işbu râfi'ân tevkî-i refî'i's-şân-ı hâkânî kıdveti'l-emâsi'l ve'l-akrân Ahmed ve Mehmed zîd kadrihimâya ber-vech-i iştirâk ifrâğ ve kars-ı yed eylediğini hâvî sadrî-i muhteremeyn imzâlarıyla mümzî hüccet-i Şer'iyye ve ber-vech-i mu'tâd resm-i kasr-ı yedi teslîm-i Hazîne-i Âmire'm olınmağın sâdır olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mücebince uhdelerine kayd ve berât-ı celîli'l-ünvânım verilmek bâbında bi't-telhîs fermân-ı âlî-şânım sâdır olmağın haklarında mezîd inâyet-i şâhânem zuhûra getürüb bin yüz doksan yedi senesi Ramazân'ının on dördüncü günü bu berât-ı hümâyûnı verdim. Buyurdum ki, merkûmân Ahmed ve Mehmed zîd kardihimâ ber-vech-i muharrer Pazarbaşılık maktû'ı mûmâ-ileyhin ferâğ ve kasr-ı yedinden mutasarrıf olub ve senevî altmış guruş malını beher sene vakt ü zamânıyla mahalline edâ ve teslîm eyleyüb yedlerine ma'mûlün-bih sened aldıkça Pazarbaşılık maktû'ının zabt u rabtına âmirât u rusûmâtının ahz ü kabzına taraf-ı âhardan ferd ta'arruz ve ta'addî eylemiye. Şöyle bileler, alâmet-i şerîfe i'timâd kılalar.

El-Mahrûsa-i Kostantiniyye

BELGE 151

Varak No : 30/a

Sicil Num : 03

Tarihi : 15.Şevval.1198

Konusu : Bursa kazalarından, 1199 senesine mahsuben nüzul bedeli vergisinin toplanması hakkında ferman.

Akzâ-yı kuzâti'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn ma'deni'l-fazâ'il ve'l-yakîn râfi'-i ilâm-ı Şer'iyyeti ve'd-dîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlâna Bursa Kâdîsi zîdet fazâ'ilihî tevkî-i refî-i hümâyûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki, Hazîne-i Âmire'm defterleri mücebince Matbah-ı Âmire'm ocaklıklarında Hüdâvendigâr Sancağ'ında vâki' Bursa Kazâsı'nın dokuz yüz altı hânesi olub bin yüz doksan dokuz senesine

mahsûben olmak üzere cem` ü tahsîli lâzım gelmegin der-uhde olunub yedine mühürlü ve nişânlu mevkûfât defteri sûreti verilmegin imdî mücebince cem` ü tahsîl etdirilmek fermânım olmuştur. Buyurdum ki, hükm-i şerîfimle mübâşir-i mezbûr verdikda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edüb dahî sene-i mezbûra mahsûb olmak üzere kazâ-i mezbûr ol mikdâr bedel-i nüzul hânesinin beher hânesinden altışar yüz akçe bedel-i nüzulleri malları, irsâl olunan mühürlü ve nisânlu mevkûfât defteri sûreti mücebince cem` ü tahsîl ve matbâh-ı emîn zide mecdühû tarafına edâ vü teslîm etdirilüb hilâf-ı emr ü defter kimesneye ta'allül ve muhâlefet etdirmiyessin ve bundan mâ`adâ mübâşir-i mezbûrın cihet-i ma`âşiyçün her biri bedel-i müzul hânesinden otuzar akçe dahi aldırub ve bedel-i nüzul içün alınan akçenin her yüz on akçesinden bir esedî gurus tahsîl etdirdüb ve hîn-i tasîlde alınan akçeyi Hazîne-i Âmire'm[e] alındığı vech üzere aldırub bundan ziyâde ve noksân alınmıya ve aldırımıyasın kesr-i defterden ve naks-ı hânedan ve fermânımdan ziyâde metâlibesiyle re`âyâ fukarâsına zulm ü ta'addî olınmaktan be-gâyet ahzâr ü mücânebet eyliyesin. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min Şevval sene semân ve tis'în ve mi'ete ve elf.

El-Mahrûsa-i Kostantiniyye

BELGE 152

Varak No : 30/a

Sicil Num : 04

Tarihi : 04.Safer.1199

Konusu : Abdullah Halife'nin büyük oğlunun çocuksuz vefât etmesiyle boş kalan İbrahim Paşa Vakfı'nın müezzinlik vazifesi ve vazife-i muayyenesinin Hacı Mehmed Emin'e verildiğine dâir ferman.

Erbâb-ı istihkâkdan işbu râfi`-i tevkî`-i refî'i's-şân-ı hâkâ[nî] el-Hâcc Mehmed Emin Halife zîde salâha Dîvân-ı Hümâyûn'ıma arz-ı hâl edüb Bursa'da vâki` İbrahim Paşa Vakfı'ndan almak üzere yevmî iki akçe vazîfe ile mü'ezzin ve vazîfe-i mu'ayyane ile kayyim olan Abdullah Halife veled-i kebîri bilâ veled fevt olub cihet-i mezkûreyn mahlûl olmağla mahlûlünden kendüye tevcîh ve yedine berât-ı şerîfim verilmek ricâsına es-Seyyid Ali inâyet etmegin bilâ veled fevti vâki` hisse-i mahlûlünden be-nefse hizmetinde kıyâm etmek şartıyla mezbûra tevcîh olınmak fermân olınmağın hakkında mezîd inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getirib bin yüz doksan dokuz senesi Muharrem'inin yirmi sekizinci günü târihiyle müverraha verilen ru'ûs-ı hümâyûnı verdim ve buyurdum ki, mezbûr el-Hâcc Mehmed Emin zîde salâha varub müteveffâ-yı merkûm yerine ciheteyn-i mezkûreteyne mutasarrıf olub edâ-yı hizmet eyledikten sonra vazîfe-i mu'ayyenesiyle yevm iki akçe vazîfesin [Vr.no.30/b] evkât-ı mezbûr mahsûlünden mütevellîsi olan yedinden cihet-i mezkûreyn semeniyçün alub mutasarrıf ola. Şöyle bile,

alâmet-i şerîfe itimâd kılasın. Tahrîren fi'l-yevmi'r-râbi' Safer sene tis'a ve tis'in ve mi'ete ve elf.

El-Mahrûsa-i Kostantiniyye

BELGE 153

Varak No : 30/b

Sicil Num : 01

Tarihi : 30.Şevval.1198

Konusu : Daha önce Lefkoşa'ya sürülen Emine Tuti isimli kadının Bursa'ya getirileceği, İstanbul'da bulunan çocuklarının dahi yanına verileceği, Bursa'dan başka bir mahalle hareketine asla müsamaha gösterilmemesi gerektiği hususunda ferman.

Akzâ-yı kuzâti'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn ma'deni'l-fazl ve'l-yakîn râfi'-i ilâm-ı Şer'iyyeti ve'd-dîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'in Lefkoşa ve Bursa kâdîleri zîdet fazâ'ilihimâ ve iftihâri'l-emâced ve'l-ekârim câmi'i'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'd-dâ'im dergâh-ı muâallam kapucubaşlarından Kıbrıs Muhassılı dâme mecdühû ve kıdveti'l-emâsi'l ve'l-akrân Bursa Mütesellimi zîd-i kudret tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, bundan akdem bâ-hatt-ı hümâyûn-ı inâyet-makrûn Kıbrıs'a nefy olınan Emine Tûtî demekle meşhûre avret, Çavuş mübâşeretiyle Kıbrıs'dan kaldırılıb Bursa[ya] getirilüb İstanbul'da bulunan evlâdı dahi Bursa'ya varub berâber analarıyla Bursa'da ikâmet ve ebeden Bursa'dan hâric mahalle harekete ruhsat verilmeyüb ve bir tarîk ile İstanbul'a gelmesine rızâ gösterilmemek bâbında mübârek hatt-ı hümâyûn-ı inâyet-makrûnim şeref-efzâ-yı sudûr olmagın sen ki, Lefkoşa Kâdîsi Mevlâna ve muhassıl-ı mûmâ-ileyhsin mezbûrları Dîvân-ı Hümâyûn'ım çavuşlarında kıdveti'l-emâsi'l ve'l-akrân es-Seyyid Mehmed Çavuş zîde kadrihiye teslîm ile Bursa'ya vardıkda merkûmeyi bu taraftan varılıcak evlâdıyla ma'an Bursa'da meks ve ikâmet etdürüb bir kat'â âhar mahalle hareketine cevâzdan ziyâde hazer ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmışdır. Buyurdım ki, hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ü hareket ve hilâfında gâyet ittikâya tevbih ve mübâ'adet eyliyesiz.. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe itimâd kılasız. Tahrîren fî evâhir-i şehri Şevvâli'l-mükerrerem sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

El-Mahrûsa-i Kostantiniyye

BELGE 154

Varak No : 30/b

Sicil Num : 02

Tarihi : 27.Muharrem.1199

Konusu : Adı zikredilmeyen bir ocak mensubunun yerinde kalması için yaptığı müracaatının müsbet karşılandığı yolunda, İstanbul Ağası Yahya'nın bir kâ'imesi.

Benim izzetlü rifatlı karındaş-ı e'azzım ağâ-yı âlî-kadrim hazretleri,Hemân mazhar-ı tevfik-i bârî olmanız de'avâtı tekrîr ve hâtırınız istifsârı mer'î kılındığı zeylinde nümûde-i hâlisânemiz budur ki, bu def'a tahrîrâtınız vürûd ve mefhûmı şühedâmız olub ibkânızı iltimâs etmişsiz. Cenâbınız, ocağın bu kadar hiz[me]t-i emekdârı olduğunuz cümlelerin ma'lûmi. Üzerinize tâlib olsa dahi adem-i müsâ[ra]`at idüğü beyâd (?) ve hatrınız isti'lâm zımnında kâ'imemiz tahrîr ve irsâl olunmuşdır. Be-minnehû te'âlâ lede's-şerefi'l-vusûl bundan sonra bir dürlü âhınızı kalbinize götürmeyüb zabût u rabta himmet ve cümleliz emniyet ve râhatlarına gayret etmeleri me'âl-i me'mûldür. Ve's-selâm.

Fi, 27.M.sene [1]199

Hassü'l-cevâd Yahya, Ağâ-yı İstanbul.

BELGE 155

Varak No : 30/b

Sicil Num : 03

Tarihi : 28.Zi'l-ka'de.1198

Konusu : Bursa ve civarında yaşayan kıbtıyan taifesinden, [1]190 senesinden beri mültezimleri tarafından toplanamamış az ve çok bütün vergilerin; eskiden beri taplana geldiği şekilde cizyedarları tarafından toplanması, askerî-mülkî hiçbir ferde bu hususta müdahale ettirilmemesi ve mükelleflerin gizlenmek yoluyla vergi vermekten kaçmalarına mani olunması hakkında ferman.

Akzâ-yı kuzâti'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn ma'deni'l-fazl ve'l-yakîn râfi'-i ilâm-ı Şer'iyeti ve'd-dîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlâna Bursa Kâdîsi zîdet fazâ'ilihî ve mefâhiri'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazâ'il ve'l-keâm Kocaili ve Kazdağı ve tevâbi'i akvâmı kıbtıyân cizyesi vâki' olan yerlerin kâdîleri zîde fazlihim tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, mefâhiri'l-emâcid ve'l-a'yân zîde mecdihim Der-sa'âdet'ime arz-ı hâl edüb Bursa ve Kocaili ve Karasi ve Kazdağı ve Mihâlîç ve Bîga ve Kütâhiye ve Bolı ve Sultanyeri ve Karahisâr-ı sâhibî ve tevâbi'i akvâm-ı kıbtıyân cizyesi mukâtû'ı ber-vech-i mâlikâne iştirâken uhdelerinde olduğundan yüz daksan

senesine mahsûben aklâm-ı mezbûrenin cibâyetini ba'zı kesâna iltizâm etmeleriyle zikr olunan mahallerde sâkin ve gezginde olan kıbtiyân tâ'ifesi kadîmü'l-eyyâmdan hezr olan mefrûzü'l-kalem ve maktû'u'l-âzim min külli'l-vücûh sene peşîn üzre yed-i vâhidden cizyedârları tarafından zabt u rabt ve mâl-ı maktû' ve cizye ve cürm ü cinâyet ve mâl-ı â'id ve mâl-i mefkûd ve rüsûm-ı arûs ve beytû'l-mâl ve bâd-ı hevâları ve bi'l-cümle mîrîye [â'id] hukûk ve rüsûmları cüz'î ve küllî her ne ise kadîmden ne minvâl üzre zabt u rabt olinagelmîş ise kadîmîleri üzre zabt u rabt olub min ba'd hâricden vüzerâ ve ümerâ ve mîr-i mîran-ı evvel voyvodaları ve mütesellimleri ve subaşıları ve evkâf-ı selâtîn ve evkâf-ı sâ'ire mütevellîleri ve zî-kudret ve emlâk zâbitaları ve sâ'ir askerî ve ehl-i örf tâ'ifesi taraflarından min ba'd müdâhale ve mu'âraza olmak iktizâ etmez iken tâ'ife-i mezbûreden ba'zıları mücerred maktû' ve cizye ve cürm ü cinâyetde ve rüsûm-ı arûs ve bâd-ı hevâ ve sâ'ir mîrîye â'id hukûk ve rüsûmları vermemek için hîn-i tahsîlde ba'zı a'yân-ı vilâyet ve zî-kudret emlâk ve sâ'ir askerî ve ehl-i örf tâ'ifesine istinâden edâda ta'allül ve muhâlefet-birle ol vechile hisse-i bâzar-gânbaşına ber-vech-i ocaklık vaktiyle verilecek taksît akçesinin adem-i tedârikine müceb bir keyfiyet oldukları bildirilmeleriyle sene-i mezkûra mahsûben tâ'ife-i mezkûrın üzerlerine edâsı lâzım gelen mâl-ı maktû' ve cizye ve cürm-i cibâyetde ve rüsûm-ı arûs ve beytû'l-mâl ve bâd-ı hevâları ve bi'l-cümle mîrîye â'id hukûk ve rüsûmları cüz'î ve küllî her ne ise kadîmden ne minvâl üzre zabt u rabt olinagelmîş ise yine kadîmisi üzre cizyedârları tarafınan zabt u rabt ve cem' ü tahsîl etdirilüb hilâf-ı şurût ve mugâyir-i ser-bestesine o makûle a'yân-ı vilâyet ve zî-kudret ve sâ'ir askerî ve ehl-i örf tâ'ifesine istinâd-birle zuhûr eden ta'allül ve muhâlefetleri men' ü def' etdirilmek üzre bundan akdem verilen emr-i şerîfim mücebince bu def'a dahi emr-i şerîfim verilmek recâ eyledikleri ecilden Hazîne-i Âmire'mde mahfûz olan Ma'den Mukâta'ası defterlerine nazar olındıkda Dîvân-ı Hümâyûn-ı Şevket-makrûn mesârifiyçün beher sene ma'a ma'âş mâldan ber-vech-i ocaklık hisse-i Bâzar-gânbaşlarına vermek üzre Bursa ve tevâbi'i ve Kocaili ve Karesi ve tevâbi'i ve Kazdağı ve Mihâliç ve Bîga ve Kütâhiye ve Bolı ve Sultanyeri ve Karahisâr-ı sâhib ve tevâbi'i aklâm-ı kıbtiyân cizyesi maktû'ı ber-vech-i mâlikâne Ahmed ve Mehmed Emin ve Hüseyin zîde mecdihîmin iştirâken uhdelerinde olub kıbtiyân tâ'ifesi kadîmü'l-eyyâmdan hezr olan mefrûzü'l-kalem maktû'u'l-âzim min külli'l-vücûh ser-beste olub ser-beste üzre yed-i vâhidden cizyedâraları tarafından zabt u rabt etdirilüb min ba'd hâricden vüzerâ ve ümerâ ve mîr-i evvel voyvodaları ve mütesellimleri ve subaşıları ve evkâf-ı selâtîn ve evkâf-ı sâ'ire metevellîleri ve zî-kudret emlâk zâbitleri ve sâ'ir askerî ve ehl-i örf tâ'ifesi karışmayub dahi kıbtiyân tâ'ifesi mücerred celîl mâl için mühr hakkı tabrâk ve kışlâk hakkı nâmiyle ve sâ'ir bahâne ile vâlîleri ve mütesellim ve voyvodaları ve subaşıları ve evkâf mütevellîleri ve subaşıları ve gönüllü zu'amâ varub tîmâr ve müteferrika ve çavuş ve piyâde ve yeniçeri ve cebeci ve tobacı ve a'yân-ı velâyet ve zî-kudret ve sâ'ir askerî ve ehl-i örf tabakası taraflarından ta'addî ve tecâvüz ve min ba'd müdâhale etdirilmiye ve tâ'ife-i mezbûrın cürm-i galîzı sâdir oldıkda ba'd-ı sübût Şer' ile iktizâ eden cezâları cizyedârları tarafından kadîmün icrâ olinugeldiği üzre icrâ etdirile dahî kadîmden olageldiği üzre tâ'ife-i mezbûrın her aslî neferine bir çeribaşı ta'yîn ve

çeribaşılar birbirlerine kefil kayd olunub hîn-i tahsilde firâr eden [Vr.no 29/a] çingânelerin cizyeleri çeribaşılardan ve akrabâsınadan su'âl ve taleb olına kadîmden sâkin oldukları yerlerinden kalkub mücedded maktû` cizyelerin vermemek için âhar kasabât ve kurâya firâr edüb ba'dehu ele girdüklerinde ellerinde mîrî memhûr kâğıdların olmıyanlardan maktû` ve cizyeleri aldıktan sonra kadîm üzre zecr ile üç yüz akçe cerîmeleri alına ve tâ'ife-i mezbûrdan ba'zıları mücedded maktû` ve cizyelerin vermemek için hîn-i tahsilde ba'zı zu'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve müteferrika ve çavuş ve sipâh ve yeniçeri ve cebeci ve tobçı ve a'yân-ı vilâyet ve zî-kudret ve sâ'ir askerî ve ehl-i örf tâ'ifesinin avlu[ları]ına ve ahûrlarına ve çiftliklerine girüb tahassun u ihtifâ' ve beytü'l-mâl-i mîrîye özr eylemek murâd ederler men` ü def` olunub bir vechile müdâhale ve mu'âraza etdi[ri]lmiye ve tâ'ife-i mezbûrın râfi' olan ba'dehu def` ile hukûk-ı cürm-i cinâyete ve mâla â'id ve mâl-ı mefkûd ve rüsûm-ı örf-i sâ'irinden almak ve bâd-ı hevâları ve bi'l-cümle mîrîyeyi yed-i hukûk ve rüsûmları cüz'î ve küllî her ne ise kadîmden ne minvâl üzre zabt u rabt olınagelmîş ise yine kadîmi üzre zabt u rabt u cem` ve tahsîl etdirile deyü berâtları şurûtında mukayyed oldığı der-kenârı ve şurûtı mûcebince vech-i meşrûh üzre yüz doksan yedi senesi Zi'l-ka'desinde emr-i şerîf verdim. Der-kenâr olınmağla imdî der-kenârı ve şurûtı mûcebince amel olınmak fermânım olmuştur. Buyurdım ki, hükmi-i şerîfim vardıkda bu bâbda sâdır olan işbu emrim üzre amel edüb dahi husûs-ı mezbûr için mukaddemâ târîh-i mezbûrda vech-i meşrûh üzre ber-mûceb-i şurût emr-i şerîfim verdiği Hazine-i Âmire'm defterlerine mukayyed olmağla mukaddem verilen emr-i âlî-şânım ve şurût-ı mezkûre mûcebince amel ü hareket ve sene-i mezbûra mahsûben tâ'ife-i mezbûrenin üzerlerine edâsı lâzım gelen mâl-ı maktû` ve cizye ve cürm [ü] cinâyete ve rüsûmları arûsiyye ve beytü'l-mâl ve bâd-ı hevâları ve bi'l-cümle mîrîye â'id hukûk ve rüsûmları cüz'î ve küllî [her ne] mikdâr ise kadîmden ne minvâl üzer zabt u rabt olınagelmîş ise yine kadîmi üzre cizyedârları tarafından zabt u rabt ve cem` ü tahsîl etdirdüb hilâf-ı şurût ve mugâyir-i serbeste ehl-i örf tâ'ife[si] ve sâ'irleri taraflarından bir ferdi müdâhale ve ta'arruz etdirmeyisiz. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâmin aşer Zi'l-ka'de sene semân ve tis'in ve mi'ete ve elf.

BELGE 156

Varak No : 29/a

Sicil Num : 01

Tarihi : 30.Safer.1199

Konusu : Eyüb'de otururken bir suçundan dolayı Bursa'ya sürülen Hüseyin'in, annesinin bakıma muhtac ve ihtiyacını görececek kimsesi olamadığından, cezasının, şartlı olarak kaldırıldığına dâir ferman.

Akzâ-yı kuzâti'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn ma'deni'l-fazl ve'l-yakîn râfi'-i ilâm-ı Şer'iyyeti ve'd-dîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-

meliki'l-mu'în Mevlâna Bursa Kâdîsi zîdet fazâ'ilihî tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, alîle bint-i nâm hâtunun oğlu Eyüb sâkinlerinden Hüseyin nâm kimesne kendü hâlinde olmayub hilâf-ı merzî hareketine binâ'en bâ-emr-i âlî Bursa'ya nefy ü iclâ olunmuşdı. Bu def'a, alîle-i mezbûrenin sūdde-i sa'âdetime takdîm eylediği arz-ı hâli mefhûmunda oğlu mezbûrın nefy ü iclası sebebiyle bî-kes umûr-ı âcizânesini rû'yet eder kimesne olmadığından ahvâli perîşân ve şâyeste-i merhâmet olduğın inhâ ve hâline tercemân oğlu mezbûrın cürmi afv ü itlâk olınmak bâbında emr-i şerîfim sudûrını istid'â etmegın fi-mâba'd kendü hâlinde olub vazîfesi olmayan umûra müdâhale etmemek şartıyla alîl vâlidesine tercümân merkûmun cürm-i şâyî'ı afv olınmağla mahall-i menfâsından itlâk u sebîli tahliye olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştır. Buyurdım ki, hük-m-i şerîfim vusûl buldukda bu bâbda sâdır olan emrim üzre amel edesiz. Sen ki, mevlâna-yı mûmâ-ileyhsin alîle-i mezbûreye tercümân-ı merkûm Hüseyin'in şurût-ı merkûme ile cürm-i şâyî'i afv olınmağla mahall-i menfâsından itlâk u sebîlin tahliye eyleyüb mazmûn-ı emr-i şerîfimle âmil olasın. Şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe itimâd kılasın. Tahrîren evâhir-i Safer'l-hayr sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

El-Mahrûsa-i Kostantniyye

BELGE 157

Varak No : 29/a

Sicil Num : 02

Tarihi : 01.Rebî'u'l-evvel.1199

Konusu : Bir kadını kandırarak yedi yaşındaki kızını fuhşa zorlayan Fatıma isimli kadının, emsalini terbiye için Bursa'ya sürüldüğü hakkında ferman.

Akzâ-yı kuzâtî'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn ma'deni'l-fazl ve'l-yakîn râfî'-i îlâm-ı Şer'iyeti ve'd-dîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlâna Bursa Kâdîsi zîdet fazâ'ilihî ve iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'd-dâ'im hâlâ Dîvân-ı Hümâyûn'umda çavûs ve başı olan dâme mecdühû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, fâhişe Fatıma nâm avret Ortakapısı civârında sâkine bir avretin yedi yaşında kerîmesini iğfâl edüb "dâye kızıdır kasr-ı fâhiş ile zarûretden halâs ol" deyü vâlidesine sebep olub esirci Abdullah nâm kimesneyi tedârik ve bir mahalle verüb dahi mahalde üç yüz guruşa bey` etdüğü haber verilüb ahz ü mahbûs olduğu bâ-takrîr inhâ olınmağın mezbûr avret emsâlini terhîben çavuş mübâşeretiyle li-ecli't-te'dîb Bursa'ya nefy ü iclâ ve anda meks ü îvâ' etdirilmek fermânım olmağın imdî sen ki, çavuş-ı mûmâ-ileyhsin mezbûre Fatıma avreti emsâlini terhîben Dîvân-ı Hümâyûn'ım çavuşlarından ta'yîn olınan kıdvtü'l-emâsil ve'l-akrân Seyid Mehmed Said Çavuş zîd-kudret mübâşeretiyle li-ecli't-te'dîb Bursa'ya nefy ü iclâ eylesin ve sen ki mevlânâ-nı mûmâ-ileyhsin ve devletinde mezbûreyi anda meks ü îvâ' etdürüb bilâ-emr-i şerîf mahall-i âhara azîmete

irâdet-i ruhsatdan mücânebet ve vusûlini çavuş-ı merkûm ile Der'aliyye'me i'lâma mübâderet eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur. Buyurdım ki, hükm-i şerîfim vusûl buldıkdâ bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ü hareket eyliyesiz. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe itimâd kılasız. Tahrîren, fi evâ'il-i Rebî'u'l-evvel tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

El-Mahrûsa-i Kostantiniyye

BELGE 158

Varak No : 29/a

Sicil Num : 03

Tarihi : 01.Rebî'u'l-evvel.1199

Konusu : Bursalı Maroros'a borcu olup ödemediği için İstanbul'da hapis olan Ağob'un Bursa'da bulunan emlakini satarak borcunu ödetmek üzere Bursa'ya gönderildiği hakkında ferman.

Akzâ-yı kuzâti'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn ma'deni'l-fazl ve'l-yakîn râfi-i ilâm-ı Şer'iyyeti ve'd-dîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlâna Bursa Kâdîsi zîdet fazâ'ilihî ve iftihâri'l-emâcid ve'l-ekârim câmi'l-mehâmid ve'l-mekârim el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'd-dâ'im hâlâ Dîvân-ı Hümâyûn'ım çavuşbaşı olan dâme mecdühû tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Bursa mütemekkinlerinden Ağob nâm zimmî südde-i sa'âdetime arz-ı hâl edüb mesfûrın yine Bursa mütemekkinlerinden Maroros nâm zimmîye bin gurus deyni olup bundan akdem tarafeyn Âsitâne-i aliyyemde mevcûd olmağla mesfûr Maroros meblağ-ı mezbûrı mesfûr Ağob'un üzerine ilâm etdirüb mesfûr Ağob bu taraftan kefil yerinde mahbûs olup mesfûr Maroros Bursa'ya gidüb mersûm Ağob'un dahi ehli ve iyâli ve mâlik olduğu emvâl ve eşyası Bursa'da olduğın bildirüb mesfûr Maroros'a olan zimmetini mahallinde malı ve eşyasın fûrûht edüb edâ etmek için bu taraftan çavuş mübâşeretiyle kendüsi Bursa'ya irsâl olınmak bâbında emr-i şerîfim sudûrını istid'â eylediği ecilden mesfûrın müdde'isi mersûm Bursa'da olup ve kendüsünün edâ-yı deyne dahî mahallinde emlak ve nukûdi olduğını sen ki, Bursa kâdîsi mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin ilâm etmekle çavuş mübâşeretiyle mahkûmün-bih olan deyni edâ etdirilmesiyçün mesfûr-ı mahbûse Bursa'ya takdîm ve huzûrınıza Şer'ân rü'yet ve ihkâk-ı hakk-ı def-i nizâ' ve ilâm olınmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur. Buyurdım ki, Dîvân-ı Hümâyûn'ım çavuşlarından mübâşir ta'yîn olınan kıdveti'l-emâsi'l ve'l-akrân Seyid el-Hâcc Mehmed Said Çavuş zîde kadrihi hükm-i şerîfimle vusûl ve kabûl buldıkdâ bu bâbda sâdir olan emrim üzre amel dahî sen ki, çavuşbaşı mûmâ-ileyhsin ber-vech-i muharrer ta'yîn olınan çavuş-ı mûmâ-ileyh mübâşeretiyle mahkûmun-bihe olan zimmetini edâ etmek için mesfûr Ağob'ı mahbûsen Bursa'ya takdîm ve irsâle mübâderet

eyleyesin ve sen ki, mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin vusûlünde huzûrınızda Şer'an rûyet ihkâk-ı hakk-ı def-i nizâ'[a] ihtimâm ve dikkat ve keyfiyeti sıhhati üzre çavuş-ı merkûm ile Der'aliyye'me arz u i'lâma müsâra'ât eyleyüb mazmûn-ı emr-i şerîfilmle âmil olasın. Şöyle bilesin, alamet-i şerîfe i'timâd kılasın. Tahrîren, fi evâ'il-i şehri Rebî'u'l-evvel tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

BELGE 159

Varak No : 29/b

Sicil Num : 01

Tarihi : 06.Ra.1199

Konusu : Donanma-yı Hümayun için, Bursa, Gemlik, İnegöl ve Mudanya kazalarından tertib olunacak 400 levend ile levendlerin maaşlarının ve donanma kalyonları ihtiyaçlarının temini husûsunda ferman.

Akzâ-yı kuzâti'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn ma'deni'l-fazl ve'l-yakîn râfi-i i'lâm-ı Şer'iyeti ve'd-dîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în Mevlâna Bursa Kâdîsi zîdet fazâ'ilihî ve mefâhiri'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Gemlik ve Mudanya ve İnegöl kazâları nâ'ibleri zîde ilmihim ve mefâhiri'l-emâsil ve'l-akrân bu husûs için Tersâne-i Âmire'm çavuşlarından mübâşir ta'yîn olunan ser-sefere Cumâ Kapulân ve veyâ Bursevî Ahmed ve a'yân ve iş erleri zîde kadrihim tevkî-i refî-i hümayûn vâsil olıcak ma'lûm ola ki, işbu sene-i mübâreke-i evvel-bahâr-ı muhabbet-âsârında avn-i inâyet-i rabbânî ile şeref-rîz olacak Donanmâ-yı Hümayûn'ım kalyonlarının techîz ü terettüblerine irâde-i aliyye-i mülûkânem ta'allük etmeden nâşî zikr olunan kalyonların levendât takımları tekmihiçün Rumili ve Anadolu ve Bahr-ı sefid ve siyâh sevâhillerinden hâlâ Kapudân-ı Deryâ düstûr-ı mükerrrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezîrim Gâzî Hasan Paşa edâm'allâhü te'âlâ iclâlehûnün tertîb ve inhâsı üzre iktizâ eden ma'lûmü'l-mikdâr kalyoncu levendânından yalnız dört yüz neferi Bursa ve Gemlik ve Mudanya ve İnegöl kazâlarından tertîb ve ber-vech-i mu'tâd iktizâ eden dört kıst mevâciblerinden kâide-i kadîmi muktezâsınca ikişer kıst ber-vech-i peşîn mahallinde tevzî ve itâ ve yedlerine teslîm olınmak ve diğeri ikişer kıst dahi bu tarafa vürûdlarında sergî-birle tevzî olınmak şartıyla acâleten ve müsâra'aten tahrîr ve ihrâc ve Tersâne-i Âmire'm cânibine îsâl etdirmek üzre tertîb ve tanzîm olmağla zikr olunan dört yüz nefer ka[l]yoncu levendânından sekiz neferi ağa ve sekiz neferi alemdâr ve üçyüz seksen dört neferi kalyoncu levendi olmak üzre siz ki, mevlânâ ve nüvvâb-ı mûmâ-ileyhim ve a'yân ve iş erlersiz, ma'rifetiniz ve mübâşir-i merkûm [ma'rifetiyle] evvel emirde zabt u rabta kâdir ve şecî ve bahâdır birer kimesneyi beher elli neferi üzerlerine kılıb ve alemdârların dahi ta'yîn ve mâ'adâ üç yüz seksen dört neferi dahi be-gâyet güzîde ve müntehab ve darb ü harbe kâdir yigitlerden olmak şartıyla kazâ-i mezbûrlardan acâleten tahrîrlerine mübâşeret ve Başmuhasebe'den ihrâc ve irsâl olunan memhûr ve mûmzî sûret-i defterde tahrîr olındığı üzre

ikişer kıst mevâciblerini ber-vech-i nakd mübâşir-i merkûm yediyle irsâl olınan dokuz bin dört yüz altmış guruşdan ma'rifet-i Şer' ve cümle ma'rifetiyle yerledine itâ ve tevzî'-birle serî'ân âcilen tahrîr ve tekmîl ve bir gün akdem ve bir sâ'at mukaddem Tersâne-i Âmire'me irsâl ve tesyîr etmeniz fermânım olmagın hâssaten işbu emr-i celîli'l-kadrim alemdâru ile irsâl olmuştur. İmdi, vusûlünde sâbık[ı] üzere Donanmâ-yı Hümâyûn'ım kalyonlarının takımları tekmilleriycün kazâ-i mezbûrlardan tahrîr ve techîzleri lâzım gelen ol mikdâr kalyoncu levendânının beher neferine tevzî' ve itâsı iktizâ eden dörder kıst mevâciblerinden bu defa Hazîne-i Âmire'mde an-nakd ifrâz ve mübâşir-i merkûm yediyle ol cânibe irsâl olınan meblağ-ı mezbûrdan ikişer kıstı mahallinde tevzî' ve taksîm ve diğer ikişer kıstı dahi Tersâne-i Âmire'm vürûdlarından sergi olınarak tevzî' olınmak üzere ol mikdâr kal[ı]yoncu neferâtı gâyet güzîde ve müntehab yigitlerden olmak üzere kazâhâ-i mezbûrelerden tahrîr ve tekmîl ve bir sâ'at mukaddem mübâşir-i merkûm ile Tersâne-i Âmire'mezkûrû'l-esâmi irsâl ü isâle ihtimâm ve dikkât ve te'hîr ü terâhî misüllü vaz' u hareketten tahâşî ve mücânebet eyliyesin ve sen ki, mübâşir-i merkûmsın kazâ-i mezbûrelerden tahrîr ve ihrâcına me'mûr olduğın ol mikdâr kalyoncu neferâtını ma'rifet-i Şer' ve cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i mübâşirliğinle acâleten tahrîr ve mahallinde tevzî'i iktizâ eden mevâciblerini yedine verilen akçeden tevzî' ve tekmîl ve levendât-ı mezbûreyi tekmîlen ma'ıyyetine eşedd sahâb ve Tersâne-i Âmire'me isâl ve tesyîr etmeğe ihtimâm ü dikkât ve mevâcib-i mezkûreden bir akçe ve bir habbesini kat' u ketm eylemekden mücânebet eylemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmuştur. Buyurdım ki, hükm-i şerîfimle vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerîf-i celîlü's-şân-ı vâcibü'l-ittibâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı münfi-birle âmil olub hilâfından hazer ve mücânebet eyliyesiz. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe itimâd kılasız. Tahrîren fi'l-yevmi's-sâdis Rebî'u'l-evvel sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

El-Mahrûsa-i Kostantiniyye

BELGE 160

Varak No : 29/b

Sicil Num : 02

Tarihi : Tarih yok

Konusu : Donanma kalyonları için Bursa ve İnegöl'den toplanacak 300 neferin yazılmasında acele edilmesi, neferlerin kefile bağlanması, İstanbul'a gelmeden kaçanları olursa aldıkları paraların Bursa ve İnegöl'den tekrar toplanacağı ve sâire hakkında Dîvân-ı Tersâne buyruldu.

Hâlâ medîne-i Bursa'da mesned-nişîn-i şerî'at-ı garrâ izzetlü fazîletlü efendi hazretleri ve şerî'at-şî'âr İnegöl ve Bursa kâdî efendi[leri] zîde fazlihî ve mefâhiri'l emâsil ve'l-akrân mütesillim ve voyvoda ve a'yân ve sâ'ir zâbitân ve bi'l-cümle iş erleri zîde kadrihim inhâ

olinur ki, işbu sene-i mübarekede techîz olunacak Donanmâ-yı Hümâyûn kalyonlarında istihdâm olınmak ber-vech-i nakd ve îcâb eden dörder kıst mevâciblerinden ikişer kıstı ber-vech-i peşîn mahallinde ve diger ikişer kıstı Der'aliyye'ye vürûdlarında itâ olınmak şartıyla Bursa ve İnegöl kazâlarından tahrîri fermân olınan ma'a ağa ve alemdâr üç yüz neferin gönderilen sûret-i defter mûcebince îcâb eden ikişer kıst mevâcibleri ta'yîn olınan mübâşir yedinde olan meblağdan itâ olınarak buyrıldığı vech ile ser'ân ve âcilen tahrîr ve tekmîl ve mübâşirine teslîmât-ı ale't-ta'cîl Tersâne-i Âmire'me îsâl ve tesyîriyle müsâra'at etmeniz bâbında sâdır olan emr-i şerîf-i âlî-şânım mûcebince amel ü hareket; şöşle ki, firâr ederi olur deyü aldıkları izâ'at-t ı mîrî olmak için kazâlarınızdan tahsîl olınacağı ma'lûmunuz oldıkda neferât-ı merkûmenin hîn-i tahrîrlerinde muhkem kefilleri alınarak tahrîr olunmasına cümleliz bilâ-tahallî ihtimâm ü dikkat etmeniz bâbında Dîvân-ı Tersâne-i Âmire'den işbu buyrıldı tahrîr ve isdâr ve kıdveti'l-emâsi'l ve'l-akrân seferci-i beşbahr Bursevî Ahmed Ağa zîde kadrihî ile irsâl olınmıştır. İnşâ'allahu te'âla ber-mûceb-i emr-i âli ve buyrıldı amel ü hareket ve bu sene-i mübârekede askeri tahrîrinin vakti güzâr etmekle ma'âz'allahü te'âlâ te'hîrlerine bâ'is ü bâdî olmakdan gâyetü'l-gâye tevakkî ve mucânebet eyliyesiniz deyü buyrıldı.

BELGE 161

Varak No : 29/b

Sicil Num : 03

Tarihi : 01.Cemâziye'l-âhir.1199

Konusu : İsveç konsolos vekili Samua ve hizmetinde olan Abraham ile diğer hizmetkârı Meyke Frankli'nin Selânik-Sakız arasında gidiş-gelişlerinde kendilerine gereken kolaylığın gösterilmesi ve ellerindeki berat şartlarına uyularak her türlü örfî vergilerden muaf tutulmaları hakkında ferman.

Akzâ-yı kuzâti'l-müslimîn evlâ-yı vülâti'l-muvahhidîn ma'deni'l-fazl ve'l-yakîn râfi-i ilâm-ı Şer'iyyeti ve'd-dîn vâris-i ulûmi'l-enbiyâ' ve'l-mürselîn el-muhtass bi-mezîd-i inâyeti'l-meliki'l-mu'în İzmir ve Bursa kâdîleri zîted fazâ'ilihimâ ve mefâhiri'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'deni'l-fazâ'il ve'l-kelem Sakız nâ'ibiyle Selânik'den mahll-i merkûma varıb gelince sâ'ir kuzât ve nüvvâb zîde fazlihim ve mefâhiri'l emâsil ve'l-akrân yeniçeri zâbitânı ve a'yân ve iskele ümenâsi ve sâ'ir zâbitân zîde kadrihim tevkî-i refî-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki, Âsitâne-i sa'âdet'imde mukîm İsveç devleti maslahatgüzâr[ı] kıdveti a'yâni'l-milleti'l-Mesîhiyye'den Haydistam hutimet avâkıbuhû bi'l-hayr sūdde-i sa'âdetime mühürlü arz-ı hâl gönderüb Selânik'de mukîm İsveç konsolos vekili yanında bâ-berât-ı âlî tercümân olan Samual veled-i Bomtomliano hizmetinde olan Abraham veled-i Bodadan mufârakat etmekle hâlâ hizmetkârı Meyke Frankli veled-i Dimitri nâm bir nefer hizmetkârın sa'âdet-i maslahiyyeti zımnında Selânik'den mahll-i merkûma irsâl etmekle azîmet üzre olduğunu bildirüb mesfûrun mahall-i mezbûra varıb gelince mürûrına muhâlefet ve esnâ-yı râhda ve bir

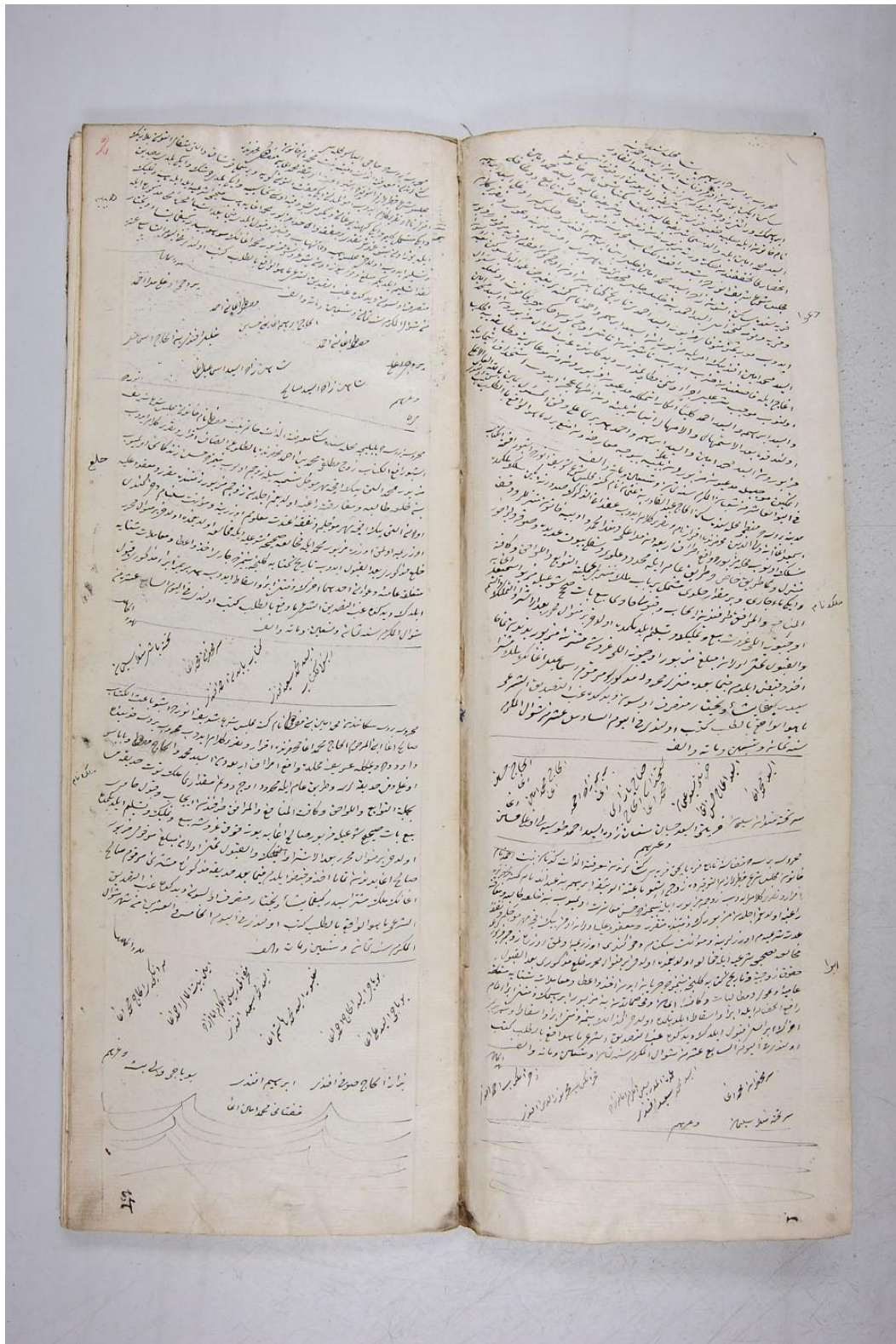
mahalde hîn-i tevakkufunda cizye ve avâriz ve kassâbiye akçesi ve sâ'ir rüsûm ve tekâlif-i örfiyye tekâlifiyle ta'addî ve me'kûlât ve meşrûbat ve melbûsâtına müdâhale ve ta'arruz ve iktizâ eden zâd u zevâd ve sâ'ir zahîresin narh-ı rûzî üzre akçesiyle iştirâ murâd eyledikde mugâyir-i şurût-ı berât ta'allül ve muhâlefet olunmayub himâyet ve sıyânet olundıkda mesfûr Samual veled-i Bomtomliyano konsolos vekîli mersûmun yanında bin yüz seksen sekiz senesi Şa'bân'ının on dokuzuncu günü târîhinde verilen berât-ı şerîfimle tercümân olub ve tercümanlık hizmetinde [Vr.no 28/a] olanlar ve oğulları ve iki nefer hizmetkârları harâc ve avâriz ve kassâbiye akçesi ve sâ'ir rusûm ve tekâlif-i örfiyye tekâlifiyle ta'addî olunmayub himâyet ve sıyanet olınmaları yedlerine verilen tercümanlık beratı şurûtından idüğü mukayyed olınmagın şurût-ı beratı mücebince amel olınmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdir olmışdır. Buyurdım ki, hükm-i şerîfimle vusûl buldukda bu bâbda sâdir olan emrim üzre amel dahî tercüman mesfûrın hizmetkârı mersûm Meyke Frankli veled-i Dimitri nâm bir neferâtın Selânik'den mahall-i merkûma varub gelince mürûrina mümâna'at ve esnâ-ı râhda ve bir mahalde tevakkuf ve miknette cizye ve avâriz ve kassâbiye akçesi ve sâ'ir rusûm ve tekâlif-i örfiyye tekâlifiyle ta'addî ve me'kûlât ve meşrûbat ve melbûsâtına müdâhale ve ta'arruz ve iktizâ eden zâd u zevâda ve sâ'ir zahîresine narh-ı rûzî üzre akçesiyle almak murâd eyledikde mugâyir-i şurût-ı berât ta'allül ve mahâlefet olunmayub ber-mûceb-i şurût-ı berât himâyet ü sıyânet olınub mazmûn-ı emr-i âlî-şânımla âmil olasız. Şöyle bilesiz, alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız. Tahrîren evâ'il-i Cemâziye'l-âhir sene tis'a ve tis'în ve mi'ete ve elf.

El-Mahrûsa-i Kostantiniyye

Temme bi'l-hayr

Nemmekahü'l-fakîr ileyhi [*subhânehû*] te'âlâ

Sahhâ el-müvellâ hilâfeh bi-medîne-i Bursa gufire lehû

Handwritten text in Ottoman Turkish, top section of the left page. Includes a red number '26' in the margin.

Handwritten text in Ottoman Turkish, middle section of the left page.

Handwritten text in Ottoman Turkish, bottom section of the left page.

Handwritten text in Ottoman Turkish, very bottom section of the left page, including a small diagram.

Handwritten text in Ottoman Turkish, top section of the right page.

Handwritten text in Ottoman Turkish, middle section of the right page.

Handwritten text in Ottoman Turkish, bottom section of the right page.

مجلس اول
در بیان فضیلت علم و تقوی
و در بیان احوال و مشایخ
و در بیان احوال و مشایخ
و در بیان احوال و مشایخ

مجلس دوم
در بیان فضیلت علم و تقوی
و در بیان احوال و مشایخ
و در بیان احوال و مشایخ
و در بیان احوال و مشایخ

مجلس سوم
در بیان فضیلت علم و تقوی
و در بیان احوال و مشایخ
و در بیان احوال و مشایخ
و در بیان احوال و مشایخ

مجلس اول
در بیان فضیلت علم و تقوی
و در بیان احوال و مشایخ
و در بیان احوال و مشایخ
و در بیان احوال و مشایخ

مجلس دوم
در بیان فضیلت علم و تقوی
و در بیان احوال و مشایخ
و در بیان احوال و مشایخ
و در بیان احوال و مشایخ

مجلس سوم
در بیان فضیلت علم و تقوی
و در بیان احوال و مشایخ
و در بیان احوال و مشایخ
و در بیان احوال و مشایخ

Handwritten text in Arabic script, likely a medical or scientific treatise. The text is densely packed and covers most of the page area. There are several large, bolded words or phrases that serve as section headers or sub-sections. The script is a clear, cursive style typical of the Ottoman or Mughal periods. The text is arranged in vertical columns, with some lines starting with a small red or blue mark. The overall appearance is that of a well-used manuscript or a printed book with handwritten annotations.

عقل المریدین کلام امان سید انور
سید محمد انور

عقل المریدین کلام امان سید انور
سید محمد انور

عقل المریدین کلام امان سید انور
سید محمد انور

عقل المریدین کلام امان سید انور
سید محمد انور

عقل المریدین کلام امان سید انور
سید محمد انور

عقل المریدین کلام امان سید انور
سید محمد انور

عقل المریدین کلام امان سید انور
سید محمد انور

عقل المریدین کلام امان سید انور
سید محمد انور

عقل المریدین کلام امان سید انور
سید محمد انور

عقل المریدین کلام امان سید انور
سید محمد انور

عقل المریدین کلام امان سید انور
سید محمد انور

عقل المریدین کلام امان سید انور
سید محمد انور

عقل المریدین کلام امان سید انور
سید محمد انور

عقل المریدین کلام امان سید انور
سید محمد انور

عقل المریدین کلام امان سید انور
سید محمد انور

عقل المریدین کلام امان سید انور
سید محمد انور

عقل المریدین کلام امان سید انور
سید محمد انور

عقل المریدین کلام امان سید انور
سید محمد انور

عقل المریدین کلام امان سید انور
سید محمد انور

عقل المریدین کلام امان سید انور
سید محمد انور

عقل المریدین کلام امان سید انور
سید محمد انور

عقل المریدین کلام امان سید انور
سید محمد انور

عقل المریدین کلام امان سید انور
سید محمد انور

عقل المریدین کلام امان سید انور
سید محمد انور

Handwritten text in Arabic script, likely a manuscript or a collection of letters. The text is densely packed and covers most of both pages. There are several distinct sections or paragraphs, some starting with large, decorative letters. The script is a clear, cursive style typical of the Ottoman or Persian periods. Marginal notes are present on both pages, providing commentary or additional information related to the main text. The paper shows signs of age, with some discoloration and wear at the edges.

المعروف بالعلماء
العلماء الذين هم في
العلماء الذين هم في
العلماء الذين هم في

العلماء الذين هم في
العلماء الذين هم في
العلماء الذين هم في
العلماء الذين هم في

العلماء الذين هم في
العلماء الذين هم في
العلماء الذين هم في
العلماء الذين هم في

العلماء الذين هم في
العلماء الذين هم في
العلماء الذين هم في
العلماء الذين هم في

العلماء الذين هم في
العلماء الذين هم في
العلماء الذين هم في
العلماء الذين هم في

العلماء الذين هم في
العلماء الذين هم في
العلماء الذين هم في
العلماء الذين هم في

العلماء الذين هم في
العلماء الذين هم في
العلماء الذين هم في
العلماء الذين هم في

العلماء الذين هم في
العلماء الذين هم في
العلماء الذين هم في
العلماء الذين هم في

Handwritten text in Arabic script, likely a manuscript or a collection of letters. The text is densely packed and covers most of the page area. There are some marginal notes and a few lines of text that appear to be separate from the main body. The script is a cursive style, characteristic of historical Arabic manuscripts. The text is written in black ink on aged, slightly yellowed paper. There are some faint lines and markings on the page, possibly indicating the structure of the document or serving as guides for the reader. The overall appearance is that of a well-preserved but clearly old document.

Handwritten text in Arabic script, densely packed across the page. The text is written in a cursive style and covers most of the page area.

Handwritten text in Arabic script, densely packed across the page. The text is written in a cursive style and covers most of the page area.

Handwritten text in Arabic script, densely packed across the page. Includes a small table or list at the bottom left.

Handwritten text in Arabic script, densely packed across the page. Includes a small table or list at the bottom right.

ÖZGEÇMİŞ

Doğum Yeri ve Yılı : Kadirli - 1977

Öğr.Gördüğü Kurumlar	Başlama Yılı	Bitirme Yılı	Kurum Adı
Lise	: 1991	1994	Kadirli Lisesi
Lisans	: 1996	2000	Uludağ Üniversitesi

Medeni Durum : Evli

Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi : İngilizce - Orta

Çalıştığı Kurum (lar)	Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Çalışılan Kurumun Adı
1.	2000-2002	İlkbahar İlköğretim Okulu
2.	2002-2006	İzmir Özel Fatih Koleji
3.	2006-	Final Dershanesi

08.02.2010

Önder KÖRFEZ

